

9.1 Förlusttäckning och delägaransvar

Regeringens förslag: Nuvarande lagkrav på nedsättning av ömsesidiga bolags ansvarighet mot försäkringstagarna vid förluster i livförsäkringsrörelsen utmönstras. Detsamma gäller lagkraven på uttaxering från försäkringstagarna vid förluster i skadeförsäkringsrörelsen. Samtidigt slopas bestämmelserna om uttaxering i 13 kap. FRL.

Ömsesidiga försäkringsbolag kan även i framtiden bedriva försäkringsrörelse med ett bristtäckningsansvar för delägarna. Bestämmelser om detta skall i så fall finnas i bolagsordningen. Som allmänna begränsningar skall gälla

att ansvaret får göras gällande endast mot delägare i skadeförsäkringsbolag,

att uttaxering endast får ske på grund av förpliktelser eller förluster i den direkta skadeförsäkringsrörelsen, samt

att uttaxering får ske endast i den mån bolaget saknar erforderliga tillgångar eller medel för att täcka bolagets förpliktelser eller förluster.

Möjligheten till uttaxering för försäkringar som en konsument eller ett dödsbo tecknat för enskilt eller i huvudsak enskilt bruk utmönstras.

En särskild dispensregel införs för mindre lokala skadeförsäkringsbolag som möjliggör uttaxering för konsumentförsäkringar, om det finns särskilda skäl. Gränsen mellan större och mindre bolag knyts till gränsen för skyldigheten att ha auktoriserad revisor.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se betänkandet s. 167–169, 255 och 258). Utredningen har inte föreslagit några begränsningar för det personliga ansvaret och därför inte heller någon dispensregel för mindre lokala bolag.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag. I promemorian knyts dispensregeln avseende lokala bolag till den allmänna dispensregeln i 1 kap. 10 § FRL (se promemorian s. 234–242).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt Försäkringsutredningens förslag eller lämnat det utan erinran. *Finansinspektionen* har föreslagit bestämmelser om att ett delägaransvar inte kan upphävas med mindre än att soliditetskraven även därefter är uppfyllda.

Remissinstanserna har i stort godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag. Bl.a. *Konsumentverket* och *Advokatsamfundet* har ställt sig positiva till att ta bort uttaxeringsmöjligheterna för konsumentförsäkringar. *Aktuarieföreningen* har inte haft någon erinran mot förslagen men har ansett att ett alternativ till nedsättning bör finnas för obeståndssituationer. *Hovrätten för Västra Sverige* har anmärkt att begränsningar för delägaransvar inte är i linje med ordningen i jämförbara länder. *Försäkringsförbundet* och *Sockenbolagens Riksförbund* har anfört att flera sockenbolag än de som omfattas av en dispens enligt 1 kap. 10 § FRL är beroende av uttaxeringsvillkor för verksamheten. Riksförbundet har före-

slagit att dispensen i stället knyts till den storleksgräns som medför krav på auktoriserad revisor. Försäkringsförbundet och *Finansinspektionen* har ansett att det bör klargöras om förslaget förhindrar villkor om efter-skottspremier anknutna till skadefallet som förekommer vid vissa företagsförsäkringar.

Bakgrund

Enligt FRL kan skade- och livförsäkringsrörelse bedrivas i försäkringsaktiebolag eller i ömsesidiga försäkringsbolag. Aktiebolaget ägs av sina aktieägare och dessa svarar inte med mer än vad som har skjutits till som aktiekapital. Ett ömsesidigt försäkringsbolag kännetecknas av att försäkringstagarna är ägare (betecknas i FRL som "*delägare*") och att dessa under vissa förutsättningar är personligt ansvariga för bolagets förpliktelser. Återförsäkringstagare anses däremot inte som delägare i ömsesidiga bolag på grund av återförsäkringen. Den som är berättigad till livränta på grund av ett försäkringsfall anses inte heller som delägare i bolaget. En utförligare beskrivning av ömsesidiga bolag som associationsform finns i betänkandet SOU 1991:89 s. 142–145.

Delägars personliga ansvar

Delägarnas personliga ansvar för det ömsesidiga bolagets förpliktelser varierar beroende på vilken försäkring som tecknats. I fråga om liv-, sjuk-, olycksfalls- och avgångsbidragsförsäkringar samt återförsäkring föreskrivs att endast bolagets tillgångar svarar för bolagets förpliktelser (se 1 kap. 7 § FRL). Delägarna bär som försäkringstagare ändå ett slags personligt ansvar, eftersom bolagets ansvarighet på grund av försäkringsavtalet i vissa fall skall reduceras enligt de särskilda förlusttäckningsreglerna i 12 kap. 8 § FRL. Reglerna innebär mer konkret att om förluster i livförsäkringsrörelsen inte kan täckas med livförsäkringsrörelsens återbäringsfond, medel avsatta till framtida förfogande för annan försäkring eller garantikapitalet, så skall bolagets ansvarighet för löpande livförsäkringar, dvs. premiereserven, och tilldelad återbärning sättas ned (*ned-sättning*). Även återförsäkringstagarnas anspråk skall sättas ned. En nedsättning skall verkställas på ett skäligt sätt med hänsyn till förlustens orsak och andra omständigheter. För nedsättningen skall grunder upprättas.

I fråga om direkta skadeförsäkringar med undantag för sjuk-, olycksfalls- och avgångsbidragsförsäkring (benämns i det följande "*ren skadeförsäkring*") svarar delägarna som huvudregel personligen för bolagets förpliktelser (1 kap. 7 § FRL). Därvid skall delägarna vid förluster i bolaget i första hand göra tillskott till bolaget och, i andra hand, tåla en nedsättning enligt uttaxeringsreglerna i 13 kap. FRL. Dessa regler innebär mera i detalj att om en förlust på den rena skadeförsäkringsrörelsen inte kan täckas av befintliga reserver eller eget kapital, så skall förlusten täckas genom *uttaxering* bland dem som varit delägare under någon del av det räkenskapsår under vilket förlusten uppkommit. Om förlusten inte

kan täckas genom uttaxeringen skall den kvarvarande förlusten utjämnas genom en nedsättning av delägarnas försäkringsanspråk (med undantag för liv- och olycksfallsförsäkringar). Att uttaxering bara får ske för sådana förluster som inte täcks av garantikapitalet är en konsekvens av den rättsliga ställning som lagen tilldelar garantier i förhållande till övriga borgenärer (jfr prop. 1981/82:180 s. 275).

När det gäller skadeförsäkring kan delägarnas personliga ansvar begränsas genom föreskrifter i bolagsordningen. Det kan föreskrivas att delägarnas ansvar skall begränsas till visst belopp, att uttaxeringen i första hand skall ske inom en bestämd grupp av delägare eller att uttaxeringen skall ske på annat sätt än vad som följer av uttaxeringsreglerna i 13 kap. (se 1 kap. 7 §, 13 kap. 1 § och 2 kap. 5 § 14). I praktiken är det vanligt att delägarnas ansvar begränsas, t.ex. till en eller ett par årspremier.

De detaljerade bestämmelserna i 13 kap. 2-4 §§ FRL om hur en uttaxering skall verkställas är alltså i huvudsak dispositiva eftersom avvikande bestämmelser kan föreskrivas i bolagsordningen. Avvikelse kan däremot inte föreskrivas från 13 kap. 1 § tredje stycket som innebär att garantikapitalet skall tas i anspråk innan en uttaxering får ske. Även bestämmelserna i 13 kap. 5-7 §§ om delägarens ansvarighet i bolagets konkurs och om konkursförvaltningen kan uppfattas som i allt väsentligt tvingande.

Skillnaderna i reglerna om delägaransvaret mellan i första hand livförsäkring och ren skadeförsäkring har två motiv. Livförsäkring avser ofta ett godtyckligt sparande och inte ersättningar för egendomsförluster som kan uppskattas åtminstone ungefärligt. Livförsäkring förutsätter inte heller som försäkring av egendom en viss grad av solvens hos försäkringstagaren. Att ett obligatoriskt undantag från personligt delägaransvar infördes för livförsäkringar sammanhängde också med att i stort sett samtliga ömsesidiga bolag hade infört sådana begränsningar i bolagsordningen (se NJA II 1904 s. 49 f. och prop. 1948:50 s. 333 f.).

Uttaxeringsreglerna innebär, å ena sidan, en skyldighet för delägarna att godta en ekonomisk upppoffring. Å andra sidan ger de en rätt för delägaren att fordra att bolaget genom uttaxering uppfyller försäkringsåtaganden gentemot honom själv.

En rätt till uttaxering tillmäts betydelse vid bedömningen av de ömsesidiga bolagens soliditet. Uttaxeringsrätten som sådan får ingå i det ömsesidiga skadebolagets kapitalbas vid prövningen av om kraven på lägsta start- och driftskapital enligt 7 kap. 25 § är uppfyllda. Något beslut om att utnyttja uttaxeringsrätten är således inte nödvändigt för att medräkna värdet av uttaxeringsrätten. I kapitalbasen får dock endast tas upp ett belopp som motsvarar högst hälften av högsta uttaxeringsbara belopp (minskat med vad som eventuellt uttaxerats). Beloppet är också begränsat till högst hälften av kapitalbasen (se 7 kap. 24 §).

Skyddsregler för delägare i ansvarshänseende

Som tidigare framgått är delägarnas ansvar för det ömsesidiga bolagets förluster subsidiärt i förhållande till bolaget. Ansvaret kan bara göras gällande om bolaget saknar reserver eller kapital för att täcka uppkommen

förlust. Det föreskrivs också att delägarnas ansvar inte får göras gällande på annat sätt än som föreskrivs i FRL (1 kap. 7 § tredje stycket). Det har vidare ansetts att ömsesidiga bolag inte bör tillåtas att i obegränsad omfattning ingå avtal som återförsäkringsgivare (prop. 1948:50 s. 333 f.). Reglerna om begränsningarna för återförsäkringsrörelsen skall — till skillnad från vad som gäller för försäkringsaktiebolag — tas in i bolagsordningen (2 kap. 5 § 16). Vidare gäller att ett beslut om ändring av bolagsordningen som rör delägarnas ansvarighet får börja att tillämpas först ett år efter registreringen av beslutet, om inte samtliga delägare har biträtt beslutet. Delägare som inte samtycker till en sådan ändring har dessutom rätt att häva försäkringsavtalet och få ut den på försäkringen löpande andelen av premiereserven (9 kap. 18 §). I en konkurs får det personliga ansvaret göras gällande endast om bolagets tillgångar inte räcker för att betala bolagets skulder (se 13 kap. 5 §).

Delägare omfattas för övrigt av samma skyddsregler som andra försäkringstagare. De tillgångar som används för skuldtäckning och som antecknas i registret skall alltså trygga och utgöra säkerhet för berörda försäkringstagares försäkringsanspråk (se 7 kap. 9-11 a §§).

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter för bedömningen

Reglerna om delägaransvaret bör utformas i överensstämmelse med den inriktning som ligger till grund för de nya rörelsereglerna. Reglerna skall ge ett gott skydd för försäkringstagarnas intressen samt främja en tydligare gränsdragning mellan förpliktelser på grund av försäkringsavtal och medel som tjänar som rörelsens riskkapital. En strävan bör också vara att reglerna för ömsesidiga bolag närmar sig de regler som gäller för andra associationsformer. Ömsesidiga bolag bör inte heller behandlas annorlunda än försäkringsaktiebolag i den mån det inte är särskilt motiverat av företagsformen som sådan. Förslagen bör således inte innebära att man genom utformningen av regelsystemet missgynnar den ömsesidiga företagsformen och åstadkommer en styrning bort från denna företagsform (jfr vad riksdagen uttalat angående den kooperativa företagsformen, rskr. 1993/94:222 och 1993/94:NU 15).

Allmän utformning av reglerna om delägaransvaret

I FRL finns, som ovan beskrivits, regler för ömsesidiga bolag som föreskriver en nedsättning av bolagets ansvarighet för försäkringsavtal vid förluster i livförsäkringsrörelsen (jfr 12 kap. 8 §) respektive en uttaxering från delägare vid förluster i skadeförsäkringsrörelsen (jfr 1 kap. 7 § och 13 kap.). Försäkringstagarna i ömsesidiga bolag har därigenom i egenkap av delägare i bolaget ett ansvar för försäkringsrörelsens förluster. En första fråga är om ett sådant ansvar bör finnas kvar i sin nuvarande form eller helt avskaffas.

Vare sig de särskilda förlusttäckningsreglerna för livförsäkringsrörelse (*nedsättningsreglerna*) eller ansvarsreglerna för ren skadeförsäkringsrörelse (*uttaxeringsreglerna*) är sådana nödvändiga inslag i den ömsesidiga bolagsbildningen att en nedsättnings- eller uttaxeringsrätt i ömsesidiga bolag måste följa direkt av lag.

Det kan på goda grunder antas att ett uttaxeringsförfarande i ett större bolag skulle möta stora hinder där försäkringstagarna är konsumenter och har bristande kunskap om förfarandet. När det däremot gäller vissa slag av företagsförsäkringar kan däremot kunskapen och beredskapen för att godta ett uttaxeringsförfarande vara god. Många s.k. sockenbolag meddelar företagsförsäkringar under förutsättning av ett obegränsat personligt ansvar för delägarna. Regeringen är därför inte nu beredd att helt ta bort möjligheten att bedriva ömsesidig försäkringsrörelse med ett personligt ansvar för delägare.

I dag har FRL som utgångspunkt att den som är försäkringstagare i ömsesidiga bolag i sista hand skall täcka bolagets förluster genom nedsättning eller uttaxering. Ett lagkrav på nedsättning och uttaxering strider mot principen om en tydlig åtskillnad mellan rörelsens riskkapital och rättigheter och skyldigheter på grund av försäkringsavtalet. Försäkringstagarnas fordringar enligt försäkringsavtal står ju hela tiden risken för att drabbas av förluster i rörelsen för att trygga bolagets fortlevnad. Försäkringstagaren står också rörelserisken utan annan överenskommelse än försäkringsavtalet. Det är inte ens givet att försäkringstagaren har kännedom om förhållandet. Ett delägaransvar bör därför inte följa direkt av lag. Ett sådant ansvar bör i stället förutsätta närmare regler i det ömsesidiga bolagets bolagsordning.

I dag kan nedsättningsreglerna få konsekvenser för återförsäkringstagare. En reduktion av en återförsäkringstagares fordran eller en uttaxering från återförsäkringstagare till följd av interna bestämmelser i bolagsordningen är betänklig från associationsrättsliga utgångspunkter, eftersom återförsäkringstagare inte ens är delägare i bolaget. Ett personligt ansvar till följd av bestämmelser i bolagsordningen bör alltså inte kunna binda andra än delägare.

Regleringen bör vidare utgå från att delägaransvaret kan aktualiseras för att täcka uppkomna förluster under löpande drift eller för att infria gjorda åtaganden om företagets tillgångar annars inte räcker till, t.ex. i samband med en konstaterad kapitalbrist eller i en obeståndssituation. Det finns anledning att utgå från att endast sådana former av ansvar som regleras i nuvarande nedsättnings- och uttaxeringsreglerna kan vara relevanta. Andra former av ansvarsåtaganden genom bolagsordningen kan för övrigt vara behäftade med problem som kräver särskilda överväganden. Att överväga någon form av solidariskt delägaransvar är inte heller aktuellt.

Nuvarande ansvarsregler skiljer mellan förluster hänförliga till olika försäkringsgrenar inom en och samma juridiska person. En sådan regel kan i vissa fall medföra svårigheter att närmare bedöma vilka förluster som hänför sig till olika grenar, inte minst genom förslaget i det föregående att utmönstra skälighetsprincipen (se avsnitt 6.1). Om olika bestämmelser skall gälla för delägarnas ansvar bör en grundläggande skill-

nad göras mellan liv- och skadeförsäkringsbolag. En annan sak är att bolagsordningen kan innehålla sådana förlusttäcknings- och uttaxeringsvillkor att en åtskillnad mellan olika försäkringsgrenar görs i uttaxeringssammanhang.

Delägaransvar i livförsäkringsbolag

Som tidigare framhållits föreligger det särskilda svårigheter att analysera en livförsäkringsverksamhet. Åtagandena är normalt av långsiktig natur. Samtidigt kan det vara förenat med betydande kostnader och besvär att byta försäkringsgivare. Livförsäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av livförsäkringsavtal är alltså särskilt skyddsvärda. I dessa fall kan det också antas att särskilda svårigheter skulle uppkomma att genomföra ett nedsättnings- eller uttaxeringsförfarande. Ofta är ett sådant byte otillåtet (jfr avsnitt 12). Det anförda talar emot att ett personligt ansvar skall kunna åläggas delägare på grund av en livförsäkring, och i synnerhet genom nedsättning av livförsäkringsåtaganden.

Särskilda nedsättningsbestämmelser saknas dessutom för andra associationsformer. Här ligger det närmast till hands att jämföra med ekonomiska föreningar, där en medlem ofta både är kund och delägare. Visserligen omfattas ekonomiska föreningar av lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion som kan förenas med offentligt ackord. Ett sådant förfarande handläggs emellertid av domstol och kräver särskilda förutsättningar för en ackordsuppgörelse. Ekonomiska föreningar kan också ha villkor om avgifter beroende av särskilda beslut om uttaxering [jfr 2 kap. 2 § 5 lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar]. Till skillnad från de ömsesidiga bolagen förekommer i sådana företag direkta och avgränsade medlemsinsatser.

På grund av det anförda bör något delägaransvar inte kunna åläggas delägare i ömsesidiga livförsäkringsbolag. Till följd av bedömningarna bör också de särskilda nedsättningsreglerna för livförsäkringsrörelsen i 12 kap. 8 § FRL upphävas.

Livförsäkringsbolag kan förena livförsäkringsrörelse med viss skadeförsäkringsrörelse. Som tidigare nämnts bör dock reglerna för delägaransvaret bero på om företaget är ett liv- eller skadeförsäkringsbolag. Eftersom ett personligt ansvar inte medges i ömsesidiga livförsäkringsbolag kommer inte en nedsättning eller uttaxering att vara möjlig för s.k. lång sjuk- och olycksfallsförsäkring.

Delägaransvar i skadeförsäkringsbolag

I fråga om skadeförsäkringsbolag bör lagen medge större möjligheter än för livförsäkringsbolag att bestämma villkoren om delägaransvar. Ansvariet bör i framtiden kunna aktualiseras i vart fall genom uttaxering vid olika slag av försäkringar som tecknats av företagare. Av hänsyn till delägarnas intressen är det viktigt att villkoren om uttaxering i bolagsordningen är tydliga (se vidare författningskommentaren till 2 kap. 5 §).

Till skillnad från i dag bör lagen alltså inte generellt förbjuda villkor om uttaxering bland sådana företagare som är delägare genom att de tecknar kort sjuk- och olycksfallsförsäkring. Denna utvidgning uppvägs av de begränsningar som i det följande föreslås beträffande konsumentförsäkringar. Även om en försäkringsrörelse bedrivs med villkor om delägaransvar bör nyss nämnda försäkringsgrupper kunna undantas från uttaxering utan att föreskrifterna kommer i konflikt med den s.k. likhetsprincipen i 9 kap. 19 § som föreslås omfatta delägare (se vidare avsnitt 9.3). Frågan blir då om ett delägaransvar i ett skadeförsäkringsbolag skall kunna göras gällande även genom nedsättning av försäkringsåtaganden.

Ett delägaransvar genom nedsättning är som nyss framhållits inte bara tveksamt med hänsyn till huvudmotivet för försäkringsrörelsereglerna, nämligen att försäkringsrörelse skall bedrivas så att åtagandena mot försäkringstagarna och jämställda ersättningsberättigade tryggas.

En nedsättning är inte heller särskilt väl förenlig med inriktningen att skapa en tydligare skillnad mellan vad som utgör försäkringstagarnas fordringar enligt försäkringsavtal respektive rörelsens riskkapital. Ett delägaransvar i form av nedsättning innebär dessutom en risk för att de som har störst fordringar, t.ex. därför att skadefall uppkommit, drabbas hårdast om ansvaret måste aktualiseras. Ett delägaransvar bör således inte kunna göras gällande genom nedsättning.

Det personliga ansvaret som kan åläggas delägare i skadeförsäkringsbolag bör begränsas till förpliktelser eller förluster hänförliga till direkt skadeförsäkringsrörelse. Delägare på grund av skadeförsäkring bör alltså inte kunna uttaxeras för förpliktelser eller förluster hänförliga till mot-tagen återförsäkring.

Förutsättningarna för en uttaxering och verkställigheten av ett uttaxeringsförfarande skall som nämnts bestämmas genom föreskrifter i bolagsordningen. Bestämmelserna i 1 kap. 6 och 7 §§ bör således ändras så att det framgår att delägare inte svarar personligen för skadeförsäkringsbolagets förpliktelser, om inte annat följer av bolagsordningen. De i huvudsak dispositiva bestämmelserna i 13 kap. FRL om uttaxering kan upphävas. (Angående vissa obeståndsfrågor, se avsnitt 9.6).

Lagförslaget innebär att ett personligt delägaransvar som huvudregel saknas och anger begränsningar för delägaransvaret. Bestämmelsen i 1 kap. 7 § FRL om att delägaransvar inte kan göras gällande på annat sätt än vad som följer av FRL kan därmed utmönstras såsom obehövlig.

De nu föreslagna bestämmelserna avser skyldigheten att som delägare skjuta till kapital till bolaget. Bestämmelserna får därför i sig ingen betydelse för villkor i försäkringsavtal om s.k. efterskottspremier kopplade till skadefall som förekommer i vissa försäkringsavtal.

Delägaransvar för konsumenter

Ett personligt ansvar kan drabba en delägare hårt samtidigt som konsekvenserna kan vara svåra att bedöma på förhand. När det gäller uttaxering avseende försäkringar som tecknats av en konsument finns det anledning att ställa upp särskilda skyddsregler. Det kan även antas uppkomma

särskilda svårigheter att genomföra en uttaxering i ett konsumentförhållande. Enligt regeringens mening bör en uttaxering därför inte tillåtas för sådana skadeförsäkringar som en konsument eller dödsbo tecknat för enskilt eller i huvudsak enskilt ändamål.

Uttaxering i mindre lokala bolag

Åtskilliga mindre lokala bolag meddelar försäkringar med ett obegränsat personligt ansvar för delägarna. Med lokala bolag brukar avses att verksamheten är lokalt begränsad till ett visst län eller en del av länet. Verksamheten är i regel också begränsad till ett fåtal försäkringsklasser. Vissa av försäkringarna i sådana bolag kan hänföras till konsumentförsäkringar. I bland tecknas de under förhållanden som gör att det är tveksamt om de är konsumentförsäkringar. Som Sockenbolagens Riksförbund påpekat kan försäkringstagarna vara företagare som samtidigt har sin privata egendom försäkrad i bolaget. Vissa lokala bolag har en verksamhet av mindre omfattning. Det gäller framför allt sådana bolag som uteslutande meddelar husdjursförsäkringar och som fått en mindre allmän betydelse i takt med förändringarna inom jordbrukssektorn.

Försäkringar som meddelas i sådana fall torde regelmässigt vara av sådan art att några omfattande uttaxeringar inte är sannolika. Hos andra lokala bolag kan verksamheten ha en något större omfattning och bedrivs som ett samarbete inom en större intressegrupp där riskutjämning inom gruppen sker genom återförsäkringsaffärer via ett gemensamt ägt aktiebolag. I sådana bolag kan solvensmarginalen vara god men bolaget ha svårt att uppfylla garantibeloppet på grund av att verksamheten har en begränsad storlek.

Uttaxeringsvillkor som överensstämmer med äldre rätt bör för närvarande få behållas för skadeförsäkringar som tecknats av konsumenter i sådana fall som nyss beskrivits. En sådan ordning kan gälla för försäkringar som meddelas av mindre lokala bolag och där det personliga delägaransvaret är en nödvändig förutsättning för att kunna bedriva verksamheten vidare. Uttaxeringen bör i första hand godtas för lokala bolag med blygsam verksamhet som uteslutande meddelar husdjursförsäkringar. Detsamma bör gälla för andra mindre lokala bolag där den finansiella stabiliteten kan anses tryggad genom ett riskutjämnande samarbete inom en större företagsgrupp. En förutsättning bör vidare vara att uttaxeringsvillkoren är kända för försäkringstagarna och att det kan antas att en uttaxering för konsumentförsäkringarna är möjlig att genomföra med framgång. Det bör också krävas att ett behållande av uttaxeringen inte medför några egentliga brister i konkurrensneutraliteten på marknaden för konsumentförsäkringar.

Dessa frågor bör prövas inom ramen för en dispensordning. Därigenom kan på ett bättre sätt än genom en bestämmelse i lag beaktas de skiftande förhållanden som kan förekomma för olika lokala bolag. De särskilda förutsättningar som bör finnas för en dispens bör markeras genom ett krav på särskilda skäl.

Sockenbolagens Riksförbund har framhållit att den utökade riskspridning som sker inom Sockenbolagsgruppen jämfört med andra sockenbolag innebär att andelen premier för mottagen återförsäkring kan bli större än vad som får föreligga för dispens enligt den allmänna dispensregeln i 1 kap. 10 § och att en annan gräns bör väljas. Även Försäkringsförbundet har varit inne på samma fråga.

Med hänsyn till vad remissinstanserna anfört bör dispensmöjligheten knytas till den storleksgräns som bestämmer när ett försäkringsbolag skall ha en auktoriserad revisor.

Övriga frågor

På samma sätt som enligt gällande rätt bör ett beslut om ändring av bolagsordningen som rör delägarnas ansvarighet få börja att tillämpas först ett år efter registreringen av ändringsbeslutet, om inte samtliga delägare har biträtt beslutet. Ett beslut om att avskaffa bolagsordningens bestämmelser om delägaransvar bör vidare — på samma sätt som vid ett utökat ansvar — föranleda en rätt till förtida hävning av försäkringsavtalet (se 9 kap. 18 §). Angående beräkningen av ersättning till delägare vid hävning, se avsnitt 9.4.

Ett objektivt verifierbart underlag måste föreligga som grund för uttaxeringen. Ett uttaxeringsansvar för delägarna skulle dock bli illusoriskt om alltför stränga krav uppställs i detta avseende, t.ex. ett krav på att samtliga värden skall ha realiserats. Det bör i stället vara tillräckligt att bolagets förpliktelser respektive förluster inte är täckta vid tillämpning av ett för försäkringsföretag etablerat ekonomiskt regelverk (se vidare författningskommentaren till 1 kap. 7 §).

Den prövning som Finansinspektionen skall göra i samband med eventuella ändringar av ansvarsbestämmelserna i bolagsordningen innebär också ett visst skydd för delägarna. En fastställelse av föreskrifter om delägaransvar bör således inte bara vägras om föreskrifterna är oklara eller behäftade med formella felaktigheter. En registrering bör också vägras om föreskrifterna strider mot lag (se bl.a. avsnitt 9.3 om den s.k. generalklausulen i 9 kap. 19 §).

Finansinspektionen har föreslagit en uttrycklig bestämmelse om att delägaransvar inte får upphävas med mindre än att FRL:s solvenskrav är uppfyllda även därefter. Inspektionen torde syfta på en bestämmelse som ger myndigheten rätt att vägra registrering av en ändrad bolagsordning som begränsar delägaransvaret men samtidigt medför att kapitalbasen (där uttaxeringsrätten får räknas in) skulle komma att understiga eller riskera att understiga erforderlig solvensmarginal eller lägsta garantibelopp.

I det föregående har föreslagits att en allmän rörelseregulering införs som slår fast att all försäkringsrörelse skall bedrivas med bl.a. en sådan soliditet att förpliktelserna tryggas mot försäkringstagarna och ersättningsberättigade som kan likställas med dem (se avsnitt 6.2). En sådan lagfäst stabilitetsprincip ger tillräckligt stöd för att vägra en ändring av bolagsordningen i det av Finansinspektionen angivna fallet. Det saknas

därför behov av att införa en sådan särskild bestämmelse som Finansinspektionen föreslagit.

Ett försäkringsbolag kan emellertid vara skyldigt att genomföra ändringar av uttaxeringsreglerna i bolagsordningen till följd av de begränsningar av uttaxeringsmöjligheterna som föreslagits i det föregående. En sådan ändring bör, som *Lagrådet* anført, stadfästas även om det skulle medföra en otillåten försvagning av kapitalbasen. De övergångsregler som föreslås i det följande ger dock enligt regeringens mening gott rådrum för bolagen att förutse och hantera en sådan situation (se punkten 4 i övergångsbestämmelserna). Den dispensregel för mindre lokala försäkringsbolag som tidigare föreslagits har dessutom särskilt tillkommit för att beakta sådana svårigheter som *Lagrådet* pekat på.

Enligt äldre förarbetsuttalanden gäller särskilda begränsningar för ömsesidiga bolags återförsäkringsrörelse. Frågan är om ett sådant särkrav alltså bör gälla.

Genom att lagkraven på nedsättning och uttaxering föreslås upphäva och att ett uttaxeringsförbud föreslagits för konsumentförsäkringar försvagas skälen för att upprätthålla ett sådant särkrav. Delägare skall inte heller kunna göras ansvariga för förluster i återförsäkringsrörelsen. Den grundläggande soliditetsprincip som nyss berörts medför för övrigt vissa begränsningar för alla försäkringsbolag av innebörd att bolagets återförsäkringsrörelse inte får ha en sådan omfattning eller karaktär att åtagandena mot direktförsäkringstagarna och jämställda äventyras. Några särregler bör således inte gälla för ömsesidiga bolag i detta avseende.

Aktuarieföreningen har ansett att något alternativ till de borttagna nedsättningsreglerna bör finnas för obeståndssituationer.

För företag i allmänhet gäller som tidigare påpekats regler om företagskonstruktion och offentligt ackord. Dessa regler omfattar inte försäkringsbolag. Det kan dock finnas anledning att behandla den frågan och ansvarsregler inom ramen för den översyn av de associationsrättsliga bestämmelserna för ömsesidiga bolag som tidigare aviserats. På sikt bör också bestämmelserna om rätt till hävande av avtal m.m. vid ändrat uttaxeringsansvar föras över från FRL till den avtalsrättsliga regleringen.

9.2 Tillskott av respektive ränta på garantikapital

Regeringens förslag: Det införs en möjlighet för tillskott av garantikapital till ömsesidiga bolag under rörelsens gång. Garantikapitalet skall registreras, vilket förutsätter att minst hälften av kapitalet har inbetalts. Kapitalet skall vara helt inbetalt inom sex månader efter registreringen.

Tidsfristen för inbetalning av garantikapital vid bolagets bildande justeras. Kapitalet skall vara helt inbetalt före bolagets registrering.

Bestämmelserna om ränta på garantikapital i ömsesidiga försäkringsbolag upphävs.

Försäkringsutredningen har inte särskilt behandlat dessa frågor.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer väsentligen med regeringens förslag (se promemorian s. 243 och 244).

Remissinstanserna: Endast ett par remissinstanser har haft erinringar mot förslaget. Enligt *Hovrätten för Västra Sverige* bör det klargöras när tillskott av garantikapital får ske under rörelsens gång. *Finansinspektionen* har påpekat att tidsfristen för när sådant garantikapital skall vara helt inbetalt bör räknas från dagen för beslut om tillskott. Inspektionen har inte sett någon anledning att ta bort reglerna om ränta på garantikapital.

Bakgrund: I ömsesidiga försäkringsbolag saknas motsvarighet till aktiebolagens aktiekapital. Garantikapitalet kan i stället sägas ha till funktion att tillföra det ömsesidiga bolaget erforderligt rörelsekapital vid rörelsens start. Garantikapital, som skall redovisas som eget kapital, kan användas för förlusttäckning och får ingå i kapitalbasen.

Ett ömsesidigt bolag får inte bildas utan garantikapital, om det inte finns särskilda skäl. Garantikapitalet skall betalas med pengar (1 kap. 8 § FRL). Vem som får skjuta till garantikapitalet regleras inte. Det kan således vara fråga om samtliga eller vissa delägare eller någon utomstående.

Minst halva garantikapitalet skall vara inbetalt innan bolaget får registreras. Dessutom skall garanterna ha lämnat skriftliga förbindelser på obetalt belopp (se 2 kap. 13 §). Garantikapitalet skall vara helt inbetalt senast inom två år från bolagets bildande (17 §).

Det är förutsatt att garantikapitalet skall återbetalas till garanterna. En sådan återbetalning måste ske när kapitalet inte längre behövs för rörelsens ändamålsenliga bedrivande och en återbetalning är förenligt med bestämmelserna om kapitalbasens sammansättning och storlek. Återbetalningen förutsätter att Finansinspektionen lämnat sitt medgivande (12 kap. 4 §). Kravet på återbetalning motiveras av att det ansetts önskvärt att begränsa garanternas inflytande i ömsesidiga bolag.

Försäkringsbolaget får betala ränta på garantikapitalet. Detta gäller även ömsesidiga livförsäkringsbolag där vinstutdelning är förbjuden. Bestämmelser om och i vilken ordning ränta skall betalas på garantikapitalet skall tas upp i bolagsordningen (se 2 kap. 5 § 18). Bestämmelserna om vinstutdelning i 12 kap. 2 § FRL skall tillämpas på betalning av sådan ränta.

Enligt uppgift finns det inte i dag några ömsesidiga bolag som innehar garantikapital.

I sammanhanget kan nämnas att ömsesidiga försäkringsbolag kan emittera förslagslån. Sådana lån får efter Finansinspektionens medgivande räknas in i kapitalbasen. Inspektionen har i allmänna råd utvecklat vilka förutsättningar som inspektionen avser att tillämpa vid en prövning av sådana ansökningar (FFFS 1995:1).

Tillskott av garantikapital under rörelsens gång

Garantikapitalets funktion är att utgöra start- och rörelsekapital i ömsesidiga försäkringsbolag. Av nuvarande bestämmelser framgår att garantikapital kan tillskjutas vid bolagets bildande. Det framgår emellertid inte om garantikapital kan tillskjutas bolaget i ett senare skede om bolaget har behov av kapital, t.ex. på grund av ekonomiska svårigheter.

Vi har tidigare föreslagit att vinstutdelning skall kunna ske till garanter i ömsesidiga livförsäkringsbolag. Vidare godtas kapitalanskaffning genom förlagslån även i ömsesidiga försäkringsbolag. I konsekvens med detta bör det tas in bestämmelser om att garantikapital får tillskjutas bolaget vid en senare tidpunkt än i samband med bolagets bildande.

Även sådant garantikapital bör, i likhet med tillskott vid bolagets bildande, återbetalas när det inte längre behövs för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande. Vi är alltså inte nu beredda att frångå principen att garantikapital bara skall finnas så länge kapitalet behövs i bolaget. Det finns dock anledning att återkomma till frågor om garantikapital i ömsesidiga bolag inom ramen för den associationsrättsliga översyn som tidigare aviserats.

Förutsättningarna för anskaffningen av garantikapitalet under rörelsens gång blir således beroende av om tillskottet är motiverat av försäkringsrörelsens ändamålsenliga bedrivande. Ett sådant fall kan vara att ett kapitalbehov uppkommer för att trygga eller förstärka kapitalbasen. Ett annat fall kan vara att garantikapitalet behövs för en uppbyggnad av själva försäkringsrörelsen (jfr vad som anförts beträffande upplåning i allmänhet i avsnitt 8.6.1). Däremot kan anskaffning av garantikapital med enda syfte att anskaffa placeringsmedel knappast anses godtagbart. Det förhållande att kapital kan anskaffas genom t.ex. förlagslån bör inte i sig förhindra att ett behov av garantikapital kan föreligga.

Tillskott av garantikapital under rörelsens gång bör, som *Lagrådet* föreslagit, registreras. En bestämmelse om detta bör tas in i lagen. Av bestämmelsen bör också framgå att garantikapitalet, i likhet med tillskott av aktiekapital, är ökat när registreringen skett.

Tidsfrister för betalning av garantikapital m.m.

Enligt nuvarande regler skall garantikapital vid bolagets bildande vara helt inbetalt inom två år från bolagets bildande. För att garantikapital skall få beaktas i kapitalbasen måste kapitalet vara inbetalt till minst hälften (jfr avsnitt 8.7).

I och med införandet av en möjlighet att skjuta till garantikapital under rörelsens gång bör bestämmelserna ses över. Tidsfristerna för betalning av garantikapital bör inte avvika från de som gäller för tillskott av aktiekapital (jfr 2 kap. 13 § och 4 kap. 15 §). Detta innebär att garantikapital vid bolagets bildande skall vara helt inbetalt innan bolaget registreras. I fråga om garantikapital som görs under rörelsens gång bör halva beloppet ha

betalats för att garantikapitalet skall få registreras. Återstående del bör Prop. 1998/99:87
betalas inom sex månader från registreringen.

Som *Lagrådet* förordat bör det även tas in en bestämmelse om återbetalning av garantikapital för det fall registrering inte kommer till stånd.

Ränta på garantikapital i ömsesidiga bolag

Med en möjlighet att dela ut vinst till garanter i ömsesidiga livförsäkringsbolag kan det ifrågasättas om nuvarande bestämmelser om ränta på garantikapital fortfarande behövs.

Ingen remissinstans har invänt mot försäkringsrörelsepromemorians bedömning att nuvarande regler om ränta på garantikapital kan utmönstras. Såväl sådan ränta som vinstutdelning skall regleras i bolagsordningen. Vidare gäller samma begränsningar för utbetalning av ränta på garantikapital som vid en vinstutdelning. Som tidigare har fastslagits bör särregler gälla för ömsesidiga bolag endast om det är motiverat av bolagsformens särart. Några sådana motiv har inte nu framkommit. Särreglerna för ömsesidiga bolag om ränta på garantikapital bör därför upphävas.

9.3 Minoritetsskydd för delägare

Regeringens förslag: Delägare skall ingå i den personkrets som inte otillbörligt får gynnas eller förfördelas av styrelse eller bolagsstämma i ömsesidiga försäkringsbolag.

Försäkringsutredningens, Banklagskommitténs och Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se utredningens betänkande s. 112 och 283–285, kommitténs delbetänkande SOU 1998:27 s. 63 och promemorian s. 244 och 245).

Remissinstanserna har godtagit förslaget.

Bakgrund: Styrelse och bolagsstämma får inte fatta beslut ägnade att ge otillbörliga fördelar åt aktieägare, garanter eller andra till nackdel för bolaget, andra aktieägare eller garanter (8 kap. 15 § och 9 kap. 19 § FRL). Bestämmelserna gäller inte i förhållande till delägare. Det har motiverats med hänvisning till Finansinspektionens bevakning av att bl.a. premiesättning och skadereglering är skäligen (prop. 1981/82:180 s. 213).

Skälen för regeringens förslag: När nuvarande skälighetsprincip upphävs faller de motiv bort som åberopats för att undanta delägarna från tillämpningsområdet för 8 kap. 15 § och 9 kap. 19 § FRL. Delägare bör tas med bland de kategorier som bestämmelserna omfattar samt, i likhet med aktieägare, ges ett skydd i egenskap av ägare till bolaget. Genom att ta med delägare bland dem som anges i 8 kap. 15 § och 9 kap. 19 § slås fast att bolagsorganen måste handla lojalt och behandla delägare lika efter generella principer i olika ägarfrågor, bl.a. i frågor om delägaransvar,

skifte av tillgångar i samband med likvidation samt i fråga om disposition av medel som får användas för förlusttäckning (se vidare författningskommentaren till 9 kap. 19 §). Prop. 1998/99:87

9.4 Ersättning till delägare i visst fall

Regeringens förslag: Ersättningsreglerna vid hävning av försäkringsavtal i ömsesidiga bolag i samband med ändringsbeslut om personligt ansvar ändras som en följd av att nuvarande definition på premiereserven tas bort.

Försäkringsutredningen har inte behandlat frågan.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 245).

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot förslaget.

Bakgrund: Enligt 9 kap. 18 § FRL har en delägare som får säga upp ett försäkringsavtal på grund av ett ändrat beslut om personligt ansvar rätt till ersättning. Ersättningen skall bestämmas till den andel av premiereserven som belöper på försäkringen vid den tidpunkt då avtalet upphör. Bestämmelsen är relevant för ömsesidiga skadeförsäkringsbolag som skall införa eller ändra villkor om personligt ansvar för delägare.

Skälen för regeringens förslag: Som en konsekvens av att nuvarande definition av premiereserven faller bort och att nya bestämmelser om garanterad och villkorad återbäring införs måste 9 kap. 18 § ändras. Enligt nuvarande bestämmelser skall ersättningen bestämmas till den på försäkringen belöpande andelen av premiereserven. Ersättningen bör i stället bestämmas efter den på försäkringen belöpande andelen av ej intjänade premier och återbäring.

9.5 Skifte av tillgångar mellan delägare

Regeringens förslag: Nuvarande dispositiva regler om en fördelning av tillgångar i förhållande till de fem senaste årens premier vid en likvidation utmönstras. Tillgångarna skall i stället skiftas mellan delägare enligt reglerna i bolagsordningen.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Utredningen har dock inte behållit någon bestämmelse om att tillgångarna skall skiftas mellan delägarna (se betänkandet s. 258 och 259).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 245–246).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt Försäkringsutredningens förslag eller lämnat det utan erinran. *Advokatsamfundet* har ansett att förslaget gör det möjligt att skifta tillgångarna i ömsesidiga bolag till andra än delägarna och att det leder till osäkerhet om delägarnas

rättigheter och bolagsstämman behörighet. Samfundet har bedömt att frågan är viktig med hänsyn till framtida omstruktureringar.

Remissinstanser har godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag. *Försäkringsförbundet* har dock avstyrkt förslaget att reglerna för fördelningen regleras i bolagsordningen. Enligt förbundet förekommer det fall då fördelningen inte bestäms direkt i bolagsordningen.

Bakgrund: I 14 kap. 14 § andra stycket FRL regleras hur tillgångar skall skiftas i ömsesidiga försäkringsbolags likvidation. Enligt bestämmelserna skall den som var delägare vid tiden för likvidationsbeslutet få del i tillgångarna i förhållande till det sammanlagda beloppet av inbetalda premier för de fem senaste räkenskapsåren. Om bolagsordningen innehåller regler om andra fördelningsgrunder gäller dock dessa. Bestämmelserna är alltså tvingande på så sätt att tillgångarna måste skiftas bland delägarna, men är delvis dispositiva genom att fördelningen kan baseras på annan grund än de fem senaste årens premieinbetalningar. Bestämmelserna, som har sin bakgrund i 1905 års försäkringsrörelselag, har fått betydelse i några fall under senare år. Det har då gällt ombildning av ömsesidiga skadeförsäkringsbolag till aktiebolag.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller försäkringsaktiebolag följer av 3 kap. 1 § FRL att aktieägarna har rätt till egendom som belöper på hans aktier i den mån inte annat följer av bolagsordningen (jfr prop. 1981/82:180 s. 287 och 288). Motsvarande bestämmelse saknas för delägare i ömsesidiga bolag. Ett genomförande av Försäkringsutredningens förslag kan därför, som Advokatsamfundet påpekat, komma att tolkas som att bolagets tillgångar får tillskiftas även andra än delägarna, t.ex. garantier. Detta bör undvikas. I FRL bör det därför anges att tillgångarna skall tillskiftas delägarna.

Viss kritik har riktats mot nuvarande dispositiva fördelningsgrunder. Reglerna innebär bl.a. att delägare kan få del av överskott som denne inte har bidragit till. En regel om skifte efter var och ens bidrag till överskottet kan dock inte vara helt utan undantag. Av praktisk nödvändighet kan vissa schabloner behövas. Begränsningar kan också behöva göras bakåt i tiden beträffande vilka premieinbetalningar som skall beaktas. Sådana aspekter torde också ligga bakom nuvarande bestämmelse att delägarans andel skall beräknas i förhållande till inbetalda premier för de fem senaste åren.

Med hänsyn bl.a. till den utveckling som skett på ADB-området framstår dock nuvarande fördelningsgrunder som alltför schablonartade. En lämpligare ordning är att låta dessa frågor bli föremål för delägarnas avgörande genom bestämmelser i bolagsordningen.

Som Advokatsamfundet påpekat kan avsaknaden av en bestämmelse i bolagsordningen om hur tillgångarna skall fördelas i ett ömsesidigt bolags likvidation leda till osäkerhet för de berörda. Detta gäller särskilt om delägarna inte snabbt kan nå sådan enighet som krävs för att införa föreskrifter om fördelningen i bolagsordningen. De nuvarande dispositiva bestämmelserna om fördelningen bör enligt en särskild övergångsregel gälla för nuvarande ömsesidiga försäkringsbolag fram tills dess att en bolagsordning med regler om den närmare fördelningen enligt den nya lagen registrerats.

Regeringens bedömning: Inga särskilda bestämmelser bör ställas upp såvitt avser uttaxering i ömsesidiga försäkringsbolags konkurs.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning.

Försäkringsrörelsepromemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 247 och 248).

Remissinstanserna har inte särskilt kommenterat frågorna.

Bakgrund: I 13 kap. FRL finns särskilda bestämmelser om uttaxering i samband med konkurs. Vid en konkurs får delägarnas personliga ansvar för företagets förpliktelser göras gällande endast om bolagets tillgångar inte räcker för att betala bolagets skulder. Uttaxeringen skall ske enligt det särskilda förfarande som föreskrivs i 6 och 7 §§. Förfarandet innebär att ett särskilt förslag till uttaxering (uttaxeringsförslag) skall upprättas först om det konstateras en brist i förslaget till slututdelning (utdelningsförslaget). I uttaxeringsförslaget skall bristen fördelas på delägarna så långt deras ansvarighet räcker. Vid fördelningen skall de bestämmelser som enligt 1-3 §§ gäller för uttaxering utom konkurs tillämpas. Uttaxeringen skall emellertid avse dem som var delägare när konkursansökan gavs in eller under någon del av året som föregick konkursansökan. Underrättelse om upprättandet av uttaxeringsförslaget skall tas upp i den kungörelse som utfärdas om utdelningsförslaget. Vidare skall delägare underrättas om adressen är känd. Vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:672) om tillhandahållande av utdelningsförslag samt om sättet för klander skall tillämpas även på uttaxeringsförslaget. Det framhålls särskilt att uttaxeringsförslaget kan klandras av delägare (6 §).

När uttaxeringen vunnit laga kraft eller prövats av underrätt i konkursärendet skall konkursförvaltaren genast kräva in de uttaxerade beloppen. Sker inte betalning av beloppen skall konkursförvaltaren genast begära utmätning av beloppen. Uttaxeringsförslaget gäller då som lagakraftvunnen dom. Om en delägare vid en utmätningförrättning saknar utmätningbara tillgångar till full betalning eller är i konkurs skall dennes brist täckas genom uttaxering hos övriga delägare. Om förslaget till uttaxering inte har godkänts av alla borgenärer och delägare, får utdelning inte ske. Om förslaget överklagas får belopp som överklagandet avser inte delas ut annat än mot borgen. Annars förutsätter utdelningen att frågan har avgjorts genom dom som vunnit laga kraft (7 §).

Skälen för regeringens bedömning: Huvudregeln om ett personligt ansvar för delägare har även gjort det nödvändigt att särskilt reglera uttaxeringsförfarandet i konkurs. De förslag som lämnats i det föregående innebär emellertid att delägare som huvudregel saknar ett personligt ansvar för det ömsesidiga bolagets förpliktelser och förluster. Ett delägaransvar får göras gällande endast genom uttaxering i vissa fall och förutsättningarna måste framgå av bolagsordningen. Detta skall även gälla vid uttaxering från delägare i en konkurs. Fordringar på delägare avseende sådana kapitaltillskott bör därför, i likhet med t.ex. villkorade

aktieägartillskott och förlagslån, hanteras inom ramen för konkurslagens allmänna bestämmelser. Det saknas alltså anledning att ställa upp särbestämmelser i FRL eller i konkurslagen om uttaxering i samband med konkurs. Prop. 1998/99:87

10.1 Bakgrund

I lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder (fondförsäkringslagen) finns bestämmelser om sådana livförsäkringar där premierna skall placeras i en eller flera värdepappersfonder eller utländska fondföretag (fondförsäkring). För dessa placeringar står försäkringstagaren placeringsrisken. Det utesluter dock inte att vissa avkastningsgarantier till försäkringstagarna kan lämnas (prop. 1989/90:34 s. 44).

Fondförsäkringsrörelse får förenas endast med försäkringsrörelse som avser premiefrielse vid arbetsoförmåga (2 §). Det innebär att fondförsäkringsrörelse måste bedrivas i en särskild juridisk person (fondförsäkringsbolag). Rörelsen får alltså inte förenas med traditionell livförsäkringsrörelse inom en och samma juridiska person. I övrigt kan fondförsäkringsbolag meddela olika slag av livförsäkringar samt både individuella försäkringar och gruppförsäkringar. Liksom annan försäkring skall avtalet avse en försäkringsrisk.

För fondförsäkringsbolag gäller i tillämpliga delar FRL och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) om inte annat föreskrivs i fondförsäkringslagen (3 §). Regeringen eller Finansinspektionen får dessutom medge undantag från FRL, om det finns särskilda skäl (7 §). I första hand har undantag ansetts möjliga att meddela såvitt gäller skyldigheten att upprätta försäkringstekniska grunder, eftersom grunderna normalt inte fyller samma funktion i fondförsäkring som i annan livförsäkring (prop. 1989/90:34 s. 46 och 47).

Restriktioner för placeringar och för disposition av fondandelar m.m.

Fondförsäkringsbolaget *skall* placera premierna i de värdepappersfonder eller utländska fondföretag som försäkringstagaren från tid till annan bestämmer. Bolaget får dock begränsa antalet fonder eller utländska fondföretag (4 §). Bolaget får dock inte förvalta fonderna som en del av den egna kapitalförvaltningen. Förvaltningen skall på samma sätt som för andra värdepappersfonder handhas av ett särskilt fondbolag. Försäkringsbolaget kan inte heller vara förvaringsinstitut enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och förvara fondens värdepapper samt ombesörja in- och utbetalningar.

Premierna får placeras endast i sådana utländska fondföretag som är underkastad offentlig reglering som i huvudsak överensstämmer med den som gäller för svenska värdepappersfonder (se prop. 1994/95:184 s. 310). Regeringen eller Finansinspektionen skall enligt 1 § meddela föreskrifter om vilka utländska stater som kan komma i fråga (FFFS 1997:24).

Fondförsäkringslagen begränsar försäkringsbolagets möjlighet att disponera över fondandelarna. Utdelningen på andelarna och ersättningen vid inlösen av andelarna får användas endast för förvärv av nya fondandelar, utbetalning enligt försäkringsavtalet eller täckning av försäk-

ringstagarens kostnader för försäkringen (5 och 6 §§). För byte av fond har försäkringsbolaget rätt till ersättning genom premieinbetalning, in-
språktagande av utdelning eller inlösen av fondandelar. Detta skall regle-
ras i avtalet och informeras tydligt om. Det har ansetts ankomma på
Finansinspektionen att med stöd av 19 kap. 11 § FRL bevaka att bolagen
inte tar ut oskäligen avgifter som förhindrar byte av värdepappersfond
(prop. 1989/90:34 s. 49).

Försäkringstagaren saknar rätt att övergå från fondförsäkring till kon-
ventionell försäkring eller omvänt, om inte avtalet skulle medge detta.
Eftersom fondförsäkringsrörelse skall bedrivas i en särskild juridisk per-
son måste byte i så fall ske till annan försäkringsgivare.

Lättnader för placeringarna och beräkning av solvensmarginal

Inom fondförsäkring bär försäkringstagaren regelmässigt den finansiella
risken för placeringarna. De försäkringstekniska avsättningarna skall lik-
väl skuldtäckas. Bolaget är inte bundet av reglerna om tillgångs- och en-
handsbegränsningar i 7 kap. 10 b och 10 c §§ FRL, om inte försäkrings-
bolaget undantagsvis står den finansiella risken (8 § fondförsäkringsla-
gen). För fondförsäkringsbolag gäller inte heller 7 kap. 10 e § om att till-
gångarna skall placeras så att valutakursförlusterna begränsas (se 10 §
fondförsäkringslagen).

Utan hinder av reglerna i 7 kap. 17 a § om begränsningar för innehav i
vissa finansiella företag får fondförsäkringsbolag äga aktier i fondbolag
vars enda uppgift är att förvalta värdepappersfonder uteslutande avsedda
för fondförsäkringsplaceringar (9 § fondförsäkringslagen).

För fondförsäkringsbolag gäller att balanserad vinst, som inte kan före-
komma i andra livförsäkringsbolag, får räknas in i kapitalbasen (12 §
fondförsäkringslagen). Vidare gäller särskilda bestämmelser för
beräkning av solvensmarginalen. Bestämmelserna har sin bakgrund i
EG:s regelverk och innebär bl.a. att solvensmarginalen bestäms med en
lägre procentsats för den del av premiereserven som inte innebär en risk
för försäkringsbolaget.

Särskilda bolagsrättsliga regler i förhållande till andra livförsäkrings- bolag

Till skillnad från andra livförsäkringsbolag får fondförsäkringsbolag dela
ut vinst till aktieägarna och göra fondemission på samma sätt som skade-
försäkringsbolag. Fondförsäkringsbolagen behöver inte heller sätta av
årsvinsten till en återbäringsfond. Till skillnad från andra livförsäkrings-
bolag skall fondförsäkringsbolag göra vissa avsättningar till reservfond
och, i förekommande fall, till överkursfond. I samband med anmälan av
grunder får regeringen eller Finansinspektionen meddela även villkor för
avsättning till reservfonden. Vidare skall fondförsäkringsbolag redovisa
eget kapital på samma sätt som skadeförsäkringsbolag (10 och
11 §§ fondförsäkringslagen).

Regeringens förslag: Fondförsäkringar och andra livförsäkringar får meddelas i samma juridiska person. Fondförsäkringar får även meddelas av nuvarande traditionella livförsäkringsbolag som får koncession till detta.

Även i framtiden skall premier för fondförsäkringar placeras i externa värdepappersfonder eller fonder som förvaltas av vissa utländska fondförvaltare.

De särbestämmelser som alltså skall gälla för fondförsäkring tas in i FRL. Lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder upphävs.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag (se betänkandet s. 150, 153 och 163). Försäkringsutredningen har ansett att återbäring kan beräknas på andelar i företagsinterna värdepappersfonder.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 252 och 253).

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt Försäkringsutredningens förslag eller lämnat det utan erinran. *Finansinspektionen* har avstyrkt förslaget om företagsinterna värdepappersfonder.

Remissinstanserna har i allmänhet godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag. *Finansinspektionen* har ansett att det bör klargöras att fondförsäkringsbolag kan utöka sitt sortiment med konventionella försäkringar. *Försäkringsförbundet* har ansett att fondförsäkring även bör omfatta s.k nationella fonder enligt dispensbestämmelsen i 3 § lagen om värdepappersfonder.

Skälen för regeringens förslag

Förening av fondförsäkringsrörelse och annan livförsäkringsrörelse?

En möjlighet att meddela fondförsäkringar i samma juridiska person som konventionell livförsäkringsrörelse har kostnadsmässiga och administrativa fördelar. En sådan möjlighet finns i flera jämförbara europeiska länder. Utgångspunkten är att fondförsäkringar bör få meddelas i samma juridiska person som meddelar konventionella livförsäkringar, om inte försäkringstagarnas skyddsintressen talar mot en sådan lösning.

Vid tillkomsten av fondförsäkringslagen anfördes flera skäl mot att fondförsäkringsrörelse skulle få förenas med annan livförsäkringsrörelse. Som skäl anfördes olikheterna i placeringsregler och att fondförsäkringsbolagen borde tillåtas äga fondbolag utan hinder av begränsningarna för innehav i andra finansiella företag. Vidare framhölls att fondförsäkringsbolag undantogs från krav på avsättning till återbäringsfond och

att vinstutdelning skulle bli möjlig i sådana bolag (se prop. 1989/90:34 s. 42).

Som tidigare föreslagits bör nuvarande bestämmelser om avsättning till återbäringsfond upphävas och vinstutdelning bli tillåten även i konventionella livförsäkringsbolag (se avsnitt 7.2). Dessa bestämmelser skall gälla för nybildade livförsäkringsbolag och traditionella livförsäkringsbolag som ombildats enligt särskilda regler (se avsnitt 7.2 och 14.3). Därmed bortfaller ett väsentligt motiv för att kräva att fondförsäkringar meddelas i en särskild juridisk person.

För fondförsäkringsbolag och andra livförsäkringsbolag gäller också mera enhetliga placeringsregler än förut, bl.a. genom att andelar i värdepappersfonder tillåts för skuldtäckning i alla försäkringsbolag. Vissa skillnader gäller visserligen i placeringshänseende och vid beräkning av solvensmarginal med hänsyn till att det är försäkringstagaren och inte försäkringsbolaget som normalt står placeringsrisken. Sådana skillnader bör emellertid kunna beaktas genom särskilda undantagsregler till motsvarande bestämmelser för andra livförsäkringar. Samma gäller möjligheten till innehav i fondföretag (se vidare avsnitt 10.3).

Fondförsäkringar bör således få meddelas i samma juridiska person som vinstutdelande konventionell livförsäkringsrörelse. Denna möjlighet öppnas om nuvarande förbud i 2 § fondförsäkringslagen att förena fondförsäkringsrörelse med annan rörelse än försäkring för premiebefrielse vid arbetsförmåga slopas.

Borttagandet av förbudet innebär också att fondförsäkringsbolag som får koncession till detta får meddela andra slag av livförsäkringar. Inom ramen för koncessionsärendet bör det bevakas att det inte ställs lägre krav på sådana bolag jämfört med traditionella bolag och att de intressen som rörelsereglerna skyddar tillgodoses i den utvidgade verksamheten.

Ändringen innebär samtidigt att livförsäkringsrörelse som omfattar fondförsäkringar får meddelas tillsammans med vissa skadeförsäkringar (jfr 1 kap. 3 och 4 §§ FRL). Därmed saknas också behov av en särskild bestämmelse om att fondförsäkringsverksamhet får förenas med försäkring för premiebefrielse vid arbetsoförmåga.

En särskild fråga är om även nuvarande traditionella livförsäkringsbolag, såväl aktiebolag som ömsesidiga bolag, bör tillåtas att meddela fondförsäkringar i samma juridiska person, även om bolaget inte genomgått ett ombildningsförfarande för att bli vinstutdelande.

Det förhållande att vinstutdelning till aktieägare och garanter inte får äga rum bör inte förhindra att traditionella livförsäkringsbolag får meddela fondförsäkringar. En sådan fondförsäkringsverksamhet kan således inte alstra medel för vinstutdelning. Vid prövningen av tillstånd till en sådan verksamhetsändring, som förutsätter ändrad koncession, och i den löpande tillsynen, bör det bevakas att ändringen av verksamheten är förenlig med befintliga försäkringstagares intressen, bl.a. så att inte fondförsäkringsverksamheten subventioneras på den konventionella livförsäkringsrörelsens bekostnad i strid med den skälighetsprincip som alltjämt skall gälla för äldre livförsäkringsavtal (se avsnitt 14.2). Detta torde bl.a. kräva att fondförsäkringsverksamheten hålls väl avgränsad från den tra-

ditionella livförsäkringsverksamheten och att en särskild konsolideringsfond inrättas för förlusttäckning inom denna gren.

De särbestämmelser som alltså skall gälla för fondförsäkring bör alltså tas in i FRL. Fondförsäkringslagen kan därför upphävas.

Skall försäkringspremier få placeras i interna värdepappersfonder?

Utmärkande för fondförsäkring är att försäkringsbolaget inte får förvalta fonderna inom ramen för den egna kapitalförvaltningen. Förvaltningen skall i stället skötas av ett särskilt fondbolag eller ske inom ramen för ett utländskt fondföretag.

Försäkringsutredningen har i samband med diskussioner om hur bonus (återbäring) kan utgå till försäkringstagaren ansett att återbäring bör få beräknas på andelar i andra förmögenhetsmassor än värdepappersfonder eller på andelar i företagsinterna värdepappersfonder. Enligt utredningen bör Finansinspektionen meddela föreskrifter så att sådana interna värdepappersfonder kan underkastas samma regler som externa värdepappersfonder.

Finansinspektionen har ansett att det inte är möjligt att utfärda föreslagna föreskrifter för interna värdepappersfonder inom ramen för FRL, att flera särbestämmelser behövs om en rätt till fondbyte i princip skall gälla samt att svårlösta redovisningsmässiga konsekvenser uppkommer.

Som tidigare föreslagits skall konventionella livförsäkringsavtal i framtiden kunna utformas med villkor om återbäring som innebär att försäkringstagaren står den finansiella risken för tillgångars förvaltning. Sådana åtaganden skall föranleda försäkringstekniska avsättningar och medföra vissa placerings- och solvenskrav (jfr avsnitt 8.1, 8.4.3 och 8.7). Vidare har redovisningsreglerna i ÅRFL föreslagits anpassade till sådan villkorad återbäring (jfr avsnitt 8.8). Det bör också framhållas att de föreslagna nya rörelsereglerna inte i sig förhindrar förekomsten av olika former av återbäringsvillkor som beräknas på utfallet av bolagets förmögenhetsförvaltning, t.ex. finansiellt överskott, eller på marknadsförändringar, t.ex. ränteutvecklingen. Det bör dock understrykas att villkoren måste vara förenliga med regleringen på avtalsområdet och de bestämmelser om god riskkontroll m.m. som uppställs i den allmänna rörelseregeln i 1 kap. 1 a §.

Regeringen ansluter till försäkringsrörelsepromemorians förslag att det inte bör införas någon särskild reglering om återbäring knuten till *andelar* i företagsinterna värdepappersfonder. En annan sak är att premier för fondförsäkring får placeras i sådana fonder som en fondförvaltare får bedriva enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder (jfr avsnitt 10.2).

De problem avseende rätt till fondbyte och svårlösta redovisningsmässiga konsekvenser som Finansinspektionen pekat på aktualiseras således inte. Det kan i sammanhanget också erinras om att det föreslagna informationsbemyndigandet i 1 kap. 1 a § ger stöd för närmare föreskrifter om information som försäkringsbolaget bör lämna om olika slag av villkorad återbäring.

Regeringens förslag: Nuvarande begränsningar inom fondförsäkring om placeringar av premier, disposition av utdelning och ersättning vid inlösen skall alltså gälla. Det slås fast att placering får ske i sådana värdepappersfonder eller s.k. nationella fonder som förvaltas av den som har rätt att driva verksamhet enligt lagen om värdepappersfonder.

Bemyndigandet för regeringen eller Finansinspektionen att meddela från lag avvikande föreskrifter för fondförsäkringar, liksom att kräva särskilda reservfondsavsättningar, upphävs.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se betänkandet s. 172, 256, 257, 275–277, 280, 281 och 288). Utredningen har inte behandlat frågor om nationella fonder eller undantag från branschglidningsreglerna för innehav i fondföretag. Utredningen har vidare föreslagit att bemyndigandet att meddela från lag avvikande föreskrifter behålls.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer väsentligen med regeringens förslag (se promemorian s. 253–257). I promemorian föreslås en bestämmelse om att avgift vid byte av fond skall vara skälig.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt Försäkringsutredningens förslag eller lämnat detta utan erinran. *Aktuarieföreningen* har påpekat att förslaget inte behandlar vilka solvenskrav som skall gälla för andelar i interna värdepappersfonder.

Remissinstanserna har i stort tillstyrkt försäkringsrörelsepromemorians förslag. Flera instanser har dock avstyrkt regeln om skäliga avgifter vid byte av värdepappersfond. *Hovrätten för Västra Sverige* och *Aktuarieföreningen* har ifrågasatt bestämmelsen eftersom skälighetsprincipen slopas. *Aktuarienämnden* har ansett att bolaget bör få ta ut lägre avgift. *Finansinspektionen* har ansett att prövningen förutsätter en helhetsbedömning. Inspektionen har vidare framhållit att reglerna om innehav i fondföretag inte går att tillämpa på fonder som tillkommit efter den 1 januari 1994 eftersom dessa fonder måste vara öppna för alla former av fondsparande.

Skälen för regeringens förslag

Begränsningar för premiers placering m.m.

I 4 § fondförsäkringslagen slås fast att fondförsäkringsbolag är skyldiga att placera premier för fondförsäkringar i de värdepappersfonder eller utländska fondföretag som försäkringstagaren från tid till annan bestämmer. Bolaget får dock i villkoren begränsa antalet tillgängliga fonder eller fondföretag. Bestämmelsen om flyttningsrätt för placeringarna är utmärkande för fondförsäkring och bör utan saklig ändring överföras till FRL.

Premier för fondförsäkring får placeras i svenska värdepappersfonder. Fondförsäkringspremier får också placeras i utländska fondföretag om dessa är underkastad lagstiftning eller offentlig reglering som väsentligen stämmer överens med den som gäller för värdepappersfonder här i landet (1 § fondförsäkringslagen).

Denna bestämmelse bör ändras. Premierna bör kunna placeras i alla sådana fonder som får förvaltas av fondförvaltare som har rätt att driva verksamhet enligt lagen om värdepappersfonder. Även s.k. nationella värdepappersfonder drivs enligt denna lag men med undantag för en eller flera bestämmelser (jfr 3 § lagen om värdepappersfonder). Även sådana värdepappersfonder bör kunna omfattas av fondförsäkring under förutsättning att de allmänna skyddsreglerna för försäkringstagarna om information m.m. är uppfyllda. Premierna får också placeras i sådana utländska fonder som bedrivs av utländsk förvaltare med tillstånd enligt lagen om värdepappersfonder. Dessa förvaltare står under särskild tillsyn och är underkastade en reglering som i huvudsak överensstämmer med den för svenska värdepappersfonder (jfr prop 1997/98:151 del 2 s. 723). Det finns därför inte längre behov av ett bemyndigande om rätt att utfärda föreskrifter om vilka länder som godtas i sammanhanget.

En justering bör således göras i reglerna om definitionen av fondförsäkring och i reglerna om skuldtäckningstillgångar (se vidare författningskommentaren till 2 kap. 3 b § och 7 kap. 10 §).

I 5 och 6 §§ fondförsäkringslagen regleras hur försäkringsbolaget får disponera över utdelning från fondandelar och ersättning vid inlösen av fondandelar. Dessa bestämmelserna bör utan sakliga ändringar föras över till FRL.

I försäkringsrörelsepromemorian har det föreslagits en regel om att avgift vid byte av värdepappersfond skall vara skälig.

Som flera remissinstanser påtalat är den föreslagna regeln om avgiftsuttaget tveksam när skälighetsprincipen slopas. Det kan också ifrågasättas om den skulle kunna få någon självständig betydelse. Det bör därför inte införas en sådan bestämmelse.

Särregler i placerings- och solvenshänseende

Fondförsäkringsbolag får använda andelar i värdepappersfonder och motsvarande fonder som förvaltas av utländska fondförvaltare för skuldtäckning utan de begränsningar som föreskrivs i 7 kap. 10 b och 10 c §§ FRL (tillgångs- och enhandsbegränsningar). Detsamma gäller bestämmelserna i 7 kap. 10 e § FRL om att tillgångarna skall placeras så att valutakursförluster begränsas (se 8 och 10 §§ fondförsäkringslagen). Undantagen från dessa bestämmelser är naturliga att göra med hänsyn till att försäkringstagaren normalt står den finansiella risken vid fondförsäkring. Bestämmelserna bör därför utan ändringar i sak tas in i FRL. Av bestämmelserna bör dock klarare än i dag framgå att undantaget gäller inom fondförsäkring för sådana åtaganden som försäkringstagaren står den finansiella risken för.

I försäkringsrörelsepromemorian har föreslagits att en särskild placeringsbestämmelse införs som knyter an till de andelar i värdepappersfonder som försäkringsbolaget innehar. I avsnitt 8.4.3 har det föreslagits en särskild placeringsregel för tillgångar som skuldtäcker villkorad återbäring som utgår från EG:s försäkringsdirektiv. Denna placeringsregel, som i likhet med nuvarande 8 och 10 §§ fondförsäkringslagen föreskriver undantag från de vanliga placeringsreglerna, bör kunna tillämpas även för andelar i värdepappersfonder som svarar mot de åtagandena som fondförsäkringstagarna bär risken för. Den generella systematiken för placeringsreglerna kan gälla även i dessa fall (se författningskommentaren till 7 kap. 13 §).

I promemorian föreslås att reglerna i 13 § fondförsäkringslagen om beräkningen av solvensmarginal för avsättningar inom fondförsäkring utan några sakliga ändringar tas in i FRL. Enligt regeringens förslag skall rörelserisker som föreligger i samband med förvaltningen beaktas mera generellt (jfr avsnitt 8.7).

Innehav i fondföretag

De branschglidningsregler som finns i 7 kap. 17 a § FRL för innehav i andra finansiella företag föreslås inte ändrade i detta sammanhang (jfr avsnitt 8.5). Frågan blir då i vilken utsträckning som reglerna i 9 § fondförsäkringslagen, som föreskriver ett generellt undantag från branschglidningsreglerna i 7 kap. 17 a § FRL för fondförsäkringsbolags innehav i fondföretag, bör behållas.

I princip bör samma regler gälla för alla livförsäkringsbolag, om inte avvikelser är motiverade med hänsyn till livförsäkringens särart. Om ett livförsäkringsbolag meddelar fondförsäkring framstår ett innehav i ett fondbolag som ett naturligt sätt att organisera verksamheten. Det måste alltså förutsättas att innehavet av fondbolaget är motiverat av fondförsäkringsverksamhet. Om ett undantag från 7 kap. 17 a § för innehav i fondföretag skall behållas bör undantaget vara villkorat av att innehavet ingår som ett led i organiserandet av bolagets fondförsäkringsverksamhet.

I försäkringsrörelsepromemorian har dessutom föreslagits att innehavet på samma sätt som i dag bara skall avse fondbolag vars enda uppgift är att förvalta värdepappersfonder som uteslutande är avsedda för placeringar hänförliga till fondförsäkring.

Finansinspektionen har påpekat att fonder som tillkommit efter den 1 januari 1994 måste vara öppna för alla former av fondsparande. Fonden kan till skillnad från tidigare fonder inte vara stängda på så sätt att endast fondförsäkringsbolag kan förvärva fondandelar. Det innebär att om en bestämmelse med nyss angivet innehåll tas in i FRL kommer bestämmelsen i praktiken att sakna betydelse för fonder som tillkommit efter 1994.

Undantaget från branschglidningsreglerna för vissa fondföretag bör därför inte nu föras över från fondförsäkringslagen till FRL. Eftersom det inte kan uteslutas att bestämmelsen kan få betydelse för vissa äldre innehav bör bestämmelsen övergångsvis behållas för befintliga innehav.

I det föregående har föreslagits att nuvarande vinstutdelningsförbud för konventionella livförsäkringsbolag skall upphävas och att livförsäkringsbolag som får dela ut vinst skall inrätta reservfond samt redovisa balanserad vinst (se avsnitt 7.6 och 8.8.1). Nuvarande särbestämmelser i 10 § fondförsäkringslagen om möjligheter till vinstutdelning till aktieägare, om indelning av eget kapital och om beaktande av balanserad vinst i kapitalbasen kommer således i sak att följa av FRL för fondförsäkringsbolag som har villkor om vinstutdelning i bolagsordningen.

Bemyndigande att meddela undantag från FRL

I 7 § fondförsäkringslagen finns ett bemyndigande att meddela från FRL avvikande föreskrifter. När bemyndigandet infördes ansågs det i första hand avsett för dispenser från kravet på grunder (se prop. 1989/90:34 s. 46 och 47). När ordningen med upprättandet av grunder nu upphävs (jfr avsnitt 8.3.1) och reglerna för fondförsäkringar och andra livförsäkringar görs mera enhetliga minskar behovet av att behålla ett så generellt bemyndigande som det här är fråga om. Detta bemyndigande bör därför upphävas.

I samband med anmälan av grunder får regeringen eller Finansinspektionen uppställa särskilda villkor för avsättning till reservfond (11 § fondförsäkringslagen). Bestämmelsen är inte bara tveksam med hänsyn till att regler för beräkning av solvensmarginalen numera har anpassats till fondförsäkring. I den mån buffertkapitalet i ett försäkringsbolag är otillfredsställande bör utrymme för krav på kapitalbasförstärkningar dessutom kunna ställas enligt den allmänna rörelseregel som föreslås lagfäst i 1 kap. 1 a §. Särbestämmelsen i 11 § avseende möjligheten att ställa särskilda villkor om avsättningar till reservfond bör inte föras över till FRL.

Angående vissa övergångsfrågor för nuvarande fondförsäkringsbolag, se avsnitt 14.2

11.1 Bakgrund

Individuella och kollektiva försäkringar

Med *individuell försäkring* brukar avses sådana försäkringar där försäkringstagarna var för sig ansvarar för premier m.m. sedan de enskilt ingått ett försäkringsavtal med försäkringsgivaren.

Kollektiva försäkringar finns i två former. En typ är *gruppförsäkringar* där en gruppföreträdare förhandlat fram standardiserade villkor för medlemmar i en på förhand avgränsad grupp. En annan form är *kollektivavtalsgrundade försäkringar* som baseras på kollektivavtal eller i övrigt förhandlas fram mellan parter som har rätt att träffa bindande kollektivavtal enligt arbetsrättsliga principer.

Såväl liv- som skadeförsäkringar meddelas i dag genom kollektiva försäkringar. De kollektiva försäkringarna har emellertid störst utbredning i fråga om liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Av de totala tillgångar om 1 200 miljarder kronor som är hänförliga till dessa försäkringsslag svarar försäkringar grundade på kollektivavtal för över halva beloppet. De kollektiva försäkringarna har från början normalt omfattat olika grupper av anställda men har efterhand kommit att utsträckas till andra grupper som föreningsmedlemmar och låntagare i bank.

Gruppförsäkringar (obligatoriska och frivilliga)

Gruppförsäkringar avtalas efter förhandlingar mellan en gruppföreträdare och en försäkringsgivare. Gruppförsäkring meddelas genom ett gruppavtal som utgör en plan för försäkringen för en i avtalet angiven grupp personer. Gruppförsäkringsavtalet är vanligtvis en ensidigt utfärdad handling, varigenom försäkringsbolaget förbinder sig att meddela försäkring i enlighet med i avtalet angivna villkor. Avtalet brukar vanligtvis grundas på en av försäkringsbolaget upprättad offert där det anges t.ex. beräkningsgrunder för premier, hur många personer som minst måste ansluta sig för att avtal skall komma till stånd, eventuella hälsokrav, försäkringsbelopp, förmånstagarförordnande och tidpunkt för försäkringens ikraftträdande.

Inte sällan kan medverkan från andra än medlemmen ställas upp som en förutsättning för gruppavtalet, t.ex. genom medverkan i rutinerna för inkassering och redovisning av premier eller genom intyg att nyanmällda personer är fullt arbetsföra. Gruppförsäkringar avtalas ofta utanför arbetsmarknaden men kan många gånger ha anknytning dit genom arbetsgivarens eller fackföreningens medverkan vid premieinbetalningen. Försäkringsvillkoren kan anknyta till regler i lag eller avtal om anställningsförhållanden.

Medverkan av någon annan än gruppmedlemmen är en förutsättning i s.k. *obligatoriska gruppförsäkringar* där den enskilde inte kan välja att stå utanför försäkringen. I dessa fall har de försäkrade normalt inte någon

kontakt med försäkringsgivaren som i sin tur oftast inte känner till vilka de enskilda försäkrade är. De obligatoriska försäkringarna lägger normalt inte några skyldigheter på gruppmedlemmen, t.ex. att betala premier. På den svenska marknaden förekommer obligatoriska grupplivförsäkringar och olycksfallsförsäkring vid fritidsskador eller i samband med idrottsutövning.

En medverkan av annan är också vanlig vid gruppförsäkringar där medlemmen endast kan reservera sig mot försäkringsavtalet. Andra gruppförsäkringar är däremot utformade som ramavtal mellan gruppföreträdaren och försäkringsgivaren där medlemmen själv har att ta ställning till om han vill ingå försäkringsavtalet i enlighet med ramavtalet. Medlemmen är därefter själv ansvarig för premiebetalningarna m.m. Grupp-försäkringar där den enskilde har reservationsrätt eller skall ansluta sig till försäkringen med ansvar för premier o.d. brukar betecknas *frivillig grupp-försäkring*.

Särskilt när det gäller grupp-försäkringar för stora kollektiv förs förhandlingar av grupp-företrädare med stor kompetens. Även sedan avtalet kommit till stånd upprätthålls kontakten med försäkringsbolaget av grupp-föreståndaren, som kan ha till uppgift att anmäla sådana ändrade förhållanden inom gruppen som enligt gruppavtalet har betydelse. Som nyss framgått kan grupp-företrädaren även ha vissa administrativa uppgifter som premieinsamling.

Vid grupp-försäkring bestäms försäkringsbeloppet i allmänhet enligt generella regler, dvs. med lika belopp eller i relation till basbeloppet eller på grundval av ålder, kön, civilstånd, lön eller personalkategori. Även premieberäkningen brukar ske enligt generella grunder och omräknas inför varje nytt räkenskapsår, s.k. årsräkning, utifrån de uppgifter som grupp-företrädaren lämnat. Då träffas ofta också överenskommelser om uppkomna överskott skall användas för att reducera premierna eller höja ersättningsnivåerna. Genom att försäkringsgivaren kan ändra premien kan säkerhetsmarginalerna hållas låga. Begränsade kostnader för anskaffning, marknadsföring och administration bidrar också till låga premier.

Endast naturligt sammansatta grupper kan godtas vid grupp-försäkring. Gruppen får heller inte bestå av mindre goda försäkringsrisker. Dåvarande Försäkringsinspektionen har i ett cirkulär 1991:1 godtagit grupp-bildningar i form av personalgrupper hos viss arbetsgivare, viss bransch eller koncern. Enligt cirkuläret godtas även föreningsgrupper bestående av fackföreningar samt grupper bestående av personer som är låntagare eller sparare hos en penninginrättning. I praxis har också andra grupp-bildningar godtagits, t.ex. nykterhets- och studentföreningars medlemmar, medlemmar i en bostadsrättsförening och kommunala förtroendemän. Vidare kan grupp-försäkringar omfatta t.ex. kunderna i ett varuhus respektive deltagare och publik vid en idrottsanläggning.

Kollektivavtalsgrundade försäkringar har sin grund i förhandlingarna på arbetsmarknaden. De skiljer sig från gruppförsäkringar i det hänseendet att de ingår som en del i arbetsmarknadsparternas uppgörelser om anställningsförhållanden. Försäkringsvillkoren bestäms ofta i arbetsrättslig ordning genom kollektivavtal som ett led i uppgörelsen mellan arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer om anställningsvillkor. Arbetsmarknadsparterna kan vidare träffa separata avtal, som inte behöver komma till uttryck i något dokument, om att försäkringsgivaren har kontraheringsplikt.

I kollektivavtalsförhållanden disponerar parterna i stort sett fritt över avtalet och kan genom ändringar påverka kollektivavtalets utformning. Försäkringsavtalet ingås emellertid formellt mellan den enskilde arbetsgivaren och försäkringsgivaren. Där kan ändringar inte utan vidare göras eftersom försäkringsavtalet styrs av kollektivavtalet. Det är också arbetsgivaren som ansvarar för att försäkringen tecknas hos en överenskommen försäkringsgivare, att försäkringspremier betalas och att för försäkringen nödvändig information ges in till försäkringsgivaren. Det är emellertid den anställde eller dennes familj som enligt försäkringsbestämmelserna har rätt till försäkringsersättning.

Tolkning och tillämpning av försäkringsvillkoren har i praxis skett i första hand efter arbetsrättslig praxis. Försäkringsvillkoren avviker även på olika sätt från andra försäkringar. Det förekommer t.ex. garantivillkor som innebär att ett försäkringsskydd gäller även om arbetsgivaren inte betalar premierna. Vidare kan arbetsgivaren inte säga upp försäkringen så länge denna är bunden av avtalet. Kollektivavtalsförsäkringarna innebär från de försäkrades synpunkt en förstärkt trygghet genom att anställningsförhållandet i sig utgör en grund för försäkringen och att ställningen gentemot försäkringsgivaren säkerställs av organisationerna som förhandlat fram försäkringsvillkoren. Från försäkringsgivarens synpunkt är kollektivavtalsförsäkringarna speciella eftersom de ofta inte saluförs på samma sätt som individuella försäkringar i konkurrens med andra försäkringar.

Sistnämnda förhållande hänger samman med att arbetsmarknadens parter har inflytande på val av försäkringsgivare, premiesättning och återbäringsmedlens behandling samt utformningen av försäkringsvillkoren och tillämpningen av dessa. Kollektivavtalsparternas inflytande är särskilt starkt när det gäller försäkringsbolag som de äger. Under senare år har det blivit allt vanligare med kollektivavtal som helt eller delvis medger konkurrens mellan olika försäkringsgivare.

Kollektivavtalsgrundade försäkringar förekommer vanligast i form av tilläggs pensionsförsäkringar, liv- och sjukförsäkringar, arbetsskadeförsäkringar och avgångsbidragsförsäkringar. Den sistnämnda försäkringstypen är försäkringar som faller ut om anställningsförhållandet upphör på grund av uppsägning eller sjukdom. I kollektivavtalsgrundade försäkringar tillämpas i vissa fall än mera generella principer för premieräkningen än vid gruppförsäkring. Avtalen kan inte sällan rymma en omfördelning mellan olika åldersgrupper, kön o.d. Premiens storlek kan

som framgått normalt vid behov fortlöpande ändras och är också beroende av hur återbäringsmedlen hanteras. Förhandlingarna mellan kollektivavtalsparterna avgör om överskotten utnyttjas för att öka pensionsförmånerna eller för att sänka arbetsgivarnas premier. I vissa fall bestäms t.ex. återbäringen genom beslut av arbetsmarknadsparternas representanter i försäkringsgivarens styrelse. Detta beslut har således såväl närings- och bolagsrättslig som arbetsrättslig karaktär.

Vilka särdrag kännetecknar kollektiva försäkringar?

Ett gemensamt drag hos kollektiva försäkringar i förhållande till dagens individuella försäkringar är som framgått att en individuell riskprövning är mindre markerad och att mer eller mindre enhetliga premier och villkor tillämpas för samtliga medlemmar i kollektivet. Tillhörigheten till kollektivet bestämmer också försäkringsskyddet och kan i vissa fall medföra även automatisk anslutning — med eller utan reservationsrätt — och ett skydd efter det att personen lämnat kollektivet. En kollektiv riskprövning och enhetliga villkor utgör således ett särdrag i kollektiva försäkringar.

En grundidé bakom kollektiva försäkringar är att förenkla administrationen genom att den individuella riskprövningen begränsas, att kollektivets föreståndare handhar insamling och redovisning av premier. Anskaffnings-, marknadsförings- och skaderegleringskostnaderna kan då begränsas. Därigenom kan även premierna sättas lägre. Ett mer eller mindre starkt intresse kan också vara att förbättra försäkringsskyddet för personer som kanske annars stått utan försäkring. Förenklingar av administrationen och meddelandet av solidarisk försäkring utgör alltså ett annat särdrag hos kollektiva försäkringar.

Särskilt kollektivavtalsgrundade försäkringar, men i stor utsträckning också gruppförsäkringar, är på ett eller annat sätt förknippade med arbetsmarknaden. Även individuella försäkringar kan dock ha en sådan anknytning. De olika försäkringsformerna kan dessutom vara samordnade med varandra. Skillnaden mellan kollektiva försäkringar och individuella försäkringar är störst i sådana fall där försäkringsvillkoren tillkommer i arbetsrättslig ordning och de kollektivavtalsslutande parterna har ett väsentligt inflytande över försäkringsverksamheten. Det särskilda inflytandet över försäkringsgivaren eller försäkringsvillkoren skiljer ofta kollektivavtalsgrundade försäkringar från många gruppförsäkringar. För såväl kollektivavtalsgrundade försäkringar som gruppförsäkringar är det vanligt att försäkringstagarna företräds av kompetenta företrädare. Anknytningen till arbetsmarknaden, ett mer eller mindre starkt inflytande över försäkringsvillkoren från försäkringstagarnas sida och särskild kompetens hos försäkringstagarnas företrädare är således andra särdrag som finns i kollektiva försäkringar.

Gällande rörelseregler för försäkringsbolag är i huvudsak utformad med tanke på individuella försäkringar och med utgångspunkt från skyddet för enskilda försäkringstagare. I nuvarande försäkringsrörelselagstiftning saknas i princip särbestämmelser för kollektiva försäkringar. I 1 kap. 10 § första stycket FRL finns för vissa slag av livförsäkringar dock en möjlighet till dispens som kommit att få betydelse för grupplivförsäkringar. Denna möjlighet har utnyttjats när det gäller kravet på upprättande av försäkringstekniska grunder (jfr avsnitt 8.3.1).

I praxis har avsteg från skälighetsprincipens traditionella tillämpningsområde ansetts godtagbara för kollektivavtalsgrundade försäkring och frivillig gruppörsäkring (se avsnitt 6.1). I stället för att kräva att premien är skälig i förhållande till den enskildes risk har det ansetts tillräckligt att kollektivets totala premie är skälig i förhållande till vad försäkringen avser att täcka. En utjämnad premiesättning har skett inom kollektivet och en annorlunda hantering av överskottsmedlen har då godtagits. Den gällande soliditetsprincipen har inte heller förhindrat de kollektiva försäkringarnas utveckling (se avsnitt 6.2).

Särbehandlingen av kollektiva försäkringar har i större utsträckning gjorts på civilrättens område. Således gäller t.ex. inte konsumentförsäkringslagen (1980:38) för försäkringar som grundas på kollektivavtal eller på gruppavtal som handhas av företrädare för gruppen. Särskilda regler för kollektiva försäkringar har även föreslagits i ett promemoriaförslag till ny försäkringsavtalslag (Ds 1993:39) som nu är föremål för beredning inom Justitiedepartementet.

11.2 Särbestämmelser för kollektiva försäkringar

Regeringens bedömning och förslag: Det bör inte införas några särskilda rörelse- eller tillsynsregler för kollektivavtalsgrundad försäkring eller gruppörsäkringar (kollektiva försäkringar). De särförhållanden som finns för sådana försäkringar skall i stället beaktas inom ramen för de allmänna rörelsereglerna.

En särbestämmelse införs när det gäller delägarskap i ömsesidiga försäkringsbolag. En försäkrad som inte samtidigt är försäkringstagare får göras till delägare på grund av en försäkring som meddelas på grundval av ett kollektivavtal. Det förutsätter dock att delägarskapet medges i det ömsesidiga bolagets bolagsordning.

Försäkringsutredningen har förordat att det i avvaktan på en särskild översyn införs en dispensmöjlighet så att bolag som meddelar avtalsförsäkringar i vissa fall och efter särskild prövning kan medges undantag från FRL men att en närmare bestämmelse bör avvakta genomförandet av ny lagstiftning om försäkringsavtal (se betänkandet s. 84).

Kollektivförsäkringsutredningen har med hänvisning till pågående beredning av Försäkringsutredningens förslag inte lämnat några lagförslag utan mera allmänt diskuterat om särregler fordras i förhållande till

gällande rätt och Försäkringsutredningens förslag. Utredningen har ansett att särregler för kollektiva försäkringar bör införas om skälighetsprincipen behålls och att kollektivavtalsgrundade försäkringar — definierade på visst sätt — bör undantas från en av Försäkringsutredningen föreslagna bestämmelse om sänkning av återbäring i vissa fall. Utredningen har också föreslagit att de försäkrade skall kunna göras till delägare i ömsesidiga försäkringsbolag när det är fråga om kollektivavtalsgrundade försäkringar (se Kollektivförsäkringsutredningens betänkande s. 99-111).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag (se promemorian s. 261–268). I promemorian föreslås att det bolag där delägarskapet skall förekomma är förutsatt i kollektivavtalet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt Försäkringsutredningens förslag eller lämnat det utan erinran. *Finansinspektionen* har ansett att frågorna om kollektivavtalsförsäkringarna borde övervägas ytterligare. *Försäkringsförbundet*, *SAF* och *LO* har påtalat vikten av en dispens.

Remissinstanserna har även i allt väsentligt godtagit Kollektivförsäkringsutredningens förslag. Flera remissinstanser har dock haft erinringar mot den definition av kollektivavtalsgrundad försäkring som föreslagits till grund för speciella rörelse regler. Bl.a. *Försäkringsförbundet*, *TCO*, *SAF*, *LO* och *PTK* har ansett att den i olika hänseenden är för snäv. *Kommunförbundet* har anfört att ett krav i definitionen kan komma i konflikt med reglerna i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling som bl.a. gäller kommuners upphandling av försäkringstjänster. *SAF* har lagt till att det inte går att så kategoriskt avgöra vilka försäkringar som skall särbehandlas. *Försäkringsförbundet* har angett att en närmare avgränsning bör avvakta den nya försäkringsavtalslagen. *PTK* har ansett att en särreglering bör gälla där den behövs utifrån kollektivavtalsparternas bedömning. *Konkurrensverket* har ifrågasatt syftet med att den som bara är försäkrad får göras till delägare. Enligt *Statens löne- och pensionsverk* borde förslaget kompletteras med regler om rätten till redan upparbetade överskott. *Konsumentverket/KO* har ifrågasatt om förslaget tillgodoser konsumentintresset av information om de kollektiva försäkringarnas omfattning. Vidare anser verket att frågor om kontraheringsplikt för försäkringsgivaren och överprövning av försäkringsbolagens beslut borde ha behandlats av utredningen. *Pressens Pensionskassa m.fl.* har framhållit att det från konkurrenssynpunkt är angeläget att motsvarande särbehandling kan göras enligt rörelse reglerna för understödsföreningar.

Flertalet remissinstanserna har godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag eller lämnat detta utan erinran. Remissinstanserna har dock varit oeniga om speciella rörelse regler bör finnas för kollektivavtalsgrundade försäkringar. *Försäkringsförbundet* har instämt i att särdragen för kollektiva försäkringar kan beaktas i tillämpningen utan särregler eller dispens. *SAF* har konstaterat att särdragen tidigare kunnat beaktas av Finansinspektionen men anser att dispens- eller särregler är av värde som uttryck för att kollektivavtalsförsäkring får verka under speciella förhållanden. Även *LO*, *TCO* och *PTK* har framhållit betydelsen av dispens- eller särregler. Endast ett par remissinstanser har haft någon erinran

mot förslaget om delägarskap för försäkrade i ömsesidiga bolag. *Konkurrensverket* har ansett att detta är principiellt tveksamt eftersom förmånerna inte balanserar ägarskyldigheter. *Hovrätten för Västra Sverige* och *Försäkringsförbundet* har ansett att ett delägarskap kan förutsättas i annan överenskommelse än mellan kollektivavtalsparter.

Skälen för regeringens bedömning och förslag

Utgångspunkter

Grundtanken med de kollektiva försäkringarna är densamma som för individuell försäkring, nämligen att flera försäkringstagare delar på risken för att ett försäkringsfall skall inträffa. De kollektiva försäkringarna har emellertid som nyss beskrivits flera särdrag i förhållande till de nuvarande individuella försäkringarna. Förekomsten och omfattningen av särdragen varierar emellertid mellan olika kollektiva försäkringar. Även om försäkringar traditionellt brukar indelas i å ena sidan kollektivavtalsgrundade försäkringar och gruppförsäkringar och å andra sidan individuella försäkringar kan exempelvis en gruppförsäkring ha inslag av såväl kollektivavtalsgrundad försäkring som individuell försäkring och vice versa. (En närmare beskrivning av de kollektiva försäkringar som i dag förekommer på den svenska försäkringsmarknaden och deras historiska framväxt finns i Kollektivförsäkringsutredningens betänkande s. 45–70).

Ett behov av speciella rörelser regler i FRL måste enligt regeringens mening bedömas mot bakgrund av rörelsereglernas syfte och de svårigheter som kan uppkomma vid tillämpningen av de reformerade rörelserglerna.

Behovet av särregler för gruppförsäkringar

De ändringar i rörelser regler tidigare föreslagits, bl.a. ett slopande av skälighetsprincipen, kommer inte i konflikt med den tillämpning av en kollektiv riskprövning eller enhetliga villkor som kännetecknar gruppförsäkringar. De krav på god kontroll över bl.a. försäkringsrisker som följer av den föreslagna allmänna rörelserregeln i 1 kap. 1 a § är befogade att uppställa även vid gruppförsäkringar och innebär inte i sig något krav på en individuell riskprövning. Samma förhållande gäller för reglerna om premieberäkningen i 7 kap. 4 § och övriga bestämmelser som ger uttryck för soliditetsprincipen.

Det har visserligen föreslagits en bestämmelse om att återbäring som gottskrivs i livförsäkringsbolag skall fördelas mellan försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade som återbäring med utgångspunkt från bidragen till överskottet (se 12 kap. 6 §). Denna ordning kan emellertid frångås genom försäkringsavtalet respektive bolagsordningen. Därmed möjliggörs en sådan särskild återbäringsteknik som kännetecknar olika gruppförsäkringar. De nu anförda särdragen hos gruppförsäkringar motiverar således inga särregler i FRL.

Även grundidén bakom gruppförsäkringar att förenkla administrationen och, i vissa fall, meddela solidariska försäkringar kan tillgodoses väl genom de föreslagna rörelsereglerna. Som tidigare anförts finns det bl.a. utrymme för förenklingar av innehållet i de försäkringstekniska riktlinjerna i de fall då det inte sker någon individuell riskprövning. Den möjlighet som lagen ger att underlåta att upprätta försäkringstekniskt beräkningsunderlag med hänsyn till försäkringens beskaffenhet innebär också goda möjligheter att beakta särförhållanden vid gruppförsäkringar (se avsnitt 8.3.1). De föreslagna bestämmelserna om att verksamheten skall bedrivas enligt god försäkringsstandard ger också utrymme för förenklingar av administrationen av kollektiva försäkringar. Inte heller nu nämnda särdrag hos gruppförsäkringar motiverar således några särskilda undantagsregler i FRL.

Behov av särregler för kollektivavtalsgrundade försäkringar

Skillnaden mellan individuella och kollektiva försäkringar är störst när försäkringen tillkommit i arbetsrättslig ordning och de kollektivavtalslutande parterna bestämmer över försäkringsvillkoren och försäkringsverksamheten. Parterna bestämmer i så fall även vilken eller vilka försäkringsgivare som skall förvalta premierna m.m. I sådana fall finns också särskilda av parterna tillsatta nämnder som tolkar försäkringsavtalen samtidigt som parterna beslutar om ändringar m.m. I sådana fall kan de motiv för särreglering som sammanhänger med att försäkringsavtalet är speciellt (se vidare avsnitt 5.1) i allt väsentligt tillgodoses och bevakas av de kollektivavtalslutande parterna. Det skydd för försäkringstagarna som partsföreträdarna ger kan emellertid inte helt ersätta det skydd som rörelse regler och tillsyn skall tillgodose. Också för kollektivavtalsgrundade försäkringar finns det — vilket samtliga remissinstanser anslutit sig till — skäl för att genom rörelse regler sörja för att de försäkrades och andra ersättningsberättigades intressen tillgodoses. Reglerna skall bl.a. säkerställa att åtagandena mot dessa kan fullgöras och att förvaltningen och skaderegleringen bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

Bedömningen innebär att försäkringsbolag som endast meddelar kollektivavtalsgrundade försäkringar inte bör undantas från rörelse regler eller Finansinspektionens tillsyn. Ett sådan ordning är också motiverad av att även kollektivavtalsgrundade försäkringar kan förutsätta olika grad av individuell medverkan från de försäkrade, t.ex. möjligheter till val av placeringar.

De bindande EG-direktiven anger också ett stort antal krav som måste tillgodoses.

Som framgått tidigare kan särdragen hos kollektivavtalsgrundade försäkringar beaktas i rörelse reglerna på i princip två olika sätt. Särdragen kan antingen beaktas i den praktiska tillämpningen inom ramen för generella rörelse regler. Alternativet är att beakta särdragen genom en dispensregel eller genom speciella rörelse regler för kollektivavtalsgrundade försäkringar. Organisationerna på arbetsmarknaden har förordat en ordning med dispens eller speciella rörelse regler.

Det första alternativet är bäst ägnat att hantera de varierande förhållanden som kan gälla för kollektivavtalsgrundade försäkringar. En dispens eller speciella rörelseregler som knyts till vissa bestämmelser förutsätter en definition av kollektivavtalsgrundad försäkring. För att kunna skilja skyddsvärda och inte skyddsvärda försäkringar kan definitionen inte utformas alltför vid (jfr Kollektivförsäkringsutredningens förslag). Det skulle också behövas en relativt strikt definition av tillämpningsskäl. Det medför en risk för att särdragen inte kan beaktas för försäkringar med anknytning till arbetsmarknaden som faller utanför definitionen trots att detta kan vara väl motiverat.

En dispens eller särregel för kollektivavtalsgrundade försäkringar kan alltså leda till uppfattningen att särdragen hos sådana försäkringar i första hand skall tillgodoses genom dispenser eller bara i sådana delar där uttryckliga särregler finns.

Ett hänsynstagande till särdragen inom ramen för de allmänna rörelsereglerna hanterar också på ett bättre sätt än en dispensordning eller speciella rörelseregler den utveckling som kan komma att ske i praxis. De föreslagna rörelsereglerna tillåter bl.a. en friare produktutveckling på livförsäkringsområdet än tidigare, vilket gör att skillnaderna mellan individuella och kollektiva försäkringar kan minska. Redan i dag har nya försäkringslösningar på arbetsmarknaden medgivit ett större inslag av individuella lösningar än tidigare.

En ordning med ett beaktande av särdragen vid tillämpningen av vanliga rörelseregler har samtidigt den fördelen att den möjliggör en gränsdragning i tillsynspraxis som i huvudsak kan ansluta till en kommande definition av kollektivavtalsgrundade försäkringar i en ny försäkringsavtalslag, utan att förhindra att den definitionen frångås vid tillämpningen av vissa rörelseregler. På så sätt kan det beaktas att rörelsereglerna och avtalsreglerna avser att tillgodose försäkringstagarnas skyddsintressen i olika avseenden.

Hänsyn kan alltså behöva tas till att rörelsereglerna reglerar hur näringsverksamheten skall bedrivas och att FAL reglerar avtalsförhållandet. Därigenom ges också större utrymme för att, som många remissinstanser varit inne på, beakta att olika gruppförsäkringar kan ha väsentliga inslag av kollektivavtalsgrundad försäkring och vice versa.

Många försäkringsrörelseregler är relativt allmänt hållna och avsedda att kunna tillämpas under skiftande förhållanden. I sådana delar där remissinstanserna angett att en dispens eller särregler skulle kunna få betydelse ger de föreslagna reglerna enligt regeringens mening ett gott utrymme för att beakta särdragen hos kollektivavtalsgrundade försäkringar. Den föreslagna rörelseregeln om att verksamheten skall bedrivas enligt god försäkringsstandard ger exempelvis utrymme för att i den praktiska tillämpningen och i tillsynen beakta de särförhållanden som sammanhänger med att försäkringsvillkoren tillkommer i arbetsrättslig ordning och att de kollektivavtalslutande parterna har ett dominerande inflytande över försäkringsvillkorens tillämpning.

Även vid prövningen om soliditeten och likviditeten är tillfredsställande bör hänsyn tas till om sådana aspekter tillgodoses på särskilt sätt. Den ekonomiska information som försäkringsbolaget kan komma att lämna till

försäkringstagarna och de försäkrade bör uppfylla rimliga krav på god ekonomisk genomlysning. När den kollektivavtalsgrundade försäkringen inte medger individuella val ligger det i sakens natur att informationskraven till väsentliga delar tillgodoses genom uppgifter till partsföreträdarna. På avtalsområden där en konkurrens medges mellan olika försäkringsgivare och där utrymme lämnas för individuella val bör en god information lämnas till den enskilde.

En närmare ledning för informationen kan ges genom de föreskrifter och allmänna råd om information som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får utfärda med stöd av FRL (angående frågor om information, se även avsnitt 13.2).

Fördelningen av återbäringen sker som nämnts ibland genom styrelsebeslut i det av avtalsparterna ägda bolaget. En sådan ordning förhindras inte heller genom rörelsereglerna. Som tidigare anförts kan nämligen särdragen hos kollektivavtalsgrundade försäkringar även beaktas enligt den föreslagna bestämmelsen i 7 kap. 8 § som anger att försäkringsbolag inte får förespegla framtida återbäring som saknar grund i avtal (jfr avsnitt 8.3.3). Den bestämmelse som föreslagits i 7 kap. 4 § om premiernas beräkning ger också möjlighet att ta hänsyn till om premierna årligen kan omräknas.

De undantagsbestämmelser som anges i 7 kap. 3 och 10 g §§ i fråga om upprättande av försäkringstekniskt beräkningsunderlag eller placeringsriktlinjer kan också få särskild relevans för vissa slag av kollektiva försäkringar. Till skillnad från Försäkringsutredningen föreslår regeringen inte heller någon regel om vilka sänkningar som kan godtas för återbäring som tilldelats under en följd av år utan stöd i avtal (se avsnitt 7.5). Någon särbestämmelse blir således inte heller aktuell i detta avseende.

Inte heller i övrigt kan de reformerade rörelsereglerna bedömas bli direkt hämmande för utvecklingen av olika slag av kollektiva försäkringar eller föranleda svårigheter vid tillämpningen.

Det är sammanfattningsvis inte lämpligt att införa en dispensregel eller speciella rörelseregler för kollektivavtalsgrundade försäkringar. Regeringen avser dock att noga följa utvecklingen på detta område så att inte onödiga svårigheter uppstår.

En konsekvens av bedömningen är att det saknas anledning att införa någon definition av kollektivavtalsförsäkring i FRL som skall ligga till grund för särskilda rörelseregler. Det finns därför inte heller anledning att närmare gå in på de erinringar mot Kollektivförsäkringsutredningens gränsdragning kring begreppet som remissinstanserna fört fram.

De försäkrade som delägare i ömsesidiga försäkringsbolag

Enligt 1 kap. 7 § FRL är försäkringstagare delägare i ömsesidiga bolag. Försäkrade arbetstagare enligt försäkringar som grundas på kollektivavtal har emellertid i praxis kommit att tas in som delägare i vissa ömsesidiga bolag. Ett sådant delägarskap är viktigt i de s.k. avtalsbolag som är uppbyggda på en lika delning av makten mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det ger t.ex. möjlighet till lika behandling vid fördelning av över-

skott, t.ex. i samband med likvidation En möjlighet att i dessa fall låta försäkrade bli delägare i ömsesidiga bolag kan inte heller anses oförenlig med den ömsesidiga associationsformen som sådan. En uttrycklig bestämmelse bör därför införas som gör att de försäkrade kan bli delägare i ömsesidiga försäkringsbolag med stark arbetsrättslig anknytning.

Den av Kollektivförsäkringsutredningens föreslagna definitionen på kollektivavtalsgrundad försäkring bör läggas till grund för avgränsningen av vilka försäkrade som kan bli delägare (se vidare författningskommentaren till 1 kap. 7 §). Regeringen anser dock, i likhet med Hovrätten för västra Sverige och Försäkringsförbundet, att det inte är nödvändigt att kollektivavtalet måste förutsätta att de försäkrade skall bli delägare. Villkor om att försäkrad görs till delägare i bolaget kan därmed ingås även i en annan överenskommelse än ett kollektivavtal. Det finns dock skäl att utgå från att de försäkrade blir delägare bara i sådana bolag som står under väsentligt inflytande av arbetsmarknadens parter.

Den av Kollektivförsäkringsutredningen föreslagna definitionen av kollektivavtalsgrundad försäkring avser även s.k. fortsättningsförsäkringar. Dessa ger den försäkrade eller medförsäkrade rätt att teckna avtal utan hälsoprövning då denne lämnar kollektivet. Eftersom den försäkrade därmed blir delägare i egenskap av försäkringstagare saknas anledning att beakta sådana försäkringar i detta sammanhang.

Ett delägare kan under vissa förutsättningar göras ansvarigt för ett ömsesidigt bolags förpliktelser eller förluster (se avsnitt 9.1). Ett personligt ansvar bör endast kunna åläggas den som är delägare i egenskap av försäkringstagare och inte de försäkrade. Bestämmelserna om personligt ansvar i 1 kap. 7 § bör följaktligen begränsas på detta sätt.

Även delägare i egenskap av försäkrad kommer för övrigt att omfattas av skyddsregler som gäller för delägare i allmänhet (jfr avsnitt 9.3).

Det faktum att en möjlighet öppnas att göra de försäkrade till delägare ger inte i sig anledning att i lag reglera frågan om hur ackumulerade överskott i ömsesidiga bolag skall fördelas, vilket Statens löne- och pensionsverk har förordat. I sammanhanget kan även erinras om att frågan om hur tillgångar i ett ömsesidigt bolag skall fördelas mellan delägare vid bolagets upplösning i framtiden skall tas in i bolagsordningen (se avsnitt 9.5). Vilket krav som i detta avseende bör ställas på utformningen av sådana regler bör på samma sätt som i dag närmare bedömas i praxis.

Särbestämmelse för kollektiva försäkringar i vissa andra sammanhang

Kollektivförsäkringsutredningen har även diskuterat frågan om en särbehandling av kollektivavtalsförsäkringar i vissa andra sammanhang, dels frågan om upplysningar om kollektivavtalsgrundade försäkringar i årsredovisningen, dels frågan om särbehandling av sådana försäkringar i det fall lagen om oskäliga avtalsvillkor mellan näringsidkare utsträcks till verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Dessa frågor behandlas i avsnitt 8.8.2 och 13.3.6.

Pressens pensionskassa m.fl. har ansett att särbestämmelser för kollektivavtalsgrundade försäkringar av konkurrensskäl bör genomföras i lagen

om understödsföreningar samtidigt med genomförandet av Kollektivförsäkringsutredningens förslag.

Som framgått föreslår vi inga särskilda rörelse regler för kollektiva försäkringar i FRL. Däremot finns det anledning att generellt anpassa lagstiftningen för understödsföreningar med hänsyn till de reformerade rörelse regler som föreslås i detta sammanhang. Detta arbete kan inte ske nu utan måste göras i den kommande beredningen av Försäkringsföreningsutredningens betänkande (SOU 1998:82).

De frågor som Konsumentverket/KO har tagit upp rör ställningstaganden som i första hand bör göras inom ramen för en ny försäkringsavtalslagstiftning. Det finns därför inte anledning att behandla frågorna i detta sammanhang. (Bemyndigandet att meddela närmare föreskrifter om information till försäkringstagarna behandlas i avsnitt 6.2. Frågan om fördelningen av tillsynen mellan Finansinspektionen och Konsumentverket/KO när det gäller försäkringsbolagens information tas upp i avsnitt 13.2).

Regeringens förslag: I inkomstskattereglerna klargörs att värdet av en pensionsförsäkring får föras över direkt till en annan pensionsförsäkring hos samma eller en annan försäkringsgivare utan hinder av inskränkningarna för återköp av pensionsförsäkringar.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se s 201–206 och 306). Utredningen har inte särskilt behandlat frågan om flyttning av pensionsförsäkringar inom ett och samma bolag.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 269–272).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har över lag tillstyrkt Försäkringsutredningens förslag. *Konkurrensverket* har dock beklagat att utredningen funnit att skälen mot en generell flyttningsrätt överväger. *Försäkringsförbundet* har ifrågasatt ändringen i skattereglerna då det i praxis redan godtas att ett försäkringssparande flyttas utan att återköpsinstitutet används.

De flesta remissinstanser har godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag. Bl.a. *Aktuarieföreningen* och *Aktuarienämnden* har tillstyrkt bedömningen att en generell flyttningsrätt inte bör införas. *Konkurrensverket* har vidhållit att en generell flyttningsrätt för nytt och äldre livförsäkringssparande bör införas. Enligt verket bör problemen i samband med detta lösas. *Kammarrätten i Göteborg* har tillstyrkt förslaget till ändringarna i skattereglerna. *RSV* har tillstyrkt förslaget såvitt avser privata pensionsförsäkringar men ansett att frågan bör utredas vidare beträffande tjänstepensionsförsäkringar. Enligt verket bör det i motiven klargöras att kontrolluppgift inte behöver lämnas vid flyttning. *Konkurrensverket* har ansett att flera steg bör tas i framtiden för att öka konkurrensen mellan företag som handhar skattegynnade pensionssparande.

Bakgrund: På den svenska försäkringsmarknaden förekommer med avseende på de aspekter som nu är aktuella i princip två olika former av livförsäkringar. Den ena är fondförsäkringar som ger en rätt att flytta försäkringssparandet mellan de värdepappersfonder som försäkringsavtalet pekar ut. Bytet av värdepappersfond görs alltså inom ramen för ett och samma avtal hos ett fondförsäkringsbolag. Den andra formen av livförsäkringar är konventionella livförsäkringar där en generell rätt att flytta ett tillgodohavande för en livförsäkring från ett bolag till ett annat sedan avtal väl har slutits i princip saknas. I det senare fallet blir en flyttning således normalt beroende av försäkringsgivarens samtycke.

I det pensionssparande som omfattas av lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande kan ett pensionssparavtal flyttas till ett nytt pensionssparinstitut. Det nya pensionssparavtalet ses som en direkt fortsättning på det gamla avtalet.

Det finns emellertid bestämmelser som oavsett försäkringsgivarens samtycke begränsar möjligheten att återköpa ett försäkringssparande. Begränsningarna tar sikte på det skattegynnade sparandet i pensionsför-

säkringar och i individuellt pensionsparande utan försäkringsinslag (IPS). Syftet med begränsningarna är att inskränka skattesubventionen till sparande som fyller ett verkligt pensionsändamål. En rad villkor ställs därför upp såväl i inkomstskattereglerna som i FAL för att skattelättnaden skall inskränkas till ett långsiktigt bundet sparande. En sådan inskränkning är ett principiellt förbud mot förtida uttag som i fråga om försäkringar benämns återköp. De livförsäkringar som är skattegynnade på detta sätt kallas i inkomstskattereglerna för pensionsförsäkringar.

Möjligheten att få en pensionsförsäkring återköpt behandlas i punkt 1 av anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen (KL). Återköp av pensionsförsäkringar får enligt bestämmelserna ske endast om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett basbelopp och försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnade samt premier för försäkringen inte har betalats senare än tio år före återköpet, eller om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring. Skattemyndigheterna får därutöver medge återköp av en pensionsförsäkring, endast om det finns synnerliga skäl för återköp och detta får ske enligt försäkringstekniska grunder.

Återköpsbegränsningarna för pensionsförsäkringar innehåller inget uttryckligt undantag för försäkringstagare som med stöd av avtalsvillkoren eller försäkringsgivarens samtycke enbart vill flytta sitt avtal till andra försäkringsgivare och som inte har någonting emot att där binda sparandet den tid som krävs för att erhålla skatteförmånen.

Skälen för regeringens förslag: En överföring av försäkringsavtal från en försäkringsgivare till en annan försäkringsgivare kan principiellt sett ske på olika sätt. I den renodlade formen innebär överföringen att en ny försäkringsgivare övertar avtalet utan att försäkringsvillkoren ändras. Ett partsbyte sker alltså på försäkringsgivarsidan, s.k. substitution. I FRL finns redan i dag ett flertal bestämmelser om sådana överföringar (se främst 15 kap. 1–7 §§ om överlåtelse av försäkringsbestånd). Frågor om sådana överföringar behandlas inte vidare i detta sammanhang.

En annan form av överföring är det fall då försäkringen flyttas via ett återköp. Försäkringstagaren erhåller då det värde som belöper på försäkringen samt använder beloppet för att teckna en helt ny försäkring hos ett annat bolag. I detta fall finns inget direkt samband mellan återköpet och den nya försäkringen. Överföringarna kan också bestå i att den enskilde överför på försäkringen belöpande värden direkt till en annan försäkring. Att villkoren inom ramen för avtalen delvis förändras utesluter inte att det nya avtalet ändå kan ses som en direkt fortsättning på det gamla avtalet.

Frågan är först om FRL bör innehålla regler som ger försäkringstagarna en generell rätt att få återköpa eller, efter mönster från det individuella pensionssparandet, flytta livförsäkringssparandet till andra bolag.

En sådan bestämmelse skulle innebära ett långtgående ingrepp i avtalsfriheten. En sådan bestämmelse bör inte införas annat än om tunga skäl talar för detta med hänsyn till försäkringstagarnas intressen.

En lagfäst rätt till återköp eller flyttning skulle visserligen förbättra konkurrensen på livförsäkringsområdet och förbättra försäkringstagarnas valfrihet. Som Försäkringsutredningen närmare utvecklat kan det inte uteslutas att en sådan bestämmelse medför extra kostnader för försäk-

ringstagarna i allmänhet och i synnerhet om de tillämpas på nuvarande traditionella försäkringar. Detta sammanhänger framför allt med problemen att bestämma ett rimligt återköpsvärde för alla försäkringar och fördelningen av kostnaderna för flyttningarna.

En annan svårighet är vilken hänsyn som bör tas och vilka krav som skall ställas på undersökningar av försäkringstagarens hälsotillstånd vid återköps- eller flyttningstidpunkten.

En ytterligare konsekvens är den påverkan på försäkringsbolagens placeringsinriktning som ett sådant förslag skulle kunna få till följd av att tillgångarna måste placeras mer försiktigt med hänsyn till osäkerheten om återköp eller flyttning. Det går inte att bortse från den risk för försämrad avkastning som då kan uppkomma. En annan konsekvens kan bli att försäkringstagarna får betala initialkostnader för samma försäkringar flera gånger.

Det finns som nyss nämnts redan i dag fondlivförsäkringar med en rätt att flytta mellan olika värdepappersfonder (se vidare avsnitt 10.1). Dessutom finns det möjligheter att flytta mellan olika institut inom ramen för det individuella pensionssparandet. Båda fallen kan ses som alternativ till traditionell livförsäkring vilka är särskilt utformade för att tillgodose intresset av valfrihet för det långsiktiga sparandet. Det bör även poängteras att förslagen i detta sammanhang, bl.a. att upphäva nuvarande skälighetsprincip, ger nya och förbättrade förutsättningar att utforma nya livförsäkringsprodukter efter försäkringstagarnas behov. Ändringarna möjliggör också konventionella livförsäkringsprodukter i ny form där en flyttningsrätt kan föreligga och där kostnaderna för en flyttning och konsekvenserna för kapitalförvaltningen kan beaktas och regleras redan vid avtalets ingående.

Konkurrensen och valfriheten på livförsäkringsområdet kan tillgodoses väl utan att man måste gå så långt som att införa en generell rätt till flyttning av allt livförsäkringssparande.

Det bör därför inte införas en lagfäst rätt att återköpa eller flytta tillgodohavandet i en konventionell livförsäkring, vare sig för nya eller gamla avtal. Det finns skäl att understryka att frågan om en sådan reglering kan väckas på nytt om oacceptabla hinder för spararnas rörlighet mellan försäkringsgivarna ställs upp.

För att inte förhindra möjligheterna att flytta ett livförsäkringssparande i de fall parterna träffat ett avtal med en sådan flyttningsrätt bör i vart fall reglerna om återköp av en pensionsförsäkring förtydligas. En försäkringstagare som med stöd av försäkringsvillkor eller med försäkringsgivarens samtycke vill flytta sitt tillgodohavande för att fortsätta försäkringssparandet hos en annan försäkringsgivare bör kunna göra det utan att hindras av nuvarande inskränkningar i KL för återköpsrätten. En förutsättning för att inte överföringen skall anses som återköp bör vara att det nya avtalet kan ses som en direkt fortsättning av det gamla livförsäkringsavtalet. De skäl som motiverar nuvarande återköpsbegränsningar för pensionsförsäkringar måste också beaktas. Om försäkringstagaren uppfyller kraven på ett långsiktigt sparande genom den gamla försäkringen bör inte redan erhållna skatteförmåner förloras då behållningen förs över till motsvarande långsiktiga sparande hos ett annat försäkrings-

bolag. Bestämmelser av detta slag gäller redan för det individuella pensionssparandet.

Det bör således krävas som förutsättning för flyttning att den nya försäkringen är av motsvarande slag som den tidigare försäkringen samt att försäkringens behållning överförs direkt från den gamla försäkringsgivaren till den nya försäkringsgivaren, så att t.ex. inga kontanter betalas ut.

Som Riksskatteverket har framhållit bör en eventuell ändring i skattereglerna även gälla överföringar mellan pensionsförsäkringar hos en och samma försäkringsgivare. Skäl till sådana byten torde nämligen finnas i den mån en önskad förändring inte kan göras genom att ändra villkoren i den försäkring som redan finns. Om det finns flera sådana försäkringar i samma bolag bedöms varje försäkring för sig.

Det bör därför införas ett uttryckligt undantag från reglerna i KL om återköp av pensionsförsäkringar för flyttning av livförsäkringsparande. Som en förutsättning skall gälla att hela värdet överförs direkt till en ny pensionsförsäkring. Det innebär att försäkringen skall uppfylla kraven för den erhållna skatteförmånen, såväl före som efter flyttningen, samt, om flyttningen skall ske till en försäkring hos annan försäkringsgivare, att försäkringens behållning överförs direkt till den nya försäkringsgivaren. Från skattesynpunkt torde de olika försäkringarna vid flyttning därmed kunna betraktas som samma avtal.

En annan fråga som Riksskatteverket fört fram är om möjligheten till flyttning även bör gälla tjänstepensionsförsäkringar. Verket avstyrker att överföringsreglerna skall gälla tjänstepensionsförsäkringar innan det bl.a. övervägts om en överföring av en försäkring som arbetsgivaren äger skall förutsätta även den anställdes, dvs. den försäkrades, medgivande.

Tjänstepensionsförsäkringar är regelmässigt förenade med oåterkalleliga förmånstagarförordnanden till förmån för den anställda. Förmånerna kan inte förändras utan den anställdes samtycke. Det oåterkalleliga förordnandet måste således kvarstå för en tjänstepensionsförsäkring. En tjänstepensionsförsäkring kan överlåtas till följd av ändrade anställningsförhållanden. Försäkringen skall dock även efter överlåtelsen ha karaktär av en tjänstepensionsförsäkring. Ett återköp av en pensionsförsäkring torde därför inte medges (jfr prop. 1993/94:85 s. 53). Försäkringen kan emellertid överlåtas till den försäkrade, dvs. till den anställda. Sistnämnda möjlighet till överlåtelse bör inte förhindra en tillämpning av flyttningsreglerna.

Riksskatteverket uttrycker också farhågor för en rätt att flytta från konventionell livförsäkring till fondförsäkring med hänsyn till risken att fondandelarna förlorar sitt värde.

I nya tjänstepensionsavtal på arbetsmarknaden har den enskilde fått möjlighet att själv välja försäkringsgivare för hela eller del av pensionskapitalet. Fondförsäkring har erbjudits från åtskilliga försäkringsgivare. Mot denna bakgrund är det särskilt angeläget att hindren mot en flyttning mellan försäkringsgivare undanröjs. Det finns därför inte skäl att undanta tjänstepensionsförsäkringar från den föreslagna lagbestämmelsen.

Vissa åtgärder kan vara befogade för att förebygga informationsproblem förenade med livförsäkringsavtal. Det bör ställas högre krav på

innehållet i försäkringsvillkoren och på försäkringsbolagens information. Ett av kraven är att försäkringstagarna innan de sluter avtal ges information om i vad mån försäkringen kan återköpas och hur återköpsvärdet beräknas. Kraven bör tillgodoses genom sådana informationsföreskrifter som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela (jfr det till 1 kap. 1 a § FRL överförda informationsbemyndigandet och den genomlysningssprincip som föreslagits reglerad i paragrafen).

Det kan ifrågasättas om inte fler steg bör tas för att öka konkurrensen mellan olika finansiella företag som handhar det skattegynnade pensions-sparandet.

Det framstår som angeläget att också införa en möjlighet att på ett skatteneutralt sätt flytta en försäkring från ett försäkringsbolag till ett individuellt pensionssparande och tvärtom. Denna fråga kräver dock ytterligare överväganden kring olika juridiskt-tekniska problem. Ett sådant problem är skilda regler om utmättningsfrihet och återkrav i konkurs.

Den sistnämnda flyttningsfrågan kräver ytterligare beredning och förslag kan därför inte lämnas nu.

13.1 Bakgrund

13.1.1 Utgångspunkter för övervägandena

I det följande behandlas vilka uppgifter som Finansinspektionens tillsyn över försäkringsrörelse bör omfatta. Förslagen omfattar inte direkt kontrollen vid koncessionsprövning. Vissa av förslagen i det föregående får emellertid betydelse även för koncessionsprövningen (se avsnitt 6.1 och 6.2). Prövningen vid beviljande eller förverkande av koncession berörs i författningskommentaren till 2 kap. 3 § och 19 kap. 11 § FRL.

Vid sidan av tillsynen över försäkringsrörelse fullgör Finansinspektionen vissa funktioner till följd av särskilda bestämmelser i FRL eller andra författningar, t.ex. registrering av försäkringsbolag och prövning i samband med överlåtelse av försäkringsbestånd. Någon bedömning av om inspektionens arbetsuppgifter i sådana delar bör förändras görs inte i detta sammanhang.

Det tas också upp vissa frågor om ledningens ansvar för riktlinjer och information, sanktioner vid överträdelser av riktlinjer och Finansinspektionens tillstånd till vissa försäkringsavtal. Däremot görs ingen grundläggande omprövning av sanktionsmöjligheterna.

En kontroll av försäkringsrörelse sker inte bara genom Finansinspektionens bevakning. En kontroll sker också genom de aktuarier som skall finnas i livförsäkringsbolagen. I det följande behandlas vissa frågor om aktuariens ställning. Vidare föreslås bl.a. vissa EG-rättsliga anpassningar av bestämmelserna om revisorer.

13.1.2 Finansinspektionens nuvarande tillsynsuppgifter

Lagar som utgör grunden för Finansinspektionens tillsyn

Grundvalen för Finansinspektionens tillsyn av svenska försäkringsbolag är FRL. För utländska försäkringsgivare som verkar här finns bestämmelser i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige (se vidare avsnitt 15.8).

Inspektionen har uppgifter enligt trafikskadelagen (1975:1410), lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring, lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder och den särskilda lagstiftningen om vissa livräntor. Inspektionen skall också fullgöra olika åligganden enligt föreskrifter som har utfärdats med stöd av angivna speciallagar. Inspektionen har dessutom tillsynsuppgifter enligt vissa andra lagar med anknytning till försäkringsområdet, t.ex. enligt lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om premiepensionsmyndigheten.

Finansinspektionen har uppgift som normgivare på redovisningsområdet med stöd av bemyndiganden i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

Hur tillsynen över de svenska försäkringsbolagen skall skötas framgår dels av FRL, dels av förordningen (1996:596) med instruktion för Finansinspektionen.

Den övergripande tillsynsuppgiften är att verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet (19 kap. 1 § första stycket FRL). Bestämmelser som slog fast denna s.k. sundhetsprincip infördes i lagstiftningen år 1982 och hämtades ur dåvarande instruktion för inspektionen. Sundhetsregler finns också i 2 kap. 3 § FRL, enligt vilka koncession får beviljas om den planerade verksamheten kan antas uppfylla kraven på en sund verksamhet. Som tidigare utvecklats i avsnitt 6.2 har innebörden av sundheten inte preciserats närmare. Det har bl.a. uttalats att sundhetskontrollen omfattar bolagens hela verksamhet (prop. 1981/82:180 s.102). I sundhetsbevakningen har också ansetts ligga dels att Finansinspektionen skall övervaka att företagen följer gällande bestämmelser på området, dels att inspektionen skall ge föreskrifter och allmänna råd, dels att myndigheten, när det bedöms påkallat, anmäler till regeringen sådana tendenser som strider mot en sund utveckling av försäkringsväsendet och som därför bör föranleda lagändringar eller andra åtgärder (se SOU 1987:58 s. 441).

I förordningen om instruktion för Finansinspektionen fastslås att de övergripande målen för inspektionens verksamhet är att bidra till det finansiella systemets stabilitet och effektivitet samt att verka för ett gott konsumentskydd (se även prop. 1990/91:177 s. 8). Det konstateras också att inspektionen skall utöva tillsyn i enlighet med vad som anges i lag eller annan författning samt att följa och analysera utvecklingen inom verksamhetsområdet.

Tillsyn av soliditet, skälighet och solidaritet

Som redan framgått vilar försäkringsrörelselagstiftningen främst på principerna om soliditet och skälighet. Det har följaktligen ansetts särskilt angeläget med en kontroll av efterlevnaden av de bestämmelser som grundar sig på dessa principer. Främst skall tillsynsmyndigheten övervaka att försäkringsbolagen bedriver verksamheten med bevarad soliditet. Övervakningen begränsas inte till att bolagen följer gällande regler, utan den tar också sikte på hur ett bolag utvecklas i fråga om soliditeten i allmänhet, så att krav på åtgärder i tid kan ställas på bolagsledningen för att försöka bryta en oroande trend. I enlighet med skälighetskravet skall inspektionen se till att de svenska bolagen meddelar försäkringar mot premier och andra villkor som är skäliga samt bevaka att skaderegleringen sker korrekt. Den offentliga tillsynen över det enskilda försäkringsväsendet syftar alltså sedan länge till att skapa garantier för att försäkringstagarnas intresse av ett effektivt och ändamålsenligt riskskydd till skäligt pris tillgodoses (se prop. 1961:171 s. 282).

Från och med år 1995 granskas försäkringsvillkors skälighet även av Konsumentverket/KO enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Även efter den ändringen har dock Finansinspek-

tionen i allt väsentligt behållit sina arbetsuppgifter. Konsumentverket har emellertid det ansvar och de befogenheter som följer med Konsumentombudsmannens uppgifter att föra talan inför Marknadsdomstolen om förbud (prop. 1994/95:17 s. 74 ff).

Enligt lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare kan en sammanslutning av näringsidkare eller en enskild näringsidkare som berörs på motsvarande sätt få villkors skälighet prövade av Marknadsdomstolen. Detta gäller emellertid inte villkor i verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn.

Finansinspektionens sundhetsbevakningen sträcker sig, som utvecklats i avsnitt 6.2, längre än till en kontroll av efterlevnaden av soliditets- och skälighetsprinciperna. Sundhetsregeln har bl.a. till en del lyckats fylla en liknande funktion som skälighetskravet vid kontrollen av en rättvis fördelning av medel mellan olika försäkringstagargrupper. Det har också förekommit att den har åberopats i fall där den kollektiva konsolideringen bedömts som otillräcklig, dvs. som ett komplement till soliditetsprincipen. Sundhetsregeln har också, i likhet med skälighetsprincipen, ansetts kräva hänsyn till behovet av försäkring för vissa utsatta riskgrupper, vilket kunde äventyras genom att bolagen specialiserar sig på mycket goda risker eller i en utsatt konkurrenssituation differentierar sina premier (prop. 1984/85:77 s. 50 f).

Sundhetsregeln har också ansetts kräva att varje försäkringsavtal täcker en försäkringsrisk (prop. 1989/90:34 s. 42). Kraven på storleken av riskmomentet i försäkringen har sänkts under senare år som en följd av bl.a. internationell påverkan.

Här kan också nämnas att Finansinspektionen med stöd av sundhetsregeln har meddelat allmänna råd om ränta på försäkringsbelopp för viss tid som förflutit sedan försäkringsfall inträffat (FFFS 1993:15).

Tillsyn av organisationen, ägare och ledning m.m.

I samband med ändringar av lagstiftningen om koncessionsprövning har slagits fast att kravet på sundhet i sådana sammanhang skall avse endast förhållandena i det enskilda bolaget och inte i försäkringsväsendet som helhet. Samma krav skall gälla som i fråga om bankverksamhet. Med stöd av sundhetskravet skall ett försäkringsbolags organisation, verksamhet enligt bolagsordningen samt inre kontroll- och säkerhetsuppbyggnad prövas. Bolagets verkställande ledning, dvs. företagsledning och styrelse, samt större ägare skall uppfylla de kunskapsmässiga krav och vara så omdömesgilla i sitt handlande som erfordras för att de skall kunna på ett långsiktigt och stabilt sätt driva sund försäkringsverksamhet. Även de organisatoriska förhållandena skall bedömas. Uppmärksamheten skall också riktas på t.ex. verksamhet som en ägare driver vid sidan av den tillståndspliktiga rörelsen (se prop. 1992/93:257 s. 87). Med stöd av sundhetskravet skall inspektionen vidare kunna ingripa mot sådana förhållanden även sedan koncession har meddelats. Kontrollen av att verksamheten leds av lämpliga och kompetenta personer har också ansetts

ingå som en del i Finansinspektionens löpande tillsyn (se prop. 1984/85:184 s. 123).

Nyligen har lämplighetskraven på större ägare skärpts samtidigt som kunskapskraven och lämplighetskraven på ledningen blivit föremål för en tydligare lagreglering (se 2 kap. 3 § och 3 kap. 2 § FRL). Samtidigt har möjligheterna att bedriva en effektiv tillsyn av finansiella företag förbättrats i och med att det s.k. BCCI-direktivet (95/26/EG) införlivats i de svenska rörelsereglerna. Genom bestämmelserna avses att förhindra att finansiella företag kommer att ingå i så svåröverskådliga företagsgrupper att inspektionen inte kan bedriva en effektiv tillsyn (se prop. 1995/96:173 s. 92).

Vissa krav som tidigare omfattades av sundhetskravet vid koncessionsprövningen har således kommit att framgå av särskilda regler. Det framgår också tydligare att sanktioner kan vidtas beträffande brister i angivna avseenden som visar sig sedan koncessionen har meddelats (se 19 kap. 11 §).

Som ett led i prövningen av ägare och ledning gäller det allmänna kravet att det skall kunna antas att ägare och ledning inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten. Som tidigare nämnts har inspektionen med stöd av sundhetsregeln fastställt allmänna råd om styrning, intern information och intern kontroll (FFFS 1994:36).

Tillsyn av försäkringsbolagens marknadsföring m.m.

Med stöd av sina allmänna tillsynsbefogenheter kan inspektionen ingripa mot försäkringsbolagens marknadsföring. Detta följer bl.a. av bestämmelserna i 7 kap. 16 § första stycket FRL som anger att styrelsen och verkställande direktören skall övervaka att anskaffning av ansökningar om försäkring hos företaget sker på ett sätt som överensstämmer med god försäkringssed.

Marknadsföringslagen (1995:450) gäller all näringsverksamhet och omfattar alltså även försäkringsområdet. Tillämpningen av den lagen ankommer på Konsumentverket/KO samt Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen. Konsumentombudsmannen har en övervakande funktion och agerar i stor utsträckning genom förhandlingar med näringsidkare eller branschorganisationer. Prövning av förbuds- och informationsfrågor enligt den lagen görs av Marknadsdomstolen efter ansökan av Konsumentombudsmannen eller vissa andra. Enligt uppgift är det i praktiken nästan uteslutande Konsumentverket/KO som ingriper mot försäkringsbolagens marknadsföring, vid behov efter samråd med Finansinspektionen (se prop. 1994/95:123 s. 134 f).

Förutom försäkringsrörelselagstiftningen tillämpar Finansinspektionen också delar av konsumentlagstiftningen, bl.a. konsumentförsäkringslagen (1980:38) och konsumentkreditlagen (1992:830), där viss informationsplikt föreskrivs. Även den tillsynen bedrivs med stöd av sundhetsreglerna i FRL. Kopplingen till marknadsföringslagens regelsystem innebär att även Konsumentverket övervakar att försäkringsbolagen efterlever konsumentförsäkringslagens bestämmelser om

information. Av 35 § konsumentkreditlagen följer att Finansinspektionen utövar tillsyn över att bestämmelserna i den lagen efterlevs av försäkringsgivarna (se prop. 1991/92:82 s. 95 och 145 f.). Inspektionen har också lämnat allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 1997:33).

Nya regler om lämnande av information infördes år 1995 i lagstiftningen om försäkringsrörelse. Enligt 7 kap. 19 § FRL skall regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen utfärda föreskrifter om information i enlighet med bestämmelserna i tredje generationens direktiv. Sådana föreskrifter har också utfärdats (FFFS 1995:30 och 1995:32). Överträdelse av dessa myndighetsföreskrifter kan resultera i offentligrättsliga åtgärder som bara regeringen och Finansinspektionen kan tillgripa (se prop. 1994/95:184 s. 212).

Tillsyn av pris- och konkurrensförhållanden m.m.

Finansinspektionen skall enligt sin instruktion också följa utvecklingen av och främja allmän kändedom om pris- och konkurrensförhållanden samt andra viktiga förhållanden inom försäkringsväsendet. Inspektionen skall också samråda med Konkurrensverket i frågor om tillämpningen av uppgiftsskyldighet för företag rörande pris- och konkurrensförhållanden. Konkurrenslagen är tillämplig även för försäkringsbolagens verksamhet och Konkurrensverkets undersökningar omfattar därför t.ex. företagsförvärv på försäkringsområdet. Även Finansinspektionen skall pröva sådana förvärv. Prövningarna görs med stöd av föreskrifterna om förvärv av aktier och andelar i 7 kap. 17 och 17 a §§ FRL och enligt bestämmelserna om frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd i 15 kap. FRL.

Inspektionen har även uppgifter vid sidan av dem som har reglerats i specialförfattning. Dit hör hanteringen av allmänhetens frågor och klagomål. En skyldighet att allmänt lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde följer dock redan av bestämmelserna i 4 § förvaltningslagen (1986:223).

Sanktionsmöjligheter

Om Finansinspektionen finner anledning till anmärkning mot en försäkringsgivare kan inspektionen vidta åtgärder mot bolaget (19 kap. 11 § FRL). Myndigheten får till en början meddela de erinringar om bolagets verksamhet som behövs. Det lindrigaste formella ingripandet består i att inspektionen skriftligen meddelar sina erinringar. Är avvikelser av mera allvarlig karaktär skall inspektionen förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse. Detta gäller bl.a. om avvikelse skett från lagstiftningen om försäkringsrörelse eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagstiftningen. Detsamma gäller för avvikelser från bolagsordningen eller grunderna. Inspektionen får i vissa fall även begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige. Den

mest långtgående åtgärden, att förverka en koncession, har tidigare ankommit på regeringen. Riksdagen har nyligen beslutat en ändrad ordning fr.o.m. den 1 maj 1999 (prop. 1997/98:186, bet. 1998/99:FiU 14 och rskr. 1998/99:130). Rätten att förverka övergår då i normalfallet på Finansinspektionen. I 19 kap. 2 och 11 §§ anges de grunder enligt vilka en koncession kan förklaras förverkad.

13.1.3 Finansinspektionens kontrollmöjligheter

Allmänna bestämmelser

Finansinspektionen har flera vägar att få insyn i försäkringsbolagens verksamhet. För de svenska försäkringsbolagens del slås till en början fast att styrelsen, verkställande direktören och andra befattningshavare i ansvarig ställning i försäkringsbolag skall lämna inspektionen de upplysningar om verksamheten som inspektionen begär (19 kap. 3 § FRL). Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, inspektionen får meddela föreskrifter om vilka upplysningar en försäkringsgivare skall lämna.

Vidare får Finansinspektionen, när det anses nödvändigt, sammankalla ett försäkringsbolags styrelse. Har styrelsen inte rättat sig efter en begäran från inspektionen om att kalla till en extra bolagsstämma, får inspektionen utfärda en sådan kallelse (8 §).

Dessutom skall styrelsen och verkställande direktören på tid som inspektionen bestämmer hålla försäkringsbolagets kassa, övriga tillgångar, räkenskapsmaterial och andra handlingar tillgängliga för granskning av befattningshavare hos inspektionen eller av någon annan som inspektionen har förordnat. Företrädare för inspektionen får närvara vid styrelsesammanträde, som inspektionen har utlyst, och vid bolagsstämma samt delta i överläggningarna (9 §).

Ytterligare möjligheter att kontrollera de svenska försäkringsbolagen ges genom bestämmelserna om revision i 10 kap. 2 § FRL. Enligt det stadgandet skall Finansinspektionen förordna en eller flera revisorer i varje försäkringsbolag, om inte inspektionen med hänsyn till rörelsens ringa omfattning eller av andra skäl anser det obehövligt. För sådana revisorer har inspektionen utfärdat allmänna råd (FFFS 1998:5). De av inspektionen förordnade revisorerna har till uppgift att tillsammans med de övriga revisorerna delta i granskningen av bolagets räkenskaper och årsredovisning samt av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning (prop. 1981/82:180 s. 233).

Några särskilda kontrollbestämmelser

Anmälan av grunder

Under lång tid har de s.k. grunderna spelat en central roll för främst livförsäkringsverksamheten. Grunderna innehåller bl.a. de antaganden som utgör bas för beräkning av premier och försäkringsersättningar, t.ex. an-

taganden om dödlighet och kostnadsutveckling. I avsnitt 8.3.1 och SOU 1993:108 s. 38 ff finns en utförlig redogörelse för systemet med grunder.

Senast samtidigt med att grunderna för livförsäkringar börjar att användas skall de enligt 7 kap. 8 a § FRL tillställas Finansinspektionen. Till grunderna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser grunderna får för försäkringstagarna och försäkringsbolaget. Kraven gäller också vid ändring av livförsäkringsgrunder. För skadeförsäkringsverksamhet gäller inte någon anmälningsskyldighet.

Grunderna är bindande för försäkringsbolagens verksamhet. Det är t.ex. förbjudet för ett försäkringsbolag eller dess ombud att till fördel för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare, på annat sätt än genom återbäring, medge direkt eller indirekt nedsättning av de livförsäkringspremier som bolaget bestämt enligt sina grunder (7 kap. 15 § FRL). Bestämmelsen tillkom för de svenska bolagens del år 1914 i syfte att bekämpa illojala konkurrensmedel, främst s.k. returprovisioner. Dessa innebar att försäkringstagare fick rabatt på ett bolags standardpremier genom att erhålla viss del av försäkringsagentens provision. Detta ansågs vara ett otillbörligt gynnande av somliga försäkringstagare på andras bekostnad. Bestämmelsen avsåg att förhindra premienedsättning i sådana fall då den var godtycklig och inte hållbar efter försäkringstekniska grunder (se NJA II 1915 s. 62 ff).

Rapportering av försäkringstekniska avsättningar

Krav på rapporteringsskyldighet har införts även på andra områden. Ett försäkringsbolag skall till Finansinspektionen lämna uppgift om de försäkringstekniska avsättningarnas storlek, hur dessa har beräknats samt uppgift om avgiven återförsäkring och dess storlek. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten (7 kap. 9 § FRL).

Upprättande av placeringsriktlinjer

Ett försäkringsbolag skall upprätta riktlinjer för placering av de skuld-täckningstillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar. Riktlinjerna skall beakta de särskilda placeringsreglerna. Finansinspektionen kan begära att få ta del av ett bolags riktlinjer, och de kan därmed tjäna som stöd för inspektionens tillsyn av bolaget. Det ankommer på styrelsen att fastställa placeringsriktlinjerna och se till att de följs. Styrelsen skall vidare fortlöpande pröva om riktlinjerna behöver ändras (8 kap. 7 § FRL). Ändringar kan behövas bl.a. med hänsyn till förändringar av det belopp som skall skuldtäckas och utvecklingen på de finansiella marknaderna (se prop. 1994/95:184 s. 163 och 281).

En uppgift i soliditetskontrollen fyller tillsynsmyndighetens bevakning av efterlevnaden av förbudet för försäkringsbolag att driva annan rörelse än försäkringsrörelse. Endast om det finns särskilda skäl får en försäkringsgivare driva främmande verksamhet (1 kap. 3 § första stycket FRL). Förbudet kompletteras av de s.k. femprocents- och branschglidningsreglerna (7 kap. 17 och 17 a §§ FRL). Reglerna behandlas i avsnitt 8.5.

Övervakning av återförsäkringsavtal

Även för övervakningen av återförsäkringsavtal på livförsäkringens område har det ställts upp särskilda bestämmelser. I 7 kap. 14 § FRL föreskrivs bl.a. att ett försäkringsbolag inte utan Finansinspektionens medgivande får sluta avtal där bolaget förbinder sig att i återförsäkring avge ännu inte tecknade livförsäkringar, om bolaget inte kan säga upp avtalet utan ersättning senast ett år efter uppsägningen (se vidare avsnitt 13.3.3).

Finansinspektionens kontroll i praktiken

I praktiken följer Finansinspektionen försäkringsgivarnas verksamhet löpande genom s.k. finansiell tillsyn där t.ex. bokslut, verksamhetsberättelser och löpande rapporter granskas. Särskilda rapporter begärs in för att belysa olika risker i verksamheten. I granskningsarbetet ingår även att göra skälighetsbedömningar av nya produkter och avtalsvillkor, huvudsakligen på livförsäkringens område.

Finansinspektionen gör även regelbundna besök hos försäkringsföretagen, vissa efter förhandsavisering, andra inte. Beroende på syftet undersöks antingen hela verksamheten eller viss funktion eller verksamhetsgren.

Myndigheten för även kontinuerliga överläggningar med branschorganisationerna i tillsynsfrågor. Med erfarenheter från de senaste årens utveckling har inspektionen startat ett förändringsarbete för att utveckla tillsynen. Inspektionen har i sitt operativa tillsynsarbete allt mer inriktat sig på att följa upp försäkringsbolagens centrala riskområden, som intern kontroll, försäkringsrisker, placeringsrisker och operativa risker (rörelserisker). Denna utveckling kommer att fortsätta.

Ett stort antal klagomålsärenden, främst avseende försäkringsbolagens skadehantering, kommer varje år in till Finansinspektionen. Klagomålen, ca 300 om året, avser oftast bristande aktivitet från bolagets sida, långa handläggningstider samt dålig information.

Utgångspunkten vid handläggningen av klagomålsärenden är att inspektionen i första hand skall koncentrera sina resurser till de klagomål som är av särskilt intresse från tillsynssynpunkt. Tidigare har Finansinspektionen delat in inkomna ärenden i tre olika kategorier. Den första

kategorin avsåg ärenden som innehåller frågeställningar som kan besvaras direkt av inspektionen. Den andra kategorin gällde ärenden som var av principiellt intresse från tillsynssynpunkt. Dit hörde främst frågor där myndigheten inte tidigare gjort uttalanden och fall där det angetts förekomma flagranta övergrepp. Dessa ärenden handlades genom sedvanligt remissförfarande med bolaget. Därefter underrättades klaganden om inspektionens ställningstagande i ärendet. Även andra som hade anknytning till eller intresse av inspektionens ställningstagande fick del av beslutet. Den tredje kategorin rörde smärre felaktigheter eller andra problem som kunde lösas direkt av bolaget. Dessa ärenden överlämnades till berört bolag som svarade direkt till den klagande. Klaganden erhöll ett brev från inspektionen som förklarade åtgärden samt vart denne kunde vända sig om frågan inte kunde lösas. Varje bolag avrapporterade därefter kvartalsvis i enlighet med vissa fastlagda normer hur reklamationsfallen hade hanterats.

Handläggningen av klagomålsärendena har nyligen ändrats. Det förekommer inte längre någon kategorisering av klagomålsärenden. Klagomål och förfrågningar hanteras nu på ett enhetligt sätt. Den som skriftligen vänder sig till inspektionen får ett svar enligt vissa mallar med anpassning till respektive ärende. I svaren klargörs att inspektionen inte ingriper i enskilda kundförhållanden och att den inte tar ställning i civilrättsliga frågor eller uttalar sig om god sed i enskilda ärenden. Inspektionen lämnar däremot upplysningar i den mån det kan ske genom information om föreskrifter, allmänna råd, beslut och liknande som rör den aktuella frågeställningen. Klagomålsärendena utgör en del av arbetet med att fånga upp problem som behandlas i inspektionens tillsynsarbete.

13.2 Den löpande tillsynens inriktning

Regeringens förslag: Finansinspektionens nuvarande uppgift att verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet renodlas till att tillse att reglerna om näringsverksamheten följs. Tillsynen begränsas därmed väsentligen till kontroll av stabilitet och genomlysning. Tillsynen skall däremot inte längre avse skälighets-, effektivitets- eller konkurrensfrågor.

Inspektionens klagomålshantering behöver inte gå längre än vad förvaltningslagen kräver.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag (se betänkandet s. 218–219).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 282–286).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i stort varit positiva till Försäkringsutredningens förslag att renodla tillsynens inriktning. *Fondhandlareföreningen* har ansett att motsvarande bör gälla för annan finansiell verksamhet. *Finansinspektionen* har anfört att den måste få behålla tillsynen över avtalsvillkoren, eftersom dessa påverkar hela bolagets verksamhet och inspektionens uppgift är att verka för ett gott konsu-

mentskydd. Detsamma har anförts för den marknadsföring som regleras i inspektionens föreskrifter. Inspektionen har också velat behålla huvudansvaret för bolagens övriga information. Ett klarare lagstöd för ingripande mot villkor som är otydliga för konsumenter i allmänhet har efterlysts av inspektionen.

Remissinstanserna har över lag godtagit försäkringsrörelsepromemoriernas förslag. *Banklagskommittén* har tillstyrkt att rörelsereglernas skyddsintressen läggs till grund för Finansinspektionens tillsynsuppgifter och att uppgifterna renodlas till att tillse att reglerna om näringsverksamheten följs på bekostnad av uppgifter gällande konkurrens, effektivitet och klagomålshantering. Enligt kommittén bör arbetet rörande marknadsföring och information drivas i samma riktning. Enligt *Industriförbundet* bör renodlingen av tillsynsuppgiften regleras klarare i FRL. *Finansinspektionen* har befarat svårigheter att övervaka genomlysningprincipen och ifrågasätter förenligheten med EG:s regler om löpande förhandskontroll. Förslaget förutsätter enligt inspektionen en granskning av samtliga villkor. Även stickprovskontroller förutsätter utökad produktkompetens. En ökad komplexitet och mångfald ökar också resursbehovet. Enligt inspektionen bör det klargöras vilka lagar utanför FRL som tillsynen av information skall avse. Inspektionen ifrågasätter också med hänsyn till revisorernas granskning att tillsynen skall omfatta bokföringslagen. *Advokatsamfundet* har ansett att inspektionen bör ha huvudansvaret för tillsynen över avtalsvilkorens skälighet. *TCO* och *Försäkringsmannaförbundet* har anført att Finansinspektionen som expertorgan har en väsentlig roll i konsumentrådgivningen.

Skälen för regeringens förslag

Med anledning av de reformerade rörelsereglerna måste också Finansinspektionens tillsynsuppgifter av försäkringsbolagen behandlas. Det hade varit en fördel om tillsynsfrågorna för olika slag av finansiell verksamhet kunnat behandlas i ett sammanhang. När det gäller t.ex. banker har ett betänkande med liknande frågor först nyligen presenterats (SOU 1998:160) och beredningen av betänkandet pågår. Det saknas därför underlag för att nu ta ställning till hela Finansinspektionens tillsynsområde. Enbart företag som omfattas av FRL behandlas således här.

Tillsynens allmänna inriktning

Nuvarande bestämmelser om Finansinspektionens tillsynsuppgifter är relativt allmänt hållna. I FRL slås det fast att Finansinspektionen skall verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet (19 kap. 1 §). I förordningen om instruktion för Finansinspektionen anges att målen för verksamheten är att bidra till det finansiella systemets stabilitet och effektivitet samt att verka för ett gott konsumentskydd.

I ett tidigare avsnitt har det sagts att rörelsereglernas skyddsintressen också skall ligga till grund för Finansinspektionens tillsynsuppgifter (se avsnitt 5). Detta förhindrar i och för sig inte att inspektionen har vissa andra uppgifter på området än att verka för ett gott försäkringstagarskydd. När det gäller den löpande tillsynen av försäkringsrörelse bör emellertid Finansinspektionens tillsyn mer renodlat än i dag tillvarata försäkringstagarnas intressen i de avseenden som försäkringsrörelsereglerna tar sikte på.

En huvuduppgift för tillsynen bör således vara att främja att ingångna försäkringsavtal kan fullföljas mot dem som rörelsereglerna i första hand avser att skydda (direktförsäkringstagare och andra ersättningsberättigade med samma behov av skydd). Tillsynen bör här avse sådana förhållanden som rör försäkringsgivarens förmåga att betala utlovad försäkringsersättning och att infria andra förpliktelser på grund av försäkringsavtal. Bevakningen av att försäkringsrörelsen bedrivs med en tillfredsställande soliditet, likviditet och riskhantering är särskilt betydelsefull. Av betydelse är också kontrollen av bolagets organisation och dess interna ekonomiska kontroll och säkerhet. Även tillsynen av att återförsäkringen är tillfredsställande anordnad är motiverad utifrån detta intresse. Här är det alltså sammanfattningsvis fråga om tillsyn för att tillgodose stabilitetsprincipen och efterlevnaden av de mera detaljerade bestämmelser som bygger på denna princip. Hit kan man också räkna kontrollen av att bolaget inte överträder de lagar som gäller för försäkringsrörelse respektive bolagsordningen eller de riktlinjer och interna föreskrifter, t.ex. för riskhanteringen, som antagits för verksamheten. Finansinspektionens första och främsta tillsynsuppgift bör alltså vara att verka för försäkringsrörelsens stabilitet i en vid bemärkelse.

En annan uppgift för tillsynen bör vara att främja att försäkringsbolagens information till direktförsäkringstagare ger en god genomlysning av försäkringens villkor och värdeutveckling. En viktig roll får här den ekonomiska informationen om kostnader och förmåner. Även den information som lämnas till livförsäkringstagare under avtalstiden hamnar i fokus. I denna del är det alltså fråga om tillsyn av sådana förhållanden som hör samman med genomlysningsprincipen och de informationsregler som följer av EG:s tredje livförsäkringsdirektiv.

Med anledning av Finansinspektionens farhågor i denna del bör starkt framhållas att avsikten inte är att det skall ske en löpande förhandskontroll av försäkringsbolagens informationsmaterial. Tillsynen bör i stället vara allmänt dirigerande och styrande genom föreskrifter och allmänna råd i kombination med vissa uppföljningar eller stickprovskontroller i efterhand. De klagomål som lämnas till inspektionen bör också kunna tjäna som grund för att fånga upp problemområden där allmänna tillsynsinsatser behövs. Det bör också framhållas att ansvaret för att informationen ger en god genomlysning i första hand åvilar försäkringsbolagen.

En tillsyn med hänsyn till genomlysningsprincipen förutsätter under alla förhållanden att Finansinspektionen har en god produktkompetens. Även den tillsyn som skall ske med hänsyn till bestämmelser om premieberäkning och andra soliditetsbestämmelser förutsätter god villkorskompetens. En ökad produktutveckling och mångfald ställer i dessa avseenden

större krav på Finansinspektionens tillsyn. Sammantaget medför de nya rörelsereglerna ökade krav på insatser från inspektionens sida.

Tillsynen av försäkringsbolagens information skall också gälla efterlevnaden av vissa särskilda bestämmelser om information i FRL. Det gäller bl.a. innehållet i placeringsriktlinjer.

I samma mån som i dag skall Finansinspektionens tillsyn tills vidare gälla även information som krävs enligt viss lagstiftning utanför FRL. Tills vidare skall inspektionens tillsynsuppgifter även avse försäkringsbolagens årsredovisningar och annan extern redovisningsinformation (se vidare avsnittet om information nedan).

Att verka för en god genomlysning av försäkringar och försäkringsrörelse kan alltså sammanfattningsvis beskrivas som en andra huvuduppgift för tillsynen.

Vidare bör Finansinspektionen verka för att den skyddsvärda kretsens intressen inte eftersätts i en del andra avseenden som inte direkt rör frågor om stabilitet och ekonomisk genomlysning. Tillsynen bör här avse bl.a. rutiner och agerande vid anskaffning av försäkringar, förvaltningen och skaderegleringen. Den bör också avse t.ex. att bolagen löpande upprättar och förvarar den dokumentation som behövs för att den skyddsvärda kretsen skall kunna ta tillvara sin rätt mot bolaget. Som ett led i tillsynen i denna del bör också ingå en kontroll av att använda villkor inte är otydliga för konsumenter i allmänhet, att inte särskilda skyddsbestämmelser kringgås, t.ex. de särskilda överskottsreglerna i livförsäkringsbolag, samt att bolaget har interna föreskrifter och rutiner för att främja en korrekt behandling av kunderna. Tillsynen i dessa delar hör samman med principen om god försäkringsstandard.

Finansinspektionens löpande tillsyn kan inte begränsas till efterlevnaden av bestämmelser i FRL. Tillsynen bör även avse tillämpningen av bestämmelser som ställts upp i andra författningar för försäkringsrörelse för att skydda försäkringstagarna. Det gäller i första hand efterlevnaden av särskilda bestämmelser för verksamheten i trafikskadelagen, lagen om motortävlingsförsäkring och trafikförsäkringsförordningen (1976:359). Finansinspektionens tillsyn bör också med hänsyn till dessa författningar ha den allmänna inriktning som nyss behandlats, om inte särskilda bestämmelser innebär annat.

De skyddsintressen som skall tillgodoses enligt rörelsereglerna kan undantagsvis motivera att Finansinspektionens löpande kontroll av försäkringsbolagens verksamhet sker med hänvisning till andra författningar för näringsverksamheten, t.ex. bokföringslagen (1976:125) och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Inspektionen bör alltså inte förtas möjligheten att i den löpande tillsynen kunna ingripa mera direkt mot överträdelser av författningar som reglerar försäkringsbolagens näringsverksamhet. Det ligger dock i sakens natur att tillsynen skall begränsas till efterlevnaden av sådana bestämmelser, vare sig de finns i FRL eller i någon annan författning, som är av betydelse för det skydd för direktförsäkringstagarnas och jämställdas intressen som särregleringen skall tillgodose. Tillsynen skall inte heller behöva ta sikte på sådana frågor som faller inom andra myndigheters ansvarsområden, t.ex. anställnings- och miljöfrågor, eller förhållanden där en tillfredsställande

kontroll gjorts av andra funktionärer, t.ex. av bolagets revisorer. Den närmare avgränsningen av Finansinspektionens tillsyn i nu behandlade delar bör, som *Lagrådet* funnit, närmare utvecklas genom tillsynspraxis med hänsyn till de utgångspunkter som utvecklas i det följande.

Tillsyn av skälighet

Som en konsekvens av slopandet av skälighetsprincipen i rörelsereglerna, bör Finansinspektionens tillsyn inte ta sikte på frågor om sådana solidaritets- och skälighetsaspekter som denna princip har omfattat. Avtalsvilkorens skälighet på konsumentområdet kommer därmed mer renodlat än i dag att ankomma på Konsumentverket/KO att granska och beivra enligt lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Inspektionens tillsyn skall inte heller avse prövningar av avtalsrättsliga tvister, t.ex. om ett försäkringsfall föreligger eller om en erbjuden försäkringsersättning är skälig. Att tillsynen skall kunna omfatta försäkringsbolagens villkorsutformning med hänsyn till stabilitetsprincipen, genomlysningprincipen och principen om god försäkringsstandard följer av vad som tidigare anförts.

Att tillsyn med hänsyn till skälighetsprincipen blir relevant för vissa äldre försäkringar följer av förslagen i avsnitt 14.2.

Marknadsföring och annan information

Information till försäkringstagarna kan vara av olika slag. Information kan t.ex. lämnas mer allmänt genom annonser eller reklammaterial. Information kommer också försäkringstagare till del genom att dessa tar del av själva avtalsvilkoren. Information lämnas också i samband med förnyelse av försäkringsavtal. Dessutom överförs information till försäkringstagare eller dem som är intresserade av en försäkring genom personkontakter, t.ex. i samband med bolagets anskaffning av försäkringsavtal eller i samband med skaderegleringen. Vidare kommer bolagens information försäkringstagarna indirekt till del, t.ex. via tidningsartiklar med analyser av bolagens årsredovisningar eller annat externt material. Det kan med andra ord vara svårt att urskilja vad som närmare hör till marknadsföring och vad som hör till annan slag av information.

Tillsynen av försäkringsbolagets marknadsföring och information är i dag uppdelad mellan Finansinspektionen och Konsumentverket/KO. Ansvarsfördelningen kan förenklat beskrivas som så att Finansinspektionen har huvudansvaret för marknadsförings- och informationsfrågorna, medan Konsumentverket/KO har det ansvar och den befogenhet som följer med KO:s uppgift att föra talan inför Marknadsdomstolen om förbud.

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete där ansvarsfördelningen och arbetsuppgifterna mellan Finansinspektionen och Konsumentverket/KO behandlas. I det sammanhanget diskuteras informationsfrågor för försäkringsrörelse och andra slag av finansiell rörelse.

Det har nyss angivits att Finansinspektionens tillsyn med stöd av FRL i vårt fall bör angå frågor om villkorens tydlighet samt frågor om ekonomisk information om kostnader och förmåner för försäkringar. Med stöd av principen om god försäkringsstandard kan inspektionens tillsyn även komma att ta sikte på att bolagets informationsrutiner är tillfredsställande, t.ex. att information lämnas till försäkringstagare och att informationen inte innehåller felaktigheter.

Frågan om en ändring av tillsynsuppgifterna mellan Finansinspektionen och Konsumentverket/KO i övriga delar bör som berörts inte avgöras nu. Sådana frågor bör i stället behandlas inom ramen för nyss nämnda arbete inom Regeringskansliet. Det innebär att Finansinspektionen tills vidare skall behålla huvudansvaret för marknadsförings- och informationsfrågorna samt att KO med stöd av Konsumentverket har ansvaret och befogenheten att föra talan inför Marknadsdomstolen. Finansinspektionens tillsyn med stöd av lagar utanför FRL gäller på samma sätt som i dag i första hand konsumentkreditlagen men också marknadsföringslagen. Inspektionen bör dessutom fullgöra vissa tillfälliga uppgifter i avvaktan på en ny försäkringsavtalslag (se avsnitt 6.2). Myndigheterna bör självfallet även fortsättningsvis samråda med varandra.

Inom Justitiedepartementet bereds också ett förslag från Redovisningskommittén angående tillsynen av de finansiella företagens redovisning (SOU 1996:157). Förslaget innebär mycket förenklat att Bokföringsnämnden skall ha huvudansvaret för den till lag kompletterande redovisningsnormgivningen och tillsynen över redovisningslagstiftningen i fråga om finansiella företag.

Frågan om ansvaret för den kompletterande normgivningen och tillsynen av de finansiella företagens offentliga redovisning bör inte heller avgöras nu. Tills vidare bör alltså Finansinspektionen ha kvar sina uppgifter på redovisningsområdet avseende de finansiella företagens bokföring och redovisning

Informationsfrågor kontra EG:s regler

När bemyndigandet i 7 kap. 19 § FRL om närmare föreskrifter för informationsgivningen infördes uppfattades EG:s förteckning i ämnet som i princip tvingande (se prop. 1994/95:184 s. 211). Frågeställningen har sedan dess varit föremål för en mer fördjupad analys inom Regeringskansliet. Erfarenheterna från tillämpningen i andra länder av de aktuella direktivbestämmelserna och analysen i övrigt visar att krav kan ställas på informationen som går längre än vad som direkt framgår av förteckningen i direktivet.

Konkurrensfrågor

Som ett utflöde av skälighetsprincipen och som en del av uppgiften att verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet omfattar Finansinspektionens tillsyn även konkurrensfrågor. Remissinstanserna är ense

om att Finansinspektionens tillsyn inte särskilt skall ta sikte på konkurrensaspekter. Regeringen delar bedömningen att sådana frågor inte längre bör ankomma på Finansinspektionen utan på Konkurrensverket. En annan sak är om inspektionen bör underrätta Konkurrensverket om förhållanden som kan vara överträdelser av konkurrenslagstiftningen eller av särskilt intresse från konkurrensbegränsningssynpunkt. Dessa frågor bör inte lagregleras. Frågan bör lämpligen prövas av regeringen och regleras i förordningen för inspektionens verksamhet.

Klagomålshantering

Finansinspektionens hantering av allmänhetens klagomål har under senare år minskat i omfattning. I stället har inspektionen verkat för att bolagen utformar egna system för att ta hand om klagomålen.

En viktig roll för rådgivning till försäkringstagarna har Konsumenternas Försäkringsbyrå. Även Konsumentverket har numera en särskild enhet som behandlar bl.a. försäkringsfrågor.

Finansinspektionen bör som en konsekvens av de ändrade rörelsereglerarna inte behöva gå längre i sin hantering av allmänhetens klagomål än vad serviceregeln i 4 § förvaltningslagen kan anses kräva. Några särskilda bestämmelser behövs inte för att detta skall gälla. Det utesluter inte att Finansinspektionen använder allmänhetens klagomål som ett led i sin allmänna tillsyn av försäkringsbolagen.

13.3 Övriga frågor

13.3.1 Ledningens ansvar för riktlinjer och information

Regeringens förslag: Styrelsen skall fastställa såväl försäkringstekniska riktlinjer som placeringsriktlinjer, se till att riktlinjerna följs och fortlöpande pröva om de behöver ändras. Däremot skall det försäkringstekniska beräkningsunderlaget inte behöva antas av styrelsen.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon bestämmelse om att styrelsen ansvarar för att föreskriven informationskyldighet till försäkringstagarna och Finansinspektionen fullgörs.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag (se betänkandet s. 221, 282 och 283). Det föreslås en bestämmelse om att styrelsen ansvarar för information till försäkringstagare och Finansinspektionen.

Banklagskommitténs förslag: Överensstämmer delvis med regeringens (se betänkandet s. 56 och 57). Kommittén föreslår också en bestämmelse om styrelsens ansvar för information.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens (se promemorian s. 287 och 288). En bestämmelse om styrelsen ansvarar för föreskriven informationskyldighet föreslås. Vidare föreslås att också det tekniska underlaget skall antas av styrelsen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har godtagit de remitterade förslagen. Främst *Aktuarienämnden* har dock ansett att styrelsen inte skall behöva anta det tekniska underlaget. *Hovrätten för Västra Sverige* och *Försäkringsförbundet* har anfört att styrelsen ansvarar för informationen enligt regler om ledningens ansvar och att det därför inte behövs någon särbestämmelse.

Bakgrund: Enligt särskilda regler skall styrelsen fastställa placeringsriktlinjer och se till att de följs. Styrelsen skall även fortlöpande pröva om riktlinjerna behöver ändras (8 kap. 7 § FRL). Enligt sanktionsreglerna kan Finansinspektionen meddela föreläggande om rättelse bl.a. om placeringsriktlinjerna inte är tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet (19 kap. 11 §). Av reglerna följer således att styrelsen skall ändra riktlinjerna om de inte uppfyller dessa krav.

I FRL finns också vissa bestämmelser som tar sikte på information. Således finns i 8 kap. 7 § bestämmelser om att styrelsen ansvarar för informationen som skall lämnas om placeringsriktlinjer.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Fastställande och omprövning av riktlinjer

Placeringsriktlinjerna och de föreslagna försäkringstekniska riktlinjerna är motiverade av försäkringsrörelsens särskilda inriktning. Fastställandet bör på samma sätt som gäller för nuvarande grunder regleras i lag. Som tidigare utvecklats bör en bestämmelse införas där bolaget åläggs en skyldighet att upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer (se avsnitt 8.3.1). På samma sätt som för nuvarande placeringsriktlinjer bör de försäkringstekniska riktlinjerna fastställas och fortlöpande omprövas av styrelsen. Styrelsen bör även åläggas att se till att riktlinjerna följs. En bestämmelse om detta bör finnas i 8 kap. FRL (se 8 kap. 7 §).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag innebär att även det försäkringstekniska underlaget skall antas av styrelsen. Framförallt Aktuarienämnden har avstyrkt detta förslag.

Med den uppdelning mellan försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag som föreslagits skall riktlinjerna innehålla de övergripande principerna och ramarna för premiesättning m.m., medan det kompletterande underlaget skall innehålla mera detaljerade beräkningsantaganden och liknande uppgifter. Det är i första hand riktlinjerna som bör prövas och fastställas av styrelsen. Till skillnad mot de försäkringstekniska grunderna skall de försäkringstekniska riktlinjerna och det tekniska underlaget inte ligga till grund för försäkringstagarnas rättigheter och skyldigheter gentemot försäkringstagarna. Det bör därför kunna ankomma på bolaget att bedöma om det beräkningsstekniska underlaget bör behandlas och beslutas av styrelsen. Det torde i vart fall inte nu vara nödvändigt att kräva att styrelsen utöver riktlinjerna regelmässigt skall fastställa också de beräkningsmässiga uppgifterna i underlaget.

Senast i försäkringsrörelsepromemorian har det föreslagits en allmän bestämmelse om att styrelsen skall *ansvara* för information som skall lämnas till försäkringstagare och Finansinspektionen. En sådan regel är också konsekvent med hänsyn till nuvarande bestämmelse som ålägger styrelsen ett särskilt ansvar för information till försäkringstagarna om innehållet i placeringsriktlinjerna.

En sådan bestämmelse tydliggör i och för sig styrelsens ansvar för informationsfrågor. Styrelsens ansvar för den löpande förvaltningen täcker dock även informationsfrågorna. En särregel för försäkringsbolagen är därför knappast motiverad (jfr avsnitt 5.3). Enligt regeringens mening bör en sådan så pass allmänt hållen bestämmelse om informationsansvaret inte införas.

Till följd av bedömningen bör nuvarande regler i 8 kap. 7 § om styrelsens ansvar för information om placeringsriktlinjer tas bort.

13.3.2 Sanktioner vid överträdelser av riktlinjer

Regeringens förslag: Finansinspektionen får förelägga försäkringsbolag att vidta rättelse om de försäkringstekniska riktlinjerna eller placeringsriktlinjerna inte följs. Detsamma gäller om riktlinjerna eller det försäkringstekniska underlaget inte är tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet.

Överträdelser av riktlinjerna skall omfattas av sanktioner enligt bestämmelserna om skadestånd och om klander av bolagsstämmobeslut.

Vid registrering av ett beslut av bolagsstämman skall Finansinspektionen vägra registrering, om det anmälda beslutet strider mot de försäkringstekniska riktlinjerna. Någon motsvarande bestämmelse införs inte nu för placeringsriktlinjer.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen har dock inte föreslagit någon uttrycklig möjlighet till rättelseföreläggande för placeringsriktlinjernas utformning. Vidare har utredningen föreslagit att även beslut som strider mot placeringsriktlinjer skall vägras registrering (se betänkandet s. 219–224, 294 och 295).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer väsentligen med regeringens förslag. Enligt promemorians förslag var sanktionerna i form av skadestånd och klander även kopplade till överträdelser av det försäkringstekniska beräkningsunderlaget (se promemorian s. 288–290).

Remissinstanserna har i stort tillstyrkt försäkringsutredningens förslag eller lämnat det utan erinran. *Finansinspektionen* har avstyrkt att placeringsriktlinjerna skall behandlas på samma sätt som försäkringstekniska riktlinjer vid registreringen, eftersom endast de förstnämnda mera rutinmässigt skall ges in till inspektionen. Enligt inspektionen finns det inte heller skäl att kräva att placeringsriktlinjer regelmässigt skall ges in.

Remissinstanserna har lämnat försäkringsrörelsepromemorians förslag utan erinran. *Aktuarienämnden* har som tidigare redovisats ansett att endast riktlinjerna skall behöva antas av styrelsen och sändas in till inspektionen.

Bakgrund: Om ett försäkringsbolag inte följer de bestämmelser som antagits i bolagsordningen eller grunderna skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse (19 kap. 11 § FRL). En sådan rättelse kan ske, dels genom att bolaget undanröjer förhållandet som strider mot bolagsordningen eller grunderna, dels genom att bolagsordningen eller grunderna anpassas till de nya förhållandena. I det senare fallet blir en ändring av bolagsordningen föremål för särskild prövning.

Motsvarande bestämmelse saknas för placeringsriktlinjer. Enligt lagrummet kan inspektionen dock fordra att placeringsriktlinjer rättas, om de inte är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse. Samma möjlighet att kräva rättelse föreligger i fråga om bolagsordningen och grunderna.

Om ett beslut som anmäls för registrering eller en handling som ges in i samband med anmälan strider mot lag, bolagsordning eller grunder, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidta rättelse. Om inte föreläggandet följs skall anmälningen avskrivas. Om yttrande inkommer men hindret kvarstår skall registrering vägras (20 kap. 4 §). Motsvarande regler saknas för placeringsriktlinjer.

Skälen för regeringens förslag

Sanktioner vid överträdelser av riktlinjerna

Efterlevnaden av försäkringstekniska riktlinjer och placeringsriktlinjer bör i princip sanktioneras på samma sätt som gäller bolagsordningen och nuvarande grunder. Finansinspektionen bör därför kunna förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse om riktlinjerna överträds. Till följd av vad som föreslagits i det föregående skall regler tas in i FRL om att bolaget och styrelsen skall följa riktlinjerna. Det behövs därför inte någon sådan särskild bestämmelse om rättelseföreläggande i 19 kap. 11 § för dessa fall.

För att riktlinjerna skall kunna fungera som analys-, styrnings- och kontrollunderlag måste de naturligtvis vara av tillräcklig kvalitet. Finansinspektionen bör därför kunna förelägga bolaget att vidta rättelse om riktlinjerna inte är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen eller beskaffenheten av bolagets rörelse.

När det gäller placeringsriktlinjer tillkommer visserligen den komplikationen att de inte rutinmässigt måste ges in till Finansinspektionen. Det finns skäl att avvakta med ett ställningstagande till om en sådan anmälningsskyldighet bör införas. Som tidigare anförts har riktlinjerna bl.a. en betydelsefull roll för att tillgodose sådana aspekter som sammanhänger med matchningskravet. Det faktum att placeringsriktlinjerna inte löpande behöver ges in till Finansinspektionen bör inte förhindra att inspektionen får fordra rättelser om sådana riktlinjer konstateras vara

otillfredsställande, t.ex. i samband med den löpande tillsynen. Rättelse-sanktionen bör även gälla för de fall att det försäkringstekniska beräk-ningsunderlaget inte är tillfredsställande utformat.

De försäkringstekniska riktlinjerna och placeringsriktlinjerna är av-sedda av vara bindande för verksamheten på samma sätt som bolagsord-ningen. En ändring bör därför göras i bestämmelserna om skadestånd i 16 kap. 1 och 3 §§ och om bolagsstämmobeslut i 9 kap. 20 § varigenom riktlinjerna jämföras med bolagsordningen.

Riktlinjernas betydelse vid registrering av beslut

Ett bolagsbeslut som strider mot riktlinjerna bör inte registreras. Det an-förda kan under alla förhållanden tillämpas på anmälda beslut som strider mot de försäkringstekniska riktlinjerna, vilka skall ges in till inspektionen när de börjar att användas första gången eller när de börjar att användas efter en ändring.

Det är i och för sig inte bra om inspektionen registrerar beslut som strider mot placeringsriktlinjerna. Utan att införa en rapporteringsskyl-dighet för sådana riktlinjer skulle emellertid registreringen bli beroende av om inspektionen har kännedom om innehållet i riktlinjerna. I praktiken skulle inspektionen då tvingas att infordra riktlinjerna i registrerings-ärendet för en närmare kontroll.

Eftersom det inte nu införs något krav på löpande anmälan av place-ringsriktlinjer bör den av utredningen föreslagna ändringen av 20 kap. 4 § genomföras endast för de försäkringstekniska riktlinjerna.

13.3.3 Tillstånd till vissa återförsäkringsavtal

Regeringens förslag: Kravet på Finansinspektionens medgivande till vissa återförsäkringsavtal inom livförsäkring slopas.

Försäkringsutredningens och försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se betänkandet s. 235 och se promemorian s. 290 och 291).

Remissinstanserna har tillstyrkt förslagen eller lämnat dessa utan er-inran.

Skälen för regeringens förslag: För övervakningen av återförsäk-ringsavtal på livförsäkringens område har det uppställts särskilda be-stämmelser. I 7 kap. 14 § FRL föreskrivs att Finansinspektionens med-givande krävs för avtal där bolaget förbinder sig att i återförsäkring avge ännu inte tecknade livförsäkringar. Medgivande behövs dock inte om bolaget kan säga upp avtalet utan ersättning senast ett år efter uppsäg-ningen. Utan inspektionens medgivande får ett bolag inte heller sluta avtal om att avge återförsäkring av en redan tecknad livförsäkring, om försäkringen vid avtalets ingående varit i kraft i längre tid än ett halvt år. Bestämmelserna gäller dock inte rena återförsäkringsbolag. Reglerna infördes år 1914 och avsåg att förebygga osunda återförsäkringsavtal

inom livförsäkringen. Sådana avtal ansågs kunna leda till att livförsäkringstagarna gick miste om skäligen återbäring (se prop. 1914:50 s. 51). Bestämmelsen har även ansetts ha ett soliditetssyfte (se SOU 1986:8 s. 82).

Det bör i princip vara bolagets sak att avgöra vilka återförsäkringsavtal som skall ingås, om inte särskilda skäl talar för en prövning med hänsyn till de skyddsintressen som FRL skall tillgodose. Bestämmelserna i 7 kap. 14 § FRL om medgivande för att ingå vissa avtal bör alltså kunna upphävas. En annan sak är att Finansinspektionen i sin tillsyn också i framtiden skall kunna ingripa om avtal om återförsäkring inte är tillfredsställande med hänsyn till den allmänna stabilitetsprincip som föreslagits i 1 kap. 1 a §.

13.3.4 Förbudet mot nedsättning av vissa premier

Regeringens förslag: Nuvarande förbud mot nedsättning av premier för vissa livförsäkringar slopas.

Försäkringsutredningens och Försäkringsrörelsepromemorianas förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se betänkandet s. 224 och se promemorian s. 290 och 291).

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot förslagen.

Bakgrund: Ett uttryck för nuvarande grundens bindande verkan mot försäkringstagarna är förbudet för ett försäkringsbolag eller dess ombud att till fördel för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare, på annat sätt än genom återbäring, medge direkt eller indirekt nedsättning av de livförsäkringspremier som bolaget bestämt enligt sina grunder (7 kap. 15 § FRL). Bestämmelsen tillkom år 1914 i syfte att bekämpa användande av illojala konkurrensmedel, främst s.k. returprovisioner. Dessa innebar att försäkringstagare fick rabatt på ett bolags standardpremier genom att erhålla viss del av försäkringsagentens provision. Detta ansågs vara ett otillbörligt gynnande av somliga försäkringstagare på andras bekostnad. Bestämmelsen avsåg att förhindra premienedsättning i sådana fall då den var godtycklig och inte hållbar enligt försäkringstekniska grunder (se NJA II 1915 s. 62 ff).

Skälen för regeringens förslag: Eftersom systemet med försäkringstekniska grunder slopas och rörelsereglerna inte längre skall ta sikte på konkurrensaspekter, bör även nuvarande förbud i 7 kap. 15 § FRL mot premienedsättning i livförsäkringsrörelse kunna tas bort. Frågan om sådana förfaranden i vissa fall kan utgöra någon form av otillbörlig konkurrens bör i stället avgöras enligt konkurrenslagstiftningen. Att det generella förbudet tas bort utesluter dock inte att ett sådant handlande ändå kan vara oförenligt med FRL. Det kan gälla t.ex. bestämmelser om överskottens disposition, om premiesättning eller den likhetsprincip för delägare i ömsesidiga bolag som föreslagits. Vidare bör framhållas att den typ av frågor som bestämmelsen behandlar skall regleras i de försäkringstekniska riktlinjerna (se avsnitt 8.3.1). Avviker bolaget från sådana

regler kan inspektionen fordra rättelse enligt 19 kap. 11 §. Något generellt förbud mot premienedsättning bör däremot inte behållas. Prop. 1998/99:87

13.3.5 Aktuaries ställning

Regeringens förslag: I såväl liv- som skadeförsäkringsbolag skall de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna utföras under överinseende av minst en av bolaget utsedd aktuarie. En grundläggande bestämmelse om kompetens och yrkeserfarenhet för aktuarier tas in i lag. Inspektionen kan medge undantag från aktuariekravet och behörighetskraven. Finansinspektionen ges rätt att, om så behövs, förordna en särskild aktuarie i ett försäkringsbolag.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen har inte tagit upp frågan om möjlighet för Finansinspektionen att utse aktuarie i försäkringsbolag. Utredningen har inte heller föreslagit någon lagregel om aktuariens kompetens (se betänkandet s. 225 och 226).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag (se promemorian s. 291–293).

Remissinstanserna: Merparten av remissinstanserna har tillstyrkt eller godtagit Försäkringsutredningens förslag. *Finansinspektionen* framhöll att det ligger en motsägelse i att förordna en stark ställning för aktuarien utan att ställa ett tydligt ansvarskrav. Inspektionen ansåg också att aktuariens särskilda kompetens och ansvar bör lagregleras samt att inspektionen bör få medge dispens från kravet på aktuarie. Dessutom bör inspektionen vid behov kunna få förordna en aktuarie i ett försäkringsbolag.

Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt försäkringsrörelsepromemorians förslag eller lämnat det utan erinran. *Försäkringsförbundet* och *Aktuarieföreningen* framhåller att det inte bör krävas att aktuarien är anställd hos bolaget. Föreningen anser också att Finansinspektionens möjlighet att förordna en aktuarie bör begränsas till verkligt kritiska situationer, t.ex. då bolagets soliditet är hotad, och att kompetenskraven för aktuarier inte i onödan bör avvika från föreningens egna krav och den internationella samarbetsorganisationens krav. *TCO* och *Försäkringsmannaförbundet* understryker vikten av aktuariens fristående ställning. De anser också att denna i likhet med revisorer bör underteckna verksamhetsberättelsen som garanti för att försäkringstekniska antaganden och beräkningar är korrekta. Även *Aktuarienämnden* anser att formen för aktuariens intyg bör övervägas. Enligt en remissinstans bör i lag anges att aktuarien skall ha rätt till den insyn i verksamheten som krävs för att fullgöra sitt uppdrag. Flera remissinstanser anser att ansvarsförhållandena mellan olika aktuarier bör klargöras för det fall flera aktuarier utsetts eller om Finansinspektionen förordnat en aktuarie. Det måste t.ex. framgå vem som omfattas av skadeståndskyldigheten. Enligt *Finansinspektionen* bör den rättsliga ställningen av inspektionens förordnade aktuarier klargöras.

Bakgrund: I försäkringsbolag som meddelar livförsäkring skall de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna utföras under överinseende av en aktuarie (8 kap. 18 § FRL). Bestämmelserna gäller också livräntor och sjukräntor som tillhör skadeförsäkringsrörelsen (1 kap. 5 § FRL).

Aktuarien kan vara anställd i bolaget eller uppdragstagare. Finansinspektionen har meddelat föreskrifter om behörigheten att tjänstgöra som aktuarie. Sådana villkor finns i en kungörelse angående behörighetsvillkor (1984:290). I särskilda fall kan myndigheten medge undantag från dessa villkor. När en aktuarie antagits eller frånträtt sin befattning skall detta genast anmälas för registrering. Finns flera aktuarier i bolaget är endast en, som ofta kallas chefaktuarie, registrerad hos Finansinspektionen.

Aktuarien har en särskild ställning i försäkringsbolaget. Aktuarien jämställs i vissa avseenden med verkställande direktören, bl.a. genom förbudet för försäkringsbolag i 12 kap. 12 § FRL att lämna penninglån till aktuarien i bolaget. Dessutom omfattas en aktuarie av de särskilda bestämmelserna om skadestånd i 16 kap. FRL.

Skälen för regeringens förslag: Aktuarien har en betydelsefull roll i försäkringsverksamhet. Vikten av aktuariens kontroll ökar när den offentliga regleringen av försäkringsrörelsen förändras och ger utrymme för större produktutveckling.

Ansvar för ett försäkringsbolags verksamhet i sin helhet bör i princip ligga på bolagets ledning. Styrelsen har alltså även ett ansvar för att bolaget har samlat den kunskap som fordras för rörelsen. Dit hör den kompetens som behövs för att de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna skall ske på ett korrekt sätt. Detta bör markeras. Underlaget för riskbedömningarna är ofta mer osäkert på skade- än på livförsäkringssidan. Det bör således krävas att minst en aktuarie har kontroll över den försäkringstekniska verksamheten oavsett försäkringsform. Regeringen föreslår därför att kravet på aktuarie i försäkringsbolag utsträcks från livförsäkringsbolag till skadeförsäkringsbolag.

Det är viktigt att en aktuarie har den kompetens som behövs för att säkerställa en tillräcklig kvalitet på de försäkringstekniska bedömningarna. Lagkravet bör därför kombineras med en grundläggande bestämmelse om aktuariens kompetens och yrkeserfarenhet. Det bör alltså finnas en rätt för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om villkoren för kompetenskraven.

Den myndighet som meddelar föreskrifterna bör också kunna medge dispens från behörighetskraven i enskilda fall.

Som några remissinstanser anfört är det viktigt att den eller de som utses till aktuarier i bolaget har en självständig ställning gentemot andra bolagsorgan. Det är dock mindre lämpligt att nu införa något krav som skulle innebära att en aktuarie inte får vara anställd av bolaget. En aktuarie bör således kunna vara såväl anställd av bolaget som uppdragstagare.

Finansinspektionen har föreslagit att inspektionen ges rätt att förordna en aktuarie i försäkringsbolagen om detta behövs. Även om en sådan åtgärd mer sällan kan vara påkallad kan möjligheten i enstaka fall ha ett betydande värde. Ett förslag om en sådan regel lämnas därför. De instruktioner som Finansinspektionen skall ge sådana aktuarier kan, i likhet

med instruktionerna för av Finansinspektionen förordnade revisorer, i huvudsak ha formen av allmänt råd. Instruktionen kan också i sin helhet ges genom ett särskilt beslut.

Det är angeläget att inspektionen har kännedom om vilka personer som hanterar de aktuariella frågorna i ett försäkringsbolag. Bolagen bör därför anmäla de aktuarier som utsetts för registrering hos inspektionen. Anlitar ett bolag flera aktuarier bör anmälningsplikten omfatta den eller de som i bolaget utsetts att ansvara för de försäkringstekniska frågorna.

Mot bakgrund av den vikt som bör läggas vid den aktuariella kontrollen bör nuvarande bestämmelser om särskilt skadeståndsansvar för en aktuarie kvarstå. Om flera aktuarier utses av bolaget gäller därvid samma regler om skadestånd som mellan t.ex. flera utsedda revisorer eller styrelseledamöter (se 16 kap. 4 § FRL). Något skadeståndsansvar enligt dessa bestämmelser bör dock inte anses åligga en sådan aktuarie som förordnats av Finansinspektionen.

Utvidgningen av aktuarieplikten från livbolag till skadebolag kan medföra övergångssvårigheter. För vissa bolag kan på grund av verksamhetsförutsättningarna ett krav på aktuarie framstå som mindre befogat. Finansinspektionen bör därför ges rätten att medge undantag från kravet på aktuarie i enskilda fall.

Flera remissinstanser har berört frågan om aktuarien skall intyga de försäkringstekniska beräkningar. Frågan bör inte lösas nu. Formen för en sådan ordning bör i första hand utvecklas i praxis.

Tills vidare bör även bestämmelserna om låneförbudet för aktuarier behållas (jfr avsnitt 7.7.5).

13.3.6 Prövning av oskäligen villkor mellan näringsidkare

Regeringens förslag: En rätt för en sammanslutning av näringsidkare eller en enskild näringsidkare att få villkors skälighet prövade av Marknadsdomstolen skall gälla även på det finansiella tjänsteområdet.

Försäkringsutredningen har förordat att undantaget enligt lagen om oskäligen avtalsvillkor mellan näringsidkare slopas, men har avstått från att lämna något förslag till lagändring (se betänkandet s. 234).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 293).

Remissinstanserna har inte kommenterat Försäkringsutredningens bedömning.

De flesta remissinstanserna har godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag. *Banklagskommittén* och *Försäkringsförbundet* har uttryckligen tillstyrkt förslaget. Förbundet anser dock att ställning måste tas till hur prövningsrätten påverkar den fria förhandlingsrätten på kollektivavtalsområdet. *LO*, *TCO* och *SAF* har däremot avstyrkt förslaget med hänvisning till den fria förhandlingsrätten. *Marknadsdomstolen* har tillstyrkt förslaget men lämnat vissa tekniska synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Skäligheten i försäkringsvillkor kan prövas av Marknadsdomstolen på talan av Konsumentombudsmannen

och vissa andra enligt lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Möjligheten till denna prövning öppnades år 1995. Enligt lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare kan en sammanslutning av näringsidkare eller en enskild näringsidkare mot vilken villkoren ställts upp på motsvarande sätt få villkors skälighet prövade av Marknadsdomstolen. Detta gäller emellertid inte villkor i verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn.

Enligt förslagen skall skälighetsprincipen inte längre ligga till grund för rörelsereglerna och Finansinspektionens tillsyn. Det är därför viktigt att försäkringsvillkor på näringsidkarsidan kan prövas enligt samma ordning som gäller för avtal i allmänhet. Undantaget i lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare för finansiella företag bör slopas så att lagen omfattar försäkringsbolagens verksamhet. Detsamma bör gälla för annan finansiell verksamhet under inspektionens tillsyn. En villkorsprövning enligt lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare kan därmed ske också för avtalsvillkor som bl.a. banker och värdepappersbolag använder gentemot näringsidkare.

När det gäller villkor i försäkringsavtal som meddelas på grund av överenskommelse i kollektivavtal eller en annan överenskommelse mellan parterna på arbetsmarknaden är utrymmet för att tillämpa lagen mycket begränsat. Det är särskilt angeläget att tillämpningen inte sker på sätt som ställer upp begränsningar för parternas fria förhandlingsrätt på arbetsmarknadsområdet. Ett villkor i ett försäkringsavtal kan således svårigen bedömas som oskäligt om villkoret tillkommit till följd av sådana förhandlingar.

En försäkring som grundas på kollektivavtal kan innehålla villkor utanför det område som arbetsgivare och arbetstagare avtalat om. Att lagen formellt gäller även för försäkringar som grundas på kollektivavtal bör därför lika lite som nuvarande skälighetsprincip förhindra eller begränsa utrymmet för arbetsmarknadsparternas fria förhandlingsrätt.

13.3.7 Ett garantisystem för försäkringar

Regeringens bedömning: En garantiordning för försäkringsersättningar behöver inte införas med anledning av försäkringsrörelse-reformen.

Försäkringsgarantiutredningens förslag: Utredningen har lämnat förslag till ett garantisystem för försäkringstagarna. En utgångspunkt för förslaget har varit att en försäkringsrörelsereform genomförs på det sätt Försäkringsutredningen föreslagit.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har besvarat remissen innan försäkringsrörelsepromemorian redovisades. Remissinstanserna har utgått från Försäkringsutredningens förslag och har i de flesta fall varit positiva till en garantiordning. *Bankföreningen* och *Konkurrensverket* har ifrågasatt behovet av ett sådant system. *Finansinspektionen* och

Försäkringsförbundet har efter att ha tagit del av försäkringsrörelsepromemorian avstyrkt en garantiordning.

Skälen för regeringens förslag: Försäkringsutredningen föreslog i sitt slutbetänkande Försäkringsrörelse i förändring 3 (SOU 1995:87) en genomgripande reformering av försäkringsrörelselagstiftningen. Reformen innefattade långtgående inskränkningar i nuvarande näringsrättsliga reglering på området.

För att stärka skyddet för försäkringstagarna föreslog utredningen att ett särskilt garantisystem som kunde träda in när ett försäkringsbolag hamnar i obestånd borde övervägas.

Mot denna bakgrund tillkallade regeringen en särskild utredare i ämnet (dir. 1996:88). Utredningen som tog sig namnet Försäkringsgarantiutredningen redovisade år 1998 sitt betänkande Försäkringsgaranti (SOU 1998:22). Det föreslås där en garantiordning som administreras av ett privaträttsligt organ i form av en ideell förening. Ramen för föreningen regleras i lag. De försäkringsgivare som meddelar försäkringar som ger rätt till ersättning från garantin måste vara medlemmar i föreningen. Förslaget omfattar svenska försäkringsbolag och försäkringsföretag från länder utanför EES som driver verksamhet här i landet. Finansieringen av garantin föreslås ske först efter det att ett obestånd inträffat som grundar ersättning från garantin.

Någon egentlig analys av behovet av en garantiordning rymdes inte inom utredningens ram.

Utredningen föreslår också att försäkringstagarnas förmånsrätt i de tillgångar som registerförts för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna utvidgas från livförsäkringssidan till att omfatta även skadeförsäkringsfordringar.

Regeringen gör följande bedömning.

En övergång bort från nuvarande system med återbäringsfond i traditionella livförsäkringsbolag, som har utgjort en betryggande buffert mot förluster, innebär att soliditets- och likviditetsproblem kommer att bli mera synliga och kännbara för livförsäkringsbolag. Detsamma gäller sloandet av de särskilda nedsättningsreglerna för ömsesidiga livförsäkringsbolag, som fungerat som ytterligare ett skydd mot ekonomiska svårigheter.

Genom dessa förändringar blir konkursrisken i livförsäkringsbolag inte lika försumbar som i dag. Det förslag till försäkringsrörelsereform som nu läggs fram avviker dock på många punkter från Försäkringsutredningens förslag. På flera sätt lyfts skyddet för försäkringstagaren fram.

Det gäller inte minst förslagen till en tydligare reglering av soliditetsprincipen och krav på en god riskkontroll (stabilitetsprincipen). Vidare föreslås en ny genomlysningssprincip avsedd att främja en god information till försäkringstagarna om kostnader och förmåner. Även den nya principen om en god försäkringsstandard får genom förslagen en klarare och tydligare reglering samt inriktas mot att skydda försäkringstagarnas intressen. Dessa förslag gäller såväl liv- som skadeförsäkringsbolag. Av stor betydelse i sammanhanget är att en betydligt större andel av livförsäkringsbolagens åtaganden beläggs med skuldtäcknings- och place-

ringskrav genom reglerna om villkorad återbäring. Därigenom ökar också underlaget för livförsäkringstagarnas förmånsrätt.

Kraven på lägsta solvensmarginal skärps också i viss utsträckning för livförsäkringsbolag.

Försäkringstagarnas enskilda intressen förbättras genom ett slopande av regler om nedsättning av förluster i ömsesidiga livförsäkringsbolag. Detsamma gäller för de föreslagna begränsningarna av uttaxering i ömsesidiga skadeförsäkringsbolag. Även en övergång från ordningen med grunder till en avtalsbaserad ordning stärker den enskilde livförsäkringstagarens rätt gentemot försäkringsbolaget.

Genom ändringarna kommer aktieägarnas kapital och annat eget kapital att utgöra det reella riskkapitalet i livförsäkringsaktiebolag. De effekter som detta kan få för bolagen som incitament till en effektiv och betryggande riskhantering och kapitalförvaltning bör inte underskattas.

Ett försäkringsbolag som driver försäkringsrörelsen under ömsesidiga principer, dvs. utan att lämna utdelning, får utnyttja den nya konsolideringsfonden för att behålla en soliditet som svarar mot dagens återbäringsmedel.

De reformerade rörelsereglerna behöver således inte i sig innebära att riskerna i de svenska livförsäkringsbolagen generellt sett ökar för försäkringstagarnas del jämfört med i dag.

En garantiordning är förenad med ett flertal problem. En grundläggande problemställning är frågan om systemet i sig lockar fram en beteendeförändring med ett högre risktagande. Andra frågor rör finansieringen och avgränsningen av systemet. Erfarenheterna av en garantiordning på försäkringssidan är små eftersom få förebilder finns i utlandet.

Mot bakgrund av det anförda finns det inte tillräckliga skäl att nu införa en garantiordning på försäkringssidan. Det hindrar dock inte att frågan kan prövas på nytt när erfarenhet finns från tillämpningen av de nya försäkringsrörelsereglerna.

Frågan om en utvidgning av den särskilda förmånsrätten på försäkringssidan till skadeförsäkringar bör beredas ytterligare.

13.3.8 Revision och allmän granskning i försäkringsbolag

13.3.8.1 Kompetenskrav för revisorer i försäkringsbolag

Regeringens förslag: Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor skall kunna utses till revisor i ett försäkringsbolag. Ett försäkringsbolag skall ha minst en revisor utsedd av bolagsstämman.

Associationsrättspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Därutöver föreslås i promemorian ytterligare ändringar innebärande en närmare anpassning till aktiebolagslagens regler om revisorer.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot detta förslag i sig.

Bakgrund: EG:s revisorsdirektiv (Rådets åttonde direktiv av den 10 april 1984 grundat på artikel 54.3 g i fördraget, om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper 84/253/EEG) innehåller bestämmelser om revisors kvalifikationer. Kvalifikationskraven gäller, förutom bolag som avses i det fjärde bolagsrättsliga direktivet (Rådets fjärde direktiv av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag 78/660/EEG), bl.a. försäkringsbolag som avses i försäkringsredovisningsdirektivet (Rådets direktiv 91/674/EEG av den 19 december 1991 om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsföretag). Riksdagen har nyligen beslutat ändringar i aktiebolagslagen som syftar till genomförande av revisorsdirektivets bestämmelser om revisorers kvalifikationskrav (SFS 1998:760; se prop. 1997/98:99 s. 133 ff, där bakgrunden till genomförandet närmare utvecklas). Dessa kvalifikationskrav gäller som nämnts även för revisorer i försäkringsbolag. Det följer av hänvisningar som görs i försäkringsredovisningsdirektivet (artikel 1.1) till bestämmelserna om revision i fjärde bolagsdirektivet (artikel 51.1). Försäkringsredovisningsdirektivet omfattar såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag. Vissa mindre ömsesidiga försäkringsbolag är dock undantagna från redovisningsbestämmelserna (se artikel 1.a i försäkringsredovisningsdirektivet). En möjlighet att för dessa bolag föreskriva undantag från vissa bestämmelser i FRL finns i 1 kap. 10 § FRL.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av det anförda och de slutsatser som regeringen redovisar i prop. 1997/98:99 (avsnitt 8) bör bestämmelserna om kvalifikationskrav för revisorer i försäkringsbolag ändras för att överensstämja med EG-rättens regler. Som regeringen påpekar i nämnda arbete löpte tiden för genomförande av revisorsdirektivet ut vid utgången av 1997 (se a.a. s. 136). Genomförandet av dessa bestämmelser bör därför inte avvakta det pågående reformarbetet med de associationsrättsliga reglerna för försäkringsbolag, vilket inte kan förväntas leda till lagstiftning förrän efter den 1 januari 2000. Motsvarande bestämmelser som för revisorer i de allmänna aktiebolagen och därmed även bl.a. bankaktiebolagen bör alltså införas för revisorer i såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag. Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor skall således kunna vara revisor i ett försäkringsbolag. Det innebär att s.k. lekmannarevisorer inte längre kommer att få delta i räkenskapsrevisionen i dessa bolag. Möjlighet att låta lekmannarevisorer göra en allmän granskning av försäkringsbolag behandlas i nästföljande avsnitt.

Med införandet av strängare kompetenskrav finns det anledning att överväga om kravet på antalet revisorer utsedda av bolagsstämman bör ändras. I 10 kap. 1 § första stycket FRL föreskrivs att bolagsstämman i ett försäkringsbolag skall välja minst två revisorer. Något krav på flera revisorer gäller varken bankaktiebolag eller allmänna aktiebolag. Kravet på minst två revisorer i försäkringsbolag infördes i 1948 års FRL, men i praktiken innebär detta inte någon nyhet för försäkringsbolagen (prop. 1948:50 s. 323). Tidigare gällde kravet på minst två revisorer även i allmänna aktiebolag med aktiekapital överstigande visst belopp. Den be-

stämelsen avskaffades med motiveringen att det lätt kan leda till att det förutom den egentlige revisorn utses en person utan lämpliga kvalifikationer, men även med hänsyn till att det infördes möjlighet att utse ett revisionsbolag till revisor (SOU 1971:15 s. 250, prop. 1975:103 s. 418). Motiven till att bestämmelsen om minst två revisorer i försäkringsbolag behölls i 1982 års FRL framgår inte av förarbetena. Med det nu föreslagna kravet på att en revisor i ett försäkringsbolag alltid skall vara auktoriserad eller godkänd revisorer och att endast en sådan kvalificerad revisor får delta i räkenskapsgranskningen finns inte några starka skäl att behålla särbestämmelsen om krav på minst två revisorer i försäkringsbolag. I fortsättningen bör därför föreskrivas att det skall finnas minst en revisor, som väljs av bolagsstämman.

I försäkringsbolag är kraven på när bolaget skall ha auktoriserad revisor inte lika långtgående som för allmänna aktiebolag. För bankaktiebolag gäller dock alltid krav på att minst en revisor skall vara auktoriserad (9 kap. 15 § bankrottelagen). För såväl försäkringsbolag (20 kap. 4 § andra stycket FRL) som allmänna aktiebolag gäller att bolaget måste ha en auktoriserad revisor om balansomslutningen överstiger 1 000 basbelopp. Dessutom gäller enligt 10 kap. 12 § aktiebolagslagen punkterna 2-3 att bolaget måste ha en auktoriserad revisor om antalet anställda hos bolaget uppgått till över 200 de senaste två åren eller om bolagets aktier eller skuldebrev är noterade vid börs eller auktoriserad marknadsplats. Dessa sistnämnda krav har inte ansetts lämpliga som kriterium på försäkringsbolags betydelse (prop. 1981/82:180 s. 235). Regeringen gör för närvarande inte någon annan bedömning. Samma synsätt gäller naturligtvis även för moderbolag i en koncern. Reglerna för när det krävs att ett försäkringsbolag har en auktoriserad revisor bör därför behållas oförändrade.

I 10 kap. 4 § första stycket FRL föreskrivs att minst en av revisorerna i ett försäkringsbolag måste vara godkänd eller auktoriserad om försäkringsbolagets verksamhetsområde omfattar hela riket eller om balansomslutningen överstiger 100 basbelopp. Med de nya bestämmelserna kommer revisorn alltid att vara auktoriserad eller godkänd oavsett dessa rekvisit. Det första stycket i 4 § tjänar därmed inte längre något syfte utan bör upphävas.

Som en följd av att reglerna om kompetenskrav ändras bör även reglerna om registrering ändras och inte längre knyta an till bestämmelsen om särskilda kvalifikationskrav. Registrering av revisorer bör alltid ske på samma sätt som gäller för styrelseledamöter i ett försäkringsbolag.

Slutligen bortfaller syftet med de särskilda bestämmelserna om bosättningskrav för de som inte är godkända eller auktoriserade revisorer.

Regeringens förslag: Bestämmelser om lekmannarevisorer införs, efter mönster i aktiebolagslagen. En eller flera lekmannarevisorer skall kunna utses, såväl i ett försäkringsaktiebolag som ett ömsesidigt försäkringsbolag, att utföra en allmän granskning av bolagets verksamhet utöver den lagstadgade revisionen. Lekmannarevisorns uppgift är att granska att bolagets ändamål följs och att bolaget sköts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Lekmannarevisorn skall också granska att den kontroll som görs inom företaget är tillräcklig. Lekmannarevisorn får inte underteckna en revisionsberättelse. En lekmannarevisor omfattas av i huvudsak samma skadeståndsregler som en revisor.

Associationsrättspromemorians förslag: Till skillnad från regeringens förslag föreslås i promemorian att 11 kap. aktiebolagslagen i sin helhet skall tillämpas på försäkringsbolagen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot Associationsrättspromemorians förslag i sig.

Bakgrund: Som redogjorts för i det närmast föregående avsnittet innebär EG:s revisorsdirektiv att s.k. lekmannarevisorer, dvs. revisorer som varken är godkända eller auktoriserade, inte längre tillåts delta i räkenskapsrevisionen av vissa typer av bolag. Mot denna bakgrund har det införts nya bestämmelser i aktiebolagslagen som ger möjlighet att i aktiebolag utse lekmannarevisorer med uppgift att göra en allmän granskning av bolagets verksamhet utöver den lagstadgade revisionen (SFS 1998:760; se prop. 1997/98:99 s. 170 ff om de bakomliggande skälen).

I försäkringsbolag förekommer det inte sällan att lekmannarevisorer deltar i revisionen. *Försäkringsförbundet* anförde i sitt remissyttrande över Revisorsutredningens slutbetänkande *Revisorerna och EG* (SOU 1993:69) bl.a. att särskilt i de ömsesidiga försäkringsbolagen spelar lekmannarevisorer en stor roll för att stärka sambanden mellan försäkringstagarna och bolaget. Skälen kan enligt förbundet också vara att tillvarata viss specialkompetens när det gäller granskningen av styrelsens och VD:s förvaltning eller bereda olika ägarintressen möjlighet att följa bolagets utveckling.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av de ändringar som nyligen gjorts i aktiebolagslagen och vad Försäkringsförbundet anført i det ovan nämnda remissvaret, finns det starka skäl att låta bestämmelser om lekmannarevisorer tillämpas även på försäkringsbolag. Det är även med hänsyn till det pågående arbetet med att reformera de associationsrättsliga bestämmelserna för försäkringsbolag önskvärt att reglerna för åtminstone försäkringsaktiebolagen överensstämmer med de för de allmänna aktiebolagen och inte minst bankaktiebolagen, om inte särskilda skäl motiverar en särreglering. Regeringen anser därför att bestämmelser motsvarande dem i aktiebolagslagen om lekmannarevisorer bör införas även för försäkringsbolag.

Mot bakgrund av att regeringen avser att närmare se över vilka associationsrättsliga regler som skall gälla för framför allt de ömsesidiga försäkringsbolagen anpassas inte reglerna i FRL i detta sammanhang helt till aktiebolagslagen. Aktiebolagslagens bestämmelser om lekmannarevisorer är emellertid sådana att de är väl lämpade att införas även för försäkringsbolagen, såväl för försäkringsaktiebolagen som för de ömsesidiga bolagen. Vissa särregler krävs dock, bl.a. för de fall där motsvarande bestämmelser i 10 kap. FRL om revisorer inte anpassats till de nya revisorsbestämmelserna i aktiebolagslagen. Det gäller t.ex. jäv för aktieägare, bestämmelser om åtgärder vid misstanke om brott, registrering och tid för avlämnade av rapport. Dessa skillnader kommenteras närmare i författningskommentaren.

Enligt förarbetena till aktiebolagslagens regler om lekmannarevisorer innebär bestämmelserna om allmän granskning bl.a. att en eller flera lekmannarevisorer skall kunna utses i ett aktiebolag att granska att bolagets ändamål följs och att bolaget sköts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Lekmannarevisorn skall också granska att den kontroll som görs inom företaget är tillräcklig. Det är också viktigt att en lekmannarevisor inte får underteckna en revisionsberättelse (prop. 1997/98:99 s. 177–179). Samma regler bör gälla för en lekmannarevisor i ett försäkringsbolag. Lekmannarevisorn i ett försäkringsbolag bör vidare ha samma rätt till insyn som en lekmannarevisor i ett vanligt aktiebolag och vara bunden vid samma tystnadsplikt (se a. prop. s. 179–181). På samma sätt som i allmänna aktiebolag bör lekmannarevisorn redovisa resultatet av sin granskning i en granskningsrapport (a.a. s. 181–183). Det bör också gälla samma regler i fråga om antal och sättet att utse en lekmannarevisor samt vem som får utses som lekmannarevisor (a.a. s. 170–177). Jävsreglerna bör dock knyta an till vad som gäller för vanliga revisorer i försäkringsbolag. Detsamma bör gälla i fråga om vissa andra mindre skillnader mellan revisorsbestämmelserna i FRL och aktiebolagslagen. Skillnaderna kommenteras närmare i författningskommentaren.

Lekmannarevisorerna bör inte omfattas av den särskilda rapporteringskyldigheten till Finansinspektionen enligt 10 kap. 8 a § FRL. Någon skyldighet därtill föreligger inte enligt det s.k. BCCI-direktivet. Inte heller lekmannarevisorer i bankaktiebolag omfattas av en sådan bestämmelse (jfr prop. 1997/98:166 s. 142).

På samma sätt som lekmannarevisorer i allmänna aktiebolag bör lekmannarevisorerna i försäkringsbolag omfattas av i princip samma skadeståndsregler som revisorer i allmänhet. Bestämmelser om detta bör införas.

I samband med att regler införas om allmän granskning som utförs av lekmannarevisorer, bör det övervägas om inte även regler om särskild granskning bör införas för försäkringsbolagen. Regler om särskild granskning finns i 11 kap. aktiebolagslagen och har länge även funnits för banker och ekonomiska föreningar. En särskild granskare utses som en extraordinär åtgärd, t.ex. när det finns misstanke om oegentligheter eller andra missförhållanden i bolaget. En särskild granskare i ett aktiebolag, en bank, eller en ekonomisk förening kan utses efter ett minoritetsbeslut.

För försäkringsbolagen finns inte några motsvarande regler om särskild granskare, liksom det inte heller finns regler om t.ex. minoritetsrevisor. Allmänna associationsrättsliga regler bör som huvudregel gälla även för försäkringsbolag, om inte avvikelser är särskilt befogade med hänsyn till dessa bolags särart. En sådan bedömning bör lämpligen göras i samband med den tidigare nämnda allmänna översynen av de associationsrättsliga reglerna för försäkringsbolag. Detta särskilt som det inte framkommit att det föreligger något speciellt behov av att nu införa regler om särskild granskning i försäkringsbolag.

14.1 Allmänna utgångspunkter

De förslag som lämnats i tidigare avsnitt innebär åtskilliga förändringar i rörelsereglerna för framförallt traditionell livförsäkringsrörelse. Av betydelse i övergångssammanhang är inte minst förslagen att slopa skälighetsprincipen för såväl liv- som skadeförsäkringsbolag samt att tillåta vinstutdelning i livförsäkringsbolag. Stor betydelse har även de regler för livförsäkringsbolag som är avsedda att främja en mera löpande och konsekvent fördelning än i dag av överskott mellan försäkringstagarna (som återbäring) och bolaget (som riskkapital). Även förslaget att slopa nuvarande återbäringsfond och att kräva försäkringstekniska avsättningar för villkorad återbäring måste beaktas vid övergången från gamla till nya regler. Detsamma gäller förslaget att slopa nuvarande ordning med försäkringstekniska grunder till förmån för en ordning där rättigheterna och skyldigheterna mellan bolaget och försäkringstagarna skall avtalsregleras samtidigt som bolaget skall upprätta försäkringstekniska riktlinjer och underlag som ett analys-, styrnings- och kontrollmaterial för verksamheten.

Vid bedömningen av övergångsfrågorna bör även förslagen om vissa lättnader i nuvarande rörelse- och placeringsregler beaktas. Det föreslås bl.a. att fondförsäkringar skall få meddelas i samma juridiska person som annan livförsäkringsrörelse.

De reformerade försäkringsrörelsereglerna ställer under alla förhållanden större krav på de enskilda försäkringsbolagen jämfört med tidigare. Möjligheter till en friare produktutformning på livförsäkringsområdet och en fastare reglering av försäkringstagarnas rättigheter och skyldigheter i avtal ställer större krav på livförsäkringsbolagens förmåga att hantera olika slag av risker och att utforma tydliga livförsäkringsavtal. De svenska livförsäkringsbolagen kan dock antas vara väl rustade för att leva upp till de större krav som ställs.

Även kraven på Finansinspektionens operativa tillsyn ökar.

Regeringens förslag: Den nya lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas utan inskränkningar på försäkringsbolag som beviljas koncession första gången därefter (nya bolag). Liv- och skadeförsäkringsbolag som beviljats koncession dessförinnan (äldre bolag) får tillämpa äldre bestämmelser om försäkringstekniska grunder och återbäringshanteringen samt vissa därtill anknutna bestämmelser under de två första åren efter ikraftträdandet.

Skälighetsprincipen skall gälla även i fortsättningen för sådana liv- och skadeförsäkringar som meddelats före den 1 januari år 2000 (äldre försäkringar), om inget annat avtalas mellan försäkringsbolaget och försäkringstagaren.

Återbäringsfonden för livförsäkringsrörelse och medel avsatta till framtida förfogande för annan försäkring skall före ingången av räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2002 återföras och gottskrivas försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade som återbärning eller föras till konsolideringsfonden. Övriga fonder under återbäringsmedel skall föras till motsvarande fonder under bundet eget kapital.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag (se betänkandet s. 176–183, 295 och 296). Utredningen har inte klart angivit koncessionsbeslutet som avgörande för tillämpningen av nya rörelse regler respektive övergångsregler. Utredningen har inte heller föreslagit några övergångsregler för äldre skadeförsäkringar.

Försäkringsrörelsepromemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag (se promemorian s. 296–299). I promemorian saknas regler om att fondförsäkringsbolag skall tillämpa vissa äldre regler till dess att en ny bolagsordning med vinstutdelningsvillkor blir gällande. Det föreslås inga särskilda sanktionsregler för bolagens underlåtenhet att se till att en ny bolagsordning registreras. Promemorian innehåller inte heller något förslag om att bolagsstämman får besluta om ändringar av bolagsordningen enligt nya bestämmelser före lagens ikraftträdande.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt eller godtagit Försäkringsutredningens förslag. *Svea hovrätt, Finansinspektionen, Försäkringsförbundet, m.fl.* har framhållit vikten av att alla överskott för redan tecknade livförsäkringar återgår till försäkringstagarna. Förbundet har tillagt att bolag borde få fortsätta att sälja gamla produkter parallellt med försäljningen av nya produkter enligt nya bestämmelser. Vidare har förbundet förordat ett års senare ikraftträdande för icke vinstutdelande bolag. Förbundet har också ansett att koncession enligt nya regler bör kunna meddelas så snart riksdagen beslutat lagändringarna. *Aktuarie-nämnden* har däremot förutsatt att förändringsarbetet inte kan påbörjas förrän lagändringarna trätt i kraft. *Konkurrensverket* har framhållit att bolagen bör få organisera vinst- och icke vinstdrivande verksamhet enligt

vad de själva finner effektivast och att lagstiftningen inte bör anvisa viss metod för detta.

Remissinstanserna har överlag tillstyrkt eller lämnat försäkringsrörelsepromemorians förslag utan erinran (se promemorian s. 296–299). *Försäkringsförbundet* och *Bankföreningen* har anfört att en bibehållen konkurrenskraft visavi utländska företag kräver att reformen träder i kraft den 1 januari 2000. Förbundet har dock ifrågasatt om en ettårig övergångsfrist är tillräcklig, särskilt för de bolag som vill ombildas till vinstutdelande. Nya villkor, försäkringstekniska riktlinjer, informations- och återbäringsssystem kräver viss uppbyggnadstid. *Aktuarieföreningen* har instämt i att skälighetsprincipen bör gälla för försäkringar som meddelats före år 2000, om inget annat avtalats. Vidare har föreningen påpekat att det är oklart i vad mån övergångsreglerna om grunder m.m. skall gälla fondförsäkringsbolag. Enligt *Finansinspektionen* bör övergångsreglerna om uttaxering justeras och äldre villkor gälla tills ändringen av bolagsordningen blir gällande.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande

De ändrade rörelsereglerna bör träda i kraft utan dröjsmål. Förändringarna är emellertid av sådant slag att ikraftträdandet bör ske vid ett årsskifte. Bestämmelserna bör alltså träda i kraft den 1 januari 2000.

Tillämpningen av nya rörelseregler på nya bolag

Livförsäkringsbolag och skadeförsäkringsbolag som beviljas koncession första gången efter ikraftträdandet av lagen bör tillämpa den nya lagstiftningen utan inskränkningar. Genom att anknyta till koncessionsbeslutet i stället för t.ex. en senare registrering säkerställs att prövningen redan vid koncessionen sker med hänsyn till förutsättningarna enligt nya rörelseregler, t.ex. en slopad skälighetsprincip, en förändrad sundhetsprincip och en avsaknad av ordningen med grunder. Övergången till de nya reglerna behöver inte invänta den nya försäkringsavtalslag som bereds inom Justitiedepartementet.

Det bör i sammanhanget erinras om att svenska vinstutdelande företag redan i dag kan meddela produkter i form av individuellt pensionssparande och fondlivförsäkringar utan att några särskilda avtalsrättsliga regler har ansetts nödvändiga.

Försäkringsförbundet har ansett att försäkringsbolag bör kunna beviljas koncession och meddela försäkringar enligt nya regler så snart riksdagen fattat beslut om lagändringarna utan att deras ikraftträdande måste inväntas.

Med nuvarande tidsplan för riksdagsbehandling och ikraftträdande kommer tiden mellan riksdagens beslut och reglernas ikraftträdande att uppgå till ungefär ett halvår. En skäligt rådrom krävs bl.a. för handlägg-

ning av nya koncessionsansökningar och ändringar av bolagsordningar. Myndighetsbeslut som beviljas eller försäkringar som meddelas innan nya regler trätt i kraft kan också medföra komplikationer vid tillämpningen. Regeringen är således inte beredd att tillmötesgå förbundets begäran på denna punkt. Det anförda utesluter dock inte att eventuella ansökningar om koncession m.m. kan ges in och börja att handläggas före ett ikraftträdande, så att erforderliga beslut och tillstånd kan meddelas snabbare än annars när reglerna trätt i kraft. Vidare bör en övergångsbestämmelse ges om att bolagsstämman redan före ikraftträdandet får meddela sådana beslut som den annars kan anta först därefter.

Tillämpning av nya rörelseregler på äldre bolag

Det är givetvis i allmänhet av värde om en ny reglering i så stor utsträckning som möjligt kan tillämpas på äldre förhållanden. Försäkringstagarna kan ha svårt att bedöma eventuella skillnader som gäller beroende på om en försäkring tecknas hos ett gammalt eller nytt bolag samt vilka konsekvenser som detta kan få. Även tillsynen underlättas om försäkringsbolag följer ett så enhetligt regelverk som möjligt. Inspektionens resurser kan därmed också mera koncentrerat inriktas på tillämpningen av de nya reglerna.

Med hänsyn till försäkringsbranschens utveckling och effektivitet vore det olyckligt att låta de nya reglerna i stor utsträckning gälla endast för nya livförsäkringsbolag. Den kapacitet och de resurser som finns i de svenska bolagen skulle inte kunna användas effektivt om lagstiftningen helt förhindrade äldre bolag från att utveckla och differentiera verksamheten med nya livförsäkringar som inte bygger på skälighetsprincipen samt hänvisade ägarna till att bygga upp och utveckla parallella resurser i nya bolag där försäkringar med olika rätt till överskott godtas. En sådan utveckling skulle även kunna vara till nackdel för försäkringstagarna i bolaget. Det skulle exempelvis förhindra en utveckling där vinsterna från den nya verksamheten även skulle komma dem tillgodo, t.ex. i form av en ökad återbäring eller större bidrag till kostnadstäckningen.

Det måste emellertid i görligaste mån säkerställas att livförsäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades rätt till ansamlade och framtida överskott från premier enligt avtal som är tecknade enligt nuvarande skälighetsprincip inte försämras. En bestämmelse behövs således som slår fast att skälighetsprincipen gäller för sådana livförsäkringar som tecknats före lagändringarnas ikraftträdande. Eftersom principen i framtiden inte skall vara obligatorisk enligt lag bör parterna ges ett utrymme för att avtala om att principen inte skall gälla för försäkringen. Även för sådana skadeförsäkringar som har meddelats på basis av skälighetsprincipen bör samma regel gälla. Eftersom bestämmelsen torde få betydelse under lång tid bör den tas in i FRL.

Övergångsregler behövs också med hänsyn till de konsekvenser som ändringarna medför för försäkringsbolagen. Vissa av reglerna förutsätter ändringar av bolagens datasystem. Förslagen förutsätter även förberedelser och analyser hos bolagen som inte alltid är möjliga att göra

på den korta tid som återstår till ikraftträdandet. Försäkringsbolagen bör därför ges en möjlighet att tillämpa nuvarande bestämmelser om grunder och återbäringshanteringen under de två första räkenskapsåren från ikraftträdandet. Detsamma gäller vissa bestämmelser i FRL och ÅRFL som har anknytning dit (se vidare författningskommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna).

För bolag som inte vidtagit erforderliga ändringar inom den tvååriga anpassningstiden skall koncessionen kunna förverkas. Detta bör framgå av de föreslagna övergångsbestämmelserna.

En bestämmelse bör införas i övergångsreglerna som anger att återbäringsmedel skall tillföras som återbärning eller på annat sätt gottskrivas försäkringstagarna eller överföras till relevanta poster under eget kapital. En sådan bestämmelse innebär att återbäringsfonden och andra till framtida förfoganden avsatta medel skall gottskrivas försäkringstagarna som garanterad eller villkorad återbärning eller tillgodoföras dem på annat sätt, eller överföras till sådan konsolideringsfond som skall finnas enligt 12 kap. 9 §. För en eventuell uppskrivningsfond och fond för orealiserade vinster blir en redovisning som särskilda poster under bundet eget kapital aktuell.

Vissa övergångsfrågor för fondförsäkringsbolag

I detta sammanhang föreslås att fondförsäkringsbolag skall omfattas av ett flertal nya bestämmelser. Många av ändringarna är emellertid betingade av att bestämmelserna för livförsäkringsföretag i FRL närmar sig reglerna för fondförsäkringsbolag eller att bestämmelserna i fondförsäkringslagen utan större ändringar i sak förs över till FRL. Som tidigare nämnts omfattas fondförsäkringsbolag av bestämmelser om livförsäkringsbolag i FRL i den mån inte särregler finns i fondförsäkringslagen. Någon ändring av koncessionen krävs inte i sig till följd av de regeländringar som föreslås.

Fondförsäkringslagen bör upphävas i sin helhet när den nya försäkringsrörelselagstiftningen träder i kraft. Övergångskonsekvenserna av det nya regelverket för nuvarande fondförsäkringsbolag bör vid behov hanteras inom ramen för ikraftträdande- och övergångsreglerna till FRL.

Som tidigare sagts är det lämpligt att också nuvarande fondförsäkringsbolag som även fortsättningsvis skall vara vinstutdelande har uttryckliga bestämmelser i bolagsordningen om vad som får användas för förlusttäckning eller vinstutdelning (jfr avsnitt 7.2). För de fall då nödvändiga ändringar av bolagsordningen inte kan verkställas på denna punkt i tid behövs en övergångsregel. Vissa äldre bestämmelser i fondförsäkringslagen bör därför gälla fram till dess att en ändrad bolagsordning finns (se punkterna 5 i övergångsbestämmelserna). En sista tidpunkt för tillämpningen av sådana övergångsbestämmelse bör bestämmas. Om inte en ändring av bolagsordningen registrerats inom två år från lagens ikraftträdande skall koncessionen kunna förverkas.

Även i sådana bolag bör eventuella avsättningar till återbäringsfonden ha tillförts försäkringstagarna som återbäring innan nya villkor om vinstutdelning eller förlusttäckning stadfästs.

Såsom aviserats i avsnitt 3, under rubriken *Lagrådet*, kommer regeringen att senare ta ställning till de äldre övergångsbestämmelser som alljämt kan ha betydelse och som har påverkats av de lagförslag som redovisas.

14.3 Ombildning av livförsäkringsbolag m.m.

Regeringens förslag: Stadfästelse av en bolagsordning för ett livförsäkringsbolag där det tagits in eller ändrats ett villkor om vinstutdelning skall förutsätta

att en kvalificerad majoritet röstar för beslutet på bolagsstämman,

att de försäkringstagare i ett livförsäkringsaktiebolag vars rätt berörs underrättats,

att en viss andel av de underrättade inte är emot ändringen (mer än 50 procent av de som hörts av eller mer än 10 procent av samtliga), samt

att det kan antas att ändringen inte försämrar försäkringstagares och andra ersättningsberättigades rättigheter på grund av försäkringarna.

När ett villkor om vinstutdelning tas in i bolagsordningen för ett livförsäkringsaktiebolag skall detta förutsätta att återbäringsfond, konsolideringsfond och övervärden, med avdrag för aktiekapitalet och överkursfond, gottskrivits försäkringstagarna och motsvarande ersättningsberättigade som återbäring eller på annat sätt.

Stadfästelse av en bolagsordning där ett villkor om förlusttäckning tas in eller ändras skall förutsätta att försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades rätt inte försämrats.

De förutsättningarna som krävs för en övergång till vinstutdelande verksamhet skall gälla även vid beståndsöverlåtelser till ett vinstutdelande livbolag och vid fusion med ett sådant bolag. I dessa fall får dock undantag göras om det finns särskilda skäl.

Ombildningsreglerna skall gälla både för äldre och nya livförsäkringsbolag.

Försäkringsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningsförslaget innebär att nuvarande livförsäkringsbolag kan ombildas till vinstutdelande bolag endast om mer än 90 procent av samtliga försäkringstagare medger det och försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade har tillförsäkrats skälig ersättning. I sådana fall skall inte någon skälighetsprincip gälla för försäkringarna. Vidare har ombildningsreglerna tagits in i övergångsreglerna och begränsats till nuvarande bolag. Utredningen har pekat på att parterna i ett försäkringsavtal kan komma överens om att försäkringen flyttas till ett bestånd där nya rörelser regler gälls men i övrigt inte behandlat beståndsöverlåtelser och fusioner (se betänkandet s. 173–183, 295 och 296).

Försäkringsrörelsepromemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Övergångstiden för tillämpning av de nya rörelsereglerna var begränsad till ett år i promemorians förslag (se promemorian s. 299–301).

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte kommenterat Försäkringsutredningens förslag. *Sveriges Advokatsamfund* har påpekat att icke vinstutdelande livförsäkringsbolag kan komma att ombildas även i framtiden, varför reglerna bör tas in i FRL i stället för i övergångsreglerna. Enligt samfundet bör reglerna gälla även vid beståndsöverlåtelse till vinstutdelande bolag.

Remissinstanserna har i allt väsentligt godtagit försäkringsrörelsepromemorians förslag. *Försäkringsförbundet* har anfört att utbildningsreglerna är väl avvägda. Enligt förbundet måste dock återbäringsmedel kunna tillföras en konsolideringsfond även i bolag som blir vinstutdelande. *Advokatsamfundet* har i princip tillstyrkt de föreslagna utbildningsreglerna. Villkoret att mer än 50 procent av de som avhörts skall vara för en ändring kan dock enligt samfundet utgå. Enligt samfundet är det oklart om reglerna för ändring av villkor i bolagsordningen om förlusttäckning kan tillämpas vid beståndsöverlåtelse och fusioner. *Finansinspektionen* har ifrågasatt hur överskottsmedel vid en ombildning kan komma försäkringstagarna till godo genom emittering av aktier.

Skälen för regeringens förslag

Det är viktigt att försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades rätt till ansamlade och framtida överskott inte försämras genom att ny vinstutdelande verksamhet bedrivs i samma bolag. Hänsyn måste dock samtidigt tas till intresset av att livförsäkringsrörelsen kan organiseras och bedrivs på det mest ekonomiskt effektiva sättet. Reglerna bör med andra ord inte i onödan utformas så restriktiva att ekonomiskt befogade förändringar av verksamheten i praktiken omöjliggörs.

Ombildning till vinstutdelande verksamhet

En lämplig avvägning mellan olika intressen uppnås om särskilda förutsättningar ställs upp för att äldre bolag skall få ta in bestämmelser i bolagsordningen om vinstutdelning. Som en generell förutsättning bör gälla att försäkringstagarnas rätt inte skall kunna antas bli försämrade genom ändringen. Det bör bl.a. krävas att bolaget beaktat och sört för tillgodoseende av den rätt till återbärning som kan föreligga enligt försäkringsavtalet och den skälighetsprincip som skall gälla för äldre försäkringar.

De försäkringstagare vars rätt enligt försäkringsavtal berörs av ombildningen bör underrättas om bolagsordningens villkor om vinstutdelning. Det är också rimligt att kräva att en aktiv majoritet eller minoritet av dessa inte är emot den ändring som skall göras. En lämplig avvägning uppnås om en ändring inte får genomföras om fler än 50

procent av de försäkringstagare som avhörts till bolaget är emot en ändring. Regeringen anser alltså till skillnad från Advokatsamfundet att ett sådant krav trots allt är motiverat. Oavsett antalet som hörs av bör en minoritet av 10 procent av de berörda kunna förhindra en ombildning.

Om ett livförsäkringsaktiebolag skall kunna dela ut vinst bör det säkerställas att aktieägarnas kapital och eventuellt annat externt kapital tjänar som riskkapital i stället för medel som byggts upp från försäkringstagarnas premier när en vinstutdelning inte varit möjlig. Om ett livförsäkringsbolag skall ombildas från icke vinstutdelande till vinstutdelande bör som förutsättning gälla att nuvarande återbäringsfond, framtida konsolideringsfond och övervärden — med avdrag för aktiekapital eller eventuell överkurs som aktieägarna betalt in vid emittering av aktier — tillförts eller på annat sätt gottskrivits försäkringstagarna. Denna bedömning grundas på att alla ansamlade medel utom aktiekapitalet och motsvarande tillskott i överkursfonden tillhör försäkringstagarna till följd av vinstutdelningsförbudet. Det bör emellertid inte närmare regleras hur värdena skall gottskrivas försäkringstagarna eftersom betydande olikheter kan föreligga mellan olika livförsäkringsbolag. Det kan inte uteslutas att särskilt övervärden i tillgångar kan komma försäkringstagarna till del genom någon form av riktad emission.

Något krav på att återbäringsfonden m.m. skall ha tillförts försäkringstagarna bör inte införas för ömsesidiga försäkringsbolag som villkor för vinstutdelning till garanter. Skillnaden mot aktiebolagen är motiverad av att försäkringstagarna är delägare i ömsesidiga bolag. Av samma skäl bör det inte heller ställas upp något krav på hörande av dessa i egenskap av försäkringstagare.

När ett villkor om förlusttäckningen tas in eller ändras i bolagsordningen bör, vid sidan av allmänna beslutsregler för stämman, ställas upp ett materiellt krav att försäkringstagarnas och jämställdas rätt inte försämrats. I sådana fall bör således inte krävas att försäkringstagarna hörs särskilt.

Vikten av tydliga avtalsvillkor om rätten till överskott har tidigare starkt understrukits. Detta är inte minst viktigt i vinstutdelande bolag. Tvekan kan råda om en vinstutdelande verksamhet praktiskt kan omfatta även försäkringar med en långtgående rätt till överskott enligt contributionsprincipen. Ett första krav är att det finns försäkringstekniska förutsättningar att kontinuerligt särskilja dessa försäkringars del i överskottet. Utöver en tydlig avtalsreglering av rätten till överskott krävs en full anpassning till systemet med garanterad eller villkorad återbäring. De nu aktuella försäkringarna torde under alla förhållanden inte kunna förvaltas i samma försäkringsgren som försäkringar vilka bidrar till de medel som är tillgängliga för vinstutdelning.

En ombildning från icke vinstutdelande till vinstutdelande verksamhet kan inte bara bli aktuell vid lagens ikraftträdande utan också i framtiden. Samma förutsättningar bör alltså gälla även för framtiden om ett äldre livförsäkringsbolag eller ett i framtiden bildat icke vinstutdelande bolag övergår till vinstutdelande verksamhet. Som Advokatsamfundet framhållit bör därför reglerna om ombildningen tas in i FRL och inte i övergångsregler till de föreslagna lagändringarna.

Eftersom vinstutdelning eller förlusttäckning i livförsäkringsbolag skall förutsätta bestämmelser i bolagsordningen, är det naturligt att knyta prövningen av förutsättningarna till stadfästelsen av bolagsordningsändringen. Prövningen av om förutsättningarna för en ombildning är uppfyllda bör således i första hand ankomma på Finansinspektionen.

Ändring av villkor i bolagsordningen om vinstutdelning

Redan när villkor om vinstutdelning tas in i bolagsordningen första gången måste bl.a. återbäringsmedel och övervärden i bolaget ha gottskrivits försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade som återbäring eller på annat sätt. Som tidigare nämnts förutsätter en ombildning i praktiken bl.a. en full anpassning till systemet med garanterad och villkorad återbäring. Det torde alltså i regel saknas anledning att höra försäkringstagarna vid ändringar av villkor om vinstutdelning i redan vinstutdelande livförsäkringsbolag, eftersom deras rättigheter på grund av försäkringar inte berörs av ändringen.

Visserligen kan försäkringstagarna påverkas för framtiden genom att den andel av framtida vinst som skulle ha tillfallit dem minskar jämfört med om bolagsordningen inte ändrats. Enligt förslaget skall nämligen belopp som inte kan användas för vinstutdelning eller förlusttäckning gottskrivas som återbäring av bolagsstämma.

På samma sätt som om bolaget utan avtalsenlig skyldighet under flera år ensidigt gottskrivit återbäring av fria vinstmedel påverkas i dessa fall inte försäkringstagarnas avtalsenliga rätt. Någon rätt till denna typ av medel på grund av försäkringarna har inte försäkringstagarna förrän återbäringen har gottskrivits av bolagsstämman. Det anförda talar för att bestämmelserna om hörande och samtycke av försäkringstagarna kan begränsas till de fall då villkor om vinstutdelning tas in första gången. Det kan i sammanhanget påminnas om förbudet att förespegla framtida återbäring som saknar grund i försäkringsavtal.

Det är dock svårt att nu förutse alla fall som kan förekomma i praktiken. När ändringen av bolagsordningen stadfästs skall det under alla förhållanden särskilt prövas att försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades rätt inte försämras genom ändringen. Om försäkringstagarnas rätt på grund av försäkringar trots allt skulle beröras av en ändring av villkor om vinstutdelning bör deras samtycke efterfrågas. Bestämmelserna om försäkringstagarnas hörande och samtycke bör alltså även gälla för ändringar av villkor om vinstutdelning.

Beståndsöverlåtelser och fusion

En liknande bedömning som vid ombildningen till vinstutdelande verksamhet är motiverad om ett försäkringsbestånd skall överlåtas till ett vinstutdelande bolag eller genom fusion upptas i ett sådant bolag. Även i sådana situationer bör ombildningsreglerna gälla i tillämpliga delar.

I överlåtelse- och fusionsfallet bör utrymme för undantag från ombildningsvillkoren finnas, eftersom förhållandena i samband med likvidation eller annan rekonstruktion kan vara att några alternativa lösningar inte står till buds eller inte skäligen kan godtas. I sådana fall kan en avvägning med hänsyn till försäkringstagarnas intressen göra att en överlåtelse eller fusion trots allt bör ske även om inte försäkringstagarna gett erforderligt samtycke. Undantagsbestämmelsen bör villkoras av att det föreligger särskilda skäl.

I överlåtelse- och fusionsfallet bör prövningen knytas till myndighetens tillstånd till beståndsöverlåtelsen och fusionen.

Det bör inte ställas upp några särbestämmelser om vilka slag av livförsäkringar som nuvarande traditionella livförsäkringsbolag skall få meddela i framtiden. Verksamheten i traditionella bolag kan redan i dag genomgå förändringar av åtskilliga slag. Att sådana ändringar är förenliga med försäkringstagarnas intressen bör prövas i koncessionsärendet och i den löpande tillsynen.

15.1 Bakgrund

Den 1 juli 1998 trädde lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige (LUFV) i kraft. Lagen innehåller regler för alla utländska försäkringsgivare som yrkesmässigt erbjuder försäkringstjänster här i landet, men är endast tillämplig på direkt försäkringsverksamhet.

Försäkringsgivare från länder utanför EES (försäkringsgivare från tredje land) kan etablera sig här i landet genom generalagent eller filial. Samma etableringsformer står till buds för försäkringsgivare med säte inom EES (EES-försäkringsgivare). För den sistnämnda gruppen försäkringsgivare tillkommer dessutom möjligheten för en försäkringssammanslutning att etablera sig här i landet genom en generalrepresentation. Begreppet sekundäretablering brukar användas som en sammanfattande beteckning för filial, generalagentur och generalrepresentation.

För att en försäkringsgivare från tredje land skall få verka i Sverige krävs tillstånd (koncession). En EES-försäkringsgivare kan däremot, efter ett enkelt anmälningsförfarande, bedriva verksamhet här i landet på basis av koncessionen i hemlandet. EU har nämligen utvecklat ett omfattande regelverk för försäkringsverksamhet. Det grundläggande syftet med regleringen har varit att genomföra en inre marknad för försäkringstjänster. Denna målsättning har i huvudsak uppnåtts genom godkännandet och införlivandet av tredje generationens försäkringsdirektiv i den nationella lagstiftningen i respektive medlemsland [jfr rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (tredje direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring) och rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser direkt livförsäkring och om ändring av direktiven 79/267/EEG och 90/619/EEG (tredje livförsäkringsdirektivet)].

I Sverige fullbordades genomförandet av tredje generationens direktiv den 1 juli 1995 genom ändringar i lagstiftningen för svenska och utländska försäkringsföretag (prop. 1994/95:184, bet. 1997/98:FiU22, rskr. 1997/98:215).

EU:s gemensamma försäkringsmarknad bygger lagtekniskt på *principerna om en enda auktorisation och om hemlandstillsyn*. Den första principen innebär att ett inom EU auktoriserat försäkringsföretag har rätt att med stöd av detta tillstånd bedriva försäkringsverksamhet i alla de länder som hör till EU. Den andra principen innebär att de behöriga myndigheterna i försäkringsgivarens hemland (dvs. det land där försäkringsgivaren har sitt säte) har det primära ansvaret för övervakningen av försäkringsgivarens verksamhet var den än bedrivs inom gemenskapen. En förutsättning för detta är dock existensen av *principerna om minimi-harmonisering och om ett ömsesidigt erkännande*. Innebörden av dessa principer är att det i EG:s försäkringsdirektiv har fastlagts vissa miniminivåer för harmonisering av grundläggande regler för försäkringsverk-

samhet samtidigt som medlemsländerna genom ömsesidigt erkännande godtagit hela det gällande regelsystemet på området i respektive hemland.

Utländska försäkringsföretag som driver rörelse på den svenska marknaden genom ett i Sverige bildat dotterbolag omfattas inte av LUFV utan av regleringen i FRL.

I dag bedriver 15 utländska försäkringsgivare försäkringsverksamhet i Sverige genom generalagent. Endast en kommer från ett land utanför EES; Schweiz. Denna försäkringsgivare driver skadeförsäkringsrörelse och omfattas vid sidan av LUFV av förordningen (1996:222) om schweiziska försäkringsföretags skadeförsäkringsverksamhet i Sverige. Förordningen grundas på ett avtal mellan EG och Schweiz på skadeförsäkringsområdet som innebär att schweiziska försäkringsföretag till viss del likställs med försäkringsföretag med säte inom EU när det gäller att etablera skadeförsäkringsverksamhet inom EU.

För närvarande har tio EES-försäkringsgivare etablerat filial i Sverige. Däremot har ingen försäkringsgivare från tredje land ännu etablerat sig på detta sätt i Sverige.

15.2 Allmänna utgångspunkter

Även vid en översyn av reglerna för utländska försäkringsgivare bör grundförutsättningen vara att rörelsereglerna och tillsynen skall skydda direktförsäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringsavtal. Den naturliga utgångspunkten för ändringarna i LUFV är därför att de regler som nu föreslås i FRL skall gälla även för utländska försäkringsgivare.

Skälighetsprincipen och vinstutdelningsförbudet är i dag inte tillämpliga för de utländska försäkringsgivarna. Även i övrigt finns påtagliga skillnader i regleringen av inhemska respektive utländska försäkringsgivare. Den försäkringsverksamhet som omfattas av LUFV utgör en del av den rörelse, som bedrivs av ett utländskt företag. Den lyder också under hemlandets regler om associationsrätt m.m. De svenska försäkringsbolagen är däremot självständiga juridiska personer och bestämmelserna i FRL anpassade med hänsyn till detta. För att kunna bli tillämpliga på de utländska försäkringsgivarna måste därför vissa av de lösningar som valts för de svenska försäkringsbolagen modifieras, medan andra över huvud taget inte kan eller bör bli tillämpliga.

Skillnad måste dessutom göras mellan försäkringsgivare från tredje land och EES-försäkringsgivare eftersom olika verksamhetsförutsättningar gäller för dem. De ändrade försäkringsrörelsereglerna får mindre betydelse för EES-försäkringsgivare på grund av principerna om en enda koncession och om hemlandstillsyn.

Flera av de ställningstaganden som gjorts beträffande de svenska försäkringsbolagen blir tillämpliga även för de utländska försäkringsgivarna. Således bör inte heller LUFV innehålla några bestämmelser om särskilda utjämningsavsättningar för livförsäkringsrörelse eller för avgångsbidragsförsäkringar. Det bör inte heller införas några särskilda rörelse- eller tillsynsregler för kollektiva försäkringar. De ändringar som föreslås i

lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare får även betydelse för näringsidkare som tecknat försäkring hos en sådan försäkringsgivare.

Bland de förslag som överhuvudtaget inte blir aktuella för de utländska försäkringsgivarna kan nämnas de regler som särskilt rör de ömsesidiga bolagen. Inte heller förslagen om ändrade redovisningsregler (avsnitt 8.8) blir direkt tillämpliga för de utländska försäkringsgivarna annat än för sådana filialer som omfattas av lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. (filiallagen; se vidare avsnitt 15.6).

Enligt den tidigare nämnda förordningen om schweiziska försäkringsföretags skadeförsäkringsverksamhet i Sverige gäller i tillämpliga delar reglerna för försäkringsgivare från tredje land om inte annat föreskrivs i förordningen. Av förordningen framgår bl.a. att bestämmelserna i Schweiz gäller för ett schweiziskt försäkringsföretags kapitalbas, solvensmarginal och garantibelopp och att den behöriga myndigheten i Schweiz ansvarar för kontrollen av att de bestämmelserna följs. Det innebär att de nu föreslagna reglerna för försäkringsgivare från tredje land endast blir aktuella för de schweiziska försäkringsgivarna i begränsade delar. I sammanhanget kan nämnas att den aktuella förordningen är föråldrad och kommer att bli föremål för en översyn inom en snar framtid.

15.3 Allmänna rörelseregler

Regeringens förslag: En allmän rörelseregler införs i LUFV. Reglern får olika utformning för utländska försäkringsgivare inom respektive utanför EES.

För försäkringsgivare från tredje land skall stabilitetsprincipen och genomlysningensprincipen gälla.

För EES-försäkringsgivare skall endast genomlysningensprincipen gälla.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast *Finansinspektionen* har lämnat synpunkter på förslagen i denna del. Inspektionen anser att det inte bör införas en stabilitetsregel i LUFV som är identisk med den som gäller för svenska försäkringsbolag. Inspektionen pekar på att soliditeten i den utländska försäkringsgivarens svenska verksamhet till stora delar är beroende av försäkringsgivarens verksamhet utanför Sverige och att det i vissa fall borde vara möjligt att beakta försäkringsgivarens totala situation, i den mån den är känd. När det gäller EES-försäkringsgivarna ställer sig inspektionen tveksam till om det är möjligt att ställa krav på hur t.ex. administration och skadereglering skall skötas.

Bakgrund: Skälighetsprincipen gäller inte för utländska försäkringsgivare. Anledningen till detta är främst svårigheten att beräkna överskottet på den svenska rörelsen och att skäligheten av de i Sverige tillämpade premierna inte enbart kan bedömas med ledning av skaderesultat och omkostnader här i landet (se bl.a. prop. 1950:94 sid. 40 ff). Finansinspektionen anses ändå kunna kontrollera premier och andra villkor samt

skadereglering med stöd av allmänna tillsynsregler (jfr SOU 1986:8 sid. 254). De särskilda bestämmelserna om skälighet i trafikförsäkringsrörelse gäller dock även utländska försäkringsgivare enligt trafikförsäkringsförordningen (1976:359).

Regleringen av försäkringsgivare från tredje land bygger bl.a. på den så kallade säkerhetsprincipen. Denna princip är en motsvarighet till soliditetsprincipen i FRL. Olikheterna i beteckning beror på att reglerna för verksamheten skiljer sig från ordningen för svenska bolag. Även i LUFV finns regler om miniminivåer för start- och driftkapital, regler om försäkringstekniska avsättningar, bestämmelser om grunder samt skuldtäcknings- och placeringsregler. Därutöver krävs av försäkringsgivarna från tredje land att de ställer deposition för att trygga de svenska försäkringstagarnas intressen.

För EES-försäkringsgivarna är, som tidigare sagts, principerna om en enda koncession och om hemlandstillsyn de grundläggande principerna. Detta system har som förutsättning att varje EES-land godtar vissa minimiregler i övriga EES-länders regelsystem för försäkringsrörelse, som i sin tur skall stå i samklang med tredje generationens försäkringsdirektiv. Av denna anledning innehåller inte reglerna för EES-försäkringsgivare några detaljerade rörelse-, solvens- eller tillsynsregler utan endast vissa grundläggande regler för verksamheten i Sverige. Regelsystemet i den nationella lagstiftningen i försäkringsgivarens hemland gäller i stora delar även för den verksamhet som bedrivs i Sverige.

Sundhetsprincipen gäller även för utländska försäkringsgivare, om än i endast begränsad utsträckning för EES-försäkringsgivare.

Samma typ av informationsregler som gäller enligt FRL gäller även för försäkringsgivare från tredje land och i viss mån även för EES-försäkringsgivare.

Av 8 kap. 1 § LUFV, som gäller samtliga utländska försäkringsgivare, framgår att företrädaren skall övervaka att försäkringsgivaren i sin verksamhet i Sverige iaktar god affärssed.

LUFV gäller inte för återförsäkringsrörelse.

Skälen för regeringens förslag: Ett borttagande av skälighetsprincipen i FRL får ingen direkt betydelse för de utländska försäkringsgivarna eftersom de redan i dag saknar en sådan reglering. Den särskilda bestämmelsen om skälighet i trafikförsäkringsrörelse kvarstår för såväl svenska som utländska försäkringsgivare.

Liksom i FRL bör de intressen som försäkringsrörelsereglerna skall tillgodose komma till tydligt uttryck i LUFV. De bör sammanfattas i en allmän rörelseregel för försäkringsgivarnas verksamhet.

Redan i dag finns bestämmelser i 8 kap. 1 § LUFV som nära överensstämmer med den princip om god försäkringsstandard som föreslås i FRL. Det finns därför inte något behov av en justering i LUFV på denna punkt. En viss språklig och redaktionell ändring bör dock göras.

För försäkringsgivarna från tredje land bör i övrigt en reglering införas som motsvarar den som föreslås för de svenska försäkringsbolagen. Vid en tillämpning av stabilitetsprincipen är det i första hand endast den svenska delen av rörelsen som skall beaktas. Därutöver bör det i vissa fall

finnas möjlighet att ta hänsyn även till försäkringsgivarens totala finansiella situation.

Någon motsvarighet till stabilitetsprincipen bör inte införas för EES-försäkringsgivarna. Skälet till detta är de gemensamma principer som ligger till grund för deras verksamhet. En tillämpning av den s.k. stabilitetsprincipen skulle kunna komma i konflikt med den finansiella tillsyn som utövas av den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland.

Genomlysningssprincipen bör fullt ut kunna införas även för EES-försäkringsgivarna.

Med hänsyn till att stabilitetsprincipen inte införas för EES-försäkringsgivarna bör den allmänna rörelserregeln delas upp i LUFV. En motsvarighet till stabilitetsprincipen bör tas in i 5 kap. LUFV, som endast gäller för försäkringsgivare från tredje land, medan genomlysningssprincipen bör tas in i 8 kap.

Vid tillämpningen av reglerna bör hänsyn självfallet tas till de särskilda förutsättningar som gäller för utländska försäkringsgivare och då särskilt EES-försäkringsgivarna.

I likhet med vad som föreslås i FRL bör reglerna om prövningen vid koncession samt av ägare och ledning ändras till följd av att sundhetsprincipen avskaffas. En ändring bör även göras i 4 kap. 10 § LUFV som reglerar under vilka förutsättningar Finansinspektionen skall lämna tillstånd till försäkringsgivare från tredje land som inte är etablerade i Sverige att marknadsföra försäkringar här.

I 8 kap. 3 § LUFV finns en regel om att ett försäkringsbrev skall innehålla uppgifter både om de allmänna villkoren och om de särskilda villkoren för försäkringen. Denna typ av bestämmelse hör bättre hemma i försäkringsavtalslagstiftningen. Bestämmelsen bör således överföras dit eller upphävas i samband med genomförandet av en ny försäkringsavtalslag. En sådan ändring bör dock ske först i samband med kommande förändringar i försäkringsavtalsrätten.

15.4 Frågor rörande återbäring m.m.

Regeringens bedömning: Några regler om vinstutdelning bör inte införas i LUFV. Det bör inte heller införas några regler om vilka medel som skall gottskrivas försäkringstagarna som återbäring eller någon allmän regel om fördelning av överskott mellan försäkringstagarna.

Regeringens förslag: Även utländska försäkringsgivare skall informera den som avser att teckna en livförsäkring om villkoren för användning av överskott.

Försäkringsgivare från tredje land skall göra försäkringstekniska avsättningar för såväl garanterad som villkorad återbäring.

LUFV-promemorians bedömning och förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning och förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har lämnat bedömningen och förslagen utan erinran men *Finansinspektionen* har diskuterat om den uppdelning mellan garanterad och villkorad återbäring som föreslås kan upprätthållas för utländska försäkringsgivare. Inspektionen har godtagit reglerna mot bakgrund av den frihet de ger för produktutformningen.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: I LUFV finns varken något vinstutdelningsförbud eller några regler om överskottshantering. Det finns inte heller någon skyldighet för utländska försäkringsgivare att upprätta grunder för återbäring.

Frågan om att införa en sådan skyldighet togs upp i samband med att frågan om att införa skälighetsprincipen för utländska försäkringsgivare behandlades i början av 1950-talet. Anledningen till att någon skyldighet att upprätta återbäringsgrunder inte infördes var främst svårigheten att beräkna överskottet på den svenska rörelsen (prop. 1950:94).

Däremot framgår av 5 kap. 5 § LUFV att försäkringstekniska avsättningar skall göras för försäkringsgivarens åtaganden mot försäkringstagarna. Det gäller bl.a. tilldelad (dvs. utfäst eller garanterad) men ännu inte förfallen återbäring.

I FRL föreslås en rad regler för hur överskott i livförsäkringsbolag får hanteras. Huvuddelen av dessa regler förutsätter att försäkringsbolagen är självständiga juridiska personer med säte i Sverige och är inte relevanta för de utländska försäkringsgivarna. I några fall bör dock reglerna i LUFV ändras. Det gäller främst bestämmelserna för försäkringsgivare från tredje land.

Försäkringsgivarens vinstutdelning och återbäringshantering samt krav på bolagsordningen är frågor som regleras i försäkringsgivarens hemland.

Däremot bör även utländska försäkringsgivare, såväl de från tredje land som EES-försäkringsgivare, informera blivande försäkringstagare om de villkor för vinstutdelning och förlusttäckning samt återbäring som gäller hos försäkringsgivaren.

Som nyss nämnts skall försäkringsgivare från tredje land i dag göra försäkringstekniska avsättningar för tilldelad men ännu inte förfallen återbäring. Orsaken till detta är att tilldelad återbäring utgör en fordran som försäkringstagaren har gentemot försäkringsgivaren och som bör säkerställas. Även villkorad återbäring kan anses utgöra en sådan fordran på försäkringsgivaren även om försäkringstagaren står en finansiell eller aktuariell risk. Övervägande skäl talar därför för att försäkringstekniska avsättningar bör göras även för denna form av återbäring.

Finansinspektionen har i sitt remissyttrande diskuterat om den föreslagna uppdelningen mellan garanterad och villkorad återbäring kan upprätthållas för utländska försäkringsgivare. Reglerna i FRL om garanterad respektive villkorad återbäring är allmänt hållna och ger utrymme för stora variationer i återbäringshanteringen. Regeringen delar därför inspektionens slutsats att reglerna kan tillämpas även för utländska försäkringsgivare.

I FRL föreslås att avsättningar för återbäring skall göras även för sådana överskott som inte får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning enligt bestämmelser i bolagsordningen. Någon motsvarande

bestämmelse bör inte införas för de utländska försäkringsgivarna eftersom Prop. 1998/99:87
hemlandets bolagsrätt reglerar dessa frågor.

Försäkringsrörelsereglerna bör inte heller i övrigt ange ramen för de utländska försäkringsgivarnas hantering av återbäringen.

15.5 Placeringsregler m.m.

15.5.1 Försäkringstekniska avsättningar enligt LUFV

Regeringens förslag: Rörelsereglerna om försäkringstekniska avsättningar, som gäller för försäkringsgivare från tredje land, justeras i flera avseenden.

Benämningarna på avsättningarna anpassas till den terminologi som föreslås i FRL. Liksom i FRL införs en uttrycklig bestämmelse om avsättningar för åtaganden inom fondförsäkring.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har lämnat förslagen utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: För försäkringsgivare från tredje land finns i LUFV i princip samma typ av regler för försäkringstekniska avsättningar som i FRL. Avsättningar skall även göras för tilldelad återbäring. När det gäller beräkning av premiereserv för livförsäkringsrörelse finns i 5 kap. 5 § sista stycket LUFV en hänvisning till 7 kap. 2 § FRL.

Liksom i FRL bör begreppet premiereserv utmönstras och ett förtydligande göras av vilka åtaganden som avses.

Samma definitioner för indelningen av försäkringstekniska avsättningar som föreslås gälla för svenska försäkringsbolag bör gälla även enligt LUFV. Försäkringsgivare från tredje land skall, som tidigare konstaterats, göra försäkringstekniska avsättningar för såväl garanterad som villkorad återbäring.

För svenska försäkringsgivare finns i de nya reglerna ett samspel mellan å ena sidan regler för avsättningarna och å andra sidan bestämmelser av bolagsrättslig karaktär. De senare reglerna tar sikte på villkor i bolagsordningen om förlusttäckning och vinstutdelning. Om avtalen är förenade med en rätt till återbäring förutsätter det nya systemet att denna rätt är tydligt reglerad i avtalet.

I LUFV föreslås inte några regler av den bolagsrättsliga karaktär som finns i FRL. Bedömningen av vilken typ av återbäring det är fråga om får avgöras med hänsyn till de återbäringsvillkor som faktiskt tillämpas och de utfästelser som görs av den enskilde försäkringsgivaren.

Hur återbäringen skall fördelas mellan försäkringstagarna bör åter speglas i de försäkringstekniska riktlinjerna (se följande avsnitt). På samma sätt som föreslås i FRL bör den närmare regleringen av försäkringstekniska avsättningar ske genom myndighetsföreskrifter. I föreskrifterna kan hänsyn tas till de särskilda förutsättningarna för utländska försäkringsgivare.

Villkorad återbäring torde endast bli aktuell inom livförsäkringar. Bestämmelsen om avsättningarna för villkorad återbäring bör därför även i LUFV begränsas till sådana försäkringar.

Liksom enligt FRL bör bestämmelserna om försäkringstekniska avsättningar kompletteras med en särskild punkt för avsättningar inom fondförsäkringar.

Genom den befintliga hänvisningen till 7 kap. 2 § FRL blir de föreslagna ändringarna i FRL om beräkningen av de tekniska avsättningarna tillämpliga även för de utländska försäkringsgivarna.

15.5.2 Försäkringstekniska grunder respektive riktlinjer m.m.

Regeringens förslag: Nuvarande system med försäkringstekniska grunder utmönstras även i LUFV. I likhet med vad som föreslås i FRL skall för försäkringsgivare från tredje land i stället upprättas försäkringstekniska riktlinjer, som enligt huvudregeln skall kompletteras med ett tekniskt underlag. Till skillnad mot vad som föreslås i FRL skall inte frågor om återförsäkring regleras i de försäkringstekniska riktlinjerna enligt LUFV.

Även enligt LUFV skall försäkringspremier för livförsäkringar beräknas med hänsyn till betryggande antaganden om riskmått, ränta och kostnader. En avvikelse får ske om det är försvarligt med hänsyn till försäkringsgivarens ekonomiska situation.

För samtliga utländska försäkringsgivare införs ett förbud att förespegla återbäring som saknar grund i försäkringsavtalet.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt promemorians förslag är riktlinjernas och underlagets innehåll mer begränsat. Möjligheten att underlåta att upprätta ett tekniskt underlag har begränsats till skadeförsäkringar. Det föreslås i promemorian att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter.

Remissinstanserna har lämnat förslagen utan erinran.

Bakgrund: I likhet med vad som gäller för svenska försäkringsbolag enligt FRL skall försäkringsgivare från tredje land upprätta grunder för livförsäkringar. LUFV innehåller däremot inga regler om att grunder skall upprättas för återbäring eller skyldighet att teckna återförsäkring. Anledningen till att några återbäringsgrunder inte skall upprättas har redovisats tidigare. LUFV innehåller inte heller några bestämmelser om upprättande av grunder för långa skadeförsäkringar. I vissa avseenden skall dock grunder upprättas för livränta och sjukränta som tillhör skadeförsäkringar. Vad grunderna skall innehålla framgår av 5 kap. 7 § LUFV, som till viss del hänvisar till bestämmelserna i FRL. I likhet med vad som gäller enligt FRL kompletteras reglerna av ett förbud mot s.k. returprovisioner.

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall utan anmäning lämna grunderna till Finansinspektionen. Till grunderna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser grunderna får för försäkringstagarna

och försäkringsgivaren. Regeringen eller Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om denna uppgiftsskyldighet.

Även enligt LUFV får regeringen eller Finansinspektionen medge undantag från bestämmelserna för livförsäkringar som gäller endast för dödsfall och som meddelas för en tid om högst fem år och mot en premie som är beräknad och bestämd för längst fem år. Detta undantag gäller för samtliga utländska försäkringsgivare.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med vad som föreslås i FRL bör systemet med grunder ersättas av försäkringstekniska riktlinjer.

Sådana riktlinjer bör endast upprättas av sådana utländska försäkringsgivare som kommer från tredje land. Eftersom lagen inte gäller återförsäkringsrörelse omfattas alla de försäkringsgivare från tredje land som omfattas av LUFV av bestämmelserna. Liksom för svenska försäkringsbolag skall försäkringstekniska riktlinjer upprättas även för skadeförsäkringar.

De försäkringstekniska riktlinjerna bör även enligt LUFV omfatta principerna för fördelning av återbäring mellan generationer och grupper av försäkringstagare. Hur en sådan fördelning skall ske när det gäller utländska försäkringsgivare bestäms av reglerna i försäkringsgivarens hemland. Principerna för den tillämpade fördelningen bör dock kunna anges i riktlinjerna.

Däremot bör inte de försäkringstekniska riktlinjerna enligt LUFV innehålla principerna för avgivande och mottagande av återförsäkring. Att detta skall gälla mottagen återförsäkring följer av att lagen inte gäller återförsäkringsrörelse. Tvekan kan däremot råda när det gäller avgiven återförsäkring. Användningen av återförsäkring påverkar i hög grad kapitalbasen som i sin tur är reglerad i LUFV. Det talar för att även principer för avgiven återförsäkring bör redovisas i riktlinjerna. Det kan dock antas att denna information ofta är av ett begränsat värde eftersom den präglas av de särskilda förhållandena i utlandet. De uppgifter som behövs för kontrollen kan i stället ges i den solvensdeklaration som regelbundet skall lämnas till Finansinspektionen och där försäkringsgivaren är skyldig att göra avdrag för avgiven återförsäkring. Regeringen finner därför att något krav att ange principerna för återförsäkring inte behöver införas.

Riktlinjerna och underlaget bör i övrigt ha samma omfattning som enligt FRL.

Liksom enligt FRL bör de försäkringstekniska riktlinjerna för livförsäkringar ges in till inspektionen efter att de antagits. Inte heller i LUFV bör det införas någon bestämmelse om att det tekniska underlaget skall ges in fortlöpande. Bestämmelsen i 6 kap. 3 § 3 att försäkringsgivaren skall lämna uppgift till Finansinspektionen om de försäkringstekniska avsättningarna och avgiven återförsäkring bör, i likhet med vad som föreslås i FRL, kunna tas bort. Det kan anmärkas att 6 kap. 4 § LUFV ger Finansinspektionen rätt att utfärda föreskrifter om skyldigheten att lämna de upplysningar som behövs för tillsynen.

Premier för livförsäkringar bör fastställas på samma sätt som enligt FRL.

Även om inte några regler föreslås beträffande utländska försäkringsgivares återbäringshantering bör ett förbud mot att förespegla återbäring

som saknar grund i försäkringsavtal införs även i LUFV. En regel av detta slag är viktig för att säkerställa försäkringstagarnas skyddsintressen.

Även i LUFV bör dispensmöjligheten för korta dödsfallsförsäkringar utmönstras.

15.5.3 Vissa placeringsfrågor m.m.

Regeringens förslag: Skuldtäckning, registerföring och förmånsrätt avseende återbäringsavsättningar och avsättningar för åtaganden inom fondförsäkring där försäkringstagaren bär placeringsrisken regleras för försäkringsgivare från tredje land på ett sätt som svarar mot ordningen i FRL. Detsamma gäller placeringsreglerna i dessa delar. Det klargörs att även andra ersättningsberättigade på grund av försäkringsavtalet än försäkringstagarna har förmånsrätt.

Regeringens bedömning: Någon ändring av nuvarande lokaliseringskrav föreslås inte.

LUFV-promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Enligt promemorians förslag har den allmänna matchnings- och riskspridningsregeln i FRL gjorts tillämplig på tillgångar motsvarande villkorad återbäring.

Remissinstanserna har lämnat förslagen och bedömningen utan erinran.

Bakgrund: Försäkringsgivare från tredje land som är verksamma i Sverige är underkastade i princip samma skuldtäcknings- och placeringsregler som gäller för svenska försäkringsbolag. Således stadgas i 5 kap. 8 § LUFV att de försäkringstekniska avsättningarna skall täckas med tillgångar på det sätt som gäller för skuldtäckning enligt 7 kap. 9 § första, tredje och fjärde styckena, 9 a–10 c, 10 e samt 10 f §§ FRL. Eftersom LUFV inte gäller återförsäkringsrörelse har en uttrycklig regel införts om att skuldtäckning endast skall omfatta direkt försäkringsrörelse.

Av andra stycket i 5 kap. 8 § LUFV framgår att den deposition som skall göras av försäkringsgivare från tredje land i vissa fall får räknas in när de försäkringstekniska avsättningarna skall täckas. I tredje stycket anges att de tillgångar som används för skuldtäckning skall finnas i Sverige.

Även LUFV innehåller regler om placeringsriktlinjer, registerföring och förmånsrätt som svarar mot reglerna för inhemska försäkringsbolag. Enligt LUFV följer dock förmånsrätt bara med en fordran som grundas på avtal om livförsäkring eller återförsäkring avseende livförsäkring.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De föreslagna ändringarna berör i den del som behandlas nu endast försäkringsgivare från tredje land.

Livförsäkringsgivares avsättningar för garanterad återbäring skall alltså — på samma sätt som nuvarande avsättningar för bl.a. tilldelad återbäring — skuldtäckas med registerförda tillgångar av minst samma värde. I sådana tillgångar skall livförsäkringstagare som i dag ha förmånsrätt. Även avsättningar för villkorad återbäring och avsättningar för åtaganden

inom fondförsäkring där försäkringstagaren bär placeringsrisken skall skuldtäckas, registerföras och ligga till grund för livförsäkringstagarnas förmånsrätt. Vidare klargörs att även andra ersättningsberättigade än försäkringstagarna har förmånsrätt.

Nuvarande placeringsregler skall inte gälla för tillgångar som är hänförliga till försäkringstekniska avsättningar för villkorad återbäring och fondförsäkringsavsättningar. För dessa båda typer av avsättningar blir i stället, genom en hänvisning till 7 kap. 13 § FRL, den allmänna bestämmelsen om att avsättningarna skall skuldtäckas med tillgångar som är lämpliga med hänsyn till åtagandens karaktär tillämplig.

Kravet att skuldtäckningstillgångar skall finnas i Sverige är direktivbundet. Till skillnad från vad som gäller för försäkringsgivare inom EES finns det inte någon möjlighet till undantag för försäkringsgivare från tredje land. Kravet har utformats i enlighet med reglerna i första generationens försäkringsdirektiv som rör agenturer och filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen [artikel 24 i första skadeförsäkringsdirektivet (dvs. rådets direktiv 73/239/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring) och artikel 28 i första livförsäkringsdirektivet (dvs. rådets direktiv 79/267/EEG om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse)]. Dessa direktivbestämmelser har inte ändrats genom tredje generationens direktiv.

Någon ändring av kravet är alltså inte möjlig.

15.5.4 Upplåning

Regeringens bedömning: Någon motsvarighet till de i FRL föreslagna reglerna om upplåning införs inte för de utländska försäkringsgivarna.

LUFV-promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: LUFV saknar bestämmelser om utländska försäkringsgivares möjligheter att ta upp lån. För försäkringsgivare från tredje land finns däremot, i likhet med vad som gäller enligt FRL, ett förbud mot att driva annan rörelse än försäkringsrörelse. Av den tolkning som gjorts av motsvarande förbud i FRL följer att upplåningsmöjligheterna därmed är begränsade.

Den verksamhet som bedrivs av en utländsk försäkringsgivare här i Sverige är, som tidigare anförts, en del av en rörelse som bedrivs i utlandet. De skäl som har anförts för att föreslå en reglering av upplåningsmöjligheterna för svenska försäkringsbolag har inte samma aktualitet för dessa försäkringsgivare. Vilken upplåning som är möjlig för den utländska försäkringsgivaren blir beroende av de regler om borgenärsskydd m.m. som finns i hemlandet och det är knappast möjligt att föreskriva särskilda regler för den del av rörelsen som bedrivs i Sverige. Om det

uppstår ett tillfälligt likviditetsbehov för en utländsk försäkringsgivare kan inte bara tillgångarna i Sverige utan försäkringsgivarens samtliga tillgångar användas för att finansiera behovet. Det torde därför inte finnas något behov av eller ens vara möjligt att införa några särskilda krav på detta område för de utländska försäkringsgivarnas filialer och agenturer i Sverige.

15.6 Redovisningsfrågor

Regeringens bedömning: Några uttryckliga bokförings- och redovisningsregler bör inte nu införas i LUFV.

LUFV-promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot den gjorda bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I sitt remissyttrande över betänkandet Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige (SOU 1996:77), påpekade Finansinspektionen, att det är oklart vilka bokförings- och redovisningsregler som gäller för utländska försäkringsgivare som bedriver verksamhet i Sverige genom generalagent, men att samma regler borde gälla oavsett vilken etableringsform en utländsk försäkringsgivare väljer. Frågan togs aldrig upp i prop. 1997/98:141, Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige, som ligger till grund för LUFV.

Frågan om redovisningsregler har mindre betydelse för EES-försäkringsgivarna eftersom dessa, som tidigare sagts, omfattas av principerna om en enda auktorisation och om hemlandstillsyn.

Försäkringsgivare från tredje land kan, som tidigare nämnts, etablera sig i Sverige antingen genom en filial eller genom en generalagent. För filialerna gäller enligt 1 kap. 10 § LUFV, förutom LUFV, även filiallagen. Enligt 14 § filiallagen är utländska filialer i Sverige bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1976:125). Filialen skall ha en egen bokföring, upprätta årsbokslut och, i fråga om försäkringsgivare från tredje land, en årsredovisning som skall skickas in till registreringsmyndigheten, PRV. Filialen skall granskas av en auktoriserad eller godkänd revisor. För de försäkringsgivare från tredje land som etablerar sig i Sverige genom en generalagent finns emellertid inga motsvarande regler och det är främst för dessa försäkringsgivare som frågan om nya redovisningsregler kan vara aktuell.

I LUFV ställs krav, som gäller samtliga etableringsformer, på att Finansinspektionen skall ha rätt att granska den verksamhet som drivs i Sverige samt att räkenskaper och andra handlingar som rör den svenska försäkringsverksamheten skall hållas tillgängliga för granskning. För försäkringsgivare från tredje land finns bl.a. krav på koncession och deposition. Enligt 6 kap. 3 § LUFV skall företrädaren utan anmaning lämna Finansinspektionen bl.a. en redogörelse för försäkringsgivarens verksamhet i Sverige och ett intyg om depositionen. Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna regleras i 5 kap. 5 § LUFV. De

tillgångar som används för skuldtäckning skall finnas i Sverige och företrädaren skall föra ett register över dessa.

De försäkringstekniska avsättningarna och de tillgångar som motsvarar dessa utgör de väsentligaste balansposterna i ett försäkringsbolags redovisning. Det är också dessa poster som har en särställning vid säkerställandet av försäkringstagarnas intressen. Något krav på att de försäkringsgivare från tredje land som bedriver verksamhet i Sverige genom en generalagent, i likhet med en filial, även skall upprätta årsbokslut och redovisning enligt bokföringslagen och årsredovisningslagen (1995:1554) avseende den försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige samt åläggas ett revisionskrav är inte påkallat enbart med hänsyn till Finansinspektionens tillsyn.

En särskild utredare har nyligen tillkallats med uppgift att bl.a. analysera om det är möjligt och lämpligt att gå över till konventionell beskattning av utländska skadeförsäkringsföretag (dir. 1998:74). Den frågan är starkt kopplad till frågan om redovisningsregler för utländska försäkringsgivare som driver verksamhet i Sverige. I avvaktan på utredningens analys bör inte ställning tas till frågan om redovisningsregler för utländska försäkringsgivare som driver verksamhet i Sverige genom en generalagent.

15.7 Särskilt om fondförsäkring

Regeringens förslag: Särbestämmelser som skall gälla för fondförsäkringar enligt FRL skall även gälla för försäkringsgivare från tredje land.

Det generella bemyndigandet i LUFV för regeringen eller Finansinspektionen att meddela från lag avvikande föreskrifter för fondförsäkringar upphävs. Detsamma gäller särbestämmelsen om kapitalbas och solvensmarginal för livförsäkringar som är anknutna till värdepappersfonder.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag. I promemorian föreslås en bestämmelse om att avgift vid byte av fond skall vara skälig.

Remissinstanserna har lämnat förslagen utan erinran.

Bakgrund: I LUFV görs vissa hänvisningar till fondförsäkringslagen. I 1 kap. 15 § LUFV anges att regeringen eller Finansinspektionen får medge undantag från lagens bestämmelser för livförsäkringar som är anknutna till värdepappersfonder. För sådana försäkringar gäller också, enligt 5 kap. 15 § LUFV, de särskilda bestämmelserna om kapitalbas och solvensmarginal i 12 och 13 §§ fondförsäkringslagen. Bestämmelserna gäller endast försäkringsgivare från tredje land. Trots förbudet i 2 § fondförsäkringslagen får det antas att utländska försäkringsgivare har möjlighet att meddela fondförsäkringar parallellt med konventionella livförsäkringar i sin svenska rörelse.

Skälen för regeringens förslag: Tidigare har föreslagits att fondförsäkringslagen skall upphävas och att de särbestämmelser som skall

gälla för fondförsäkringar förs över till FRL. Följdändringar måste därför göras även i LUFV.

Som framgått bör utländska försäkringsgivare redan i dag kunna meddela fondlivförsäkringar och konventionella livförsäkringar parallellt. Förslagen får därför i det avseendet ingen större betydelse för dessa försäkringsgivare. I andra delar får bestämmelserna betydelse för försäkringsgivare från tredje land.

Genom en befintlig hänvisning till 7 kap. 10 § FRL blir den i FRL föreslagna bestämmelsen om hur avsättningarna för fondförsäkringar skall skuldtäckas tillämplig även för försäkringsgivare från tredje land. Den frihet för placeringarna som lämnas där begränsas dock genom lokaliseringskravet i 5 kap. 8 § LUFV. Kravet innebär att de tillgångar som en försäkringsgivare från tredje land använder för skuldtäckning måste finnas i Sverige. En bestämmelse om placeringar i fonder av premier, disposition av utdelning och ersättning vid inlösen, som svarar mot den som föreslås i 7 kap. 29 § FRL, bör införas även i LUFV.

Bemyndigandet i 1 kap. 15 § att meddela undantag från bestämmelserna i LUFV bör upphävas. Detsamma gäller särbestämmelsen i 5 kap. 15 § LUFV, som hänvisar till bestämmelserna om kapitalbas och solvensmarginal i fondförsäkringslagen. Eftersom hänvisningar görs i 5 kap. 14 § LUFV till 7 kap. 22, 23 och 26 §§ FRL blir de ändringar som föreslås där, för att beakta att lagen även skall tillämpas på fondförsäkringar, också tillämpliga för försäkringsgivarna från tredje land.

15.8 Den löpande tillsynens inriktning

Regeringens förslag: Finansinspektionens uppgifter renodlas även på området för utländska försäkringsgivare.

För försäkringsgivare från tredje land införs i princip samma regler som föreslås för de svenska försäkringsbolagen. För EES-försäkringsgivarna, som redan i dag endast är föremål för begränsad tillsyn i Sverige, görs mindre justeringar.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har i sitt remissyttrande i det tidigare lagstiftningsärendet om FRL ifrågasatt om inte de nya reglerna innebär ett krav på förhandsgranskning av avtalsvillkor m.m. Inspektionen har nu hänvisat till det remissvaret.

Bakgrund: När det gäller försäkringsgivare från tredje land har Finansinspektionen huvudansvaret för tillsynen över den verksamhet som försäkringsgivaren bedriver i Sverige. En försäkringsgivare från tredje land skall i långa stycken granskas på samma sätt som ett svenskt försäkringsbolag som bedriver verksamhet enligt FRL. Sådana avvikelser skall göras som följer av att tillsynen endast gäller den del av en utländsk försäkringsgivares verksamhet som är förlagd till Sverige. En utländsk återförsäkringsrörelse är över huvud inte föremål för tillsyn i Sverige.

Av principen om hemlandstillsyn enligt tredje generationens försäkringsdirektiv följer att Finansinspektionen har rätt att övervaka EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige endast till den del övervakningen inte ankommer på den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland. Detta innebär att Finansinspektionens tillsynsansvar för EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige inte omfattar den finansiella tillsynen utan i huvudsak är begränsad till kontroll av att försäkringsgivaren iakttar gällande bestämmelser i fråga om konsumentskydd, information och principer beträffande god affärssed.

Av 3 kap. 2 § första stycket LUFV framgår att Finansinspektionen, i samarbete med den behöriga myndigheten i EES-försäkringsgivarens hemland, skall verka för en sund utveckling av den verksamhet försäkringsgivaren bedriver enligt LUFV. Att Finansinspektionen har en skyldighet att biträda den utländska tillsynsmyndigheten framgår av 3 kap. 2 § andra stycket LUFV. Inspektionen har rätt att få de uppgifter som behövs för att inspektionen skall kunna fullgöra sin övervakningsfunktion.

Skälen för regeringens förslag: Vad som tidigare har sagts om den framtida tillsynens inriktning när det gäller svenska försäkringsbolag bör få motsvarande tillämpning även för Finansinspektionens tillsyn över försäkringsgivare från tredje land. Således bör även tillsynen över dessa försäkringsgivare i huvudsak begränsas till kontroll av stabilitet och genomlysning. Även i framtiden måste hänsyn tas till de avvikelser som följer av att tillsynen endast gäller den del av en utländsk försäkringsgivares verksamhet som är förlagd till Sverige och endast avser direkt försäkringsrörelse.

När det gäller EES-försäkringsgivarna måste det beaktas att den finansiella tillsynen ankommer på den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland. De ändrade reglerna får därför endast begränsad betydelse för Finansinspektionens tillsyn av dessa försäkringsgivare.

Den nuvarande bestämmelsen om att Finansinspektionen skall verka för en sund utveckling av EES-försäkringsgivarens verksamhet bör anpassas till den som utnyttjats för svenska bolag. Det bör alltså föreskrivas att inspektionen skall utöva tillsyn över att den verksamhet som bedrivs av en EES-försäkringsgivare i Sverige sker i enligt med LUFV och andra författningar som reglerar försäkringsgivarens näringsverksamhet.

Med anledning av Finansinspektionens remissynpunkter vill regeringen upprepa vad som tidigare sagts om att avsikten inte är att det skall ske en löpande förhandskontroll av försäkringsbolagens avtalsvillkor m.m.

15.9.1 Bestämmelser om företrädare m.m.

Regeringens förslag: En företrädare för försäkringsgivare från tredje land skall fastställa försäkringstekniska riktlinjer, se till att de följs och fortlöpande pröva om de behöver ändras. Däremot behöver inte företrädaren anta det försäkringstekniska underlaget.

Finansinspektionen får förelägga försäkringsgivare från tredje land eller dennes företrädare att vidta rättelse om de försäkringstekniska riktlinjerna eller placeringsriktlinjerna inte följs. Detsamma gäller om riktlinjerna eller det försäkringstekniska underlaget inte är tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att företrädaren även skall anta det tekniska underlaget. Vidare föreslås en bestämmelse om företrädarens ansvar för föreskriven informationsskyldighet.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot förslagen i denna del.

Bakgrund: Med företrädare avses enligt 1 kap. 8 § andra stycket LUFV generalagent, verkställande direktör för en filial samt ombud för generalagent eller för försäkringsgivare i en försäkringssammanslutning.

Företrädaren svarar för verksamheten från den utländska försäkringsgivarens sekundäretablering här i landet och företräder försäkringsgivaren i rättsförhållanden som gäller sekundäretableringens verksamhet. Med undantag av ombud för försäkringsgivare i en försäkringssammanslutning leder företrädarna också försäkringsrörelsen vid sekundäretableringen. Av propositionen om Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige framgår att företrädarens ställning närmast kan jämföras med en kombination av den ställning en verkställande direktör och en styrelse i ett svenskt försäkringsbolag har (prop. 1997/98:141, s. 96).

Enligt 5 kap. 9 § första stycket LUFV skall företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land se till att placeringsriktlinjer upprättas och följs. Företrädaren skall också fortlöpande pröva om riktlinjerna behöver ändras. Enligt sanktionsreglerna kan Finansinspektionen meddela försäkringsgivaren föreläggande om rättelse bl.a. om placeringsriktlinjerna inte är tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet.

Om en försäkringsgivare från tredje land avviker från grunderna skall Finansinspektionen förelägga denne att vidta rättelse. En sådan rättelse kan ske dels genom att försäkringsgivaren undanröjer de förhållanden som strider mot grunderna, dels genom att grunderna anpassas till de nya förhållandena. Motsvarande bestämmelse saknas för placeringsriktlinjer. Enligt samma lagrum kan dock inspektionen i vissa fall fordra rättelse av dessa riktlinjer.

I LUFV finns vissa bestämmelser som tar sikte på information. Således finns i 5 kap. 9 § andra stycket bestämmelser om att företrädaren skall se till att information lämnas om placeringsriktlinjerna.

Skälen för regeringens förslag: Nu aktuella ändringar gäller endast försäkringsgivare från tredje land.

Som tidigare utvecklats bör en bestämmelse införas där försäkringsgivare från tredje land åläggs en skyldighet att upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer (se avsnitt 15.5.2). På samma sätt som nu gäller för placeringsriktlinjerna bör de försäkringstekniska riktlinjerna fastställas och fortlöpande omprövas av företrädaren.

I likhet med vad som föreslås i FRL är det i första hand de försäkringstekniska riktlinjerna som skall fastställas av företrädaren. I praktiken torde det ofta bli företrädaren som upprättar även beräkningsunderlaget.

På motsvarande sätt som föreslås i FRL bör efterlevnaden av försäkrings- och placeringsriktlinjerna sanktioneras på i stort samma sätt som gäller för nuvarande grunder. Finansinspektionen bör därför kunna förelägga försäkringsgivare från tredje land att vidta rättelse om riktlinjerna överträds. Till skillnad mot vad som gäller i dag bör Finansinspektionen även ha möjlighet att förelägga företrädaren att vidta rättelse.

Till följd av vad som nu föreslagits skall regler tas in i LUFV om att försäkringsgivaren och företrädaren skall följa riktlinjerna. Finansinspektionen bör kunna förelägga försäkringsgivaren eller företrädaren att vidta rättelse om riktlinjerna inte är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen eller beskaffenheten av försäkringsgivarens rörelse.

Det faktum att placeringsriktlinjerna inte löpande behöver ges in till Finansinspektionen bör inte förhindra att inspektionen får fordra rättelse om sådana riktlinjer konstateras vara otillfredsställande, t.ex. i samband med den löpande tillsynen. Rättelsesanktionen bör även gälla för det fall att det försäkringstekniska beräkningsunderlaget inte är tillfredsställande utformat.

Inte heller i LUFV bör införas någon allmän bestämmelse om ansvaret för information som skall lämnas till försäkringstagarna och Finansinspektionen. Ansvaret i denna del torde även utan särskilda bestämmelser ligga på företrädaren.

15.9.2 Förbudet mot nedsättning av vissa premier

Regeringens förslag: Nuvarande förbud mot nedsättning av premier för vissa livförsäkringar slopas.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot förslagen.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av att bestämmelsen i FRL upphävs bör motsvarande lagändring ske även i LUFV.

Regeringens förslag: Hos såväl liv- som skadeförsäkringsgivare från tredje land skall de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna utföras under ledning av minst en av försäkringsgivaren utsedd aktuarie. Finansinspektionen ges rätt att, om så behövs, förordna en särskild aktuarie.

LUFV-promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot förslagen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 5 kap. 19 § LUFV skall en försäkringsgivare från tredje land som meddelar livförsäkringar i Sverige utföra försäkringstekniska beräkningar och utredningar under ledning av en aktuarie. Genom en hänvisning till FRL gäller samma behörighetskrav för dessa aktuarier som för de aktuarier som anlitas av svenska försäkringsbolag.

De lagändringar som föreslås beträffande aktuarier i LUFV bör genomföras även i LUFV. Ändringarna gäller bara försäkringsgivare från tredje land. Den grundläggande bestämmelsen om kompetens och yrkeserfarenhet för aktuarier blir indirekt tillämpliga för försäkringsgivarna från tredje land genom hänvisningen till FRL i 5 kap. 19 § LUFV.

15.10 Övergångsfrågor

De aktuella lagändringarna är i stor utsträckning inriktade på livförsäkringsbolagens regler. Reglerna för utländska försäkringsgivare saknar en skälighetsprincip och ett förbud mot vinstutdelning. Det är framför allt försäkringsgivarna från tredje land som blir berörda av de ändrade rörelsereglerna. I dag bedriver emellertid endast en försäkringsgivare från tredje land verksamhet i Sverige med stöd av LUFV. Denna försäkringsgivare driver dessutom skadeförsäkringsrörelse.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det inte finns tillräckliga skäl för att införa särskilda övergångsbestämmelser för lagändringarna i LUFV.

I avsnitt 4.1 finns en allmän redovisning av den föreslagna regleringens konsekvenser för försäkringsbolagen och försäkringsmarknaden. I denna redovisning och i den fortsatta genomgången diskuteras skälen och effekterna av förslagen. Här bör endast anmärkas att förslagen ställer krav på ett större eget kapital i vissa livförsäkringsbolag.

De nya reglerna är utformade så att de ökade kapitalkraven i huvudsak inträder först vid en omläggning av den befintliga verksamheten. Andra delar av förslagen innebär i många fall en förenkling av regelverket vilket kan leda till lägre omkostnader i bolagen i framtiden.

De nya reglerna innebär en större omläggning i fråga om försäkrings-tekniska avsättningar m.m. för livförsäkringsbolagen. I försäkrings-rörelsepromemorian antogs att arbetsbelastningen för Finansinspektionen skulle öka under ett övergångsskede. Finansinspektionen har emellertid framhållit att den tonvikt som lagts på information i det nya systemet kommer att öka inspektionens resursbehov. Detta gäller även frågan om hanteringen av överskottsmedel. Där krävs enligt inspektionen delvis en annan kompetens än den som i dag finns. Resurser krävs också för anpassning av föreskrifter och allmänna råd.

Det är riktigt att inspektionens arbetsuppgifter påverkas i inte obetydlig mån av de nya näringsrättsliga reglerna. Inte minst viktigt är arbetet med att utveckla nya modeller för tillsyn. Detsamma gäller omarbetningen av allmänna råd och föreskrifter. I flera fall krävs omfattande samråd med bransch och berörda myndigheter, främst Konsumentverket. De ändringar som föreslås beträffande de utländska försäkringsgivarna torde endast marginellt påverka Finansinspektionens arbetsbelastning.

En engångsvis förstärkning av inspektionens resurser har beslutats för år 1999 mot bakgrund av bl.a. försäkringsrörelsereformen. Förstärkningen beslutades med reservation för riksdagens godkännande av ett förslag i ämnet (prop. 1989/99:1 volym 2, anslagsavsnitt 5.5).

Finansieringen av de ökade kostnaderna för år 2000 och framåt kommer att beaktas i den långsiktiga översyn av Finansinspektionens uppgifter och kostnader som pågår. Regeringen räknar med att de ökade arbetsuppgifter som de nya näringsrättsliga reglerna innebär kommer att uppvägas av omprioriteringar i arbetsuppgifter i samband med denna översyn.

17.1 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Genom denna lag upphävs lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder (fondförsäkringslagen). Det ställs upp övergångsbestämmelser för de livförsäkringsbolag som bedrivit rörelse enligt den lagen (se punkterna 1, 5 och 6 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna). Vissa bestämmelser i fondförsäkringslagen har inarbetats i försäkringsrörelselagen (FRL) och gäller även fortsättningsvis för livförsäkringsbolag som meddelar fondförsäkringar. Dessa justeringar kommenteras i det följande i anslutning till berörda bestämmelser.

I förevarande lag har kapitel 13 om uttaxering i ömsesidiga bolag upphävts. Ändringen är en följd av att nuvarande huvudregel om ett uttaxeringsansvar för delägare i ömsesidiga bolag har utmönstrats och att ett betalningsansvar genom uttaxering skall förutsätta närmare bestämmelser i bolagsordningen. Upphävandet av bestämmelserna i kapitlet är närmare motiverat i den allmänna motiveringen, avsnitt 9.1 och 9.6.

I flera av bestämmelserna i FRL finns ett bemyndigande för regeringen eller, efter vidare delegation, Finansinspektionen, att meddela föreskrifter. Sådana paragrafer har ändrats på så sätt att Finansinspektionen inte särskilt pekas ut. I överensstämmelse med vad som är brukligt i fråga om s.k. subdelegation har bestämmelserna utformats så att det ankommer på regeringen att bestämma till vilken myndighet rätten att meddela föreskrifter skall delegeras. Sådana ändringar, som i enlighet med *Lagrådets* påpekande genomförts konsekvent i lagen, kommenteras inte särskilt i författningskommentarerna.

Inom ramen för det europeiska monetära samarbetet har beteckningen ecu ersatts av valutaenheten euro från och med den 1 januari 1999 (jfr rådets förordning av den 17 juni 1997 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron). De bestämmelser i FRL där ecu används har ändrats med hänsyn till detta. Ändringarna kommenteras inte mera i det följande.

Rubriken till 5 kap. har ändrats. Vidare har flera rubriker framför enskilda paragrafer ändrats eller utgått. Det har också införts nya rubriker framför vissa bestämmelserna. Detta gäller främst 5 kap. och 11 kap. som i allt väsentligt motsvarar befintliga kapitel i aktiebolagen (1975:1385). Som *Lagrådet* förordat bör dock de rubriker som föreslagits i 7 kap. och 10 kap. kunna undvaras nu. En mer konsekvent rubriksättning i olika kapitel bör anstå till den författningstekniska översyn som aviserats.

1 kap. Inledande bestämmelser

Ett flertal bestämmelser har ändrats i kapitlet. I 1 a § har tagits in en allmän rörelseregel som innehåller vissa kvalitativa krav på hur försäkringsrörelse skall bedrivas. Dit har också ett normgivningsbemyndigande förts från 7 kap. 19 §. En uppstramning av terminologin kring personligt

ansvar för delägare görs i 6 §. Genom en ändring i 7 § får anställda som omfattas av en kollektivavtalsgrundad försäkring under vissa förutsättningar göras till delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag. En ändring i 7 § innebär att delägare i ömsesidiga försäkringsbolag som huvudregel inte längre skall ha något uttaxeringsansvar enligt lag för bolagets skulder eller förluster. Ett ansvar skall i framtiden förutsätta att bestämmelser om detta tagits in i bolagsordningen. För ett sådant ansvar skall dessutom gälla vissa begränsningar. I 8 § införs regler för ömsesidiga försäkringsbolag som gör det möjligt att skjuta till garantikapitel under rörelsens gång. Genom en ändring i 10 § har den nuvarande dispensbestämmelsen för s.k. korta dödsfallsförsäkringar upphävts. Ändringarna i övrigt avser 1, 3, 5 och 11 §§ och är väsentligen justeringar till följd av materiella ändringar i andra kapitel.

1 kap. 1 §

I *första stycket* har en hänvisning ändrats till följd av en ändring i 10 §.

1 kap. 1 a §

I paragrafen, som är ny, ställs upp vissa grundläggande krav på hur försäkringsrörelse skall bedrivas. Bestämmelserna har utformats som en handlingsregel för försäkringsbolagen och har till syfte att skydda försäkringstagarna som ett kollektiv.

Den allmänna stabilitetsprincip som anges i *första stycket* avser all försäkringsrörelse. I stycket anges aspekter som är av central betydelse för ett försäkringsbolags möjligheter att fullgöra åtaganden mot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar. Vid bedömningen av om soliditeten och likviditeten är tillfredsställande kan inte hänsyn bara tas till de försäkringstekniska avsättningarna. Hänsyn måste också tas till bolagets betalningsförpliktelser och åtaganden mot andra borgenärer än försäkringstagarna och till dem som har rätt till ersättning från försäkringarna. Även garantiförbindelser och andra åtaganden som inte tagits in i balansräkningen skall beaktas.

Rörelsen skall enligt reglerna i första stycket bedrivas så att företaget alltid har en tillfredsställande soliditet. Därmed avses i första hand att den långfristiga betalningsförmågan måste vara tillfredsställande mätt i förhållandet mellan eget kapital och främmande kapital. En tillfredsställande soliditet innebär även att rörelsens kapitalbas är tillräcklig. Det kan också finnas anledning att kontrollera soliditeten mot någon annan rättvisande bedömningsgrund. Rörelsen måste enligt stycket också bedrivas så att bolaget har en tillfredsställande likviditet. Därmed avses den kortfristiga betalningsförmågan. En tillfredsställande likviditet måste även föreligga beträffande kapitalbasen.

Enligt första stycket skall rörelsen också bedrivas med en tillfredsställande kontroll över olika slag av risker som direkt eller indirekt berör möjligheterna att fullgöra åtagandena mot försäkringstagarna och andra. Detta gäller försäkringsrisker (tekningsrisker, reservsättningsrisker och återförsäkringsrisker), placeringsrisker (marknadsrisker, likviditetsrisker,

kredit- och motpartsriskerna) och rörelserisker (ADB-risker, andra tekniska risker, administrativa risker och legala risker).

Bedömningen av om soliditeten, likviditeten och riskhanteringen är tillfredsställande skall enligt paragrafen avgöras med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet. Omfattningen av rörelsen har naturligtvis i första hand betydelse för storleken av det buffertkapital och likvida kapital som måste finnas. Det är också befogat att ställa helt skilda krav på system för riskhanteringen beroende på om verksamheten t.ex. avser flera försäkringsgrenar med omfattande internationell verksamhet eller om den endast avser husdjursförsäkringar med begränsad omfattning. Hänsyn måste också tas bl.a. till vilka slag av försäkringar som meddelas. Det bör t.ex. beaktas om försäkringarna är konjunkturkänsliga, svåra att beräkna eller har särskilda riskegenskaper därför att produkten är ny och oprövad eller avviker från traditionella försäkringsrisker. Det finns som regel anledning att ställa större krav på likviditet och kontroll av försäkringsrisker inom skadeförsäkring, där variationer i skadefrekvensen normalt är svårare att förutse, än inom livförsäkring, där dödsfallsrisken varierar relativt lite. Det kan också finnas anledning att ställa större krav på soliditet och finansiell riskhantering i livförsäkring, där avtalen normalt är långfristiga och de finansiella riskerna är svårare att bemästra, än i skadeförsäkring där avtalen ofta är ettåriga.

Den genomlysningssprincip som föreskrivs i *andra stycket* avser att förbättra direktförsäkringstagarnas möjligheter till genomlysning av försäkringens villkor och försäkringens värdeutveckling, i första hand såvitt avser kostnader och förmåner för konsumentförsäkringar. Bestämmelsen avser information som direkt eller indirekt är riktad mot direktförsäkringstagare (liv- eller skadeförsäkringstagare). Den avser också information till samma kategorier som erbjuds att teckna en liv- eller skadeförsäkring. Reglerna avser såväl information som lämnas före köpet som information som lämnas under försäkringens löptid. Bestämmelsen innebär inte att bolaget måste förvissa sig om att information verkligen kommer tillhanda eller att kunden rent faktiskt har läst eller förstått villkoren (krav på säkra och betryggande informationsrutiner följer av tredje stycket). Stycket behandlar dessutom information till försäkrade som inte är försäkringstagare, förmånstagare och andra ersättningsberättigade enligt försäkringen. För denna grupp är behovet av fullständig information om försäkringsvillkoren ofta begränsad.

Principen om en god försäkringsstandard i *tredje stycket* syftar till att skydda direktförsäkringstagare, de försäkrade och andra som är ersättningsberättigade på grund av försäkringar. Bestämmelsen tar främst sikte på skyddet för konsumenter och mindre företag. Regeln träffar dock inte enbart direktförsäkringsbolag utan även återförsäkringsbolag. Detta motiveras av att det kan få allvariga konsekvenser för direktförsäkringstagarna om ett återförsäkringsbolag brister i sina förpliktelser, t.ex. beträffande skaderegleringen, mot ett bolag som är återförsäkringstagare. Ett krav på god försäkringsstandard är inte begränsat till själva försäkringsrörelsen utan gäller bolagets verksamhet i dess helhet.

Med god försäkringsstandard avses att verksamheten skall överensstämma med en kvalitativ tillfredsställande standard hos en

representativ krets av försäkringsgivare. Som *Lagrådet* anfört får innebörden av begreppet god försäkringsstandard fyllas ut främst i tillsynspraxis. Finansinspektionens allmänna råd kan därmed ge vägledning för vad som är god försäkringsstandard. Förekommande praxis hos den aktuella kretsen av försäkringsgivare kan också ge viss ledning för tillämpningen. Stycket har utformats på det sätt *Lagrådet* förordat.

I *fjärde stycket* har tagits in ett normgivningsbemyndigande i fråga om information. Bemyndigandet fanns tidigare i 7 kap. 19 §. I bestämmelsen klargörs att bemyndigandet omfattar också sådan information som lämnas till presumtiva försäkringstagare när det är oklart om försäkringstagaren har för avsikt att teckna försäkringen, t.ex. information i samband med förnyelse av en försäkring.

Paragrafen kommenteras också i den allmänna motiveringen, avsnitt 6.2.

1 kap. 3 §

Ett nytt *femte stycke* har införts. I stycket hänvisas till bestämmelserna om upplåning och om gränserna för innehav i vissa företag.

Begränsningarna för försäkringsbolagets möjligheter att ta upp eller överta penninglån har tidigare motiverats av det allmänna förbudet mot försäkringsfrämmande verksamhet. Som framhållits i den allmänna motiveringen (se avsnitt 8.6.1) är en upplåningsverksamhet, som utgör tillståndspliktig bank- eller kreditgivningsverksamhet inte förenlig med förbudet i paragrafen mot försäkringsfrämmande verksamhet, även om upplåningen i sig inte skulle strida mot 5 kap. 1 §.

1 kap. 5 §

En ändring har gjorts i paragrafens *fjärde stycke* som behandlar vilka regler som skall gälla för sådan sjuk- och livränta som inte tillhör livförsäkring. Som en följd av att bestämmelserna om aktuarier i 8 kap. 18 § även skall gälla för skadeförsäkring har hänvisningen till detta lagrum slopats.

1 kap. 6 §

Första stycket i paragrafen har justerats. Rätten att i vissa fall kräva kapitaltillskott genom uttaxering hos delägare i ett ömsesidigt bolag be-tecknas inte längre som ett personligt ansvar eftersom ansvaret enligt uttaxeringsreglerna inte gäller mot tredje man utan enbart mot bolaget. En hänvisning tas dock in till de nya uttaxeringsreglerna. Bestämmelsen har fått sin slutliga utformning i enlighet med *Lagrådets* förslag.

I paragrafen regleras vilka som är delägare i ömsesidiga bolag och vilket delägaransvar som kan åläggas delägarna.

I *första stycket* anges att försäkringstagarna är delägare. Andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar skall alltså inte anses som delägare enligt bestämmelsen. Återförsäkringstagare anses inte som delägare på grund av återförsäkringen.

Genom det nya *andra stycket* utvidgas kretsen delägare till att omfatta andra än försäkringstagare. Det gäller de som är försäkrad i kollektivavtalsgrundad försäkring i egenskap av anställd. En grundläggande förutsättning för de försäkrades delägarskap är att bolagsordningen innehåller särskilda föreskrifter om detta (se vidare 2 kap. 5 §).

Delägarskap för en försäkrad förutsätter enligt *andra stycket första punkten* att försäkringen syftar till att ge försäkringsskydd för den anställde. Sådana försäkringar kan i vissa fall kompletteras med försäkringsskydd även för andra, t.ex. skydd för närstående till den anställde. Eftersom bestämmelsen inte kräver att skyddet uteslutande skall avse den anställde förhindras inte att även sådana försäkringar kan ligga till grund för den anställdes delägarskap.

Enligt *andra punkten* skall delägarskap för en försäkrad även förutsätta att försäkringen grundas på kollektivavtal. Ett kollektivavtal ingås normalt mellan en arbetsgivarorganisation och en arbetstagarorganisation. En enskild arbetsgivare kan dock också vara avtalspart i ett kollektivavtal. Någon särskild erinran om detta eller någon särskild definition av kollektivavtal fordras inte i paragrafen. Försäkringen skall enligt bestämmelsen ha grund i ett kollektivavtal. Det föreligger därmed inget hinder mot en tillämpning i fall då kollektivavtalet delegerat vissa frågor att avgöras genom annan överenskommelse mellan arbetsgivarorganisation och arbetstagarorganisation eller på annat särskilt sätt. Även delägarskapet för den försäkrade kan bestämmas i en överenskommelse av sist nämnda slag. I sammanhanget bör framhållas att själva delägarskapet i bolaget rent faktiskt uppkommer när försäkringsavtalet kommer att avse den försäkrade.

Av *tredje stycket*, som i sak motsvarar det tidigare första stycket, följer att en delägare som huvudregel inte har något bristtäckningsansvar gentemot bolaget. Tvångsvisa kapitaltillskott i form av uttaxeringar medges dock i vissa fall. För att förutsättningar för uttaxering skall föreligga måste bestämmelser om detta ha tagits in i bolagsordningen. Bestämmelserna ger inte utrymme för nedsättning hos delägarna genom föreskrifter i bolagsordningen. I fråga om utformningen av uttaxeringsföreskrifter i bolagsordningen hänvisas till författningskommentaren till 2 kap. 5 §.

Av *fjärde stycket* följer att endast den som är delägare i ett skadeförsäkringsbolag kan bli föremål för en uttaxering. Ansvaret kan endast göras gällande i skadeförsäkringsbolag för skulder, avsättningar eller förluster som är hänförliga till den direkta skadeförsäkringsrörelsen. Därigenom utesluts att delägare kan uttaxeras i en återförsäkringsrörelse. Delägaransvaret enligt bolagsordningen kan endast göras gällande i den formen att skadeförsäkringstagare åläggs en skyldighet att skjuta till

pengar till bolaget utöver ordinarie avtalade premieinbetalningar. Enligt stycket kan ett sådant ansvar inte åläggas den som är delägare i egenskap av försäkrad enligt andra stycket.

Fjärde stycket uppställer vissa ramar för delägaransvaret. *Första punkten* innebär att en uttaxering inte kan komma i fråga för försäkringar som en konsument eller ett dödsbo tecknat för enskilt eller i huvudsak enskilt bruk. Vid avgränsningen av detta område bör avgränsningen enligt konsumentförsäkringslagstiftningen tjäna som vägledning.

Av *andra punkten* följer att delägarnas ansvar är subsidiärt. Utgångspunkten är att uttaxering skall kunna föreskrivas i bolagsordningen för sådana situationer där bolaget hamnat i ekonomiska svårigheter och är i behov av kapitaltillskott från delägarna för verksamhetens ändamålsenliga drift. Det är tillräckligt för ett ansvar att åtagandena eller förlusterna inte kan täckas av tillgångar eller medel värderade och beräknade enligt ett etablerat ekonomiskt regelsystem för försäkringsbolag.

Det förhållande som utlöser delägaransvaret kan relateras såväl till företagets skulder eller avsättningar som förluster. Någon förlust behöver alltså inte ha uppkommit för att ansvaret skall kunna göras gällande. Om inträdet av uttaxeringsansvaret knyts till uppkomna förluster, är det tillräckligt att förlusten inte fullt ut kan täckas av obeskattade reserver eller eget kapital enligt en balansräkning som är upprättad och reviderad enligt tillämplig årsredovisningslag. Det krävs dock inte att bolaget helt saknar medel för förlusttäckning. Ansvaret kan också knytas till den situationen att medel saknas för en viss försäkringsgren på grund av att tillgängliga medel enligt bolagsordningen bara får användas för förlusttäckning i en annan försäkringsgren. Det kan i bolagsordningen också finnas sådana regler om förlusttäckning som innebär att uttaxering får ske trots att obeskattade reserver finns. Om ansvaret knyts mera direkt till bolagets oförmåga att svara för skulder och avsättningar, bör det vara tillräckligt att tillgångarnas värde inte täcker sådana poster beräknade enligt de redovisningsregler som företaget tillämpar, de regler som tillämpas vid en tvångslikvidation eller de regler som gäller för skuldtäckning. Som bestämmelsen är utformad kan uttaxering föreskrivas även för insolvenssituationer då bolaget saknar erforderliga kontanta medel för att infria skulder som förfallit till betalning. Detsamma gäller för en konstaterad brist i ett försäkringsbolags konkurs.

Det bör framhållas att bestämmelserna inte kräver att tillgångar med ett bokfört värde som är lägre än verkligt värde måste ha avyttrats innan ett delägaransvar kan göras gällande.

Femte stycket motsvarar tidigare tredje stycket. Bestämmelsen har genomgått en redaktionell justering i enlighet med *Lagrådets* förslag. Den innebär ingen saklig ändring i förhållande till tidigare lydelse.

I ett nytt *sjätte stycke* har tagits in en dispensregel som gör det möjligt för lokala ömsesidiga skadeförsäkringsbolag att behålla uttaxeringsvillkor i bolagsordningen som överensstämmer med äldre rätt utan hinder av ansvarsbegränsningarna för konsumentförsäkringar enligt fjärde stycket. Dispensregeln är avsedd för mindre lokala försäkringsbolag. De särskilda skäl som bör föreligga för dispens har utvecklats i den allmänna motiveringen, avsnitt 9.1.

1 kap. 8 §

I paragrafen behandlas tillskott av garantikapital i ömsesidiga försäkringsbolag. Genom ändringen anges att garantikapital inte bara kan förekomma vid bolagets bildande utan även kan tillskjutas bolaget vid senare tillfällen, om det skulle behövas. Frågan om registrering m.m. av sådana tillskott av garantikapital behandlas i 2 kap. 17 §.

Paragrafen kommenteras närmare i allmänmotiveringen, avsnitt 9.2.

1 kap. 10 §

Dispensmöjligheten för vissa livförsäkringar i det tidigare första stycket har upphävts. Ändringen är en konsekvens av att nuvarande ordning med försäkringstekniska grunder slopas (se 7 kap. 3 §).

Ändringen kommenteras närmare i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.3.4.

Som en konsekvens av ändringen i första stycket har hänvisningen i nya *första och fjärde styckena* ändrats.

1 kap. 11 §

Paragrafen har kompletterats med anledning av att försäkringsaktiebolag får använda vissa nya finansieringsformer enligt 5 kap. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 4 § aktiebolagslagen.

2 kap. Bildande av försäkringsbolag

I kapitlet har bestämmelserna i 2 och 3 §§ om prövningen av bolaget och kvalificerade ägare inför beslut om koncession ändrats som en följd av slopandet av sundhetsprincipen. I 3 b § har termen fondförsäkring utnyttjats i lagtexten. I paragrafen har också bestämmelserna om vilka fonder som sådana försäkringar kan vara anknutna till justerats. Ändringarna i 5 §, som behandlar bolagsordningens innehåll, är föranledda av materiella ändringar i andra kapitel. Genom ändringar i 13 och 17 §§ införs nya regler om tidsfrister för inbetalning av garantikapital i ömsesidiga bolag.

2 kap. 3 §

I paragrafen regleras bl.a. vilka krav som den planerade verksamheten och ägare med kvalificerat innehav skall uppfylla för att försäkringsbolaget skall beviljas koncession.

Femte stycket har ändrats bl.a. med anledning av att sundhetsprincipen slopats. Äldre bestämmelser i *första punkten* som knyter an till sundhetsprincipen har ersatts av ett allmänt krav att den planerade verksamheten skall vara förenlig med FRL och andra författningar för försäkringsbolagets verksamhet. Begreppet författning har därvid samma mening som i 1 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författ-

ningar och fångar således in förordningar och myndighetsföreskrifter. Därmed ges alltså ett klart författningsstöd att vägra koncession om det framkommer att den planerade verksamheten kan innebära överträdelser av annan lagstiftning utanför FRL, t.ex. konkurrens- och försäkringsavtalslagarna. Vidare har reglerna i *andra punkten* om prövningen av ägare med ett kvalificerat innehav anpassats på motsvarande sätt genom införandet av en hänvisning till första punkten. I punkten har också gjorts en redaktionell ändring.

2 kap. 3 b §

Vissa ändringar har gjorts i *första stycket tredje punkten* som avser livförsäkringar anknutna till värdepappersfonder. Ett förtydligande har införts om att sådana försäkringar kan vara anknutna till fonder förvaltade av fondförvaltare med tillstånd enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder. Genom justeringen följer också att livförsäkringarna kan vara anknutna till fonder som förvaltas av utländska fondförvaltare enligt nyss nämnda lag och till s.k. nationella fonder enligt 3 § samma lag. Vidare har termen fondförsäkring införts som en sammanfattande benämning på de livförsäkringar som faller in under punkten.

2 kap. 5 §

I paragrafen har ändringar gjorts i *första stycket* såvitt avser bolagsordningens innehåll.

Ändringen i *åttonde punkten* avser livförsäkringsbolag. I sådana bolag skall årsvinsten och belopp som förs över från bundet eget kapital till fritt eget kapital användas för återbäring i den mån inte vinsten eller det överförda beloppet får tas i anspråk för vinstutdelning eller förlusttäckning (12 kap. 5 §). I fortsättningen skall således frågan om förlusttäckning i livförsäkringsbolag regleras i bolagsordningen. Regeringen delar *Lagrådets* bedömning att principen bör återspeglas också i förevarande paragraf. Bestämmelserna tar även sikte på sådana livförsäkringsbolag som inte delar ut vinst. Enligt 12 kap. 9 § skall dessa bolag inrätta en konsolideringsfond. Fonden skall användas för att täcka förluster men kan också, i den utsträckning den inte utnyttjas för förlusttäckning, användas för andra ändamål. Konsolideringsfonden påverkar självfallet regleringen i bolagsordningen av förlusttäckningen.

Bestämmelserna i den tidigare nionde punkten har utmönstrats som en följd av att frågor om återförsäkring skall ingå i de försäkringstekniska riktlinjerna enligt nya bestämmelser i 7 kap. 3 §.

De nya *nionde och tionde punkterna* motsvarar tidigare punkterna 10 och 11.

En ny *elfte punkt* har tillkommit som en följd av att anställda som är försäkrade utan att vara försäkringstagare i vissa fall skall kunna vara delägare (se 1 kap. 7 §). Enligt bestämmelsen skall bolagsordningen ange vilken krets som är delägare, om försäkrade i kollektivavtalsgrundad försäkring är delägare.

Fjortonde punkten har ändrats till följd av att ett uttaxeringsansvar för delägare i ömsesidiga bolag inom de i lagen angivna begränsningarna skall förutsätta bestämmelser om detta i bolagsordningen (se 1 kap. 7 §). Reglerna är en följd av att äldre bestämmelser i 13 kap. om uttaxeringen har slopats. Föreskrifterna skall vara så tydliga att de kan ligga till grund för ett exekutivt förfarande. I bolagsordningen bör därför regleras i vilka närmare situationer ansvaret skall träda in, vilka försäkringar som ansvaret skall avse, till vilket belopp som ansvaret kan göras gällande, i vad mån och hur en delägars brist skall täckas av en annan delägare och hur uttaxeringen närmare skall genomföras. Bolagsordningen bör ange om ansvaret skall gälla i konkurs och hur det i så fall skall fullgöras.

Sextonde punkten har lagts till som en konsekvens av att reglerna om fördelning av tillgångar efter upplösning av ömsesidiga försäkringsbolag skall regleras i bolagsordningen (se 14 kap. 14 §). Även i detta fall är det viktigt att föreskrifterna är tillräckligt klara och fullständiga. Sådana föreskrifter som punkten skall innehålla måste även vara förenliga med bestämmelserna om att en delägare inte otillbörligt får gynnas på andra delägars bekostnad (se vidare 9 kap. 19 §).

Artonde punkten har ändrats på grund av att ordningen med ränta på garantikapital har tagits bort. Ändringen kommenteras i avsnitt 9.2.

2 kap. 13 §

En ändring har gjorts i *fjärde stycket*. Den innebär att avtalat garantikapital skall vara inbetalt i sin helhet för att bolaget skall få registreras. Som en följd av denna ändring har bestämmelsen om skriftliga förbindelser på belopp som inte betalats slopats.

Motiven för ändringen kommenteras i den allmänna motiveringen, avsnitt 9.2.

2 kap. 17 §

Paragrafen reglerar sådana tillskott av garantikapital som görs under rörelsens gång (se 1 kap. 8 §). Bestämmelserna har kompletterats i förhållande till lagrådsremissen (se den allmänna motiveringen, avsnitt 9.2).

Upptagande av garantikapital under rörelsens gång skall enligt *första stycket* registreras. En registrering skall förutsätta att hälften av avtalat garantikapital har betalats. I likhet med nyemission av aktiekapital föreskrivs att garantikapital skall anses upptaget när registrering har skett. I stycket har även intagits bestämmelser om tidsfrister för anmälan av registrering av garantikapitalet och betalning av återstående del av kapitalet.

I nya *andra stycket* regleras återbetalning av inbetalda tillskott om registrering inte sker. En återbetalning aktualiseras alltså om anmälan för registrering inte lämnas inom föreskriven tid samt om anmälan återkallas eller registrering vägras av Finansinspektionen.

Om återbetalning av garantikapital när det inte längre behövs för rörelsens ändamålsenliga bedrivande finns bestämmelser i 1 kap. 8 §.

Angående förutsättningarna för att räkna in tillskott av garantikapital i kapitalbasen, se 7 kap. 22 och 24 §§. Prop. 1998/99:87

3 kap. Aktier, aktiebrev och aktiebok m.m. i försäkringsaktiebolag

I kapitlet har 2 och 2 d §§ om prövningen av förvärvare av kvalificerat innehav i försäkringsaktiebolag justerats. Vidare har 3, 4 och 6 §§ ändrats med anledning av att försäkringsaktiebolag enligt 5 kap. ges tillfälle att använda vissa nya finansieringsformer.

3 kap. 2 och 2 d §§

Ändringarna motsvarar den ändring som gjorts i 2 kap. 3 § femte stycket 2 om prövning av kvalificerade ägare i samband med beviljande av koncession. Ändringarna kommenteras under denna paragraf.

3 kap. 3 §

Femte stycket har ändrats med anledning av att skadeförsäkringsaktiebolag och livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst skall kunna ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Med den gjorda ändringen överensstämmer paragrafen i sak med 3 kap. 3 § aktiebolagslagen.

3 kap. 4 §

I *första stycket* har en ny *tredje punkt* tillkommit som en följd av att vinstutdelande försäkringsaktiebolag skall kunna ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Av samma anledning har *femte stycket* kompletterats. Paragrafen överensstämmer efter ändringarna i sak med 3 kap. 4 § aktiebolagslagen.

3 kap. 6 §

Första och andra styckena har ändrats som en följd av att vinstutdelande försäkringsaktiebolag skall kunna ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Paragrafen överensstämmer efter ändringarna i sak med 3 kap. 6 § aktiebolagslagen.

4 kap. Ökning av aktiekapitalet i försäkringsaktiebolag genom nyemission eller fondemission

De ändringar som har gjorts i detta kapitel avser 1, 5 och 8 §§.

4 kap. 1 §

Genom ändringen i *första stycket* öppnas en möjlighet att göra fondemission i livförsäkringsaktiebolag som enligt villkoren i bolagsordningen får dela ut vinst (se 12 kap. 2 §). I den mån ett livförsäkringsaktiebolag inte får dela ut vinst är fondemission förbjuden på samma sätt som tidigare.

4 kap. 5 §

Första stycket har ändrats som en följd av att vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag och skadeförsäkringsaktiebolag skall kunna ge ut konvertibla skuldebrev. Paragrafen överensstämmer efter ändringarna i sak med 4 kap. 2 § aktiebolagslagen.

4 kap. 8 §

I *tredje stycket* har en felaktig hänvisning justerats. Ändringen är ny i förhållande till lagrådsremissen.

5 kap. Upplåning

I kapitlet, som fått en ny rubrik, har uttryckliga bestämmelser om försäkringsbolagens upplåningsmöjligheter tagits in i 1 §. Enligt 2 § tillåts försäkringsaktiebolag att använda vissa nya finansieringsformer som står till buds för aktiebolag i allmänhet. Det gäller upplåning mot konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Dessa ändringar berör såväl skadeförsäkringsaktiebolag som sådana livförsäkringsaktiebolag som enligt villkor i bolagsordningen får dela ut vinst. Genom en ändring i 18 § får vinstandelslån inte bara användas i skadeförsäkringsbolag utan också av sådana livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst.

I övrigt har 3–17 §§ tillkommit med anledning av de nya finansieringsformerna. Slutligen har nuvarande 2 § om emissionsprospekt överförs till en ny 19 § och anpassats med hänsyn till ändringarna avseende konvertibla skuldebrev och vinstandelslån. Bestämmelserna, som kommenteras närmare under varje paragraf, motsvarar i allt väsentligt gällande bestämmelser i aktiebolagslagen.

5 kap. 1 §

I paragrafen, som är ny, regleras försäkringsbolagens möjligheter att ta upp eller ta över penninglån (upplåning). Paragrafen gäller såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag. Bestämmelserna innebär att upplåning endast får ske inom vissa ramar.

Som framhållits i allmänmotiveringen (avsnitt 8.6.1) kan i vissa fall en upplåning, som i och för sig är tillåten enligt paragrafen, kräva tillstånd som bank- eller kreditgivningsverksamhet. Bestämmelsen är inte avsedd att ändra gällande rätt i detta avseende. Gränsdragningen av försäkrings-

bolagens verksamhet gentemot annan finansiell rörelse skall alltså som tidigare prövas med hänsyn till förbudet mot försäkringsfrämmande verksamhet i 1 kap. 3 §. I sammanhanget kan också erinras om att det för skuldsättning genom att ge ut vissa finansiella instrument finns särskilda bestämmelser i 7 kap. 17 b §.

Av *första stycket* följer att ett upptagande eller övertagande av penninglån måste vara förenligt med de begränsningar som anges i andra stycket. En upplåning i strid med dessa begränsningar förutsätter dispens enligt fjärde stycket.

I *andra stycket* regleras för vilka ändamål upplåning får ske samt vilken omfattning upplåningen kan ha. Som en allmän begränsning gäller att upplåningen skall vara motiverad av den bedrivna försäkringsrörelsen samt av ringa betydelse med hänsyn till rörelsens omfattning och kapitalbas.

Tredje stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen eller av regeringen utsedd myndighet att meddela närmare föreskrifter om tillämpningen. Sådana föreskrifter kan bl.a. avse vilka gränser som bör iakttas för att upplåningen skall vara att bedöma som ringa.

I *fjärde stycket* har tagits in en möjlighet för Finansinspektionen att medge dispens från kravet på omfattningen av upplåningen. En dispens är dock beroende av att det föreligger särskilda skäl. Det ligger i sakens natur att dispens inte kan ges om den ifrågavarande upplåningen skulle strida mot andra bestämmelser, som förbudet mot försäkringsfrämmande verksamhet i 1 kap. 3 § eller stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a §.

Paragrafen kommenteras ytterligare i allmänmotiveringen, avsnitt 8.6.1.

5 kap. 2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som gör det möjligt att ta upp penninglån mot konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Reglerna gäller för skadeförsäkringsaktiebolag och sådana livförsäkringsaktiebolag som enligt bestämmelser i bolagsordningen får dela ut vinst till aktieägarna. Bortsett från denna anpassning överensstämmer paragrafen med 5 kap. 1 § aktiebolagslagen. En skillnad i förhållande till aktiebolagslagen är dock att Finansinspektionens tillstånd krävs om skuldebrevet skall betalas med annan egendom än pengar, s.k. apportemission.

5 kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om aktieägares rätt till företräde att teckna skuldebrev vid en kontantemission. Bestämmelserna överensstämmer i sak med 5 kap. 2 § aktiebolagslagen.

5 kap. 4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om emissionsbeslutet. Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med 5 kap. 3 § aktiebolagslagen. Skillnaden i förhållande till aktiebolagslagen är att om emissionen kräver

en ändring av bolagsordningen får emissionsbeslutet fattas av bolagsstämman först efter bolagsstämmans beslut om ändring av bolagsordningen. Ett beslut om emission får dock fattas innan en ändring av bolagsordningen har stadfäst, om beslutet görs beroende av att stadfästelse sker.

5 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som skall anges i beslutet om emission. Paragrafen ansluter nära till 5 kap. 4 § aktiebolagslagen. Till skillnad från aktiebolagslagen och i likhet med 4 kap. 8 § förevarande lag finns bestämmelser om att emissionsbeslutet måste ange den rätt till vinstutdelning som tillkommer de nya aktierna samt det räkenskapsår för vilket rätten till utdelning inträder. Detta överensstämmer ändå i sak med aktiebolagslagen där motsvarande skyldighet följer indirekt av 5 kap. 15 § aktiebolagslagen. I överensstämmelse med 4 kap. 8 § har den minsta tid inom vilken företrädesrätten skall utövas bestämts till två veckor.

5 kap. 6 §

Paragrafen slår fast att bestämmelserna i 4 kap. 3 och 4 §§ om apport och kvittningsrätt samt om revisors yttrande vid nyemission av aktier, skall gälla även vid emission av konvertibla skuldebrev. Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 5 § aktiebolagslagen.

5 kap. 7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kungörelse av emissionsbeslutet och om underrättelse till aktieägarna. Bestämmelserna överensstämmer med 5 kap. 6 § aktiebolagslagen.

5 kap. 8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om emissionsbeslutet i de fall det finns föreskrifter om teckning av visst belopp eller minimibelopp och registrering av emissionsbeslut. Bestämmelserna överensstämmer nära med 5 kap. 7 § aktiebolagslagen. Till skillnad från aktiebolagslagen och i likhet med 4 kap. 12 § förevarande lag anges, dels att om kapitalökningen har förfallit så skall vad som kan ha inbetalts betalas tillbaka, dels att en registrering av emissionen skall förutsätta att behövliga ändringar av bolagsordningen har stadfäst.

5 kap. 9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om styrelsens möjligheter att fatta beslut om emission och om avvikelse från aktieägares företrädesrätt. Bestämmelserna överensstämmer nära med 5 kap. 8 § aktiebolagslagen.

5 kap. 10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om bolagsstämmans bemyndigande till styrelsen att fatta beslut om emission och om avvikelse från aktieägares företrädesrätt. Bestämmelserna överensstämmer nära med 5 kap. 9 § aktiebolagslagen. Till skillnad från aktiebolagslagen är bemyndigandet begränsat till sådana beslut som kan fattas utan ändring av bolagsordningen. Någon saklig skillnad föreligger ändå inte eftersom bolagsstämman inte kan delegera sin rätt att besluta om ändring i bolagsordningen.

5 kap. 11 §

Paragrafen slår fast att bestämmelserna i 4 kap. 6 § förevarande lag om emissionsbevis och om aktieägares företrädesrätt skall tillämpas. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 10 § aktiebolagslagen.

5 kap. 12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid utbyte och nyteckning. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 11 § aktiebolagslagen.

5 kap. 13 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om nyteckning, om ogiltighet vid aktieteckning och om tilldelning av tecknade aktier. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 12 § aktiebolagslagen.

5 kap. 14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om betalning av tecknade aktier och om kvittning. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 13 § aktiebolagslagen.

5 kap. 15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om registrering av kapitalökning som uppkommer genom utbyte eller nyteckning enligt förevarande kapitel. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 14 § aktiebolagslagen.

5 kap. 16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till vinstutdelning för de nya aktierna. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 15 § aktiebolagslagen.

Paragrafen upptar ett förbud mot s.k. delägardebentures. Paragrafen motsvarar delvis äldre bestämmelser i 1 § första stycket och överensstämmer med 7 kap. 3 § första stycket aktiebolagslagen.

5 kap. 18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vinstandelsbevis. Paragrafen motsvarar äldre bestämmelser i 1 § andra stycket samt överensstämmer nära med 7 kap. 3 § andra stycket aktiebolagslagen.

Bestämmelsen innebär till skillnad från i dag att även andra aktiebolag än skadeförsäkringsaktiebolag får ge ut vinstandelsbevis. För livförsäkringsaktiebolag gäller detta endast om bolaget får dela ut vinst. Paragrafen har justerats på inrådan av *Lagrådet*. I förhållande till lagrådsremissen framgår det direkt av bestämmelsen att den gäller för försäkringsaktiebolag.

I aktiebolagslagen föreskrivs att vinstandelsbeviset kan avse bolagets vinst. För att beakta livförsäkringsbolagens särskilda vinstutdelningsregler i 12 kap. 2 § föreskrivs att lånet måste relateras till sådan vinst som kan användas för vinstutdelning.

5 kap. 19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om emissionsprospekt. Paragrafen motsvarar äldre bestämmelser i 2 § samt överensstämmer med 5 kap. 16 § och 7 kap. 4 § aktiebolagslagen. I likhet med vad som gäller för ekonomiska föreningar krävs inte emissionsprospekt för ömsesidiga försäkringsbolags kapitalanskaffning.

7 kap. Rörelsen

I kapitlet har åtskilliga ändringar gjorts. Bestämmelserna om försäkringstekniska avsättningar i 1 och 2 §§ har ändrats både redaktionellt och materiellt.

Bestämmelserna om försäkringstekniska grunder i 3–6 §§ har upphävts. Nya 3 § innehåller regler om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag. I nya 4 § har tagits in en bestämmelse om beräkning av premier för livförsäkringar och långa skadeförsäkringar. Ett förbud för försäkringsbolag att förespegla återbäring som inte har grund i avtalsvillkoren har införts i 8 §. Att de försäkringstekniska riktlinjerna skall ges in till Finansinspektionen följer av ändringarna i 8 a §.

Bestämmelserna i 9 § har justerats med hänsyn till de särskilda placeringsregler som skall gälla för tillgångar som svarar mot villkorad återbäring eller fondförsäkringsåtaganden som försäkringstagaren bär risken för. Vidare har en regel i paragrafen om skyldighet att lämna viss information till Finansinspektionen utmönstrats bl.a. som en följd av att försäkringstekniska riktlinjer skall sändas in dit. I 10 § har främst reglerna

om användningen av andelar i värdepappersfonder och motsvarande utländska fonder för skuldtäckning justerats. Genom en ändring i 10 d § införs större möjligheter för försäkringsbolagen att lokalisera skuldtäckningstillgångar utanför EES.

I 10 g och 11 a §§ har gjorts vissa närmast redaktionella ändringar i reglerna om placeringsriktlinjer och om försäkringstagarnas förmånsrätt. Bestämmelserna i 12 § om tillstånd till ställande av säkerhet har utmönstrats främst som en följd av den införda stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a §. I 13 § har, med undantag från kapitlets mera detaljerade placeringsregler, föreskrivits en allmän placeringsregel för tillgångar som svarar mot villkorad återbäring och fondförsäkringsåtaganden som försäkringstagarna bär risken för.

Den särskilda bestämmelsen i 14 § om krav på Finansinspektionens medgivande till vissa avtal om återförsäkring har upphävts. Detsamma gäller för det generella förbudet mot nedsättning av livförsäkringspremier i 15 §. Regeln i 16 § om ledningens ansvar för att anskaffning av försäkringar sker enligt god försäkringssed har tagits bort som en följd av den nya principen om god försäkringsstandard i 1 kap. 1 a §.

I föreskrifterna i 17 a § om ägarbegränsningar i vissa finansiella företag har ändringar gjorts till följd av de nya överskottsreglerna för livförsäkringsbolag. Som en följd av slopande av sundhetsprincipen har justeringar gjorts i 17 b § om användning av optioner.

Reglerna om kapitalbasens beräkning i 22 och 24 §§ har genomgått förändringar främst till följd av ändrade regler för hantering av överskott och för uttaxering. Vidare har bestämmelserna i 23 § om solvensmarginalen i livförsäkringsrörelse skärpts genom att underlaget för beräkningen har utvidgats och genom att rörelserisker skall beaktas i fråga om fondförsäkringsåtaganden och villkorad återbäring. Paragrafen har också kompletterats med bestämmelser om beräkning av solvensmarginal för fondförsäkringar som hämtats från samtidigt upphävda fondförsäkringslagen. Det har också tagits in regler om den solvensmarginal som krävs för villkorad återbäring. Vidare har bestämmelserna i paragrafen om behandlingen av kapitalbasen vid förening av skade- och livförsäkringsrörelse inom samma juridiska person upphävts. Vissa särregler för fondförsäkringar har överförs från fondförsäkringslagen till 29 §.

7 kap. 1 §

Genom ändringarna i *första stycket* har rörelsereglerna om försäkrings tekniska avsättningar genomgått såväl redaktionella som materiella förändringar.

I *första punkten* har begreppet premiereserv ersatts av de benämningar för motsvarande avsättningar som EG:s redovisningsdirektiv på försäkringsområdet föreskriver ("ej intjänade premier och kvardröjande risker" i skadeförsäkringsrörelse respektive "livförsäkringsavsättning" i livförsäkringsrörelse). Samtidigt har författningstexten om vad som skall beaktas genom sådana avsättningar förtydligats. Av bestämmelsen följer att avsättningar skall göras för beräknade försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader som är hänförliga till löpande försäk-

ringars återstående avtalsperiod. Bestämmelserna överensstämmer dock i sak med äldre bestämmelser. Livförsäkringsavsättning omfattar också ansvarighet för fondförsäkringar som försäkringsbolaget står risken för. Sådana fondförsäkringsåtaganden som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringen står placeringsrisken för regleras i den nya sjätte punkten.

I *andra punkten* har redaktionella ändringar gjorts. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Tredje och fjärde punkterna har ändrats som en följd av de nya över-skottsreglerna för livförsäkringsbolag, bl.a. slopandet av återbäringsfonden och frångåendet av en ordning där "tilldelningen" av återbäring avgör vad som är försäkringsteknisk avsättning respektive riskkapital. Reglerna om garanterad och villkorad återbäring tar i stället sin utgångspunkt i det civilrättsliga förhållandet mellan å ena sidan försäkringsbolaget och å andra sidan försäkringstagaren eller en annan likställd innehavare av rättighet enligt försäkringsavtalet.

Med garanterad återbäring enligt tredje punkten avses visst eller vissa i framtiden utfallande nominellt eller reellt bestämda belopp som försäkringstagaren eller en annan ersättningsberättigad har en ovillkorlig rätt till. En sådan rätt kan inte bara uppkomma genom villkor i försäkringsavtalet utan också genom att bolaget ensidigt har gjort en sådan utfästelse. Avsättningar skall göras uppdelat på skade- och livförsäkringsrörelsen.

Den villkorade återbäringen enligt fjärde punkten utgör i och för sig återbäring som är "garanterad" försäkringstagaren i den meningen att försäkringsbolaget inte ensidigt kan ta tillbaka rätten till återbäring i sig. I detta fall är återbäringsbeloppet emellertid beroende av det faktiska utfallet i fråga om förvaltningen eller annat särskilt förhållande som försäkringstagarna står risken för (se vidare avsnitt 7.4 i den allmänna motiveringen). Den villkorade återbäringen skiljer sig således från den garanterade på så sätt att försäkringstagaren, en grupp av försäkringstagare eller försäkringstagarkollektivet bär en finansiell, aktuariell eller annan försäkringsteknisk risk som rör storleken på återbäringen eller rätten till återbäring överhuvudtaget. Även den villkorade återbäringen grundas normalt på villkor i försäkringsavtalet men kan också uppkomma genom en ensidig utfästelse från bolagets sida.

Både när det gäller garanterad och villkorad återbäring kan den ensidiga utfästelsen grundas på villkor i bolagsordningen eller följa av ett särskilt beslut.

I den nya *sjätte punkten* har avsättningar för sådana åtaganden för fondförsäkring som försäkringstagarna bär placeringsrisken för tagits in som en egen punkt. En skyldighet för fondförsäkringsbolag att ta hänsyn till sådana avsättningar har tidigare följt av att dessa beaktats redan inom ramen för premiereserven.

Bemyndigandet i *fjärde stycket* har justerats. Föreskrifter kan inte bara meddelas om avsättningarnas beräkning utan också om gränsdragningen och vilka närmare kostnader som skall beaktas.

Paragrafen har ändrats genom att bestämmelserna om beräkning av tidigare premiereserv i skade- respektive livförsäkringsrörelse delats upp i skilda stycken. I *första stycket* återfinns reglerna för skadeförsäkringsrörelsen och i *andra stycket* reglerna för livförsäkringsrörelsen. Paragrafen har också genomgått vissa begreppsmässiga anpassningar och andra redaktionella justeringar, främst med anledning av att termen premiereserv ersatts med benämningen ej intjänade premier och kvardröjande risker och livförsäkringsavsättning (se 1 §).

I paragrafen har också materiella förändringar företagits. Kopplingen mellan de försäkringstekniska grunderna och de belopp som skall beaktas som försäkringstekniska avsättningar har slopats. I paragrafen hänvisades tidigare direkt till grundernas antaganden som styrande för de försäkringstekniska avsättningarna enligt 1 §. I ett nytt *fjärde stycke* anges det nu mera självständiga kravet att livförsäkringsavsättningarna skall beräknas med betryggande antaganden om riskmått, ränta och kostnader. Samtidigt har nuvarande regler om särskilda säkerhetstillägg utöver de använda betryggande antagandena utgått genom att 5 § upphävts. Ändringen kommenteras närmare i avsnitt 8.1 i den allmänna motiveringen.

7 kap. 3 §

Tidigare regler om försäkringstekniska grunder har slopats och ersatts av en ordning med försäkringstekniska riktlinjer och som huvudregel ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Riktlinjernas syfte är att utgöra ett analys-, styrnings- och kontrollmaterial i försäkringsrörelsen (se vidare allmänmotiveringen, avsnitt 8.3.1). Riktlinjerna är till skillnad från grunderna inte avsedda att bestämma rättigheter och skyldigheter mellan bolaget och försäkringstagarna.

I *första stycket* slås fast en skyldighet för bolaget att upprätta och följa de försäkringstekniska riktlinjer som antagits för verksamheten (angående antagandet av riktlinjer, se 8 kap. 8 §). Den krets bolag som skall upprätta sådana riktlinjer har begränsats till sådana försäkringsbolag som i dag skall upprätta placeringsriktlinjer (se 9 §). Skyldigheten gäller alltså inte för alla återförsäkringsbolag. De försäkringstekniska riktlinjerna skall ange de närmare principerna för de förhållanden som anges i stycket.

Som huvudregel skall de angivna principerna preciseras ytterligare i ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Underlaget skall innehålla de beräkningsantaganden som fordras i de avseenden som anges i *andra stycket*.

Som framhållits i avsnitt 8.3.1 i allmänmotiveringen skall riktlinjerna och underlaget anpassas med hänsyn till bl.a. vilka slag av försäkringar som meddelas. Redan bestämmelsen i sig ger utrymme för förenklingar av underlaget för tekniskt enklare försäkringar.

Skyldigheten att upprätta försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag gäller såväl för livförsäkringar som skadeförsäkringar. Enligt *tredje stycket* ges emellertid en möjlighet att underlåta att upprätta

ett beräkningsunderlag eller delar av ett sådant underlag i vissa fall. Det skall då vara fråga om fall där försäkringens särskilda beskaffenhet gör att något beräkningsunderlag i aktuella delar inte behövs, t.ex. försäkringar där det återbetalas premier vid för få försäkringsfall och utkrävs nya premier vid ogynnsamt skadefall, vilket i så fall skall beskrivas närmare i de försäkringstekniska riktlinjerna. Undantagsregeln kan även få betydelse för sådana livförsäkringar där dispens hade varit aktuell enligt de upphävda bestämmelserna i 1 kap. 10 §. Därmed kan också särdragen hos kollektivavtalsgrundade försäkringar och gruppförsäkringar beaktas. Ett undantag kan också vara relevant för fondförsäkringar där försäkringstagaren står all placeringsrisk.

Enligt tredje stycket kan underlaget slopas även i andra fall då det av särskilda skäl inte är meningsfullt, t.ex. om en viss försäkring är av mindre värde för bolaget.

7 kap. 4 §

Paragrafen, som till innehållet är ny, reglerar hur försäkringspremier för livförsäkringar och långa skadeförsäkringar skall bestämmas. Till livförsäkringar hör även fondförsäkringar. Paragrafen får också betydelse för sådana skadeförsäkringar för vilka bestämmelserna om livförsäkring tillämpas. Enligt bestämmelsen skall premierna bestämmas på grundval av sådana antaganden som ligger till grund för beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt rörelsereglerna. För att en avvikelse skall få göras måste det vara försvarligt med hänsyn till bolagets ekonomiska situation. Premierna får alltså inte bestämmas på sådant sätt att det systematiskt och varaktigt måste tillföras bidrag från andra medel än premierna och dess avkastning (jfr artikel 19 i tredje livförsäkringsdirektivet).

Paragrafen kommenteras också i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.3.2.

7 kap. 8 §

De nya bestämmelserna innebär att försäkringsbolaget inte får förespegla försäkringstagarna framtida återbäring som inte motsvaras av villkor i försäkringsavtalet. Bestämmelsen främjar indirekt en ökad avtalsreglering av villkor om återbäring samt att motverka information eller annat handlande som kan "förleda" försäkringstagarna att "förlita" sig på och räkna med viss framtida återbäring som inte är reglerad i försäkringsavtalet. Om t.ex. viss återbäring har lämnats på grund av en ensidig utfästelse bör det klart anges att så är fallet och att försäkringstagarna inte kan räkna med att få motsvarande återbäring i framtiden. Och om t.ex. avsikten är att vissa långvariga pensionsavtal skall värdesäkras bör det klart framgå att denna inriktning kan frångås och hur detta kan ske. Bestämmelsen innebär således inte att bolaget är förhindrat att lämna varje slag av information om t.ex. en försäkrings andel i en förmögenhetsmassa eller att lämna illustrativa räkneexempel. Det är emellertid

väsentligt att försäkringstagarna inte förespeglas att det är fråga om återbäring som denne har rätt till eller kan räkna med att få i framtiden.

Bestämmelsen tar sikte på ”framtida återbäring”. Det föreligger alltså inget hinder i sig enligt paragrafen att lämna information om hur utvecklingen historiskt har sett ut. Det är emellertid viktigt att även detta görs i sådana former och på sådant sätt att försäkringstagaren är klart medveten om att förhållandena kan ändras i sådana fall där ingen avtalad rätt till återbäringen föreligger.

Vid tillämpningen av bestämmelsen måste hänsyn även tas till vilka försäkringar som informationen avser och i vilket sammanhang informationen lämnas. Således kan t.ex. information som lämnas om långvariga pensionsavtal som är under utbetalning behöva bedömas annorlunda än information som lämnas till försäkringstagare inför tecknandet av en försäkring. Det finns också anledning att ställa större krav på information som riktar sig till konsumenter jämfört med information som lämnas till större företag.

7 kap. 8 a §

Paragrafen reglerar skyldigheten att ge in försäkringstekniska riktlinjer till Finansinspektionen. Riktlinjerna skall, i likhet med tidigare grunder, ges in till Finansinspektionen när de börjar att användas, såväl första gången som efter en ändring. Riktlinjerna skall också åtföljas av en redogörelse för vilka konsekvenser riktlinjerna får för i första hand bolaget. Även konsekvenserna för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna bör beskrivas. Det tekniska beräkningsunderlaget behöver dock inte ges in till inspektionen.

7 kap. 9 §

I paragrafen, som ändrades senast genom prop. 1997/98:54, har *första stycket* ändrats. Genom ändringarna hänvisas till de särskilda placeringsregler som skall gälla för tillgångar som svarar mot villkorad återbäring och åtaganden inom fondförsäkring som försäkringstagarna bär risken för (se vidare 13 och 29 §§).

Det tidigare bemyndigandet i femte stycket har upphävts främst med anledning av de nya reglerna i 3 § om upprättande av försäkringstekniska riktlinjer. Motivet för borttagandet behandlas i avsnitt 8.3.1 i den allmänna motiveringen.

7 kap. 10 §

I paragrafen har *första stycket åttonde punkten* ändrats beträffande Allmänna pensionsfonden. I ett regeringsrättsfall från 1984 (RÅ 84 2:101) och i ett avgörande från Högsta domstolen år 1992 (NJA 1992 s. 581) har en sådan fondstyrelse ansetts som en statlig förvaltningsmyndighet. Allmänna pensionsfonden faller således in under första punkten och kan därför tas bort från åttonde punkten.

I *sjuttonde punkten* föreskrevs tidigare att det skulle vara fråga om andelar i värdepappersfonder eller utländska fondföretag som är underkastade offentlig reglering väsentligen överensstämmande med den för svenska värdepappersfonder. Genom det nya villkoret att det skall vara fråga om andelar i fonder som förvaltas av fondförvaltare som får bedriva verksamhet enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder omfattas inte bara svenska värdepappersfonder utan också utländska företag med rätt att bedriva fondverksamhet här i landet med stöd av nämnda lag. Vidare omfattas även s.k. nationella fonder som bedrivs enligt 3 § samma lag men med undantag för en eller flera bestämmelser i lagen.

Som en konsekvens av denna ändring har bemyndigandet i *fjärde stycket tredje punkten* justerats. Föreskriftsrätten om i vilka länder som utländska fondföretag skall höra hemma har utgått.

7 kap. 10 d §

Paragrafen reglerar krav på lokalisering av tillgångar som används för skuldtäckning.

Det nya *andra stycket* innebär att tillgångar som används för skuldtäckning får, utan hinder av bestämmelserna i första stycket första meningen, avse tillgångar som finns utanför EES. Som *Lagrådet* förordat bör det också medges — som ett undantag från kravet på lokalisering i Sverige enligt första stycket andra meningen — att tillgångar finns inom övriga EES-länder.

Vissa förutsättningar måste vara uppfyllda för att en lokalisering skall få ske utom EES respektive Sverige. Om försäkringstagare eller andra ersättningsberättigade enligt försäkringsavtal har förmånsrätt i tillgångarna skall det vara sörjt för att förmånsrätten inte går förlorad till följd av att en tillgång lokaliseras utanför EES respektive Sverige. Lokaliseringen skall även i övrigt vara betryggande. Det bör således vara säkerställt att tillgångarna i samma mån som en motsvarande placering i Sverige är åtkomliga för att täcka skulderna till berörda försäkringstagare samt att det finns tillfredsställande möjligheter till kontroll av tillgångarnas existens och värde. Försäkringsbolaget bör vidare (jfr Ds 1993:57 s. 105) ha tillfredsställande möjligheter och kompetens att kunna bedöma t.ex. konkursrisken hos en utländsk depåbank där tillgången förvaras.

Som en följd av ändringen saknas behov av en sådan dispensregel som tidigare fanns i tredje stycket och som därmed tagits bort. I *tredje stycket* har i stället tagits in en bestämmelse som innebär att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om en betryggande lokalisering enligt andra stycket.

7 kap. 10 g §

I *första stycket* har en redaktionell ändring gjorts genom att termen ”placeringsriktlinjer” införts. Som en anpassning till bestämmelserna om försäkringstekniska riktlinjer har uttryckligen angetts att bolaget skall följa sådana riktlinjer samt att placeringsriktlinjerna skall innehålla principerna för placeringarna. En rent språklig ändring har också gjorts

genom att ”medel” bytts ut mot ”tillgångar”. Förändringarna innebär inte någon saklig ändring i förhållande till äldre rätt.

Försäkringsutredningen har föreslagit en särskild komplettering av paragrafen som föreskriver att riktlinjerna skall vara förenliga med placeringsbegränsningarna i kapitlet. Att riktlinjerna skall vara förenliga med lagens placeringsregler måste dock anses gälla även utan särskild bestämmelse varför en sådan komplettering kan undvaras.

I *andra stycket* har en redaktionell ändring gjorts genom att ”den som avser” att teckna en försäkring ersatts med de som ”erbjuds” att teckna livförsäkringar. Ändringen överensstämmer därigenom med det informationsbemyndigande som tagits in i 1 kap. 1 a § (se vidare kommentaren till den paragrafen). Samtidigt har möjligheten att underlåta att lämna information utsträckt. Information kan inte bara underlåtas med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet utan också om det av annat särskilt skäl saknas anledning att lämna informationen. Undantagsbestämmelsen överensstämmer därmed med bestämmelsen om undantag från skyldigheten att upprätta försäkringstekniskt beräkningsunderlag (se 7 kap. 3 §).

7 kap. 11 a §

Genom ändringen framgår det att förmånsrätt följer inte bara med försäkringstagares utan också med andra ersättningsberättigades fordringar som grundas på försäkringsavtal [se författningskommentaren till 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) som samtidigt ändras].

7 kap. 13 §

Bestämmelsen, som är ny, innebär att ett allmänt placeringskrav åläggs tillgångar motsvarande den del av beloppet för försäkringstekniska avsättningar som utgörs av villkorad återbäring enligt 1 § 4. Detsamma gäller för fondförsäkringsåtaganden för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken (jfr 1 § 6). De närmare motiven för bestämmelsen kommenteras i allmänmotiveringen, avsnitt 8.4.3.

Tillgångarna skall enligt paragrafen placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till åtagandets karaktär. Detta innebär att placeringarna skall vara avpassade efter de åtaganden mot försäkringstagarna som kan ha gjorts beträffande förvaltningen av det kapital som svarar mot villkorad återbäring. Om t.ex. bolaget i avtalet eller på annat sätt gjort utfästelser om en mera försiktig förvaltningspolitik, bör detta naturligtvis avspeglas även i placeringarna. Även åtaganden som har kopplats till något slag av index eller ett annat referensvärde bör skuldtäckas med ur matchnings-synpunkt lämpliga tillgångar. Sådana fondförsäkringsåtaganden där försäkringstagarna bär risken skuldtäcks primärt av andelarna i de anknutna fonderna.

Genom att de mera detaljerade placeringsreglerna inte skall gälla för avsättningar för villkorad återbäring kan emellertid parterna även i konventionell livförsäkring avtala om villkor som innebär en friare förvaltning än vad som annars skulle följa av tillgångs- och enhandsbegräns-

ningarna i 10 och 10 b §§. Detsamma gäller reglerna om tillåtna tillgångslag i 10 §, om lokaliseringar av tillgångar i 10 d § och om risken för valutakursförluster i 10 e §. De begränsningar som gäller för möjligheten att använda aktier och andelar i dotterföretag (10 a §) och de särskilda värderingsreglerna (10 f §) gäller dock även i förevarande fall.

De detaljerade gränserna för bl.a. tillåtna tillgångslag och enhandsbegränsningar är således varken direkt eller analogt tillämpliga. Det förhindrar inte att dessa regler ändå kan tjäna som vägledning i de fall då åtagandet inte är kopplat till vissa tillgångar eller referensvärden eller till klara åtaganden om förvaltningen för avtalsperioden. Om de formella gränserna för skuldtäckningstillgångar är uppfyllda bör det nämligen – i nu berört avseende – ofta mera mekaniskt kunna anses att tillgångarna är placerade på ett lämpligt sätt. En "lämplig placering" kan dock föreligga även vid vissa avvikelser från de formella gränserna, allt under förutsättning att tillgångarna är placerade på ett affärsmässigt och omdömesgillt sätt för att utan onödigt risktagande ge en hög avkastning till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringen.

7 kap. 16 §

Ändringen innebär att tidigare första stycket, som medför att anskaffning av ansökningar om försäkringar skall ske enligt god försäkringssed, har upphävts. Liknande regler har i stället tagits in i den allmänna rörelseregeln i 1 kap. 1 a §. Såvitt avser marknadsföring finns även särskilda regler i marknadsföringslagen (1995:450). Motiven för ändringen kommenteras i allmänmotiveringen, avsnitt 6.2.

Det tidigare andra stycket kvarstår som en egen paragraf. Genom slopandet av första stycket har hänvisningen dit fått utgå och uttryckliga regler tas in. Bestämmelsen, som utformats efter synpunkter från *Lagrådet*, innebär en skyldighet för Finansinspektionen att utfärda intyg över verksamhet som bedrivits av den som biträtt ett försäkringsbolag på sätt som anges i artikel 9.2 i EG:s försäkringsmäklardirektiv (77/92/EEG). Det kan gälla dels personer som varit verksamma som försäkringsombud eller som på annat liknande sätt biträtt bolaget, dels medhjälpare till ett försäkringsombud eller liknande biträde.

7 kap. 17 a §

Paragrafen ställer upp begränsningar för ägande i vissa finansiella företag.

Tredje stycket har ändrats med anledning av att livförsäkringsbolagens överskott i framtiden skall redovisas fördelat på försäkringstekniska avsättningar och eget kapital. Motivet för ändringen kommenteras i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.5.

Fjärde stycket har justerats med anledning av att återbäringsmedel inte längre skall förekomma i livförsäkringsbolag och att fond för orealiserade vinster skall redovisas inom eget kapital även i livförsäkringsbolag.

Den tidigare i paragrafen angivna erinran om att finansiella instrument inte får användas på ett sätt som överstiger en risknivå som är förenlig med kravet på sund försäkringsrörelse har utmönstrats. Ändringen har gjorts med anledning av att sundhetsprincipen slopas för att bl.a. ersättas av den allmänna rörelseregeln för försäkringsverksamhet i 1 kap. 1 a §. Den paragrafen innefattar bl.a. ett krav på god riskkontroll och ställer minst lika höga krav på användningen av finansiella instrument som tidigare.

Ändringen kommenteras även i allmänmotiveringen, avsnitt 6.2.

7 kap. 19 §

Bemyndigandet i det upphävda andra stycket för regeringen eller Finansinspektionen att meddela närmare föreskrifter om information till försäkringstagarna och den som avser att teckna en försäkring har överförs till 1 kap. 1 a § (se vidare författningskommentaren till nämnda paragraf).

Ändringen kommenteras även i allmänmotiveringen, avsnitt 6.2.

7 kap. 22 §

I paragrafen, som behandlar kapitalbasens sammansättning, har vissa ändringar av teknisk karaktär gjorts.

Första stycket andra punkten har justerats. Bestämmelsen om att minst 25 procent av aktie- eller garantikapitalet skall vara inbetalt för att hälften av kapitalet skall få medräknas i kapitalbasen har utgått. Av garantikapital som tillskjuts vid bolagets bildande måste hela beloppet vara inbetalt enligt bestämmelserna i 2 kap. 13 §. För tillskott av garantikapital som numera får göras under rörelsens gång och av aktiekapital som tecknats genom nyemission måste minst hälften vara inbetalt för att registrering skall få ske (se 2 kap. 17 § och 4 kap. 14 §). Någon särskild gräns för hur stor andel som måste vara tillskjutet för att kapitalet skall få beaktas i kapitalbasen behövs därmed inte eftersom regeln tar sikte på registrerade tillskott.

En bestämmelse i *tredje punkten* om att återbäringsmedel får ingå i kapitalbasen har utmönstrats, eftersom bolagen i fortsättningen inte kommer att inneha sådana medel. Återbäringsmedel skall vid lagens ikraftträdande eller inom en viss tid därefter överföras som återbärning och/eller till föreskrivna poster under eget kapital.

Bestämmelsen i tidigare tredje punkten om möjligheten att beakta även obeskattade reserver i kapitalbasen har av redaktionella skäl överförs till en *ny fjärde punkt*.

Motiven för ändringarna utvecklas närmare i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.7.

Paragrafen reglerar storleken på det buffertkapital som minst måste finnas i livförsäkringsrörelsen under rörelsens gång (solvensmarginal).

Genom ändringen av *andra stycket första punkten* har underlaget för beräkningen av solvensmarginalen utsträckts från nuvarande premiereserv till samtliga försäkringstekniska avsättningar. Paragrafen har också ändrats med hänsyn till att den skall gälla för fondförsäkringar. Vidare har de regler om solvensmarginal i 13 § fondförsäkringslagen, som upphävs i detta sammanhang, inarbetats i den nya *andra punkten*.

Storleken på solvensmarginalen är enligt bestämmelserna bl.a. beroende på om bolaget eller försäkringstagarna står den finansiella eller försäkringstekniska risken. För sådana åtaganden inom fondförsäkring där försäkringstagarna bär den finansiella risken gäller i huvudsak samma regler som i dag. Det innebär i praktiken ett lägsta krav på solvensmarginal som uppgår till 1 procent av underlaget till skillnad mot ett krav på 4 procent om försäkringsbolaget står risken. En nyhet är att rörelserisker i allmänhet skall beaktas vid bestämmandet av solvensmarginalen.

Enprocentkravet gäller även för sådan villkorad återbäring som försäkringstagaren står den finansiella risken för. Vid sådan återbäring kan försäkringstagaren också stå en aktuariell eller annan försäkringsteknisk risk. Genom kompletteringen av första punkten följer att solvensmarginalen bestäms enligt samma principer som för den finansiella risken.

Äldre bestämmelser i *andra punkten* har utan ändringar överförts till den nya *tredje punkten*. Till följd av detta har hänvisningen i *tredje stycket* ändrats.

I *fjärde stycket* har en felaktig hänvisning justerats.

7 kap. 24 §

I paragrafen har vissa ändringar av i huvudsak teknisk karaktär gjorts.

Ändringarna i *första stycket andra punkten* är av motsvarande slag som ändringarna i 7 kap. 22 § första stycket 2.

I *tredje punkten* har reglerna som förtydligar att eget kapital kan vara såväl bundet som fritt utgått såsom obehövlige. Vidare har tredje punkten delats upp i två punkter (jfr kommentaren till 7 kap. 22 §).

Den nya *femte punkten*, som motsvarar tidigare fjärde punkten, har justerats med hänsyn till att lagkraven på uttaxering upphävs och att en rätt till uttaxering skall vara beroende av bestämmelser i bolagsordningen. Vidare har en ändring skett varigenom det slås fast att i kapitalbasen får räknas in endast vad som kan uttaxeras från delägare under ett räkenskapsår, med avdrag för vad som faktiskt har uttaxerats för detta räkenskapsår.

Bestämmelsen hänvisar till sådana uttaxeringsvillkor som avses i 1 kap. 7 § tredje stycket. Den gäller därför även för sådana lokala försäkringsbolag som med stöd av dispensen i sist nämnda paragrafs sjätte stycke får behålla uttaxeringsvillkor som överensstämmer med äldre rätt.

Tredje stycket har ändrats som en konsekvens av ändringen i 22 §.

7 kap. 28 §

Paragrafen reglerar vissa frågor om hur kapitalbasen bestäms när skade- respektive livförsäkringsrörelse bedrivs i samma bolag.

Det tidigare andra stycket har tagits bort. Enligt bestämmelsen kunde poster som ingick i kapitalbasen i den ena rörelsen beaktas som tillägg till kapitalbasen i den andra rörelsen. Motivet för ändringen behandlas i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.7.

7 kap. 29 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om placering av premier för fondförsäkringar.

Första stycket slår fast att premier för fondförsäkringar skall placeras i sådana till försäkringen anknutna fonder som försäkringstagaren bestämmer och att försäkringsbolaget får begränsa urvalet tillgängliga fonder. Bestämmelsen överensstämmer i sak med 4 § i den samtidigt upphävda fondförsäkringslagen. Vilka fonder som kan vara anknutna till fondförsäkringar regleras närmare i 2 kap. 3 b § första stycket 3.

I *andra stycket* regleras hur försäkringsbolaget får förfoga över ersättning vid inlösen av andelar och över utdelning från andelar i fonder som är anknutna till fondförsäkring. Bestämmelserna är med redaktionella ändringar överförda från 5 och 6 §§ fondförsäkringslagen.

8 kap. Försäkringsbolagets ledning m.m.

I kapitlet har vissa bestämmelser i 7 § om styrelsens skyldigheter ändrats. Reglerna om styrelsens ansvar för viss information har upphävts. Reglerna om styrelsens skyldigheter i fråga om placeringsriktlinjerna har överförts till 8 §. Sistnämnda paragraf har kompletterats med regler om fastställande m.m. av försäkringstekniska riktlinjer. En ändring som rör ömsesidiga bolag har skett i 15 §. Delägare har tagits in bland dem som inte får otillbörligt gynnas eller missgynnas genom beslut av ställföreträdare för bolaget. I 18 § har gjorts flera ändringar angående aktuarier.

8 kap. 7 §

Bestämmelserna i det tidigare tredje stycket har inarbetats i 8 §.

Bestämmelserna i fjärde stycket om styrelsens ansvar för viss information till Finansinspektionen och försäkringstagarna har slopats. Motivet till ändringen kommenteras i den allmänna motiveringen, avsnitt 13.3.1.

I paragrafen reglerades tidigare antagande och ändring av grunder. Till paragrafen har överförts regler som i sak motsvarar tidigare 7 § tredje stycket angående styrelsens skyldighet att fastställa, upprätthålla och vid behov ändra antagna placeringsriktlinjer. I bestämmelsen har även införts en motsvarande skyldighet för försäkringstekniska riktlinjer.

Motiven för ändringarna kommenteras i avsnitt 13.3.1.

8 kap. 15 §

Paragrafens *första stycke* har ändrats genom att delägare tagits in bland dem som inte får gynnas eller förfördelas genom beslut av styrelsen eller annan ställföreträdare. Ändringen överensstämmer med ändringen i 9 kap. 19 § som avser beslut av bolagsstämman, se vidare kommentaren till den paragrafen.

8 kap. 18 §

Bestämmelsen om aktuarie har byggts ut som ett uttryck för den ökade vikt som läggs vid försäkringsbolagets egen interna kontroll.

Kravet på aktuarie i *första stycket* har utsträckts till att gälla inte bara i livförsäkringsbolag utan även för skadeförsäkringsbolag. I stycket har också tagits in en allmän bestämmelse om kompetens och yrkeserfarenhet.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om behörighet. Den myndighet som fått föreskrifträtten har också möjlighet att i enskilda fall medge undantag från behörighetsvillkoren och kravet på aktuarie enligt första stycket.

Dessutom har Finansinspektionen genom ett nytt *fjärde stycke* givits rätt att förordna en aktuarie i bolaget om ett sådant behov uppkommer. Sistnämnda bestämmelse är avsedd att tillämpas med en betydande restriktivitet.

Ändringarna kommenteras närmare i avsnitt 13.3.5.

9 kap. Bolagsstämma

I kapitlet har 18 och 19 §§ ändrats. De gjorda ändringarna berör delägare i ömsesidiga försäkringsbolag. Med anledning av att de försäkringstekniska grunderna ersätts av en ordning med försäkringstekniska riktlinjer har en ändring företagits i 20 §.

9 kap. 18 §

I paragrafen behandlas delägarers rättigheter i samband med ändring av bolagsordningen rörande delägarnas uttaxeringsansvar.

I *första stycket* har en ändring gjorts med anledning av ändringarna om reglerna för delägaransvar i 1 kap. 7 §. Ändringen är av redaktionellt slag.

I *andra stycket* har en mindre ändring gjorts.

Tredje stycket har justerats med anledning av utmönstrandet av begreppet "premierreserv" i 7 kap. 1 §. Bestämmelsen innebär att ej intjänade premier och upplupen återbäring som belöper på den individuella försäkringen skall omfattas av den ersättning som försäkringstagaren har rätt att få ut om avtalet hävs på grund av ändrade villkor om delägaransvar i bolaget. Begreppet premierreserv har omfattat avsättningar för kvardröjande risker. Sådana avsättningar beräknas emellertid kollektivt för försäkringstagarna och belastar andra medel än försäkringstagarens premier. Avsättningen kan därför redan i sig inte anses belöpa på en delägars försäkring och har därför inte tagits med i bestämmelsen.

9 kap. 19 §

Ändringen av förevarande paragraf tillsammans med ändringen av 8 kap. 15 § innebär att delägare tagits in bland dem som inte får otillbörligt gynnas eller förfördelas genom beslut av ställföreträdare eller bolagsstämma i ömsesidiga försäkringsbolag. Bestämmelserna ger uttryck för den associationsrättsliga s.k. likhetsprincipen och syftar bl.a. till att inga otillbörliga fördelar bereds vissa delägare på bekostnad av andra delägare. Den likhetsprincip som paragrafen ger uttryck för kan, till skillnad från den i 1 kap. 1 a § intagna principen om god försäkringsstandard, få betydelse för beslut i frågor som mera renodlat avser försäkringstagarens ställning som delägare i bolaget, t.ex. i frågor som rör delägarnas uttaxeringsansvar för bolagets förpliktelse eller förluster, användning av bolagets kapital för förlusttäckning eller för sådan återbäring som inte följer av försäkringsavtalet. Vid tillämpningen av likhetsprincipen bör man bl.a. beakta de premier som en delägare har betalat till bolaget. Det kan dock inte anses strida mot bestämmelserna att ta in villkor om att t.ex. en uttaxering skall gälla endast för delägare inom en viss försäkringsgrupp eller försäkringsklass, om det finns giltiga skäl för att göra en sådan åtskillnad.

Att den nuvarande skälighetsprincipen skall tillämpas på försäkringar som tecknats före ikraftträdandet av den nya lagstiftningen följer av 12 kap. 14 §.

9 kap. 20 §

Paragrafen har ändrats främst med anledning av att nuvarande ordning med grunder upphävts för att ersättas av ett system med försäkringstekniska riktlinjer. Ändringen innebär också att möjligheterna att beivra bolagsstämmans beslut omfattar beslut som strider mot fastställda placeringsriktlinjer.

Bestämmelsen kommenteras även i den allmänna motiveringen, se avsnitt 13.3.2.

Bestämmelserna i 3 och 4 §§ om kompetenskrav för revisorer har ändrats. Till följd därav har en justering gjorts i 7 § och en ny 15 § tillkommit. I 1 § har reglerna om antalet revisorer i försäkringsbolag ändrats.

10 kap. 1 §

Enligt *första stycket* räcker det numera med att minst en revisor har utsetts av bolagsstämman. Skälen till ändringen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 13.3.8.1). I stycket har därutöver tagits in en hänvisning till 11 kap. som innehåller regler om lekmannarevisorer. Som uttryckligen anges i 11 kap. 3 § är bestämmelserna i 10 kap. inte tillämpliga på lekmannarevisorer.

Andra stycket har justerats språkligt.

10 kap. 3 §

I likhet med vad som gäller för allmänna aktiebolag och bankaktiebolag får endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor utses som revisor i ett försäkringsbolag. Detta framgår av ett nytt *första stycke*. Enligt kravet, som är EG-relaterat, får endast kvalificerade revisorer delta vid räkenskapsrevisionen i nämnda bolag. Vid sidan om dessa revisorer får det utses lekmannarevisorer att utföra en allmän granskning av bolagets verksamhet. Regler om lekmannarevisorer finns i 11 kap.

Som en följd av de nya bestämmelserna om kvalificerade revisorer i försäkringsbolag har bestämmelserna om bosättningskrav för andra än kvalificerade revisorer i det tidigare första stycket upphävts. Av samma anledning och i överensstämmelse med 10 kap. 10 § aktiebolagslagen innefattas inte längre den som är underårig bland obehörighetsgrunderna (jfr prop. 1997/98:99 s. 260), vilka numera återfinns i *andra stycket*.

10 kap. 4 §

Som en följd av kravet på att revisorerna i ett försäkringsbolag alltid skall vara godkända eller auktoriserade revisorer (3 §) har bestämmelserna i första stycket upphävts. Reglerna för när det krävs att ett försäkringsbolag har en auktoriserad revisor är oförändrade, dvs. när balansomslutningen överstiger 1 000 basbelopp. Dessa bestämmelser i förutvarande andra stycket utgör numera *första stycket*. Till följd av dessa ändringar har hänvisningarna i efterföljande stycken justerats.

Bestämmelserna om registrering som tidigare fanns i sista stycket har flyttats till en ny paragraf, 15 §.

10 kap. 7 §

Till följd av ändringarna i 3 och 4 §§ har hänvisningarna i paragrafen justerats.

Paragrafen, som är ny, motsvarar delvis det förutvarande sista stycket i 4 §. På samma sätt som tidigare skall alltså registrering ske av de godkända och auktoriserade revisorerna, dvs. numera samtliga revisorer eftersom inga andra får vara revisorer i ett försäkringsbolag.

11 kap. Allmän granskning

Kapitlet är nytt och innehåller bestämmelser om lekmannarevisorer. Bestämmelserna har utformats efter förebild i 11 kap. aktiebolagslagen. En närmare redogörelse för motiven och en kommentar till bestämmelserna finns i prop. 1997/98:99 Aktiebolagets organisation.

11 kap. 1 §

Enligt paragrafen får lekmannarevisorer utses i såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag, om inte bolagsordningen föreskriver annat. Paragrafens utformning stämmer helt överens med motsvarande 11 kap. 1 § aktiebolagslagen.

11 kap. 2 §

Liksom för revisorer får suppleant utses för lekmannarevisor. Paragrafen överensstämmer helt med motsvarande 11 kap. 2 § aktiebolagslagen.

11 kap. 3 §

I paragrafen klargörs att bestämmelserna för vanliga revisorer inte tillämpas på lekmannarevisorer, vilket överensstämmer med motsvarande 11 kap. 3 § aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 Lagrådets yttrande s. 425).

11 kap. 4 §

I paragrafen anges omfattningen och inriktningen på lekmannarevisorns granskning. En utförlig redogörelse lekmannarevisorns granskning i aktiebolag finns i kommentaren till motsvarande 11 kap. 4 § aktiebolagslagen (prop. 1997/98:99 s. 276-277). Vad som där sägs bör kunna vara vägledande även för lekmannarevisorer i försäkringsbolag, men granskningen måste också självklart anpassas bl.a. till den speciella verksamhet som försäkringsbolagen bedriver.

11 kap. 5 §

I likhet med vad som gäller för revisorer (10 kap. 8 § tredje stycket FRL) kan det i bolagsordningen meddelas särskilda anvisningar för

lekmannarevisorns granskningsuppdrag. Detta överensstämmer även med Prop. 1998/99:87 11 kap. 5 § aktiebolagslagen.

11 kap. 6 §

Av paragrafen framgår att lekmannarevisorn efter varje räkenskapsår skall lämna en granskningsrapport (motsvarande bestämmelse finns i 11 kap. 6 § aktiebolagslagen).

11 kap. 7 §

Till följd av att EG:s åttonde bolagsrättsliga direktiv inte tillåter att andra än kvalificerade revisorer deltar i räkenskapsgranskningen föreskrivs i överensstämmelse med motsvarande 11 kap. 7 § aktiebolagslagen att en lekmannarevisor inte får underteckna revisionsberättelsen.

11 kap. 8 §

På motsvarande sätt som när det gäller revisorer (10 kap. 9 §) skall ledningen ge lekmannarevisorerna tillfälle att genomföra granskningen samt lämna de upplysningar och det biträde som lekmannarevisorn begär. Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 8 § aktiebolagslagen.

11 kap. 9 §

En lekmannarevisor väljs som huvudregel av bolagsstämman. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt 11 kap. 9 § aktiebolagslagen. På samma sätt som i allmänna aktiebolag har lekmannarevisorn i ett försäkringsbolag rätt till ersättning från bolaget och uppdraget att vara lekmannarevisor kommer även i dessa bolag att gälla tills vidare om inget annat angetts (jfr prop. 1997/98:99 s. 175 och s. 279).

11 kap. 10 §

Till skillnad från vad som gäller för revisorer anges även att en lekmannarevisor inte får vara underårig (jfr kommentaren till 10 kap. 3 § ovan). Detta överensstämmer med motsvarande 11 kap. 10 § aktiebolagslagen.

11 kap. 11 §

Jävsgrunderna är desamma som för revisorer i försäkringsbolag (10 kap. 5 §). Paragrafen skiljer sig därmed i vissa avseenden från aktiebolagslagen och vad som således även gäller för bankaktiebolag, bl.a. eftersom den inte innehåller något förbud för aktieägare att vara revisor.

11 kap. 12 §

Jävsreglerna enligt 11 § gäller även revisorsbiträden.

11 kap. 13 §

Någon bestämd mandattid gäller inte för lekmannarevisorer utan uppdragets längd bestäms normalt av bolagsstämman (jfr 9 § ovan). Av paragrafen framgår att lekmannarevisorers uppdrag, i likhet med vad som gäller för vanliga revisorer, kan upphöra när som helst. Motsvarande bestämmelse finns i 10 kap. 13 § aktiebolagslagen.

11 kap. 14 §

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 14 § aktiebolagslagen. Granskningsrapporten skall dock lämnas inom samma tid som revisionsberättelsen; två veckor före stämman i försäkringsbolaget i stället för tre veckor enligt aktiebolagslagen.

11 kap. 15 §

Paragrafen motsvarar 11 kap. 15 § första stycket aktiebolagslagen. På samma sätt som revisionsberättelsen och redovisningshandlingarna skall granskningsrapporten hållas tillgänglig hos bolaget inför den ordinarie bolagsstämman (9 kap. 9 §). Även granskningsrapporten skall sändas till de aktieägare och röstberättigade som begär det.

11 kap. 16 §

Att lekmannarevisorn har rätt att närvara vid bolagsstämman och i vissa fall dessutom skyldighet därtill överensstämmer med vad som gäller för revisorer (10 kap. 13 §). Motsvarande bestämmelse finns i 11 kap. 16 § aktiebolagslagen.

11 kap. 17 §

Reglerna om tystnadsplikt överensstämmer med vad som gäller för revisorer enligt 10 kap. 14 § första stycket. Paragrafen motsvarar 11 kap. 17 § aktiebolagslagen.

11 kap. 18 §

Även reglerna om upplysningsskyldighet motsvarar vad som gäller för revisorer (10 kap. 14 § andra stycket) och har sin motsvarighet i 11 kap. 17 § aktiebolagslagen.

11 kap. 19 §

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 19 § första stycket aktiebolagslagen. Lekmannarevisorn omfattas inte av rapporteringsskyldigheten för revisorer enligt 10 kap. 8 a §. En lekmannarevisor i ett försäkringsbolag är inte heller, till skillnad från lekmannarevisorer i allmänna aktiebolag, skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till

undersökningsledaren under förundersökning i brottmål. En sådan skyldighet finns inte heller för revisorerna i ett försäkringsbolaget (jfr 10 kap. 14 §).

11 kap. 20 §

Paragrafen motsvarar nya 10 kap. 15 § om registrering av revisorer.

12 kap. Vinstutdelning och annan användning av försäkringsbolagets egendom

Bestämmelserna i kapitlet har ändrats främst såvitt avser behandlingen av överskott i livförsäkringsbolag. Nuvarande regler i 5–8 §§ om avsättning av årsvinsten i livförsäkringsrörelse till en återbäringsfond och motsvarande åtgärd i skadeförsäkringsrörelse har slopats. Genom en ändring av 2 § har möjligheter till vinstutdelning införts även i konventionella livförsäkringsbolag. I 3 § har tagits in bestämmelser om en rätt till s.k. tvångsutdelning för minoritetsaktieägare efter mönster från vad som gäller för aktiebolag i allmänhet.

Regler om fördelningen av vinster mellan bolaget och försäkringstagarna, som är beroende av bolagsordningens villkor, har införts i nya 5 §. I nya 6 § har tagits in dispositiva bestämmelser om fördelning av återbärning i livförsäkringsbolag. Som en följd av de nya reglerna om överskottshanteringen har även reglerna om reservfond och överkursfond i 9 § justerats. I den paragrafen har även införts nya bestämmelser för icke vinstutdelande livförsäkringsbolag om inrättande av en konsolideringsfond under eget kapital för förlusttäckning eller för annat ändamål som föreskrivs i bolagsordningen.

I 14 § slås fast att skälighetsprincipen skall gälla för försäkringar som tecknats före lagändringarnas ikraftträdande, om inte annat avtalas. I 15 och 16 §§ regleras förutsättningarna för att ta in eller ändra villkor om vinstutdelning eller förlusttäckning i livförsäkringsbolag. Bestämmelserna i 15 § skall även tillämpas vid fusion m.m. med ett vinstutdelande livförsäkringsbolag.

12 kap. 2 §

Ändringen av *första stycket* innebär att ett förbud mot vinstutdelning till aktieägare eller garantier skall gälla som legal huvudregel i ett livförsäkringsbolag. För att en vinstutdelning skall kunna ske måste bestämmelser om detta finnas i bolagsordningen. (Angående den särskilda prövning som krävs för stadfästelse av en bolagsordning med sådana bestämmelser, se 15 och 16 §§).

Genom bestämmelser i bolagsordningen kan föreskrivas att hela eller viss del av årsvinsten skall kunna användas för vinstutdelning. I den mån inte hela årsvinsten får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning gäller 5 och 6 §§.

Andra stycket har justerats med hänsyn till att vinstutdelning blir tillåten i livförsäkringsbolag. De begränsningar för vinstutdelning som i dag gäller för skadeförsäkringsbolag kommer därmed att gälla även för livförsäkringsbolag som får dela ut vinst.

I andra stycket har en ny *första punkt* tillkommit för att beakta de nya bestämmelserna i 5 §. Till följd av den nya punkten har övriga punkter numrerats om. I nya *tredje punkten* har en ändring skett genom att beteckningen skadebolagsgrupp bytts ut mot koncern. Ändringen kan inte anses innebära någon ändring i sak.

Det tidigare fjärde stycket i paragrafen, som upptagit bestämmelser om ränta på garantikapital, har upphävts. Sådana bestämmelser har ansetts obehövligen som en konsekvens av att ömsesidiga livförsäkringsbolag tillåts dela ut vinst till garanter.

12 kap. 3 §

Första stycket har ändrats som en följd av att bestämmelserna om ränta på garantikapital upphävts.

I det nya *andra stycket* har bestämmelser införts om s.k. tvångsutdelning till förmån för minoritetsaktieägare. Bestämmelsen får betydelse för skadeförsäkringsaktiebolag och för livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst. Bestämmelsen överensstämmer i sak med 12 kap. 3 § andra stycket aktiebolagslagen, bortsett från att det särskilt erinrats om att sådan tvångsutdelning inte heller får stå i strid med stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a §.

12 kap. 5 §

Paragrafen avser livförsäkringsbolag. Den innebär, till skillnad från den nuvarande 5 §, att sådan del av årsvinsten som inte får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning direkt skall gottskrivas försäkringsstagarna och andra ersättningsberättigade som återbäring, dvs. utan förmedling av någon återbäringsfond. Sådan ensidigt utfäst återbäring kan ske t.ex. genom att återbäringen gottskrivas försäkringstagarna genom en utbetalning, lägre premier e.d. eller som garanterad eller villkorad återbäring. Det bör framhållas att bestämmelsen inte hindrar att bolagsordningen innehåller bestämmelser om att *hela* årsvinsten skall kunna användas för vinstutdelning eller förlusttäckning. (Angående förutsättningarna för att ta in eller ändra sådana villkor, se 15 och 16 §§).

Motsvarande regler gäller för belopp som omförs från bundet eget kapital till fritt eget kapital. Bestämmelsen beaktar att vissa överskott kan ha förts direkt till eget kapital utan att dessförinnan ingå i resultatet.

Paragrafen kommenteras också i allmänmotiveringen, avsnitt 7.2.

Det bör i sammanhanget framhållas att återbäring som skall utgå enligt villkor i försäkringsavtalet i regel inte ingår i årets resultat utan skall löpande kostnadsföras och skuldtäckas.

Frågan om hur de belopp som skall gottskrivas som återbäring skall fördelas mellan försäkringstagarna och andra återbäringsberättigade behandlas under 6 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser för livförsäkringsbolag om fördelning av återbäring mellan försäkringstagare och andra ersättningsberättigade. Därigenom avses att slå fast att den s.k. kontributionsprincipen skall gälla vid fördelningen när bolaget gottskriver återbäring om inte annat är föreskrivet i försäkringsavtalet respektive bolagsordningen. Metoden innebär att fördelningen av överskottet i största möjliga utsträckning skall baseras på de enskilda försäkringarnas bidrag till överskottet.

Paragrafen riktar sig mot livförsäkringsbolagen och är inte avsedd att grunda några rättigheter till återbäring för enskilda försäkringstagare.

Paragrafen har förtydligats efter förslag från *Lagrådet*. Det kan framhållas att sådan återbäring som försäkringstagarna eller andra har rätt till enligt försäkringsavtal naturligtvis inte kan frångås av försäkringsbolaget genom bestämmelser i bolagsordningen.

Bestämmelserna får i första hand betydelse för utformningen av försäkringsavtalen. För det fall att återbäring, som skall gottskrivas försäkringstagarna och jämställda, skall fördelas enligt annan grund än utifrån försäkringarnas bidrag till överskottet skall närmare bestämmelser om fördelningen finnas i försäkringsavtalet. Genom att kontributionsmetoden slås fast som huvudregel för återbäringsfördelningen främjas en avtalsreglering i de fall då bolaget avser att inte följa denna metod. Det bör dock framhållas att försäkringsavtalet normalt skall innehålla regler om försäkringstagarens rätt till överskott även när kontributionsprincipen tillämpas. En sådan avtalsreglering är särskilt viktig i vinstutdelande livförsäkringsbolag.

Reglerna får i andra hand betydelse för framtida vinster som kan komma att gottskrivas som återbäring till följd av att inte hela vinsten skall tas i anspråk för vinstutdelning eller förlusttäckning enligt bolagsordningen (jfr 5 §). Stycket får också betydelse för sådan återbäring som kan regleras i bolagsordningen inom ramen för konsolideringsfondens användning (jfr 9 § fjärde stycket). Även sådana villkor kan innehålla bestämmelser som gör att överskott senare skall gottskrivas endast vissa försäkringstagargrupper.

Bestämmelsen får till sist även betydelse för återbäring som bolaget ensidigt vill gottskriva genom andra beslut än de som har anknytning till 5 § och 9 § fjärde stycket. Även då bör en likhetsprincip upprätthållas och återbäringen fördelas med hänsyn till premiernas bidrag till överskottet. En avvikelse bör förutsätta bestämmelser i bolagsordningen.

Att skälighetsprincipen gäller för äldre försäkringar, om inte annat avtalats, följer av 14 §. Nämnade paragraf måste beaktas också vid tillämpningen av förevarande bestämmelser.

Paragrafen kommenteras också i avsnitt 7.5 i den allmänna motiveringen.

Bestämmelserna om avsättning till reservfond och överkursfond i *första och andra stycket* har ändrats och gjorts mer lika mellan liv- och skadeförsäkringsbolag. Ändringen är en följd av att reglerna om återbäringsfond utmönstrats och att även konventionella livförsäkringsbolag skall kunna dela ut vinst.

I första stycket har en ny *femte punkt* tillkommit som avser utbyte av fordran enligt skuldebrev mot aktie. Bestämmelsen är en konsekvens av att försäkringsaktiebolag skall kunna ge ut konvertibla skuldebrev. Enligt bestämmelsen skall skillnaden mellan fordringsbeloppet och aktiens nominella belopp sättas av till reservfonden. Punkten motsvarar efter ändringen i sak 12 kap. 4 § första stycket 4 aktiebolagslagen.

I nya *fjärde stycket* har det tagits in en bestämmelse om att livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst skall inrätta en konsolideringsfond för förlusttäckning. Bestämmelsen avser ömsesidiga livförsäkringsbolag och livförsäkringsaktiebolag som bedriver försäkringsrörelse utan villkor i bolagsordningen om vinstutdelning till garanter eller aktieägare. Av bestämmelserna framgår motsatsvis att en sådan fond — till skillnad från reservfonden — inte får användas för överföring till aktiekapitalet eller motsvarande kapital. Konsolideringsfondens syfte är att ligga till grund för förlusttäckning i livförsäkringsbolaget. Genom regler i bolagsordningen kan det bestämmas att fonden, i den utsträckning den inte behövs för förlusttäckning, får användas även för andra ändamål. Det kan i första hand vara frågan om villkor om att fonden, i den mån den inte behövs för bolagets konsolidering, skall tillföras försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade som återbärning.

Paragrafen kommenteras också i avsnitt 7.6 i den allmänna motivationen.

12 kap. 14 §

Bestämmelsen innebär att skälighetsprincipen fortfarande skall gälla för sådana liv- och skadeförsäkringar som tecknats före ikraftträdandet av de nya reglerna. Det innebär bl.a. att överskott på inbetalda premier för sådana försäkringar även framdeles skall tillföras försäkringstagarna i förhållande till inbetalda premier. Av bestämmelsen framgår också att det samma skall gälla om en sådan försäkring förnyats efter ikraftträdandet. Bestämmelsen gäller även om vissa villkor skulle förändras inom ramen för försäkringen. Däremot omfattas inte helt nya försäkringar som försäkringstagaren tecknar. Enligt paragrafen kan dock försäkringstagaren och försäkringsbolaget avtala om att skälighetsprincipen inte längre skall gälla för den gamla försäkringen.

Vilken information som i sådana fall kan behöva lämnas till försäkringstagaren bör tills vidare kunna regleras i sådana föreskrifter som avses i 1 kap. 1 a §.

Lagrådet har ifrågasatt om inte paragrafen hellre borde tas in i lagens första kapitel när den inte tas in i övergångsbestämmelserna.

Paragrafen är allmänt hållen och av mera grundläggande slag. Detta talar för att den hellre borde tas in lagens inledande kapitel. Bestämmelsen har emellertid också samband med bestämmelserna om återbäringshanteringen och ombildning av livförsäkringsbolag, vilket talar för att paragrafen finns i förevarande kapitel. Det finns dock anledning att ompröva placeringen vid den kommande översynen av lagen, särskilt om den associationsrättsliga lagstiftningen för företag i allmänhet görs tillämplig även på försäkringsbolag.

Paragrafen kommenteras också i avsnitt 14.2.

12 kap. 15 §

Paragrafen, som är ny, behandlar förutsättningarna för att livförsäkringsbolag skall kunna ta in och ändra villkor i bolagsordningen om vinstutdelning eller förlusttäckning. Bestämmelsen får betydelse både för livförsäkringsaktiebolag och ömsesidiga livförsäkringsbolag. I ömsesidiga bolag ställs dock inget krav på hörande av och samtycke från försäkringstagarna.

Reglerna har utformats så att förutsättningarna skall vara uppfyllda för att bolagsordningen skall få stadfästas. Bestämmelserna förhindrar därmed inte att samtycke från försäkringstagarna inhämtas innan ändringen av bolagsordningen beslutas på stämman.

I *första stycket* behandlas förutsättningarna för att stadfästa helt nya eller ändrade villkor om vinstutdelning. Enligt *första punkten* anges att en kvalificerad majoritet på stämman skall ha godkänt beslutet. En sådan majoritet krävs såväl för en utvidgning som inskränkning av utdelningsbart belopp. Detta är motiverat av den stora betydelse ändringen kan antas ha för bolaget.

Av *andra punkten* följer att de försäkringstagare vars rätt berörs av villkoret skall underrättas om ändringen. Med försäkringstagare vars rätt berörs avses sådana försäkringstagare vars ekonomiska rättigheter på grund av försäkringarna påverkas av ändringen. Vilka som på detta sätt berörs av ändringen beror alltså på förhållandena i det enskilda bolaget. Bestämmelsen har justerats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter..

Enligt *tredje punkten* krävs att viss andel av de försäkringstagarna vars rätt berörs av det nya villkoret i bolagsordningen, och som följaktligen skall underrättas enligt andra punkten, inte motsätter sig att villkoret tas in eller ändras. Ett krav på samtycke gäller även för villkor som i första hand kan tyckas vara till fördel för försäkringstagarna. Detta är motiverat av att sådana ändringar kan påverka bolagets kapitalförsörjning och därmed indirekt storleken av försäkringstagarnas framtida återbärning.

Det kan noteras att andra och tredje punkterna gäller hörande av och samtycke från försäkringstagarna. De som är försäkrade m.m. utan att vara försäkringstagare behöver alltså inte höras eller ge sitt samtycke till ombildningen. Reglerna avser inte heller försäkringstagare i ömsesidiga livförsäkringsbolag, vilket motiveras av att försäkringstagarna är delägare i sådana bolag och att samtycke från en kvalificerad majoritet av dessa redan krävs enligt första punkten.

Rättigheterna för andra ersättningsberättigade än försäkringstagarna skall dock beaktas enligt *fjärde punkten*. Den punkten avser såväl livförsäkringsaktiebolag som ömsesidiga livförsäkringsbolag. Enligt bestämmelsen skall ändring av bolagsordningen varigenom villkor om vinstutdelning tas in eller ändras förutsätta att ombildningen inte kan antas försämra försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades rätt. Med "rätt" avses även här ekonomiska rättigheter på grund av befintliga försäkringar.

Den rätt på grund av försäkringar som skall beaktas enligt andra och fjärde punkten tar i första hand sikte på den rätt till återbäring som kan föreligga enligt försäkringsavtalen. Det innebär också att bolaget skall ha beaktat och tillgodosett den rätt till överskott som enligt 14 § följer av att skälighetsprincipen framdeles skall gälla för försäkringar som tecknats före lagens ikraftträdande eller som förnyats efter ikraftträdandet. Det måste alltså finnas goda garantier för att försäkringstagarnas rättigheter inte försämras genom en ombildning. Det torde i sin tur bl.a. förutsätta att äldre verksamhet och ny verksamhet hålls väl åtskilda.

Motsvarande bedömning måste också göras i fråga om rättigheter som följer av de avtal som tecknas efter ikraftträdandet. Av betydelse är också att ombildningen inte försämrar försäkringsbolagets stabilitet och möjligheter att infria den rätt till försäkringsersättning vid framtida försäkringsfall som försäkringstagarna eller andra har enligt försäkringsavtalen. Det måste således vid prövningen enligt fjärde punkten tillses att ett betryggande kapital behålls för förlusttäckning i den fortsatta verksamheten.

Som tidigare framgått utgör en *ändring* av villkor om vinstutdelning i bolagsordningen en ensidig disposition av bolaget avseende framtida vinster. Enbart det förhållandet att försäkringstagarna berörs ekonomiskt genom att villkor i bolagsordningen om vinstutdelning ändras i ett redan vinstutdelande bolag kan alltså inte i sig anses försämra försäkringstagarnas eller andra ersättningsberättigades rätt enligt försäkringsavtalet. Däremot får naturligtvis inte återbäring som redan gottskrivits försäkringstagarna till följd av sådana bestämmelser äventyras.

I *andra stycket* regleras förutsättningarna för stadfästelse av villkor i bolagsordningen om förlusttäckning. Även i detta fall krävs att det nya villkoret inte kan antas försämra rätten för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade enligt försäkringarna. Detta framgår av hänvisningen till första stycket fjärde punkten om ändring av villkoren för vinstutdelning. Vad som nyss anförts om denna bestämmelse blir av betydelse även här.

I *tredje stycket* regleras hur bolagets underrättelse till försäkringstagarna skall ske och vad denna skall innehålla.

Fjärde stycket behandlar vissa fall som för försäkringstagarnas vidkommande kan jämföras med en ombildning till vinstutdelande bolag. Det gäller fusion med och beståndsöverlåtelse till ett vinstutdelande försäkringsbolag. Även i dessa fall gäller reglerna om underrättelse till försäkringstagarna, kraven på visst samtycke och den särskilda prövningen av att försäkringstagarkollektivets rätt inte försämras. Här får dock undantag göras om det finns särskilda skäl. Som framhållits i den allmänna motiveringen är undantaget avsett för likvidation eller annan

rekonstruktion. I sådana fall kan nämligen en avvägning med hänsyn till försäkringstagarnas intressen medföra att förändringen bör komma till stånd trots att tillräckligt samtycke inte erhållits eller att ändringen kan försämra försäkringstagarnas rätt. Förhållandena kan nämligen vara sådana att alternativa lösningar saknas eller inte skäligen kan godtas.

Paragrafen kommenteras också i allmänmotiveringen, se avsnitt 14.3.

12 kap. 16 §

Paragrafen gäller endast livförsäkringsaktiebolag som före ombildningen driver verksamhet utan villkor om vinstutdelning i bolagsordningen. Fondförsäkringsbolag som delat ut vinst enligt den nu upphävda fondförsäkringslagen har varit skyldiga att reglera frågan om användningen av vinsten i bolagsordningen (jfr 2 kap. 5 §). För sådana livförsäkringsbolag blir alltså innehållet i bolagsordningen avgörande för om förevarande paragraf och bestämmelserna i 15 § första stycket 2 och 3 alls blir tillämpliga i de fall villkor om vinstutdelning i bolagsordningen behöver ändras för att anpassas till föreskrifterna om överskottshanteringen. Däremot gäller bestämmelserna i 15 § första stycket 4 i sådana fall.

Bestämmelsen innebär att samtliga värden i bolaget, med undantag för medel som motsvarar aktiekapital och överkursfond, skall komma försäkringstagarna tillgodo innan bolaget kan övergå till vinstutdelande verksamhet. Med övervärden avses enligt bestämmelsen skillnaden mellan bokfört värde och verkligt värde samt sådana affärsvärden, s.k. goodwill, som förekommer i bolaget.

Enligt paragrafen skall belopp som svarar mot nyss angivna medel och fonder gottskrivas försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade som återbäring eller på annat sätt. Värdena kan således tillförsäkras dem i form av garanterad eller villkorad återbäring. Paragrafen ger också utrymme för att värdena tillgodogörs den angivna kretsen på annat sätt. Det utesluts således inte att kretsen kompenseras genom att de berörda erhåller aktier i försäkringsbolaget. Däremot kan värden inte anses gottskrivna försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade genom att de utan bindande rätt förutsätts få del i framtida vinster till följd av sådana bestämmelser i bolagsordningen som avses i 5 §

Paragrafen kommenteras också i allmänmotiveringen, se avsnitt 14.3.

14 kap. Likvidation och upplösning

I 14 § har nuvarande dispositiva regler om fördelning av tillgångar vid ömsesidiga bolags likvidation utgått. Hur tillgångarna skall tillskiftas delägarna skall i samtliga fall bestämmas genom regler i bolagsordningen.

14 kap. 14 §

I *andra stycket* föreskrevs tidigare att en fördelning av ömsesidiga bolags överskott efter likvidation skulle baseras på de fem senaste årens premier

för det fall bolagsordningen saknade särskilda bestämmelser. I stycket föreskrivs numera rent allmänt att tillgångarna skall fördelas mellan delägarna enligt de grunder för fördelningen som bolagsordningen innehåller. (Angående vilka som är delägare, se 1 kap. 7 §).

Som en följd av de nya reglerna blir det alltså obligatoriskt att ta in bestämmelser om fördelningen mellan delägarna i bolagsordningen (se författningskommentaren till 2 kap. 5 §). Bolagsstämmans beslut om sådana föreskrifter skall vara förenliga med den likhetsprincip som regleras i 9 kap. 19 §.

Motiven för ändringen kommenteras i den allmänna motiveringen, se avsnitt 9.5.

I fjärde stycket har två redaktionella ändringar gjorts.

15 a kap. Fusion

I kapitlet har en ändring gjorts föranledd av ändringar i 5 kap.

15 a kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser till skydd för innehavare av värdepapper med särskilda rättigheter i ett bolag som blir föremål för fusion. Bestämmelserna har kompletterats med anledning av att försäkringsbolag skall kunna ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Paragrafen överensstämmer efter ändringarna i sak med 14 kap. 3 § aktiebolagslagen.

16 kap. Skadestånd m.m.

I kapitlet har ändringar i 1 och 3 §§ gjorts med anledning av att ordningen med försäkringstekniska grunder har slopats och ersätts bl.a. av en ordning med försäkringstekniska riktlinjer. Ändringarna i 2 och 6 §§ är föranledda av de nya reglerna om lekmannarevisorer.

16 kap. 1 §

I paragrafen har en ändring gjorts som innebär att en överträdelse av de försäkringstekniska riktlinjerna eller placeringsriktlinjerna kan medföra skadestånd för styrelseledamot m.fl. under samma förutsättningar som överträdelser av bolagsordningen.

16 kap. 2 §

Även en lekmannarevisor kan bli skadeståndsskyldig på grund av oaktsamhet eller om han uppsåtligen vållar skada när han fullgör sitt uppdrag. Motsvarande gäller enligt 15 kap. 2 § aktiebolagslagen.

Ändringen är av samma slag som ändringen i 1 §.

16 kap. 6 §

I *första stycket* har en ny *fjärde punkt* införts med en bestämmelse om preskriptionsfrist för talan mot lekmannarevisor. Tiden utgår från det att granskningsrapporten lades fram på stämman, på motsvarande sätt som preskriptionsfristen vid talan mot en revisor utgår från det att revisionsberättelsen presenterades på stämman. Detta innebär en viss skillnad i förhållande till 15 kap. 13 § aktiebolagslagen.

Till följd av ändringen har *tredje punkten* justerats språkligt och efterföljande numrering ändrats.

Till skillnad från aktiebolagslagen har preskriptionsfristerna inte justerats.

19 kap. Tillsyn

Som en följd av renodlingen av Finansinspektionens tillsyn gällande försäkringsbolag har 1 § ändrats. Bestämmelserna i 5 och 6 §§ har upphävts som en konsekvens av att rörelsereglerna och inspektionens tillsyn inte längre skall bygga på skälighetsprincipen. Vidare har vissa ändringar gjorts i sanktionsbestämmelserna i 11 §.

19 kap. 1 §

Finansinspektionens tidigare uppgift att verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet har renodlats till att utöva tillsyn av att försäkringsbolaget bedriver verksamheten i enlighet med FRL och andra författningar som reglerar näringsverksamheten. Begreppet författning används därmed i samma mening som i 1 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar.

Enligt paragrafen skall tillsynen vid sidan av FRL avse också andra författningar som reglerar näringsverksamheten. Med andra författningar för näringsverksamheten avses i första hand efterlevnaden av särskilda bestämmelser för försäkringsrörelse utanför FRL, bl.a. vissa regler i trafikskadelagen (1975:1410), lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring och trafikförsäkringsförordningen (1976:359). Paragrafen är emellertid inte begränsad till sådana bestämmelser utan undantagsvis kan de skyddsintressen som rörelsereglerna skall tillgodose motivera att den löpande tillsynen sker med hänvisning till andra författningar som reglerar försäkringsbolagets näringsverksamhet, t.ex. bokföringslagen (1976:125) och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag och andra författningar för redovisningen. Frågan behandlas ytterligare i den allmänna motiveringen avsnitt 13.2.

Bestämmelserna om inspektionens skyldighet att samarbeta med utländska tillsynsmyndigheter har lagts i *andra stycket*.

19 kap. 11 §

I paragrafen har ändringar gjorts i *andra stycket* om föreläggande om rättelse.

Den tidigare uppräkningslagen av lagar i *första punkten* har ersatts med en hänvisning till överträdelser av FRL eller någon författning som reglerar bolagets näringsverksamhet. Därmed överensstämmer möjligheterna att förelägga om rättelse närmare med omfattningen av Finansinspektionens tillsynsuppgifter enligt 1 §. Även en avvikelse från myndighetsföreskrifter som meddelats med stöd av FRL eller övriga aktuella författningar faller in under denna punkt.

Det kan anmärkas att bestämmelserna om beviljande och förverkande av koncession på samma sätt som i dag ger stöd för att beakta huruvida överträdelser skett av en författning som reglerar försäkringsbolagets verksamhet (jfr 2 kap. 3 §).

Andra punkten har ändrats som en följd av att ordningen med grunder ersatts av en ordning med försäkringstekniska riktlinjer. Om dessa inte är tillfredsställande skall ett föreläggande om rättelse meddelas. Detsamma gäller om beräkningsunderlaget inte är tillfredsställande utformat. Till denna punkt har även införts regler om ett sådant föreläggande när placeringsriktlinjerna inte är tillfredsställande, som delvis motsvarar tidigare tredje punkten. Den tidigare tredje punkten har i resterande delar liksom fjärde punkten utmönstrats. Att rättelseföreläggande ändå kan meddelas i dessa fall följer av att de missförhållanden som regleras i nämnda punkter utgör en överträdelse av FRL som ger grund för ett ingripande enligt första punkten.

Nya *tredje och fjärde punkten* motsvarar äldre bestämmelser i paragrafen.

Den tidigare sjätte punkten om att rättelseföreläggande skall meddelas om det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot verksamheten har utmönstrats. Ändringen har gjorts som en följd bl.a. av den införda stabilitetsprincipen och ändringen av första punkten. Utrymmet för rättelseföreläggande är därmed tillräckligt med hänsyn till de skyddsintressen som rörelsereglerna skall tillgodose varför punkten bör utgå.

Det *tredje stycket* har ändrats till följd av att sundhetsprincipen slopats.

20 kap. Registrering m.m.

I kapitlet har en ändring gjorts med anledning av att försäkringstekniska grunder slopats och ersatts av en ordning med försäkringstekniska riktlinjer.

Paragrafen innehåller bestämmelser om registrering av beslut. Ändringen innebär att bestämmelserna skall tillämpas även på beslut som står i strid med bl.a. de försäkringstekniska riktlinjerna. Ett bolagsbeslut som strider mot sådana riktlinjer skall således i sista hand vägras registrering.

Paragrafen kommenteras även i den allmänna motiveringen, avsnitt 13.3.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Första punkten

Lagändringar skall träda i kraft den 1 januari 2000. Genom första punkten upphävs samtidigt lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder (fondförsäkringslagen). De regler som fortfarande är motiverade till följd av den upphävda fondförsäkringslagen har inarbetats i FRL. För fondförsäkringsbolag gäller övergångsvis vissa bestämmelser i fondförsäkringslagen enligt punkterna 5 och 6 nedan.

Andra punkten

De föreslagna lagändringarna innebär störst förändringar för livförsäkringsbolag. Vid en uppdelning av vilka bolag som skall tillämpa de nya lagändringarna utan inskränkningar och vilka som skall eller får tillämpa vissa övergångsbestämmelser dras den huvudsakliga skiljelinjen vid tidpunkten för koncession. De företag som får koncession efter det att lagen trätt i kraft (nya bolag) skall tillämpa de nya rörelsereglerna utan inskränkningar. Sådana bolag kan meddela livförsäkringar utan att t.ex. nuvarande skälighetsprincip skall gälla. De företag som fått koncession före den nya lagens ikraftträdande (gamla bolag) skall för försäkringar som tecknats före lagens ikraftträdande (gamla livförsäkringar) även fortsättningsvis tillämpa nuvarande skälighetsprincip på sådana försäkringar om inte annat avtalas (se 12 kap. 14 § FRL). Skälighetsprincipen för livförsäkringar, som kommer till uttryck i 7 kap. 4 §, skall också tillämpas för försäkringar som meddelas efter den 1 januari 2000 (nya försäkringar) så länge övergångsreglerna i förevarande punkt tillämpas.

Som framhållits i allmänmotiveringen (se avsnitt 14.2) bör även gamla försäkringsbolag som huvudregel tillämpa de nya rörelsereglerna. Det innebär bl.a. att försäkringsbolaget skall ersätta nuvarande försäkringstekniska grunder med dels en avtalsreglering av rättigheter och skyldigheter mellan bolaget och försäkringstagare och andra ersättningsberättigade, dels det system med försäkringstekniska riktlinjer och tekniskt beräkningsunderlag som den nya lagen föreskriver. Detta skall gälla både gamla och nya försäkringar.

I förevarande punkt medges emellertid att nuvarande ordning med bl.a. försäkringstekniska avsättningar enligt 7 kap. 1–2 §§, grunder enligt 7 kap. 3–8 §§ och regler om återbäringshanteringen m.m. i 12 kap. 5–

8 §§ tillämpas under de två första åren efter lagens ikraftträdande. Även skyldigheten att ta in villkor om vinstutdelning eller förlusttäckning i bolagsordningen får skjutas upp ett eller två år. Uppskovet är avsett att underlätta anpassningen och ge tid för den omarbetning av avtal och nuvarande grunder som de nya reglerna förutsätter.

Ett motsvarande uppskov har inte ansetts erforderligt för fondförsäkringsbolag där bestämmelserna om avsättning till återbäringsfond inte är obligatoriska och där undantag från grunder kunnat medges med stöd av 7 § fondförsäkringslagen. Sådana livförsäkringsbolag bör alltså mera generellt tillämpa de nya rörelsereglerna från ikraftträdandet. Ett utrymme för fondförsäkringsbolag att övergångsvis tillämpa vissa upphävda bestämmelser i fondförsäkringslagen följer av punkt 5 och 6.

För livförsäkringsbolag som med stöd av förevarande punkt tillämpar äldre bestämmelser om grunder och återbäringshantering skall vissa äldre bestämmelser som har anknytning till den gamla ordningen också tillämpas. Det gäller bl.a. den nu upphävda dispensregeln i 1 kap. 10 § och vissa ändrade bestämmelser i bolagsordningen om återförsäkring i 2 kap. 5 § första stycket 9 och 16. Sistnämnda bestämmelser skall enligt de nya reglerna tas in i de försäkringstekniska riktlinjerna. De äldre reglerna om reglering i bolagsordningen av vinstförfoganden i nyss nämnda stycke 8 bör också gälla för försäkringsbolag som övergångsvis tillämpar äldre bestämmelser. Detsamma gäller reglerna i 7 kap. 9, 14 och 15 §§ om upplysningar om försäkringstekniska avsättningar, samtycke till vissa återförsäkringsavtal och förbudet mot premienedsättning. Äldre bestämmelser om antagande m.m. av grunder i 7 kap. 8 § och 8 kap. 8 § samt ingivande av grunder i 7 kap. 8 a § gäller också i dessa fall, liksom bl.a. 9 kap. 20 § om att bolagsstämman inte får fatta beslut som strider mot grunderna. Ett bolag som tillämpar äldre regler skall inte tillämpa de nya överskottsreglerna och bör inte heller omfattas av de nya reglerna om konsolideringsfond i 12 kap. 9 §. Det skall inte finnas en möjlighet att avtala bort skälighetsprincipen enligt nya 12 kap. 14 § i dessa fall. Ett sådant avtal kräver enligt förevarande punkt att den nya ordningen för överskottshantering tillämpas. Vidare bör de rättsföljder som är anknutna till överträdelse av grunder enligt 16 kap. 1 och 3 §§ i dess äldre lydelse alltjämt gälla för de bolag som övergångsvis följer den äldre ordningen. Dessutom skall 19 kap. 5 §, som ger uttryck för skälighetsprincipen för skadeförsäkringar, fortfarande gälla i dessa fall. Äldre regler i 19 kap. 11 § om sanktioner tillämpas också om övergångsreglerna utnyttjas. Detsamma gäller äldre regler om registrering av beslut i 20 kap. 4 §.

Vidare skall de äldre bestämmelser om ägarbegränsningar i 7 kap. 17 a §, som är relaterade till återbäringsmedel, alltjämt tillämpas så länge sådana återbäringsmedel kvarstår i bolaget. Detsamma gäller möjligheten enligt 7 kap. 22 § att räkna in sådana återbäringsmedel i kapitalbasen. Sedan återbäringsmedlen överförts till försäkringstekniska avsättningar eller eget kapital gäller 7 kap. 17 a § i sin nya lydelse. Övergångsbestämmelserna i dessa avseenden har tagits in under denna punkt i överensstämmelse med vad *Lagrådet* föreslagit.

Tredje punkten

Punkten anger hur nuvarande återbäringsmedel skall behandlas vid övergången till nya rörelse regler. Bestämmelsen innebär sammanfattningsvis att återbäringsmedel skall gottskrivas försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkring som återbäring i den mån de inte förs till konsolideringsfonden eller sådana fonder som skall redovisas enligt ÅRFL. Denna behandling skall enligt föreskriften anknyta till och sammanfalla med försäkringsbolagets tillämpning av nya regler enligt andra punkten.

I sista meningen slås fast att även sådana återbäringsmedel som kan finnas kvar enligt övergångsreglerna i andra punkten skall gottskrivas försäkringstagarna innan villkor om vinstutdelning till aktieägarna kan tas in i bolagsordningen. Bestämmelsen har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

Fjärde punkten

Punkten innehåller bestämmelser för ömsesidiga bolag och innebär att nuvarande regler om uttaxering och fördelning av tillgångar i samband med likvidation skall gälla fram tills dess att nya regler om detta tagits in i en bolagsordningen som registrerats av Finansinspektionen. Föreskriften anger också att sådana regler i bolagsordningen skall vara registrerade inom viss tid. Det innebär en skyldighet för bolaget att vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att en registrering kan äga rum inom den angivna tiden.

Femte punkten

Övergångsbestämmelsen avser fondförsäkringsbolag. De uppräknade bestämmelserna skall övergångsvis tillämpas till dess att nya villkor om vinstutdelning eller förlusttäckning som överensstämmer med nya bestämmelser gäller enligt en registrerad bolagsordning. Även i detta avseende skall bolaget vidta sådana åtgärder som behövs för att bolagsordningen skall kunna registreras inom föreskriven tid.

Sjätte punkten

Övergångsbestämmelsen får betydelse för fondförsäkringsbolag. Bestämmelsen innebär att undantaget från branschglidningsreglerna i 7 kap. 17 a § alltså gäller för aktier i fondföretag vilka förvärvats före ikraftträdande av lagändringarna i förevarande sammanhang. Motivet för bestämmelsen kommenteras i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.5.

Sjunde punkten

På samma sätt som vid införandet av de nya revisorsreglerna i aktiebolagslagen ges försäkringsbolagen möjlighet att låta revisorer som inte är godkända eller auktoriserade verka under en övergångsperiod. I försäk-

ringsbolagen har det hittills, till skillnad från de allmänna aktiebolagen, alltid funnits minst två revisorer. I de fall som anges i det nu upphävda första stycket i 10 kap. 4 § har en av dessa varit godkänd eller auktoriserad revisor. Det är framförallt i de mindre lokala bolagen som en kvalificerad revisor saknas.

Åttonde punkten

Föreskrifterna innebär att bolagsstämman före det att de nya bestämmelserna skall tillämpas kan fatta de beslut om ändring av bolagsordningen som flera av de nya bestämmelserna förutsätter. Ett sådant beslut får tas in i bolagsordningen först vid tidpunkt som följer av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i övrigt.

Nionde punkten

De allmänna sanktionerna enligt FRL skall gälla för de fall att bolaget eller dess ställföreträdare underlåter att vidta de övergångsåtgärder som anges i angivna delar och som behövs för övergången till nya regler. Det bör anmärkas att sanktioner även kan följa vid underlåtenhet att följa vad som föreskrivs i de nya bestämmelserna sedan övergångsfristen enligt andra punkten löpt ut.

17.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:779) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Lagen innebär att vissa bestämmelser som införts genom lagändring år 1995 och som ännu inte trätt i kraft skall träda i kraft den 1 januari 2000. Det gäller bestämmelser som förutsätter att vissa frågor skall regleras direkt i försäkringsavtalet och inte i grunderna. Till dessa bestämmelser fogas en övergångsregel kopplad till övergångsordningen för befintliga bolag enligt ändringarna i grundförfattningen som redovisas i avsnitt 2.1 (jfr punkten 2 i övergångsbestämmelserna till den lagen). Ändringarna i 7 kap. 3 § i 1995 års ändringslag skall inte träda i kraft. Den till bestämmelsen anknutna övergångsregeln i punkten 5 skall därmed inte heller gälla.

17.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

I flera av bestämmelserna i LUFV finns ett bemyndigande för regeringen eller, efter vidare delegation, Finansinspektionen att meddela föreskrifter. Sådana paragrafer har konsekvent ändrats även här på så sätt att Finansinspektionen inte särskilt pekats ut. I överensstämmelse med vad som är brukligt i fråga om s.k. subdelegation har bestämmelserna utformats så att det ankommer på regeringen att bestämma till vilken

myndighet rätten att meddela föreskrifter skall delegeras. Sådana Prop. 1998/99:87
ändringar kommenteras inte särskilt i författningskommentarerna.

1 kap. Tillämpningsområde och vissa grundläggande bestämmelser

Utöver en närmast redaktionell ändring i 6 § har bemyndigandet i 15 § att meddela undantag från bestämmelserna i LUFV upphävts.

1 kap. 6 §

En ändring har gjorts i paragrafens *fjärde stycke* som behandlar vilka regler som skall gälla för sådan sjuk- och livränta som inte tillhör livförsäkring. Som en följd av att bestämmelsen om aktuarier i 5 kap. 19 § — som felaktigt angivits till 20 § i den nu aktuella paragrafen — även skall gälla för skadeförsäkring har hänvisningen till det aktuella lagrummet tagits bort.

3 kap. Tillsyn över EES-försäkringsgivare

Som en följd av förslaget om en renodling av Finansinspektionens tillsyn har 2 § ändrats.

3 kap. 2 §

Ändringarna i denna paragraf motsvarar de ändringar som genomförts i 19 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (1982:713, FRL) och 6 kap. 1 §. Som nämnts i den allmänna motiveringen (avsnitt 15.8) får de ändrade tillsynsreglerna ingen större betydelse för EES-försäkringsgivarna eftersom dessa står under finansiell tillsyn av den behöriga myndigheten i hemlandet.

Finansinspektionens nuvarande tillsynsuppgift beträffande EES-försäkringsgivarna, att i samarbete med den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland verka för en sund utveckling av verksamheten, har dock anpassats till den som utnyttjats för svenska bolag. Inspektionen skall i stället utöva tillsyn över att försäkringsgivaren bedriver verksamheten i enlighet med LUFV och andra författningar som reglerar näringsverksamheten. Begreppet författning används i samma mening som i 1 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. Det innebär att hänsyn endast skall tas till svenska författningar. Tillsynen skall naturligtvis även i fortsättningen ske i samarbete med den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland.

Enligt *första stycket* skall tillsynen vid sidan av LUFV också avse andra författningar som reglerar näringsverksamheten. Med andra författningar för näringsverksamheten avses i första hand efterlevnaden av särskilda bestämmelser för försäkringsrörelse utanför LUFV, bl.a. vissa regler i trafikskadlagen (1975:1410), lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring och trafikförsäkringsförordningen (1976:359).

Paragrafen är emellertid inte begränsad till sådana bestämmelser utan undantagsvis kan de skyddsintressen som rörelsereglerna skall tillgodose motivera att den löpande tillsynen sker med hänvisning till andra författningar som reglerar försäkringsgivarens näringsverksamhet, t.ex. filiallagen. Däremot är svenska författningar om redovisning endast i begränsad utsträckning tillämplig för utländska försäkringsgivare.

4 kap. Inledande av verksamheten

I kapitlet har bestämmelserna i 5 § om prövningen av försäkringsgivare från tredje land och kvalificerade ägare inför beslutet om koncession ändrats som en följd av slopandet av sundhetsprincipen. Av samma skäl har bestämmelsen i 10 § första stycket ändrats.

4 kap. 5 §

Ändringarna svarar mot de nya reglerna i 2 kap. 3 § FRL, som ersätter sundhetsprincipen.

4 kap. 10 §

I paragrafen anges bl.a. under vilka förutsättningar Finansinspektionen skall lämna en försäkringsgivare från tredje land, som inte är etablerad i Sverige, tillstånd att marknadsföra försäkringar här (jfr 1 §).

Första stycket har ändrats med anledning av att sundhetsprincipen har slopats. Den ändrade formuleringen ansluter till vad som enligt 5 § gäller för att en försäkringsgivare från tredje land skall få koncession i Sverige.

5 kap. Solvenskrav och bedrivande av verksamheten

Ett flertal bestämmelser har ändrats och några nya har införts i detta kapitel, som endast gäller försäkringsgivare från tredje land.

I 4 a § har stabilitetsprincipen införts. Bestämmelserna om försäkringstekniska avsättningar i 5 § har ändrats både redaktionellt och materiellt med ändringarna i 7 kap. 1 § FRL som förebild. Bestämmelserna om försäkringstekniska grunder i 6–7 §§ har upphävts. 6 § innehåller i stället regler om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Paragrafen innehåller också reglerna om företrädarens skyldigheter i fråga om dessa riktlinjer. I 7 § har tagits in en bestämmelse om beräkning av premier för livförsäkringar. Hänvisningarna i 8 § har justerats för att de nya placeringsreglerna i FRL för tillgångar som svarar mot villkorad återbäring eller fondförsäkringsåtaganden som försäkringstagaren bär risken för skall bli tillämpliga även för försäkringsgivare från tredje land. De justerade reglerna om användning av andelar i värdepappersfonder och motsvarande utländska fonder för skuldtäckning blir tillämpliga genom befintliga hänvisningar. Vissa särregler för fondförsäkringar har införts i den nya 8 a §. I 9 och 11 §§ har gjorts vissa

närmast redaktionella ändringar i reglerna om placeringsriktlinjer och om försäkringstagarnas förmånsrätt. I 14 § har gjorts vissa mindre ändringar. Ändringarna i FRL:s regler om kapitalbasens beräkning och solvensmarginalen i livförsäkringsrörelse blir tillämpliga även för försäkringsgivare från tredje land genom befintliga hänvisningar. Bestämmelserna avser även fondförsäkringar. Den särskilda bestämmelsen i 15 § om kapitalbas och solvensmarginal för fondförsäkringar har därför upphävts. I 19 § har gjorts flera ändringar angående aktuarier.

5 kap. 4 a §

Paragrafen, som är ny, motsvarar stabilitetsprincipen i den allmänna rörelseregeln som införs i FRL. Stabilitetsprincipen gäller endast försäkringsgivare från tredje land (se den allmänna motiveringen avsnitt 15.3). Eftersom bestämmelsen motsvarar den i 1 kap. 1 a § första stycket FRL hänvisas till författningskommentaren till den bestämmelsen.

Vid en tillämpning av bestämmelsen måste hänsyn tas till dels de särskilda verksamhetsförutsättningar som gäller för utländska försäkringsgivare, dels det faktum att den del av en utländsk försäkringsgivares rörelse som omfattas av LUFV utgör en del av en annan rörelse. Det bör vid tillämpning av bestämmelsen i vissa fall finnas möjlighet att ta hänsyn till försäkringsgivarens totala finansiella situation. De i LUFV uppställda soliditetskraven måste dock alltid vara uppfyllda.

5 kap. 5 §

Genom ändringarna i *första stycket* har rörelsereglerna för försäkringsgivare från tredje land om försäkringstekniska avsättningar genomgått såväl redaktionella som materiella förändringar. Ändringarna motsvarar dem i 7 kap. 1 § FRL. Bedömningen av vilken typ av återbäring det är fråga om måste dock avgöras med hänsyn till de återbäringsvillkor som faktiskt tillämpas och de utfästelser som görs av den enskilde försäkringsgivaren (jfr den allmänna motiveringen avsnitt 15.5.1).

Bemyndigandet i *fjärde stycket* har justerats. Föreskrifter kan inte bara meddelas om avsättningarnas beräkning utan också om gränsdragningen mellan olika avsättningar och vilka närmare kostnader som skall beaktas.

Femte stycket gällde tidigare endast beräkning av premiereserv för livförsäkringsrörelse. Det finns dock ingen anledning begränsa regelns omfattning på detta sätt utan i framtiden skall motsvarande beräkningar även göras för skadeförsäkringsrörelser. I övrigt görs vissa begreppsmässiga anpassningar i stycket. Genom hänvisningen till 7 kap. 2 § FRL blir de föreslagna ändringarna när det gäller beräkningen av de aktuella tekniska avsättningarna i FRL tillämpliga även för försäkringsgivare från tredje land.

5 kap. 6 §

Med FRL som förebild har tidigare regler om försäkringstekniska grunder ersatts av en ordning med försäkringstekniska riktlinjer och som

huvudregel ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Bestämmelserna i denna paragraf motsvarar i princip dem i 7 kap. 3 § och 8 kap. 8 § FRL.

Som angetts i den allmänna motiveringen (avsnitt 15.5.2) omfattas alla försäkringsgivare från tredje land av bestämmelserna.

Till skillnad mot FRL föreskrivs inte att de försäkringstekniska riktlinjerna skall innehålla principerna för avgivande och mottagande av återförsäkring. Skälet för detta har angetts i den allmänna motiveringen.

5 kap. 7 §

Motsvarande ändringar om betryggande aktuariella antaganden har genomförts som i 7 kap. 4 § FRL. Till skillnad från FRL gäller inte bestämmelsen långa skadeförsäkringar. Anledningen till det är att man bör kunna utgå från att utländska försäkringsgivare inte meddelar sådana mycket speciella försäkringar, nämligen brandförsäkringar och avgångsförsäkringar som meddelas för längre tid än tio år.

5 kap. 8 §

Första stycket har ändrats genom att en hänvisning nu också görs till den nya placeringsregeln i 7 kap. 13 FRL.

Genom hänvisningen blir det allmänna placeringskravet för tillgångar som skuldtäcker avsättningar för villkorad återbäring och åtaganden inom fondförsäkring som försäkringstagaren står placeringsrisken för tillämpligt även för försäkringsgivare från tredje land.

5 kap. 8 a §

Paragrafen är ny. Motsvarande bestämmelser för fondförsäkring har införts i 7 kap. 29 § FRL. Se därför författningskommentaren till det lagrummet.

5 kap. 9 §

I paragrafen har redaktionella ändringar gjorts. Ändringarna motsvarar dem i 7 kap. 10 g § FRL.

5 kap. 11 §

Ändringen, som tar sikte på andra ersättningsberättigade på grund av ett försäkringsavtal än försäkringstagaren, motsvarar den i 7 kap. 11 a § FRL.

5 kap. 14 §

Paragrafen har ändrats som en konsekvens av ändringen i 7 kap. 22 FRL. Dessutom har valutabenämningen ECU ersatts av euro.

Ändringarna angående aktuarier i denna paragraf motsvarar ändringarna i 8 kap. 18 § FRL.

6 kap. Tillsyn över försäkringsgivare från tredje land

1 § i kapitlet, som gäller försäkringsgivare från tredje land, har ändrats som en följd av renodlingen av Finansinspektionens tillsyn. I 3 § har ändringar gjorts beträffande de uppgifter som en företrädare är skyldig att tillställa Finansinspektionen. Slutligen har vissa ändringar gjorts i sanktionsbestämmelserna i 8 och 9 §§.

6 kap. 1 §

Ändringarna i denna paragraf angående tillsynen svarar mot dem i 19 kap. 1 § FRL och 3 kap. 2 §. Till skillnad mot vad som gäller för EES-försäkringsgivarna har Finansinspektionen huvudansvaret över den verksamhet som försäkringsgivaren bedriver i Sverige (se vidare den allmänna motiveringen avsnitt 15.8).

6 kap. 3 §

I paragrafen anges uppgifter som företrädaren är skyldig att självant och utan anmaning lämna till Finansinspektionen. Såväl materiella som redaktionella ändringar har gjorts i paragrafen.

Bestämmelsen om att företrädaren skall lämna uppgift om de försäkringstekniska avsättningarna har upphävts med anledning av de nya reglerna i 5 kap. 6 § om upprättande av försäkringstekniska riktlinjer. Bl.a. genom att 6 kap. 4 § ger utrymme för föreskrifter om lämnande av information kan förevarande bestämmelse undvaras.

Punkten 3 i *första stycket* som motsvarar nuvarande punkt 4, reglerar skyldigheten att lämna in försäkringstekniska riktlinjer till Finansinspektionen. Efter förebild i 7 kap. 8 a § FRL anges det att riktlinjerna skall tillställas inspektionen när de börjar användas första gången eller efter en ändring. Till riktlinjerna skall enligt *andra stycket* fogas en redogörelse för konsekvenserna för försäkringsgivaren, försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Det tekniska underlaget behöver dock inte ges in till inspektionen.

6 kap. 8 §

Ändringarna i denna paragraf angående inspektionens sanktioner i form av erinringar och förelägganden att vidta rättelse motsvarar i huvudsak de ändringar som genomförts i 19 kap. 11 § andra stycket FRL. Till skillnad mot tidigare kan Finansinspektionen även förelägga företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land att vidta rättelse.

Punkten 1 i *första stycket* har ändrats till följd av att sundhetsprincipen har slopats. Eftersom 5 kap. 15 § har upphävts har även hänvisningen i punkten 2 ändrats.

7 kap. Avslutande av verksamheten

Ändringar har gjorts i reglerna i 7 § om underrättelser vid beståndsöverlåtelse.

7 kap. 7 §

Ändringar har gjorts i *tredje stycket* för att bättre överensstämja med bestämmelserna i 14 kap. 26 b § FRL. Genom ändringarna ges Finansinspektionen möjlighet att i varje enskilt fall ange på vilket sätt bl.a. försäkringstagarna skall underrättas om en beståndsöverlåtelse.

Enligt lagrådsremissens lagförslag skulle endast övertagande försäkringsgivare med koncession i Sverige underrätta försäkringstagarna m.fl. om överlåtelsen av ett försäkringsbestånd. Denna begränsning kräver, som *Lagrådet* antyder, ytterligare överväganden och införs inte nu.

8 kap. Marknadsföring m.m.

I första paragrafen har gjorts en redaktionell ändring. Genomlysningssprincipen har införts i den nya 1 a §. Det nuvarande bemyndigandet i 2 § andra stycket har också överfört till den paragrafen. Ett förbud för utländska försäkringsgivare att förespegla återbäring som saknar grund i avtalsvillkoren har, efter förebild av 7 kap. 8 § FRL, förts in 4 §. 5 § har ändrats med 7 kap. 16 § FRL som förebild.

8 kap. 1 §

I paragrafen har ordet affärssed ändrats till försäkringsstandard. Ändringen syftar inte till en materiell förändring utan har gjorts för att skapa mer enhetliga termer i förhållande till FRL. Bestämmelsen motsvarar närmast den i 1 kap. 1 a § tredje stycket FRL.

När det gäller EES-försäkringsgivarna är det den behöriga myndigheten i hemlandet som skall övervaka att försäkringsgivaren har sunda metoder för administration och bokföring och adekvata rutiner för intern kontroll.

8 kap. 1 a §

Den genomlysningssprincip som föreskrivs i *första stycket* motsvarar den som föreskrivs i 1 kap. 1 a § FRL.

I *andra stycket* har tagits in ett normgivningsbemyndigande i fråga om information. Bemyndigandet fanns tidigare i 2 §. I bestämmelsen klargörs

att bemyndigandet omfattar också sådan information som lämnas till andra ersättningsberättigade på grund av försäkringsavtalet än försäkringstagaren och till presumtiva försäkringstagare.

8 kap. 2 §

Bemyndigandet i *andra stycket* för regeringen eller Finansinspektionen att meddela närmare föreskrifter om information till försäkringstagarna och den som avser att teckna en försäkring har överförts till 1 a §.

8 kap. 4 §

Det nuvarande förbudet mot nedsättning av premier för vissa livförsäkringsavtal har upphävts (se den allmänna motiveringen avsnitt 15.9.2). I stället har det tagits in en ny bestämmelse, som innebär att inte heller utländska försäkringsgivare får förespegla försäkringstagarna sådan återbäring som inte har sin grund i villkor i avtalet. En motsvarande bestämmelse har införts i 7 kap. 8 § FRL.

8 kap. 5 §

Ändringarna, som motsvarar dem i 7 kap. 16 § FRL, har införts efter *Lagrådets* granskning.

10 kap. Särskilda bestämmelser

Vissa redaktionella ändringar har gjorts i 1 §.

10 kap. 1 §

I *första stycket 6* har en hänvisning gjorts till 6 kap. 4 §. Hänvisningen borde rätteligen ha avsett 6 kap. 3 §. Bestämmelsen har därför ändrats. En ändring har också gjorts med anledning av att bestämmelsen i 6 kap. 3 § 6 har flyttas till punkt 5 i samma paragraf.

17.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

3 kap. 3 §

Paragrafen innehåller vissa från årsredovisningslagen (1995:1554) avvikande bestämmelser beträffande vilka poster som får slås samman i balans- eller resultaträkningen. Enligt årsredovisningslagen får poster sammanslås om de är av ringa betydelse med hänsyn till kravet på rättvisande bild eller om en sammanslagning främjar överskådligheten. I det senare fallet skall delposterna i stället redovisas i en not.

Ändringen i paragrafen är främst motiverad av de nya reglerna om redovisning av villkorad återbäring. Den innebär att en sammanslagning enligt årsredovisningslagens bestämmelser inte heller får tillämpas på tillgångar som redovisas i delposter under placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk (D). Vad som skall redovisas i posterna tillgångar för villkorad återbäring (D.1) och fondförsäkrings-tillgångar (D.2) får alltså inte sammanslås till en post. Genom ett tillägg har beaktats de ändrade beteckningarna på posterna under försäkrings-tekniska avsättningar. Bestämmelserna innebär bl.a. att vad som redovisas som avsättningar för vilka försäkringstagarna bär risk (EE) inte får slås samman i balansräkningen.

4 kap. 2 §

Nuvarande bestämmelser som möjliggör en uppskrivning av placerings-tillgångar och vissa materiella tillgångar har begränsats till att avse skadeförsäkringsbolag. Skälet för ändringen behandlas i den allmänna motiveringen, se avsnitt 7.7.

4 kap. 9 §

Bestämmelsen i paragrafen har anpassats med hänsyn till ändringarna i 7 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713, FRL).

Ändringen i *första stycket* beaktar att avsättning för livförsäkringar där försäkringstagaren bär placeringsrisken har tagits in som en särskild punkt bland försäkringstekniska avsättningar i 7 kap. 1 och 2 §§ FRL. Vidare har avsättningarnas beteckningar justerats i överensstämmelse med ändringarna i bilaga 1.

De tidigare andra och tredje styckena har utmönstrats. Dessa bestämmelser behövs inte eftersom rörelsereglerna om försäkringstekniska avsättningar i FRL samordnats med redovisningsreglerna (jfr avsnitt 8.1 i den allmänna motiveringen).

5 kap. 3 §

I paragrafen har en ny *fjärde punkt* införts. Enligt bestämmelsen skall upplysningar lämnas om placeringstillgångar uppdelade på tillgångar eller tillgångsvärden för vilka livförsäkringstagaren bär direkt placeringsrisk respektive indirekt bär placeringsrisk. Upplysningskyldigheten motiveras av att risken för bolaget inte är densamma i de olika fallen (se allmänmotiveringen, avsnitt 8.8.1).

Nya *femte punkten* motsvarar tidigare fjärde punkten. Beteckningen på skuldposten återförsäkrares andel av förutbetalda anskaffningskostnader har ändrats från (*JJ.I*) till (*II.I*). Ändringen är en följd av att balansposten återbäringsmedel (DD) utmönstrats.

Sjätte punkten motsvarar tidigare femte punkten.

Paragrafen behandlar indelningen av eget kapital samt upplysningar om vissa avsättningar i balansräkningen.

I paragrafen har inledningen justerats redaktionellt genom att begreppet skulder ersatts av begreppet avsättningar.

Första och andra punkten har ändrats som en följd av de nya överskottsreglerna för livförsäkringsbolag.

Första punkten avser indelningen av eget kapital i livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst. Vissa poster som tidigare redovisas under återbäringsmedel enligt den tidigare tredje punkten skall enligt bestämmelsen i stället redovisas som bundet eget kapital. Som bundet kapital skall också redovisas den konsolideringsfond som skall inrättas enligt 12 kap. 9 § FRL. Det har däremot inte införts några poster som gör det möjligt att redovisa balanserad vinst eller balanserad förlust.

Andra punkten, som i dag gäller skadeförsäkringsbolag, har gjorts tillämplig också på sådana livförsäkringsbolag som får dela ut vinst.

De tidigare bestämmelserna i tredje punkten, som avsåg uppdelningen av återbäringsmedel, har utmönstrats som en följd av ändrade bestämmelser om överskottshanteringen. Till *tredje punkten* har förts de bestämmelser om upplysningar om kvardröjande risker som tidigare fanns i fjärde punkten.

Av den nya *fjärde punkten* följer att storleken på garanterad återbäring som redovisas i posten livförsäkringsavsättning skall anges om den uppgår till väsentligt belopp.

Nya upplysningsregler, som är motiverade av de nya rörelsereglerna för försäkringsbolag, har dessutom införts i punkterna 6-8.

Enligt nya *sjätte punkten* skall upplysningar lämnas om avsättningar för villkorad återbäring. Posten skall delas upp på åtaganden för vilka försäkringstagaren direkt respektive indirekt bär risken. Med risk avses såväl placeringsrisk som försäkringsteknisk risk. Upplysningsskyldigheten är i likhet med 3 § 4 motiverad av att risken för bolaget inte är densamma i de båda fallen. Om försäkringstagaren direkt bär risken för åtagandet så kommer eventuella värdeförändringar normalt inte att påverka bolagets ställning. Bär försäkringstagaren en indirekt risk kan situationen vara en annan. Skillnader i värdeutveckling mellan det index eller dylikt som bestämmer åtagandets storlek och de tillgångar som innehas för att matcha åtagandet påverkar i regel försäkringsbolagets ställning och resultat.

Sjunde punkten anger att försäkringsbolag skall lämna närmare upplysningar om vilket belopp som av fritt eget kapital inte kan anses tillgängligt för utdelning till aktieägare eller garantier med hänsyn till stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a § FRL och försiktighetsprincipen i 12 kap. 2 § tredje stycket samma lag. Enligt bestämmelsen skall bolaget även ange skälen för denna bedömning. Upplysningen är motiverad av den ökade vikt som läggs vid bolagets finansiella stabilitet.

Enligt *åttonde punkten* skall livförsäkringsbolag lämna upplysning om det belopp av överskott som enligt bolagsordningen inte får användas för förlusttäckning eller vinstutdelning till aktieägare eller garantier.

Upplysningsregeln är införd mot bakgrund av de nya bestämmelserna i 12 kap. 5 § FRL. Prop. 1998/99:87

Paragrafen kommenteras också i allmänmotiveringen, avsnitt 8.8.2.

5 kap. 5 §

Fjärde punkten har ändrats med anledning av att återbäring kan utgå i form av villkorad återbäring (jfr 7 kap. 1 § FRL). Bestämmelsen i c) III om upplysningar om premier för avtal för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk har ändras till att avse upplysningar om sådana avtal för vilka försäkringstagaren bär risk.

6 kap. 3 §

Paragrafen behandlar resultatanalysens allmänna innehåll.

Genom att postbeteckningarna (DD och EE) lagts till framgår tydligt att resultatanalysen skall omfatta även sådana avsättningar för vilka försäkringstagare bär risk. Resultatanalysen skall således även innehålla upplysningar om sådana avsättnings fördelning på försäkringsgrenar.

Paragrafen har också justerats med anledning av att ordningen med återbäringsmedel utmönstras.

7 kap. 4 §

Genom paragrafens hänvisningar får de ändringar som i detta sammanhang har gjorts i bestämmelserna för årsredovisningen som regel betydelse även för koncernredovisningen.

Ändringen i *andra punkten* innebär att kapitalandelsfonden skall tas upp i koncernbalansräkning som bundet eget kapital under posten andra fonder (AA.V) i såväl livförsäkringsbolag som skadeförsäkringsbolag. Beteckningen på posten har samtidigt ändrats.

En rättelse har gjorts i *fjärde punkten*. Undantaget för 5 kap. 2 § 1 skall rätteligen avse 5 kap. 2 § 4 som behandlar vilken myndighet som prövar dispenser från skyldigheten att lämna upplysningar om vissa företagsinnehav. Undantaget motiveras av att samma regel för koncernredovisningens del finns i 7 kap. 3 § 4 ÅRFL.

8 kap. 4 §

Ändringen i paragrafen innebär att bolaget skall överlämna årsredovisningen även till lekmannarevisorn. Syftet är att säkerställa ett gott samarbete mellan revisorn och lekmannarevisorn och ge lekmannarevisorn möjlighet att delge revisorn sina erfarenheter och iakttagelser (jfr prop. 1997/98:99 s. 298). Paragrafen överensstämmer på denna punkt med motsvarande 8 kap. 2 § årsredovisningslagen.

Som en följd av att lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder upphävs har paragrafens *första stycke* ändrats. Den tidigare hänvisningen till ”annan författning” har tagits bort (jfr prop. 1995/96:10 del 4 s. 246).

Bilaga 1

I bilagan finns bestämmelser om uppställningsformen för balansräkningen i års- och koncernredovisningen. Flera ändringar har gjorts i uppställningsformen. Posterna för redovisning av återbäringsfond m.m. under återbäringsmedel (DD) har utgått. Med anledning därav har bokstavsbezeichnungarna på i schemat efterföljande poster justerats, så att bl.a. försäkringstekniska avsättningar (EE) betecknas som (DD). I övrigt har några nya poster tillkommit och vissa benämningar ändrats. Dessa ändringar kommenteras närmare i det följande.

D. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Ändringen innebär att två nya poster tillkommit; tillgångar för villkorad återbäring (D.1) och fondförsäkringstillgångar (D.2). Den förstnämnda posten skall omfatta tillgångar där placeringsrisken bärs av försäkringstagarna till följd av villkor om villkorad återbäring. Posten kan i förekommande fall bli aktuell för motsvarande tillgångsvärden avseende tillgångar som i övrigt skall redovisas som placeringstillgångar (C). Posten D.2 skall omfatta till fondförsäkringar anknutna andelar i fonder där försäkringstagarna bär placeringsrisken.

Det kan anmärkas att de införda delposterna inte får slås samman (se författningskommentaren till 3 kap. 3 §) och att tillgångarna i posterna alltid skall värderas till verkligt värde (se 4 kap. 5 §).

I sammanhanget kan också anmärkas att orealiserade vinster på placeringstillgångar skall sättas av till en fond för orealiserade vinster (4 kap. 6 §). Till den del de orealiserade värdeförändringarna på tillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken svarar mot förändringar i åtagandena mot samma försäkringstagare torde de dock redovisas under posten Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (DD). Någon del i årets resultat som kan sättas av till fonden för orealiserade vinster blir då inte aktuell.

E. Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar

Benämningar på posterna E.1, E.3, E.4 och E.6 har ändrats på samma sätt som posterna under försäkringstekniska avsättningar (DD och EE), se vidare kommentaren till ändringen av dessa poster.

Under eget kapital har konsolideringsfond (AA.IV) tillkommit som en ny post. Posten får betydelse i sådana livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst (se vidare 12 kap. 9 § FRL). Till följd av den nytillkomna posten har beteckningarna på efterföljande poster ändrats.

Som en följd av att posterna för redovisning av återbäringsmedel upphävts skall livförsäkringsbolag redovisa vissa nya poster under eget kapital (se 5 kap. 4 §).

DD. Försäkringstekniska avsättningar

Beteckningen på posterna under denna rubrik har ändrats från EE till DD. Vidare har benämningarna förenklats genom att tillägget ”Avsättningar för” har utmönstrats. Det gäller posterna; Ej intjänade premier och kvardröjande risker (DD.1), Oreglerade skador (DD.3) och Återbäring och rabatter (DD.4).

EE. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagarna bär risk

Beteckningen på posten har ändrats från FF till EE.

En post för villkorad återbäring (EE.1) har införts vid sidan av sådana fondförsäkringsavsättningar som försäkringstagarna står placeringsrisken för (EE.2).

I fråga om villkorad återbäring bör särskilt framhållas att avsättningen avser rätt till *återbäring* som gjorts beroende av en särskild händelse. Det faktum att försäkringsersättning till försäkringstagaren gjorts beroende av att ett försäkringsfall inträffar medför inte att detta åtagande skall redovisas som villkorad återbäring. Liksom tidigare skall varje ytterligare avsättning som görs för att täcka dödsfallsrisker, driftskostnader eller övriga risker redovisas under posten livförsäkringsavsättning (DD.2), se prop. 1995/96:10 del 4 s. 258.

Sådana åtaganden som skall redovisas i posten villkorad återbäring (EE.1) kan vara beroende av andra faktorer än värdeförändringar på vissa tillgångar. Benämningen på rubricerad post har därför anpassats genom att ”placeringsrisk” ändrats till ”risk”. Genom tillägget ”försäkringsteknisk” har markerats att även ifrågavarande slag av avsättningar skall hänföras till bolagets försäkringstekniska avsättningar.

Som tidigare framhållits är i första hand villkoren i försäkringsavtalet styrande för gränsdragningen mellan garanterad och villkorad återbäring. För återbäring som bolaget ensidigt har utfäst är på samma sätt villkoren för den gjorda utfästelsen avgörande.

Det kan alltså inom livförsäkring förekomma två slag av åtaganden för framtida återbäring; *dels* garanterad återbäring, *dels* villkorad återbäring. Eftersom konventionella livförsäkringsbolag får meddela fondförsäkringar i samma juridiska person, kan det i vissa juridiska personers balansräkningar förekomma två kategorier av tillgångar för vilka försäkringstagare bär placeringsrisken; *dels* tillgångar eller tillgångsvärden som

svarar mot villkorad återbäring (tillgångar för villkorad återbäring, D.1), *dels* tillgångar som svarar mot åtaganden för fondförsäkringsavsättningar (fondförsäkringstillgångar, D.2). De tillgångar som innehåses för att täcka försäkringstagarnas villkorade återbäring kan utgöras *dels* av sådana tillgångar som enligt försäkringsavtal innehåses för att täcka försäkringsåtaganden vars finansiella risk bestäms av i avtalet angivna tillgångar, *dels* av andra tillgångar eller tillgångsvärden för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken.

Vid den närmare gränsdragningen mellan vad som skall ingå i olika balansposter bör det inte uteslutas att det finns skäl att beakta om återbäringen tillkommer enskilda försäkringstagare eller kollektivet. Vad som skall tillkomma *enskilda* försäkringstagare såsom garanterad återbäring skulle därför kunna tas upp i posten livförsäkringsavsättning (DD.2) respektive försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (EE). Sådan återbäring som inte har gottskrivits enskilda försäkringstagare skulle däremot, om förutsättningar för en skuldföring föreligger, kunna särredovisas i posten återbäring och rabatter (DD.4). Denna typ av frågor bör vid behov regleras genom redovisningsföreskrifter till ÅRFL.

FF. Avsättningar för andra risker och kostnader

Beteckningen på posten har ändrats från GG till FF.

Rubriceringen av posterna pensioner och liknande förpliktelser (FF.1) och Skatter (FF.2) har ändrats genom att tillägget ”Avsättningar för” tagits bort

Bilaga 2

I bilagan finns föreskrifter om uppställningsformen för resultaträkningen. Bilagan har kompletterats med nya poster för särredovisning av värdeökningar och värdeminskningar på placeringstillgångar uppdelade på balansräkningsposterna tillgångar för villkorad återbäring (D.1) respektive fondförsäkringstillgångar (D.2).

II.3a och II.3b Värdeökningar på placeringstillgångar

Det har införts nya poster för redovisning av värdeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk (II.3a) respektive värdeökning på övriga placeringstillgångar (II.3b). Under förstnämnda post särredovisas värdeökningarna uppdelade på tillgångar för villkorad återbäring (II.3a.aa) respektive fondförsäkringstillgångar (II.3a.bb).

II.6 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar

En ny post för redovisning av förändringarna i de åtaganden för vilka livförsäkringstagarna bär risk har tillkommit (II.6b). Denna post skall i sin

tur delas upp på förändringar hänförliga till villkorad återbäring (II.6b.aa) Prop. 1998/99:87
respektive fondförsäkringsavsättning (II.6b.bb).

II.10a och II.10b Värdeminskning på placeringstillgångar

Det har tillkommit nya poster för redovisning av värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk (II.10a) respektive värdeminskning på övriga placeringstillgångar (II.10b). Under förstnämnda post särredovisas värdeminskningarna uppdelade på tillgångar för villkorad återbäring (II.10a.aa) respektive fondförsäkringstillgångar (II.10a.bb).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Första punkten

Föreskriften innebär att de nya redovisningsreglerna skall träda i kraft den 1 januari år 2000 och börja att tillämpas första gången på räkenskapsår som påbörjas efter den 31 december 1999.

Andra punkten

Föreskriften slår fast att de försäkringsbolag som utnyttjar övergångsmöjligheterna till FRL i visst avseende alltjämt skall tillämpa angivna äldre redovisningsregler. Det innebär bl.a. att försäkringsbolagen skall redovisa återbäringsmedel och lämna de upplysningar om återbäringsmedel som följer av äldre redovisningsbestämmelser. Från och med det räkenskapsår som de nya bestämmelserna om överskottshanteringen i FRL tillämpas, skall de nya redovisningsreglerna följas. Det införda förbudet mot uppskrivning i livförsäkringsbolag gäller däremot från ikraftträdandet.

Tredje punkten

Föreskriften avser sådana livförsäkringsbolag som redovisar en uppskrivningsfond vid ikraftträdande av nya redovisningsregler. För en sådan fond gäller tidigare begränsningar för användningen. Av föreskriften följer också att en sådan uppskrivningsfond skall redovisas som bundet eget kapital i den mån inte övergångsbestämmelsen i punkten 2 är tillämplig och fonden alltjämt redovisas som återbäringsmedel. Av upplysningsreglerna för försäkringsbolag i 5 kap. följer att vissa upplysningar om uppskrivningsfond skall lämnas. Dessa upplysningsregler får betydelse även för uppskrivningsfonder som kvarstår med stöd av förevarande punkt.

Anvisningarna till 31§ kommunalskattelagen:

Punkt 1 av anvisningarna till 31§

I *sextonde stycket* har ett tillägg gjorts beträffande ”flyttning” av en pensionsförsäkring. I stycket har också följdändringar skett med anledning av att reglerna om försäkringstekniska grunder i försäkringsrörelselagen (1982:713, FRL) slopats.

I syfte att underlätta möjligheten att flytta ett livförsäkringssparande godtas en överföring av värdet från en pensionsförsäkring till en annan pensionsförsäkring med samma person som försäkrad. Överföringen skall varken utgöra en skattepliktig intäkt eller medföra avdragsrätt för pensionsspararen.

En förutsättning för att detta skall få ske är att det ingås ett nytt försäkringsavtal som uppfyller de krav som gäller för att försäkringen skall anses som pensionsförsäkring. Det åligger den försäkringsgivare med vilket avtal ursprungligen har träffats att kontrollera att det föreligger ett sådant avtal innan försäkringens värde överförs. Överföringen av medel skall ske direkt till den nya försäkringen. En motsvarande ordning gäller vid byte av pensionssparinstitut enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande (se prop. 1992/93:187 s. 187).

Ett annat villkor för att få till stånd en flyttning är naturligtvis att detta är tillåtet enligt det ursprungliga försäkringsavtalet eller att försäkringsbolaget annars medger det.

Flyttningen av medel bör endast kunna avse hela tillgodohavandet för en och samma försäkring.

En följdändring till ändringarna i försäkringsrörelselagen har gjorts i *tjugotredje stycket*.

En övergångsbestämmelse till ändringarna har införts efter lagrådets granskning. Bestämmelsen beaktar försäkringsgivares möjlighet att tillämpa ordningen med försäkringstekniska grunder enligt övergångsbestämmelserna till ändringarna i FRL.

Bestämmelserna kommenteras också i den allmänna motiveringen, avsnitt 12.

17.6 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen
(1970:979)

4 a §

Paragrafen behandlar den förmånsrätt som följer med försäkringstagares fordran hos försäkringsgivare. Genom ändringen klargörs att förmånsrätt följer inte bara med försäkringstagares utan också med andra ersättningsberättigades fordringar som grundas på försäkringsavtal. Dit räknas bl.a. försäkrad tredje man vid skadeförsäkring och förmånsrätts-

tagare vid livförsäkring samt skadelidande vid ansvarsförsäkring, i den utsträckning denne kan rikta direkta krav mot försäkringsbolaget. Prop. 1998/99:87

17.7 Förslaget till lag om ändring i konsumentförsäkringslagen (1980:38)

4 §

Ändringen innebär att andra stycket har utgått. I det stycket hänvisades till tillsynen över avtalsvillkorens skälighet enligt försäkringsrörelselagen. Tillsyn av skälighet skall visserligen i fortsättningen ske övergångsvis med stöd av 12 kap. 16 § försäkringsrörelselagen (1982:713) och punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i den lagen. Bestämmelserna om skälighet i försäkringsrörelselagen upphävs däremot för nya försäkringar. Förevarande paragrafs hänvisning till försäkringsrörelselagen bör därför redan nu utgå, i enlighet med vad *Lagrådet* förordat. Någon övergångsbestämmelse för äldre avtal behövs inte för denna lagändring.

17.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare

1 §

Lagens tillämpningsområde har ändrats genom att undantaget i *andra stycket* för villkor i verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn har tagits bort.

Ändringen innebär att villkor i försäkringsavtal som ett försäkringsbolag ingår eller avser att ingå med en näringsidkare kan förbjudas av Marknadsdomstolen, om det är att anse som oskäligt.

Ändring innebär att också avtalsvillkor i annan verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn, t.ex. avtalsvillkor i bankverksamhet, kan förbjudas på samma sätt.

Motivet för ändringen kommenteras i den allmänna motiveringen, avsnitt 13.3.6.

Som där närmare utvecklats berör ändringen formellt även försäkringsvillkor i försäkringar som meddelas av ett försäkringsbolag på grund av ett kollektivavtal eller annan bakomliggande överenskommelse mellan en arbetsgivar- och arbetstagarorganisation. Det praktiska utrymmet för att tillämpa lagens förbudsregler på villkor som följer av sådana överenskommelser mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisation torde dock vara mycket begränsat (jfr kommentaren till 36 § avtalslagen, prop. 1975/76:81 s. 11). Särskild hänsyn måste tas till organisationernas fria förhandlingsrätt på arbetsmarknadsområdet.

Lagändringen bör träda i kraft samtidigt med de ändrade rörelsereglerna för försäkringsbolag. Övergångsbestämmelserna har samordnats med bestämmelserna i nya 12 kap. 14 § försäkringsrörelselagen (1982:713) som föreskriver att skälighetsprincipen fortfarande skall tillämpas för vissa försäkringar. Villkor som omfattas av Finansinspektionens tillsyn enligt nämnda lag omfattas därmed inte av förfarandet enligt förevarande lag.

17.9 Förslaget till lagen om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

3 §

En rättelse har gjorts i *punkten 4* på grund av ett förbiseende vid utfärdandet av SFS 1998:1493 (jfr SFS 1998:295).

Efter påpekande från *Lagrådet* föreslås ändringen träda i kraft den 1 juli 1999.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Försäkringsrörelse i förändring 3 (SOU 1995:87)

Prop. 1998/99:87
Bilaga 1

Sveriges Riksbank, Svea Hovrätt, Kammarrätten i Göteborg, Bokföringsnämnden, Kommerskollegium, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Konsumentverket, Konkurrensverket, Riksskatteverket, Redovisningskommittén, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Aktuarieföreningen, Svenska Livförsäkringsbolags Aktuarienämnd, Trafikförsäkringsföreningen, Svenska Bankföreningen, Stadshypotek AB, Sveriges allmänna hypoteksbank, Allmänna Pensionsfonden första-tredje fondstyrelserna, Finansbolagens förening, Svenska Fondhandlareföreningen, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges Industriförbund, Svenska Handelskammarförbundet, Sveriges Advokatsamfund, Svenska Revisorssamfundet (SRS), Sveriges Livförsäkringsföreningars Riksförbund, Sveriges Ackordscentral, Konkursförvaltarkollegiernas förening, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Aktieförbundet, Värdepapperscentralen (VPC), Motorförarnas Helykterhetsförbund, Motormännens Riksförbund, Svenska Kommunförbundet, Pressens Pensionskassa, Försäkringsbranschens pensionskassa, Sparinstitutens pensionskassa, Konsumentkooperationens pensionskassa, Sveriges Köpmannaförbunds pensionskassa, Försäkringstjänstemannaförbundet, Arkitekternas pensionskassa, Fondbolagens förening.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Reformerade försäkringsrörelserregler (Ds 1998:45)

Sveriges Riksbank, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Göteborg, Marknadsdomstolen, Finansinspektionen, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Banklagskommittén, Sveriges Försäkringsförbund, Trafikförsäkringsföreningen, Svenska Aktuarieföreningen, Försäkringsjuridiska föreningen, Konsumenternas försäkringsbyrå, Svenska Livförsäkringsbolags Aktuarienämnd, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens Förening, Svenska Revisorsamfundet (SRS), Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR), Sveriges Advokatsamfund, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Privattjänstemannakartellen (PTK), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Industrieförbund, Företagarnas Riksorganisation, Försäkringstjänstemannaförbundet, Sockenbolagens Riksförbund.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Översyn av rörelse- och tillsynsregler för kollektiva försäkringar (SOU 1998:7)

Sveriges Riksbank, Göta Hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Finansinspektionen, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Företagarnas Riksorganisation, Svenska Bankföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Försäkringsjuridiska Föreningen, Svenska Aktuarieföreningen, Svenska Livförsäkringsbolags Aktuarienämnd, Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Pressens Pensionskassa, Sparinstitutens pensionskassa, Konsumentkooperationens pensionskassa (KP), Sveriges Köpmannaförbunds pensionskassa, Arbetsgivarverket, Statens löne- och pensionsverk, Privattjänstemannakartellen.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Försäkringsgaranti - ett garantisystem för försäkringsersättningar (SOU 1998:22)

Prop. 1998/99:87
Bilaga 4

Sveriges Riksbank, Svea Hovrätt, Kammarrätten i Göteborg, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Riksskatteverket, Juridiska avdelningen Skatteförvaltningen, Insättningsgarantinämnden, Konkurrensverket, Konkursförvaltarkollegiernas förening, Konsumentverket, Sveriges Advokatsamfund, Juridiska fakulteten vid Uppsala Universitet, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges Industriförbund, Sveriges Köpmannaförbund, Svensk Handel, Lantbrukarnas Riksförbund, Företagarnas Riksorganisation, Svenska Bankföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Försäkringstjänstemannaförbundet, Finansförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Försäkringsjuridiska Föreningen, Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR), Svenska Aktuarieföreningen, Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges Ackordscentral, Pressens Pensionskassa.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian om ny associationsrätt för bankaktiebolag och försäkringsbolag (dnr Fi98/476)

Prop. 1998/99:87
Bilaga 5

Sveriges Riksbank, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Patent- och registreringsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Juridiska Fakulteten vid Stockholms Universitet, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Bankföreningen, Postgirot Bank AB, Sveriges Industriförbund, Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR), Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Nya ledningsregler för bankaktiebolag och försäkringsbolag (SOU 1998:27)

Prop. 1998/99:87
Bilaga 6

Sveriges Riksbank, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Bankföreningen, Postgirot Bank AB, Svenska Aktuarieföreningen, Sveriges Industriförbund, Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR), Sveriges Advokatsamfund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över
promemorian om reformerade rörelse regler för
utländska försäkringsgivare (dnr Fi98/3282)

Prop.1998/99:87
Bilaga 7

Finansinspektionen, Sveriges Försäkringsförbund, Utländska
försäkringsbolags förening, Svenska Aktuarieföreningen, Svenska
Livförsäkringsbolags Aktuarienämnd.

Lagförslaget i lagrådsremissen om ändrade försäkringsrörelseregler

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)² dels att 7 kap. 5, 6, 12, 14 och 15 §§, 12 kap. 7 och 8 §§, 13 kap. samt 19 kap. 5 och 6 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 7 kap. 14–17 §§ skall utgå,

dels att nuvarande 5 kap. 1 § skall betecknas 5 kap. 17 § och nuvarande 5 kap. 2 § skall betecknas 5 kap. 19 §,

dels att 1 kap. 1, 3, 5–8, 10 och 11 §§, 2 kap. 3, 3 b, 5, 13 och 17 §§, 3 kap. 2, 2 d, 3, 4 och 6 §§, 4 kap. 1 och 5 §§, de nya 5 kap. 17 och 19 §§, 7 kap. 1–4, 8, 8 a, 9, 10, 10 d, 10 g, 11 a §, 16, 17 a–17 b, 19, 22–24, 26 och 28 §§, 8 kap. 7, 8, 15 och 18 §§, 9 kap. 18–20 §§, 10 kap. 1, 3, 4 och 7 §§, 12 kap. 2, 3, 5, 6 och 9 §§, 14 kap. 14 §, 15 a kap. 3 §, 16 kap. 1–3 och 6 §§, 19 kap. 1 och 11 §§, 20 kap. 4 §, samt rubriken till 5 kap. och rubrikerna närmast före 7 kap. 1 § och 12 kap. 5 §, skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas 24 nya paragrafer, 1 kap. 1 a §, 5 kap. 1–16 och 18 §§, 7 kap. 13 och 29 §§, 10 kap. 15 §, 12 kap. 14–16 §§, och ett nytt kapitel, 11 kap., samt närmast före 5 kap. 1, 2, 4, 9, 11, 12, 17 och 19 §§, 7 kap. 29 §, 10 kap. 15 § och 12 kap. 14 § nya rubriker, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1997/98:186 Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Försäkringsrörelse får drivas endast av försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som fått tillstånd (koncession) till detta enligt denna lag, om inte annat följer av 2 § eller 10 § *fjärde* stycket.

Finansinspektionen skall efter ansökan lämna förhandsbesked om huruvida koncession enligt första stycket krävs för en planerad verksamhet.

Försäkringsbolagen skall stå under tillsyn av Finansinspektionen och vara registrerade hos denna.

För varje försäkringsbolag skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

Försäkringsrörelse får drivas endast av försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som fått tillstånd (koncession) till detta enligt denna lag, om inte annat följer av 2 § eller 10 § *tredje* stycket.

¹ Jfr rådets direktiv 84/253/EEG om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (EGT nr L 126, 12.5. 1984, s. 20 Celex 389L0048).

² Lagen omtryckt 1995:1567.

1 a §

Försäkringsrörelse skall bedrivas med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringsagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna kan fullgöras.

Information till liv- och skadeförsäkringstagare och dem som erbjuds att teckna en sådan försäkring, skall vara anpassad efter försäkringens art och tydligt visa försäkringens villkor och värdeutveckling. Även andra ersättningsberättigade på grund av liv- och skadeförsäkringar skall ges den information de behöver.

Anskaffning av försäkringar, förvaltning och skadereglering skall ske enligt god försäkringsstandard. Försäkringsrörelsen skall bedrivas så att försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades intressen på grund av direkt försäkring inte otillbörligt åsidosätts.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vilken information som ett försäkringsbolag skall lämna till försäkringstagarna, andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna och till dem som erbjuds att teckna en försäkring i bolaget.

3 §

Ett försäkringsbolag får inte driva annan rörelse än försäkringsrörelse, om det inte finns särskilda skäl för det.

Rörelse som avses i 2 kap. 3 b § (direkt livförsäkringsrörelse) får förenas endast med direkt skadeförsäkringsrörelse som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 1 och 2 samt med rörelse avseende återförsäkring

(indirekt försäkring) av försäkring enligt någon av dessa klasser och av livförsäkring, om inte annat följer av tredje stycket.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Utöver vad som följer av andra stycket får direkt livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse bedrivas i samma försäkringsbolag, om sådan verksamhet samtidigt bedrivs vid tidpunkten för undertecknandet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, den 2 maj 1992.

Direkt livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse som bedrivs i samma försäkringsbolag enligt andra eller tredje stycket skall hållas åtskilda hos bolaget.

Särskilda bestämmelser finns i 5 kap. 1 § om försäkringsbolagets upplåning samt i 7 kap. 17 och 17 a §§ om innehav av aktier och andelar i vissa företag.

5 §

Bestämmelserna om livförsäkring, med undantag för 1 kap. 8 a § samt 7 kap. 22, 23 och 26 §§, får tillämpas för skadeförsäkringar som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 1 och 2 samt för avgångsbidragsförsäkringar.

Bestämmelserna om livförsäkring, med undantag för 1 kap. 8 a § samt 7 kap. 2, 22, 23 och 26 §§, behöver inte tillämpas för sådana livförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klasserna 1 b och 4 om premien är beräknad och bestämd för längst fem år.

Ersättning, som utges i form av livränta eller sjukränta, tillhör endera livförsäkring eller annan försäkring beroende på vilket av dessa slag av försäkringar som har meddelats. Har en sådan ränta inköpts i ett livförsäkringsbolag, skall den dock i detta bolag höra till livförsäkring.

För sådan livränta eller sjukränta som tillhör annan försäkring än livförsäkring gäller de särskilda bestämmelserna om livförsäkring i 7 kap. 2 och 11 a §§, 8 kap. 18 § samt 14 kap. 7, 21 och 24–28 §§.

För sådan livränta eller sjukränta som tillhör annan försäkring än livförsäkring gäller de särskilda bestämmelserna om livförsäkring i 7 kap. 2 och 11 a §§ samt 14 kap. 7, 21 och 24–28 §§.

6 §

I ett försäkringsaktiebolag svarar delägarna inte personligen för bolagets förpliktelser.

I ett försäkringsbolag svarar delägarna inte personligen för bolagets förpliktelser. I 7 § finns bestämmelser om kapitaltillskott i form av uttaxering hos delägare.

Försäkringsaktiebolag är privat försäkringsaktiebolag eller publikt försäkringsaktiebolag. Denna lag gäller för samtliga försäkringsaktiebolag, om inte annat föreskrivs.

Är bolagets aktiekapital fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

7 §

Delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag är försäkringstagarna. Återförsäkringstagare skall dock inte på grund av återförsäkringen anses som delägare. *I fråga om livförsäkring, sjuk- och olycksfallsförsäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 1 och 2, avgångsbidragsförsäkring samt återförsäkring svarar endast bolagets tillgångar för dess förpliktelser. För försäkringar av annat slag svarar delägarna personligen för bolagets förpliktelser utan begränsning eller med begränsning till ett visst belopp.*

Delägarnas ansvarighet får göras gällande endast på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Med delägare avses i *de följande kapitlen* endast delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag.

Delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag är försäkringstagarna. Återförsäkringstagare skall dock inte på grund av återförsäkringen anses som delägare.

I bolagsordningen får det föreskrivas att också de försäkrade skall vara delägare, även om de inte samtidigt är försäkringstagare, för en försäkring som

1. tecknas av en arbetsgivare för att ge försäkringsskydd åt anställda, och

2. grundas på kollektivavtal.

I bolagsordningen för ett skadeförsäkringsbolag får föreskrivas att en sådan delägare som avses i första stycket skall täcka skulder, avsättningar eller förluster i direkt skadeförsäkringsrörelse genom att göra kapitaltillskott till bolaget (uttaxering).

En delägars skyldighet enligt tredje stycket får endast göras gällande

1. för skadeförsäkring som inte tecknats av en konsument eller ett dödsbo för enskilt eller i huvudsak enskilt ändamål, och

2. om det saknas tillgångar eller medel för att täcka skulderna och avsättningarna respektive förlusten.

Med delägare avses i *denna lag, med undantag för 6 §*, endast delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag.

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge undantag från bestämmelserna i fjärde stycket 1 för lokala skadeförsäkringsbolag som inte behöver ha en auktoriserad revisor enligt 10 kap. 4 §.

8 §

Ett ömsesidigt försäkringsbolag får inte bildas utan garantikapital,

Ett ömsesidigt försäkringsbolag får inte bildas utan garantikapital,

om det inte finns särskilda skäl för det. Garantikapitalet skall betalas med pengar. Garantikapitalet skall återbetalas när det inte längre behövs för rörelsens ändamålsenliga bedrivande och en återbetalning är förenlig med bestämmelserna om kapitalbasens sammansättning och storlek i 7 kap. 22–27 §§. Om villkor för sådan återbetalning finns bestämmelser i 12 kap. 4 §.

om det inte finns särskilda skäl för det. *Om det behövs får tillskott av garantikapital göras även under rörelsens gång.* Garantikapitalet skall betalas med pengar. Garantikapitalet skall återbetalas när det inte längre behövs för rörelsens ändamålsenliga bedrivande och en återbetalning är förenlig med bestämmelserna om kapitalbasens sammansättning och storlek i 7 kap. 22–27 §§. Om villkor för sådan återbetalning finns bestämmelser i 12 kap. 4 §.

Lydelse enligt prop. 1997/98:186

Föreslagen lydelse

10 §

I fråga om livförsäkringar, som gäller endast för dödsfall och meddelas för en tid av längst fem år eller mot en premie som är beräknad och bestämd för längst fem år i sänder, får undantag medges från bestämmelserna om livförsäkring. Från bestämmelserna om förbud mot fondemission i 4 kap. 1 § och vinstutdelning i 12 kap. 2 §, bestämmelserna om beräkning av premiereserv i 7 kap. 2 § samt bestämmelserna om kapitalbas, garantibelopp och solvensmarginal i 1 kap. 8 a § samt 7 kap. 22, 23 och 26 §§ får dock undantag inte medges.

Undantag från denna lag får medges i fråga om mottagna återförsäkringar, i den mån det prövas skäligt. Undantag för ett mottagande bolag som avses i fjärde stycket 3 skall vara förenligt med EG:s rättsakter i fråga om direkt försäkring.

Om ett försäkringsbolag driver rörelse i utlandet, får sådana avvikelser från denna lag medges som föranleds av hänsyn till utländsk rätt eller rättstillämpning.

I fråga om skadeförsäkringar får undantag från denna lag medges för

1. ömsesidiga försäkringsbolag som driver skadeförsäkringsrörelse under förutsättning att verksamheten inte omfattar kredit eller borgensför-

Undantag från denna lag får medges i fråga om mottagna återförsäkringar, i den mån det prövas skäligt. Undantag för ett mottagande bolag som avses i tredje stycket 3 skall vara förenligt med EG:s rättsakter i fråga om direkt försäkring.

säkring eller annan ansvarsförsäkring än sådan som enligt 2 kap. 3 a § tredje stycket behandlas som underordnad, att den årliga premieinkomsten från skadeförsäkringsrörelsen inte överstiger ett belopp motsvarande en miljon ecu samt att minst hälften av denna premieinkomst härrör från bolagets delägare,

2. lokala skadeförsäkringsbolag som meddelar endast försäkring enligt 2 kap. 3 a § första stycket klass 18 (assistans) i form av naturaförmåner och vilkas årliga premieinkomst inte överstiger ett belopp motsvarande 200 000 ecu,

3. ömsesidiga försäkringsbolag som enligt avtal med ett annat sådant bolag (det mottagande bolaget) fullt ut återförsäkrar alla sina avtal om direkt försäkring eller överlåter samtliga sina förpliktelser enligt försäkringsavtalen.

Frågor om medgivande enligt första – fjärde styckena prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.

Frågor om medgivanden enligt första – tredje styckena prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Ett privat försäkringsaktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte genom annonsering söka sprida aktier eller teckningsrätter i bolaget eller av bolaget utgivna skuldebrev.

Ett privat försäkringsaktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte genom annonsering söka sprida aktier eller teckningsrätter i bolaget eller av bolaget utgivna skuldebrev *eller optionsbevis*.

Ett bolag eller en aktieägare som avses i första stycket får inte heller på annat sätt söka sprida i första stycket angivna värdepapper genom att erbjuda fler än 200 personer att teckna eller förvärva värdepapperen. Detta gäller dock inte om erbjudandet riktar sig enbart till en krets som i förväg har anmält intresse av sådana erbjudanden och antalet utbudna poster inte överstiger 200.

Begränsningarna i första och andra styckena gäller inte erbjudanden som avser överlåtelse till högst tio förvärvare.

I första stycket angivna värdepapper som har givits ut av ett privat försäkringsaktiebolag får inte bli föremål för handel på börs eller annan organiserad marknadsplats.

2 kap.

3 §

Stiftarna skall ansöka om koncession samt upprätta en bolagsordning som stadfästas.

Ansökan om koncession och stadfästelse av bolagsordning prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

Till ansökan skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten. Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande*, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vad verksamhetsplanen skall innehålla.

Vid behandlingen av en ansökan om stadfästelse av bolagsordning prövas att bolagsordningen överensstämmer med denna lag och med andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Bolagsordningen skall stadfästas och koncession beviljas, om

1. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en *sund försäkringsverksamhet*,

2. det kan antas att de som kommer att *äga* ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka en *sund utveckling* av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag och

3. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett försäkringsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift. Bolagsordningen får inte stadfästas och koncession inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och koncession beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Koncession beviljas tills vidare eller, om särskilda omständigheter föranleder detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut. Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs något ytterligare försäkringsbolag.

Till ansökan skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten. Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela föreskrifter om vad verksamhetsplanen skall innehålla.

Bolagsordningen skall stadfästas och koncessionen beviljas, om

1. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven i denna lag och övriga författningar som reglerar verksamheten,

2. det kan antas att de som kommer att *ha* ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka *de krav på* verksamheten i bolaget *som avses i 1* och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag och

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid samt vid ändring av en bolagsordning eller av en beviljad koncession gäller första - sjunde styckena i tillämpliga delar.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §

Koncession för direkt livförsäkringsrörelse skall avse en eller flera av följande försäkringsklasser eller risk som hänför sig till en sådan klass:

1 a) försäkring där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodiska utbetalningar) är beroende av en persons eller flera personers liv, dock inte försäkringar enligt klass 3,

b) försäkring som meddelas som tillägg till försäkring enligt a,

2 a) försäkring som utfaller vid giftermål,

b) försäkring som utfaller vid födelse,

3. försäkring som avses i klasserna 1 a och 2 som är anknuten till värdepappersfonder,

3. försäkring som avses i klasserna 1 a och 2 som är anknuten till *fonder vilka förvaltas av fondförvaltare med rätt att utöva fondverksamhet enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder (fondförsäkring),*

4. sjukförsäkring och olycksfallsförsäkring som gäller för längre tid än fem år, under obestämd tid eller till dess den försäkrade uppnått en viss ålder och som inte får sägas upp av försäkringsbolaget eller får sägas upp endast under särskilda förhållanden som anges i försäkringsavtalet.

Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* får meddela närmare föreskrifter om de risker som hänför sig till varje försäkringsklass.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela närmare föreskrifter om de risker som hänför sig till varje försäkringsklass.

5 §

Bolagsordningen skall ange *för samtliga försäkringsbolag*

1. bolagets firma,

2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,

3. föremålet för bolagets verksamhet, varvid det särskilt skall anges om verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring,

4. om bolaget skall driva försäkringsrörelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman, samt tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,

6. sättet att sammankalla bolagsstämman,

7. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman,

8. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst,

9. *i vilken utsträckning bolaget*

är skyldig att teckna återförsäk-
ring,

för försäkringsaktiebolag

10. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maxi-
mikapitalet,

11. aktiernas nominella belopp,
för ömsesidiga försäkringsbolag

12. garantikapitalet,

13. regler för hur rösträtten skall utövas och hur beslut skall fattas på bolagsstämman, varvid särskilt skall anges om och i vilken utsträckning delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade samt i vilken utsträckning rösträtt skall tillkomma garanterna,

14. intill vilket belopp och i vilken ordning delägarna är *personli-
gen ansvariga för bolagets för-
pliktelser, om inte uteslutande bo-
lagets tillgångar svarar för bola-
gets förpliktelser,*

15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som skall vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,

16. *vilken begränsning som skall gälla för mottagen återförsäkring i förhållande till den direkta försäk-
ringen, om verksamheten avser såväl direkt försäkring som motta-
gen återförsäkring,*

17. i vilken ordning garanterna skall betala in det tecknade garantika-
pitalet samt

18. om och i vilken ordning ränta skall betalas på garanti-
kapitalet och vinst delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

I fråga om publika försäkringsaktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

för försäkringsaktiebolag

9. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maxi-
mikapitalet,

10. aktiernas nominella belopp,
för ömsesidiga försäkringsbolag

11. *den krets av försäkrade som i denna egenskap är delägare, om inte endast försäkringstagarna är delägare,*

14. *för vilka försäkringar, i vilka situationer, intill vilket belopp och i vilken ordning uttaxering kan ske hos delägarna i skadeförsäkrings-
bolag samt hur uttaxeringen skall genomföras,*

16. *hur tillgångarna skall för-
delas mellan delägarna vid bola-
gets upplösning,*

18. om och i vilken ordning vinst skall delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

Ett försäkringsbolag skall anmälas för registrering senast sex månader efter det att koncession har beviljats.

För registrering av ett försäkringsaktiebolag krävs

1. att det sammanlagda nominella beloppet av tecknade och tilldelade aktier efter avdrag för de aktier som enligt 15 § har förklarats förverkade och inte har övertagits av någon annan (bolagets aktiekapital) svarar mot aktiekapitalet eller minimikapitalet enligt bolagsordningen,

2. att de aktier som ingår i bolagets aktiekapital är helt betalda och

3. att auktoriserad revisor skriftligen intygar att betalning enligt 2 har skett och att all apportegendom är tillförd bolaget. Av revisorns yttrande skall framgå att apportegendomen i stiftelseurkunden inte har åsatts högre värde än det verkliga värdet för försäkringsaktiebolaget och att egendomen är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet. I yttrandet skall revisorn beskriva apportegendomen och ange vilken metod som har använts vid värderingen av den. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

Genom registreringen fastställs bolagets aktiekapital till det belopp som anges i andra stycket 1. De aktier som enligt 15 § har förklarats förverkade och inte övertagits av någon annan blir därvid ogiltiga.

För registrering av ett ömsesidigt bolag, där garantikapital skall finnas, krävs

1. att minst hälften av garantikapitalet har betalats och

2. att garanterna har lämnat till bolaget ställda skriftliga förbindelser på de belopp som inte har betalats.

För registrering av ett ömsesidigt bolag, där garantikapital skall finnas, krävs *att hela garantikapitalet är inbetalt.*

Om inte försäkringsbolaget anmäls för registrering inom den tid som anges i första stycket eller om Finansinspektionen genom lagakraftägande beslut har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering av bolaget, har frågan om bolagets bildande fallit. Styrelseledamöterna ansvarar solidariskt för återbetalningen av de belopp som har betalats in på de tecknade aktierna, eller som har erlagts på grund av garantiavtalet eller de tecknade försäkringarna. Till beloppen skall läggas uppkommen avkastning varjämte avdrag skall göras för kostnaderna på grund av åtgärder enligt 18 § första stycket tredje meningen. Detsamma gäller i fråga om apportegendom.

17 §

Garantikapitalet i ett ömsesidigt försäkringsbolag skall vara *betalt* senast *inom två år* från dagen för beslutet om *bolagets bildande*.

Tillskott av garantikapital som görs under rörelsens gång i ett ömsesidigt försäkringsbolag, skall vara *inbetalt* senast *sex månader* från dagen för beslutet om *tillskottet*.

3 kap.
2 §³

Aktier kan fritt överlåtas och förvärfvas, om något annat inte följer av bestämmelserna i detta kapitel eller i övrigt av lag.

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett försäkringsaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav enligt 1 kap. 9 a §, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärv har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i andra och tredje styckena, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka *en sund utveckling av bolagets verksamhet* och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i andra och tredje styckena, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka *de krav på verksamheten i bolaget som avses i 2 kap. 3 § femte stycket 1* och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan försäkringsbolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Inspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt andra eller tredje stycket inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

2 d §⁴

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar *en sund utveckling av verksamheten i*

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar *de krav på verksamheten i försäk-*

³ Senaste lydelse 1996:753.

⁴ Senaste lydelse 1996:753.

försäkringsbolaget, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Det samma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

ringsbolaget som avses i 2 kap. 3 § femte stycket 1, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Det samma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 2 §, får inspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 2 e §.

3 §

I bolagsordningen kan tas in förbehåll att en aktieägare eller någon annan skall ha rätt att lösa sådana aktier som övergår till ny ägare. Förbehållet skall ange

1. vilka som har lösningsrätt och, om lösningsrätten inte skall kunna utövas vid vissa fång, vilka slags fång som har undantagits,

2. den ordning i vilken lösningsrätten tillkommer de lösningsberättigade inbördes,

3. den tid, ej överstigande två månader från anmälan hos styrelsen om en akties övergång, inom vilken lösningsanspråket skall framställas hos bolaget,

4. den tid inom vilken lösen skall betalas; denna tid får inte överstiga en månad räknat från den tidpunkt då lösenbeloppet bestämdes.

Förvärvas flera aktier genom samma fång, kan, om något annat inte följer av förbehållet, lösningsrätten inte utövas för mindre antal aktier än fångets omfattar. Om tillämpningen av föreskrifterna i bolagsordningen om lösens belopp skulle bereda någon en otillbörlig fördel, kan jämkning ske.

När en anmälan gjorts om aktiens övergång, skall styrelsen genast skriftligen meddela detta till varje lösningsberättigad vars postadress är införd i aktieboken eller på annat sätt känd för bolaget.

Om något annat inte föreskrivs i bolagsordningen, skall tvister om lösningsrätten och om lösenbeloppets storlek prövas av tre skiljemän enligt lagen (1929:145) om skiljemän.

Innan det visar sig att lösningsrätten inte begagnas kan den till vilken aktien har övergått inte utöva någon annan rätt på grund av aktien gentemot bolaget än rätt till vinstutdelning och företrädesrätt till teckning av nya aktier vid nyemission. Rättigheter och skyldigheter på grund av sådan teckning övergår till den som begagnar sig av lösningsrätten.

Innan det visar sig att lösningsrätten inte begagnas kan den till vilken aktien har övergått inte utöva någon annan rätt på grund av aktien gentemot bolaget än rätt till vinstutdelning och företrädesrätt till teckning av nya aktier vid nyemission *eller till teckning av andel i lån som avses i 5 kap.* Rättigheter och skyldigheter på grund av sådan teckning övergår till den som begagnar sig av lösningsrätten.

4 §

Aktiebrev skall ställas till viss man. Det får lämnas ut endast till sådan aktieägare som är införd i aktieboken och först när den eller de aktier brevet lyder på har betalats. Vidare fordras

1. att försäkringsaktiebolaget har registrerats, om aktien har tecknats vid bolagets bildande, eller

2. att nyemissionen eller fondemissionen har registrerats, om aktien tillkommit på grund av emissionen.

2. att nyemissionen eller fondemissionen har registrerats, om aktien tillkommit på grund av emissionen, *eller*

3. att registrering har skett enligt 5 kap. 15 §, om aktien har tillkommit på grund av utbyte eller nyteckning enligt 5 kap.

Aktiebrevet skall undertecknas av styrelsen eller enligt styrelsens fullmakt av en bank. Namnteckningarna får återges genom tryckning eller på något annat liknande sätt. Brevet skall ange bolagets firma, ordningsnummer på den eller de aktier varpå brevet lyder, aktiens nominella belopp och dagen för utfärdandet. Kan, när aktiebrevet ges ut, aktier av olika slag finnas enligt bolagsordningen, skall aktieslaget anges i brevet. Om bolagsordningen innehåller förbehåll enligt 1 § fjärde stycket, 3 §, 8 § eller 6 kap. 8 §, skall detta tydligt anges i brevet på sådan aktie som avses med förbehållet. Uppgiften kan ges i förkortad form. Förkortningsformerna fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

När utbetalning görs vid inlösen av en aktie eller vid minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Har utan återbetalning en aktie dragits in eller det nominella beloppet ändrats, skall så snart som möjligt en påskrift om detta göras på aktiebrevet.

Ett aktiebrev, som i samband med dödning eller vid utbyte ges ut i stället för ett annat, skall innehålla uppgift om detta. Utbyts ett aktiebrev

mot ett eller flera andra aktiebrev skall det äldre aktiebrevet och de därtill hörande kupongarken makuleras på ett betryggande sätt.

Emissionsbevis skall undertecknas på det sätt som anges i andra stycket.

Emissionsbevis *samt de skuldebrev och optionsbevis som avses i 5 kap.* skall undertecknas på det sätt som anges i andra stycket.

6 §

Om ett aktiebrev eller ett till viss man ställt emissionsbevis överlåts eller pantsätts, skall bestämmelserna om skuldebrev till viss man eller order i 13, 14 och 22 §§ lagen (1936:81) om skuldebrev tillämpas. Härvid är den som innehar ett aktiebrev och enligt bolagets anteckning på detta är införd som ägare i aktieboken likställd med den som enligt 13 § andra stycket nämnda lag förmodas äga rätt att göra skuldebrevet gällande.

Överlåts eller pantsätts ett emissionsbevis som inte är ställt till viss man, skall bestämmelserna om skuldebrev till innehavaren i 13, 14 och 22 §§ lagen om skuldebrev tillämpas.

Om ett aktiebrev eller ett till viss man ställt emissionsbevis *eller optionsbevis* överlåts eller pantsätts, skall bestämmelserna om skuldebrev till viss man eller order i 13, 14 och 22 §§ lagen (1936:81) om skuldebrev tillämpas. Härvid är den som innehar ett aktiebrev och enligt bolagets anteckning på detta är införd som ägare i aktieboken likställd med den som enligt 13 § andra stycket nämnda lag förmodas äga rätt att göra skuldebrevet gällande.

Överlåts eller pantsätts ett emissionsbevis *eller ett optionsbevis* som inte är ställt till viss man, skall bestämmelserna om skuldebrev till innehavaren i 13, 14 och 22 §§ lagen om skuldebrev tillämpas.

Om utdelningskuponger finns bestämmelser i 24 och 25 §§ lagen om skuldebrev.

4 kap.

1 §

Aktiekapitalet kan ökas genom att aktier tecknas mot betalning (nyemission) eller genom att aktier ges ut eller aktiernas nominella belopp höjs utan ny betalning (fondemission). En fondemission kan endast ske i skadeförsäkringsbolag.

Beslut om emission fattas av bolagsstämman, om något annat inte följer av 16 eller 17 §. Sådana beslut får inte fattas förrän bolaget har blivit registrerat. Behöver bolagsordningen ändras skall beslut om detta fattas först. Ett beslut om emission får fattas innan ändringen stadfästs om beslutet görs beroende av att stadfästelse meddelas.

Aktiekapitalet kan ökas genom att aktier tecknas mot betalning (nyemission) eller genom att aktier ges ut eller aktiernas nominella belopp höjs utan ny betalning (fondemission). En fondemission kan endast ske i skadeförsäkringsbolag *och i livförsäkringsbolag som får dela ut vinst.*

Vid nyemission får betalning för aktier inte understiga det nominella beloppet.

Vid fondemission får inte till aktiekapitalet föras över belopp som understiger summan av de nya aktiernas nominella belopp eller den sammanlagda höjningen av aktiernas nominella belopp.

I fråga om försäkringsaktiebolag, som enligt insiderlagen (1990:1342) utgör aktiemarknadsbolag, samt dotteraktiebolag till sådana bolag gäller, förutom föreskrifterna i detta kapitel, bestämmelserna i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m.

5 §

Vid en kontantemission och vid en fondemission har aktieägarna företrädesrätt till de nya aktierna i förhållande till det antal aktier de förut äger, om något annat inte har bestämts *antingen* i bolagsordningen enligt 3 kap. 1 § andra stycket 3 eller, vid en kontantemission, i emissionsbeslutet.

Vid en kontantemission och vid en fondemission har aktieägarna företrädesrätt till de nya aktierna i förhållande till det antal aktier de förut äger, om något annat inte

1. har bestämts i bolagsordningen enligt 3 kap. 1 § andra stycket 3 eller, vid en kontantemission, i emissionsbeslutet, *eller*

2. följer av villkor som enligt 5 kap. 5 § första stycket 8 har meddelats vid emission av skuldebrev.

Beslut av bolagsstämman att avvika från aktieägarnas företrädesrätt är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

5 kap.

Upptagande av vissa penninglån

Upplåning

Begränsningar för upplåning

1 §

Ett försäkringsbolag får endast ta upp eller ta över penninglån (upplåning) i den utsträckning som följer av denna bestämmelse.

Upplåning får ske för att effektivisera kapitalförvaltningen eller om det i övrigt är motiverat av den bedrivna försäkringsrörelsen, under förutsättning att den samlade upplåningen är av ringa betydelse med hänsyn till rörelsens omfattning och kapitalbasens storlek.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämp-

ningen av bestämmelserna i andra stycket.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge undantag från begränsningen i andra stycket att upplåningen skall vara av ringa betydelse.

Allmänna bestämmelser om konvertibla skuldebrev m.m.

2 §

Skadeförsäkringsaktiebolag och livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst till aktieägarna, kan mot ersättning ge ut konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Sådana skuldebrev skall ställas till innehavaren eller till viss man eller order.

Konvertibla skuldebrev skall innehålla en utfästelse från bolaget om att borgenären har rätt att helt eller delvis byta ut sin fordran enligt skuldebreven mot aktier i bolaget. Skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning skall ge borgenären rätt att teckna aktier i bolaget mot betalning i pengar.

Villkoren för utbyte eller nyteckning av aktie skall bestämmas så att utbyte eller nyteckning kan ske utan att bolagsordningen ändras. Ersättningen för ett konvertibelt skuldebrev får inte understiga det nominella beloppet på aktie som lämnas ut vid utbyte, om inte mellanskillnaden täcks genom kontant betalning vid utbytet. Skall ett konvertibelt skuldebrev kunna betalas med annan egendom än pengar (apport) gäller bestämmelserna i 2 kap. 2 §.

Optionsrätt till nyteckning kan knytas till optionsbevis som är fogade till skuldebrev. Borgenären får avskilja ett optionsbevis från ett skuldebrev och förfoga över

beviset särskilt, om det inte i skuldebrevet föreskrivs att beviset får avskiljas först efter viss tid.

I fråga om försäkringsaktiebolag som enligt insiderlagen (1990:1342) utgör aktiemarknadsbolag, samt dotterbolag till sådana bolag gäller, förutom föreskrifterna i detta kapitel, bestämmelserna i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m.

*Av lagen (1998:1479) om kon-
toföring av finansiella instrument framgår att utfästelser som avses i de i denna paragraf angivna skuldebreven och optionsbevisen kan registreras enligt den lagen och att skuldebrev eller optionsbevis inte får utfärdas om registrering skall ske. I sådana fall gäller bestämmelserna i detta kapitel i tillämpliga delar.*

3 §

Vid emission av skuldebrev mot betalning i pengar har aktieägarna företrädesrätt att teckna sig för förvärv av skuldebrev som om emissionen gällde de aktier som kan komma att träda i stället för skuldebreven eller nytecknas på grund av optionsrätt.

Beslut av bolagsstämman att avvika från aktieägarnas företrädesrätt är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Förfarandet vid emissionen

4 §

Beslut om emission av skuldebrev fattas av bolagsstämman, om något annat inte följer av 9 eller 10 §. Behöver bolagsordningen ändras, skall beslut om detta fattas

först. Ett beslut om emission får fattas innan ändringen har stadfästts, om beslutet görs beroende av att stadfästelse meddelas. I fråga om förslag till beslut om emission och om kallelse till bolagsstämma skall 4 kap. 7 § tillämpas.

5 §

Beslutet om emission skall ange

1. emissionens belopp eller högsta belopp eller det lägsta och högsta beloppet för emissionen,

2. den företrädesrätt att delta i emissionen som tillkommer aktieägare eller någon annan eller vem som annars får delta i emissionen,

3. den tid inom vilken teckning av skuldebrev kan ske, när ett visst belopp eller ett lägsta belopp har bestämts för emissionen,

4. den tid inom vilken aktieägare kan använda sin företrädesrätt till teckning,

5. skuldebrevens nominella belopp, emissionskursen och räntesatsen,

6. den tid inom vilken tecknade skuldebrev skall betalas samt den beräkningsgrund, enligt vilken vid övertäckning de skuldebrev som inte tecknats med företrädesrätt skall fördelas, om det inte föreskrivs att fördelningen skall bestämmas av styrelsen,

7. tiden och villkoren för utbytet eller nyteckningen,

8. den rätt som skall tillkomma borgenären eller innehavaren av optionsbevis för den händelse aktiekapitalet före utbytet eller nyteckningen ökas eller sätts ned eller nya konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning ges ut eller bolaget upplöses eller upphör genom fusion,

9. det belopp som aktiekapitalet skall kunna ökas med genom ut-

byte eller nyteckning,

10. det aktieslag som de nya aktierna skall höra till, i de fall aktier av olika slag finns eller kan utges, samt

11. den rätt till utdelning som tillkommer de nya aktierna samt det räkenskapsår för vilket rätten till utdelning inträder.

Den tid inom vilken aktieägare kan använda sin företrädesrätt enligt första stycket 4 får inte vara kortare än två veckor. Tiden räknas från

1. kungörelsen enligt 7 § första stycket första meningen,

2. beslutet, när det gäller sådana fall som avses i 7 § fjärde stycket, eller

3. avstämningsdagen, när det gäller avstämningsbolag.

Om ett förbehåll enligt 3 kap. 1 § femte stycket eller 3 § eller 6 kap. 8 § skall gälla för de nya aktierna, skall emissionsbeslutet innehålla en upplysning om detta.

Om en aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen, gäller för avstämningsbolag att avstämningsdagen skall anges i emissionsbeslutet. Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än tre veckor från kungörelsen enligt 7 § första stycket första meningen.

Om ett skuldebrev skall bli föremål för handel vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad, kan det i emissionsbeslutet tas upp ett bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen inom sig förordnar att innan teckning påbörjas bestämma emissionens belopp, emissionskursen, räntesatsen och villkoren för utbyte eller nyteckning. I fråga om avstämningsbolag skall dock nämnda villkor bestämmas senast på avstämningsdagen, om aktie-

ägarna skall ha företrädesrätt att delta i emissionen.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 3 och 4 §§ gäller i tillämpliga delar vid emission av konvertibla skuldebrev.

7 §

Bolagsstämman beslut om emission eller en redogörelse för det väsentliga innehållet i beslutet skall genast kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. Kungörs inte beslutet i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var beslutet hålls tillgängligt. Har bolagsstämman enligt 5 § femte stycket överlämnat åt någon annan att besluta om emissionens belopp, emissionskursen, räntesatsen och villkoren för utbyte eller nyteckning, skall vad som beslutats om detta kungöras på motsvarande sätt.

Är försäkringsaktiebolaget inte ett avstämningsbolag, skall beslutet om emission genast sändas till de aktieägare vars postadresser är kända för bolaget, om aktieägarna skall ha företrädesrätt att delta i emissionen.

I fråga om avstämningsbolag skall till emissionsbevisen, när dessa översänds, fogas de beslut av styrelsen, eller av den som styrelsen inom sig förordnar, som rör emissionens belopp, emissionskursen, räntesatsen och villkoren för utbyte eller nyteckning.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för andra bolag än avstämningsbolag, om samtliga aktieägare varit företrädare vid den bolagsstämma som beslutat emissionen, och emis-

*sionsbeslutet inte innehåller be-
myndigande enligt 5 § femte
stycket.*

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

8 §

*Om ett visst belopp eller ett
lägsta belopp för emissionen har
bestämts, har beslutet om emissio-
nen förfallit, om beloppet inte har
tecknats inom teckningstiden. Det-
samma gäller ett beslut om en så-
dan ändring av bolagsordningen
som förutsätter att aktiekapitalet
ökas. Vad som har betalats för de
tecknade skuldebrevens skall i så-
dana fall genast betalas tillbaka.*

*Bestämmelserna i 4 kap. 13 §
gäller i tillämpliga delar vid emis-
sion av konvertibla skuldebrev.*

*När teckningen av skuldebrevens
avslutats, skall försäkringsaktie-
bolaget genast för registrering an-
mäla beslutet om emissionen och
det nominella beloppet av det lån
som tecknats, om beslutet inte har
förfallit enligt första stycket. För
registrering krävs att full betalning
enligt registret erlagts för alla de
aktier som ingår i det förut
registrerade aktiekapitalet samt att
behövliga ändringar av bolagsord-
ningen har stadfästs.*

Styrelsens beslut om emission

9 §

*Styrelsen kan besluta om emis-
sion av skuldebrev och om avvii-
kelse från aktieägares företrädes-
rätt under förutsättning av bolags-
stämmans godkännande. Bestäm-
melserna i 5–7 §§ och 8 § första
stycket skall då gälla i tillämpliga
delar.*

*I fråga om styrelsens begäran
om bolagsstämmans godkännande
skall 4 kap. 7 § tillämpas. Vad som
där sägs om förslag till emissions-
beslut skall i stället gälla styrelsens*

beslut. Beslut av bolagsstämman att godkänna avvikelse från aktieägares företrädesrätt enligt 3 § första stycket är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Emissionsbeslutet skall anmälas för registrering enligt 8 § tredje stycket när det har godkänts av stämman och teckningen av skuldebrev avslutats. Har en sådan anmälan inte gjorts inom ett år från styrelsens beslut om emission, är beslutet förfallet.

10 §

Bolagsstämman kan bemyndiga styrelsen att fatta beslut om en emission som kan ske utan ändring i bolagsordningen och att därvid avvika från aktieägarnas företrädesrätt enligt 3 §. Bemyndigande att avvika från bestämmelserna i 3 § första stycket om aktieägares företrädesrätt är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Skall skuldebrev kunna tecknas mot tillskott av annan egendom än pengar eller med andra villkor eller skall avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt kunna göras, skall detta särskilt anges i bolagsstämmans bemyndigande. Bemyndigandet skall innehålla bestämmelser om den tid, längst till nästa ordinarie bolagsstämma, inom vilken styrelsens beslut skall fattas. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § om förslag till emissionsbeslut skall tillämpas på förslag till bemyndigande.

Bolagsstämmans beslut om bemyndigande skall genast anmälas för registrering. Innan registrering

har skett, kan styrelsen inte fatta beslut om emission.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Bestämmelserna i 5–8 §§ gäller i tillämpliga delar när styrelsen beslutar om emission med stöd av ett bemyndigande.

Emissionsbevis

11 §

Bestämmelserna i 4 kap. 6 § om emissionsbevis och om aktieägares rätt att utöva företrädesrätt att delta i en emission skall tillämpas vid emission enligt detta kapitel.

Utbyte och nyteckning

12 §

När en fordran enligt ett skuldebrev byts ut mot en eller flera aktier, skall skuldebrevet föras med påskrift om utbytet. Aktien skall genom styrelsens försorg genast tas upp i aktieboken.

Vid nyteckning skall skuldebrevet eller i förekommande fall optionsbeviset föras med påskrift om nyteckningen.

13 §

Vid nyteckning enligt detta kapitel skall aktierna tecknas på en teckningslista, som skall innehålla beslutet om emissionen. Bolagsordningen, den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust, samt revisionsberättelsen för det år balansräkningen avser skall fogas till teckningslistan eller hållas tillgängliga för aktietecknarna på den plats som anges i listan.

I avstämningsbolag får i beslutet om emission förordnas att nyteckning i fråga om hela eller viss del av emissionen skall ske genom

betalning i stället för på teckningslista. I sådant fall skall beslutet om emission och de handlingar som avses i första stycket andra meningen hållas tillgängliga för aktietecknarna hos den centrala värdepappersförvararen.

Har teckningen skett i strid mot denna paragraf eller har aktier tecknats med villkor som inte stämmer överens med de villkor som anges i emissionsbeslutet, skall 2 kap. 8 § tillämpas.

Anser styrelsen eller den styrelsen inom sig förordnar att aktieteckningen är ogiltig enligt tredje stycket, skall aktietecknaren genast underrättas om detta. I annat fall skall aktietecknaren tilldelas de tecknade aktierna. Styrelsen skall se till att aktierna genast tas upp i aktieboken.

14 §

Bestämmelserna i 2 kap. 14 och 15 §§ skall tillämpas vid inbetalning på grund av nyteckning enligt detta kapitel. Kvittning av en skuld på grund av aktieteckning mot en fordran hos bolaget får dock ske, om styrelsen medger det. Ett sådant medgivande får inte lämnas, om det skulle vara till skada för bolaget eller dess borgenärer.

15 §

Senast tre månader efter det att tiden för utbyte eller nyteckning av aktier har gått ut skall styrelsen för registrering anmäla hur många aktier som har utgivits i utbyte eller som har nytecknats och helt betalats. Om utbytestiden eller teckningstiden är längre än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket utbyte eller nyteckning har skett.

För registrering krävs

1. vid utbyte, att bolaget på grund av emissionen har tillförts ersättning till ett värde som motsvarar minst det sammanlagda beloppet av de anmälda aktierna,

2. vid nyteckning, att aktierna helt har betalats, och

3. att auktoriserad eller godkänd revisor eller, i avstämningsbolag, den centrala värdepappersförvararen intygar att kraven enligt 1 eller 2 uppfylls.

Genom registreringen är aktiekapitalet ökat med det sammanlagda nominella beloppet av de anmälda aktierna.

16 §

De nya aktierna skall medföra rätt till utdelning enligt vad som har bestämts om detta i beslutet om emission. Beslutet får dock inte innebära att en sådan rätt inträder senare än för räkenskapsåret efter det år under vilket aktierna skall vara betalda.

Upptagande av vissa andra lån

1 §

Ett försäkringsbolag får inte ge ut konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning eller i övrigt ta upp ett penninglån på villkor att lånet skall betalas på något annat sätt än med ett nominellt penningbelopp eller med ett penningbelopp som bestäms med hänsyn till förändringar i penningvärdet.

Andra försäkringsbolag än skadeförsäkringsaktiebolag får inte ta upp lån mot obligationer eller andra skuldebrev med rätt till ränta, vars storlek är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget eller bolagets vinst (vinstandelsbevis). I fråga om skadeförsäkringsaktiebolag skall

17 §

Om inte något annat följer av detta kapitel, får ett försäkringsbolag inte ta upp ett penninglån på villkor att lånet skall betalas på något annat sätt än med ett nominellt penningbelopp eller med ett penningbelopp som bestäms med hänsyn till förändringar i penningvärdet.

upptagandet av ett sådant lån beslutas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen.

18 §

Upptagande av lån mot obligationer eller andra skuldebrev med rätt till ränta, vars storlek är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget eller sådan vinst i bolaget som kan användas för vinstutdelning till aktieägarna (vinstandelsbevis) beslutas av bolagsstämman. Styrelsen får dock fatta ett sådant beslut under förutsättning av bolagsstämmans godkännande eller efter bolagsstämmans bemyndigande.

Emissionsprospekt

2 §

Bestämmelserna i 4 kap. 20–27 §§ om emissionsprospekt skall tillämpas när ett *skadeförsäkringsaktiebolag, som enligt 10 kap. 4 § andra eller fjärde stycket är skyldigt att ha en auktoriserad revisor, eller innehavare av vinstandelsbevis som ett sådant bolag har utfärdat* offentliggör eller på annat sätt till en vidare krets riktar en inbjudan att förvärva vinstandelsbevis. Emissionsprospekt behöver dock *endast upprättas* om summan av de belopp som till följd av *inbjudningen* kan komma att betalas uppgår till minst *en miljon* kronor.

19 §

Bestämmelserna i 4 kap. 21–27 §§ om emissionsprospekt skall tillämpas *också* när ett *publikt försäkringsaktiebolag eller aktieägare i ett sådant bolag* offentliggör eller på annat sätt till en vidare krets riktar en inbjudan att förvärva *sådana av bolaget utgivna skuldebrev, optionsbevis eller vinstandelsbevis som avses i detta kapitel.* Emissionsprospekt behöver dock *upprättas endast* om summan av de belopp som till följd av *inbjudan* kan komma att betalas uppgår till minst *trehundratusen* kronor.

Försäkringstekniska avsättningar och grunder för försäkringsverksamheten

Försäkringstekniska avsättningar m.m.

1 §

Ett försäkringsbolags försäkringstekniska avsättningar skall motsvara belopp som erfordras för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna skall motsvara bolagets ansvarighet för

1. löpande försäkringar (premiereserv),

1. *försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för löpande försäkringar i skadeförsäkringsrörelse (ej intjänade premier och kvardröjande risker) respektive livförsäkringsrörelse (livförsäkringsavsättning).*

2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader som beräknas uppkomma för regleringen av dessa samt tilldelad återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (avsättning för oreglerade skador).

2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader för regleringen av dessa samt återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (oreglerade skador),

3. sådan tilldelad återbäring inom livförsäkringsrörelsen som inte har förfallit till betalning,

3. sådan återbäring som är garanterad i nominella eller reala belopp (garanterad återbäring), och som inte omfattas av 1 eller 2,

4. sådan tilldelad återbäring inom annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse som inte har förfallit till betalning, och

4. sådan återbäring inom livförsäkringsrörelse som är villkorad av värdeförändringar på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står risken för (villkorad återbäring),

5. förlustutjämnning för kreditförsäkring som avses i 12 kap. 9 a § (utjämningsavsättning) upp till det belopp för avsättningens storlek som anges i första stycket andra meningen nämnda paragraf.

5. förlustutjämnning för kreditförsäkring som avses i 12 kap. 9 a § (utjämningsavsättning) upp till det belopp för avsättningens storlek som anges i första stycket andra meningen nämnda paragraf, och

6. *fondförsäkringar som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade bär placeringsrisken för (fondförsäkrings-*

Ansvarar flera försäkringsbolag solidariskt för en försäkring, skall vid beräkningen av det enskilda bolagets försäkringstekniska avsättningar endast beaktas den del av försäkringen som enligt avtal mellan bolagen belöper på bolaget.

Avsättning för oreglerade skador skall beräknas särskilt för varje försäkringsfall. För skadeförsäkringsrörelse får statistiska metoder användas om de leder till en tillräcklig avsättning med beaktande av skadornas art.

Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* får meddela närmare föreskrifter om *beräkning av försäkringstekniska avsättningar*.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela närmare föreskrifter om *de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning*.

2 §

Premiereserven för en livförsäkringsrörelse eller skadeförsäkringsrörelse skall beräknas så att den alltid motsvarar summan av *premiereserverna* för varje försäkringsavtal och inkludera ett för bolaget beräknat tillägg som anses behövt för att *möta förluster inom skadeförsäkringsrörelse på grund av kvardröjande risker eller att försäkringar inom livförsäkringsrörelse upphör i förtid*. Annan försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod för kollektiv beräkning av *premiereserv* får användas, om *premiereserven* beräknad enligt sådan metod ger i stort sett samma resultat som om *tillägget* hade beräknats för varje försäkring.

Avsättningen för ej intjänade premier skall beräknas så att den alltid motsvarar summan av *avsättningarna* för varje försäkringsavtal. *Avsättningen för kvardröjande risker* skall avse ett för bolaget beräknat tillägg som *utöver avsättningen för ej intjänade premier* kan anses behövt för att *täcka framtida kostnader som har samband med ingångna försäkringsavtal*. En försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod för kollektiv beräkning av *avsättningarna* får dock användas, om *avsättningen* beräknad enligt en sådan metod ger i stort sett samma resultat som om *avsättningen* hade beräknats för varje försäkring.

Livförsäkringsavsättningen skall beräknas så att den alltid motsvarar summan av *avsättningarna* för varje livförsäkringsavtal beräknat enligt tredje stycket. I *avsättningen* skall det tillägg inräknas som behövs för att *täcka alla förluster på grund av att försäkringarna upphör i förtid*. En annan försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod för kollektiv beräkning av *avsättningarna* får användas, om den ger i stort sett

samma resultat som om avsättningen hade beräknats för varje försäkring.

Premiereserven för ett livförsäkringsavtal utgör skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av de premier bolaget ytterligare kan ha att uppbära för försäkringsavtalet (prospektiv beräkningsmetod). Annan försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod får användas, om premiereserven beräknad enligt en sådan metod inte blir lägre än om en prospektiv beräkningsmetod hade använts eller om den metoden inte är möjlig att tillämpa för försäkringsavtalet. Beräkningen skall grundas på sådana antaganden som sägs i 5 § första och andra styckena.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall meddela närmare föreskrifter om beräkning av premiereserv för en livförsäkringsrörelse. Föreskrifterna skall ange maximiräntesats och vilka försäkringar som, med hänsyn till sin beskaffenhet, inte skall omfattas av en sådan föreskrift.

Livförsäkringsavsättningen för ett livförsäkringsavtal utgörs av skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av de premier bolaget ytterligare kan ha att uppbära för försäkringsavtalet (prospektiv beräkningsmetod). En annan försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod får användas, om avsättningen beräknad enligt en sådan metod inte blir lägre än om en prospektiv beräkningsmetod hade använts eller om den metoden inte är möjlig att tillämpa för försäkringsavtalet.

Beräkningen enligt andra och tredje stycket skall grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftskostnader som var för sig är betryggande.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall meddela närmare föreskrifter om beräkning av livförsäkringsavsättningar. Föreskrifterna skall ange maximiräntesats och vilka försäkringar som, med hänsyn till sin beskaffenhet, inte skall omfattas av en sådan föreskrift.

3 §

För livförsäkringar skall, om det inte med hänsyn till försäkringarnas särskilda natur finns anledning till undantag, grunder upprättas för

- 1. beräkning av försäkringspremier,*
- 2. beräkning av premiereserv,*
- 3. försäkringstagarnas rätt till återköp och fribrev,*

Ett försäkringsbolag som avses i 9 § skall upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. Sådana riktlinjer skall innehålla principer för

- 1. hur premier bestäms,*
- 2. beräkning av försäkringstekniska avsättningar,*
- 3. återköp och belåning av försäkringar,*

4. belåning av försäkringsbrev hos bolaget,

5. verkan av underlåtenhet att betala premie,

6. försäkringstagarens rätt när försäkringen i andra fall än som avses i 3 eller 5 upphör i förtid eller bolaget i övrigt inte har ansvar för försäkringsfallet,

7. återbäring till försäkringstagarna,

8. skyldighet att teckna återförsäkring och

9. förräntning av försäkringsbelopp som förfallit till betalning.

Om andra skadeförsäkringar än sådana beträffande vilka bestämmelserna om livförsäkring tillämpas med stöd av 1 kap. 5 § skall meddelas för längre tid än tio år, skall grunder upprättas för beräkning av premiereserv för försäkringarna liksom för bestämmande av försäkringstagarnas rätt när försäkringen upphör i förtid eller bolaget i övrigt inte har ansvar för försäkringsfallet.

För sådan livränta eller sjukränta, som enligt 1 kap. 5 § tillhör annan försäkring än livförsäkring, skall grunder upprättas för beräkning av premiereserv och rätt till återköp.

Om grunder för livförsäkring finns ytterligare bestämmelser i 7 kap. 2-8 §§ och 12 kap. 8 § andra stycket vilka i tillämpliga delar även gäller för premiereservgrunder enligt tredje stycket.

4. fördelning av återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade,

5. avgivande och mottagande av återförsäkring, samt

6. hur soliditeten skall tillgodoses.

De försäkringstekniska riktlinjerna skall kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Underlaget skall innehålla de antaganden som behövs för att beräkna

1. premier, försäkringstekniska avsättningar, tekniska återköpsvärden och belåningsvärden,

2. gränserna för skyldigheten att teckna återförsäkring och begränsningarna för mottagen återförsäkring,

3. fördelningen av återbäring, samt

4. soliditetsreserver.

Om det med hänsyn till försäkringens beskaffenhet eller av annat särskilt skäl saknas anledning att upprätta ett sådant beräkningsunderlag får bolaget helt eller delvis avstå från att upprätta det.

4 §

De grunder som anges i 3 § skall avse att trygga bolagets förmåga att fullgöra sina förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal och att meddela försäkringar till en kostnad som är skälig med hänsyn till försäkringens art.

Premier för livförsäkringar och skadeförsäkringar som meddelas för längre tid än tio år skall bestämmas på grundval av sådana antaganden som avses i 2 § fjärde stycket, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till bolagets

*Om grunderna inte längre fyller ekonomiska situation.
det avsedda ändamålet skall styrelsen och verkställande direktören genast se till att grunderna ändras.*

8 §

*Grunderna för återbäring till Ett försäkringsbolag får inte förespegla framtida återbäring som saknar grund i försäkringsavtalet.
försäkringstagarna skall innehålla regler för beräkning och fördelning av återbäring samt användning av återbäringsfonden.*

Utfästelse om återbäring får inte göras på annat sätt än som följer av reglerna om tilldelning av återbäring.

8 a §

Senast när grunder för livförsäkring enligt 3 § första stycket, 5, 6 eller 8 § börjar användas, skall de tillställas Finansinspektionen. Senast när försäkringstekniska riktlinjer för livförsäkring börjar användas, skall de ges in till Finansinspektionen.

Till grunderna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser grunderna får för försäkringstagarna och försäkringsbolaget. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vad redogörelsen skall innehålla. Till riktlinjerna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för försäkringsbolaget samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade enligt försäkringarna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad redogörelsen skall innehålla.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också vid ändring av grunder. Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också vid ändring av försäkringstekniska riktlinjer.

9 §¹

Ett försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse skall ha tillgångar till ett belopp som motsvarar försäkringstekniska avsättningar för egen räkning, med tillägg av värdet av reservdeposition som en återförsäkringsgivare Ett försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse skall ha tillgångar till ett belopp som motsvarar försäkringstekniska avsättningar för egen räkning, med tillägg av värdet av reservdeposition som en återförsäkringsgivare

har ställt hos bolaget, placerade i har ställt hos bolaget, placerade i

¹ Senaste lydelse 1998:113.

enlighet med 9 a–10 e §§ (skuldtäckning).

Om ett annat försäkringsbolag än som avses i första stycket driver sådan återförsäkringsrörelse som avses i 11 a § första stycket 3 skall bolaget ha tillgångar till ett belopp som behövs för att säkerställa försäkringstagarnas förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979). För sådana tillgångar gäller 9 a–10 g §§ i tillämpliga delar (särskild skuldtäckning).

Med försäkringstekniska avsättningar för egen räkning avses de försäkringstekniska avsättningarna inklusive mottagen återförsäkring och med avdrag för avgiven återförsäkring.

Om avgiven återförsäkring inte bidrar till att minska bolagets risktagande, får Finansinspektionen för visst fall bestämma att avdrag inte får göras för sådan återförsäkring.

Ett försäkringsbolag skall till Finansinspektionen lämna uppgift om de försäkringstekniska avsättningarnas storlek, hur dessa har beräknats samt avgiven återförsäkring och dess storlek. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

10 §²

För skuldtäckning som avses i 9 § får, med de begränsningar som anges i andra-sjätte styckena och 10 a–10 d §§, följande tillgångar användas:

1. Obligationer eller andra skuldförbindelser som svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet svarar för.

2. Obligationer eller andra skuldförbindelser som Europeiska gemenskaperna eller utländska stater eller centralbanker svarar för.

3. Obligationer eller andra skuldförbindelser som utländsk kommun eller därmed jämförlig utländsk samfällighet med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd svarar för.

4. Obligationer eller andra skuldförbindelser som internationella organisationer svarar för.

5. Fordringar på premie eller andra fordringar på försäkringstagare som har samband med försäkringsavtal, om rättssubjekt som anges i 1-4 svarar för fordran. Ett försäkringsbolag som ingår i en koncern och vars verksamhet uteslutande består i att försäkra risker inom koncernen, får för skuldtäckning även använda fordringar som bolag inom koncernen svarar för. Om en fordran enligt denna punkt varit förfallen till betalning längre tid än tre månader, får den dock inte användas för skuldtäckning.

5 a. Fordringar på premier för skadeförsäkring får, när flera premieperioder avtalats och fordringarna avser premier som inte förfallit till betalning för andra perioder än den första, användas för skuldtäckning

² Senaste lydelse 1998:113.

upp till det belopp som svarar mot avsättningen för försäkringsåtagandet, om avsikten är att åtagandet skall sägas upp vid dröjsmål med betalningen.

6. Skuldförbindelser med säkerhet i bolagets livförsäkringsbrev, inom återköpsvärdet.

7. Medel på konto i svensk eller utländsk bank.

8. Obligationer och andra skuldförbindelser som *Allmänna pensionsfonden*, ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse svarar för. Med kreditinstitut avses bank, kreditmarknadsföretag, Svenska skeppshypotekskassan, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Sveriges allmänna hypoteksbank.

8. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse svarar för. Med kreditinstitut avses bank, kreditmarknadsföretag, Svenska skeppshypotekskassan, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Sveriges allmänna hypoteksbank.

9. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett utländskt kreditinstitut svarar för.

10. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett publikt aktiebolag eller ett motsvarande utländskt bolag svarar för.

11. Aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier, som har getts ut av ett publikt aktiebolag, ett publikt bankaktiebolag, ett publikt försäkringsaktiebolag eller ett motsvarande utländskt bolag, med undantag av bolag som avses i 12.

12. Aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier, som har getts ut av ett publikt aktiebolag eller ett motsvarande utländskt bolag, under förutsättning att bolaget har till uppgift att äga sådana tillgångar som anges i 13.

13. Fastigheter, tomträtter och byggnader samt andelar i sådan egendom.

14. Skuldförbindelser som fysiska personer och andra subjekt än de som anges i 1–4 och 8–10 svarar för och som panträtt i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet för. Panträtten skall ligga inom en viss andel av fastighetens eller tomträttens värde. Regeringen eller, *efter regeringens be-myndigande*, *Finansinspektionen* skall meddela föreskrifter om andelens storlek och om värdering av fastigheter och tomträtter för tillämpningen av bestämmelserna i denna punkt.

14. Skuldförbindelser som fysiska personer och andra subjekt än de som anges i 1–4 och 8–10 svarar för och som panträtt i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet för. Panträtten skall ligga inom en viss andel av fastighetens eller tomträttens värde. Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* skall meddela föreskrifter om andelens storlek och om värdering av fastigheter och tomträtter för tillämpningen av bestämmelserna i denna punkt.

15. Skuldförbindelser som fysiska personer och andra subjekt än de som anges i 1-4 och 8-10 svarar för och som annan betryggande säkerhet än panträtt i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet för.

16. Kassa.

17. Andelar i värdepappersfonder och placeringar i utländska fondföretag som är underkastade lagstiftning eller annan offentlig reglering som väsentligen stämmer överens med den som gäller för värdepappersfonder här i landet, om de förvaltade tillgångarna huvudsakligen består av tillgångar som får användas för skuldtäckning.

17. Andelar i fonder vilka förvaltas av fondförvaltare som har rätt att utöva fondverksamhet enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder, om de förvaltade tillgångarna huvudsakligen består av tillgångar som får användas för skuldtäckning.

18. Beslutad överskjutande skatt.

19. Återförsäkringsgivares fordran hos det avgivande försäkringsbolaget (återförsäkringstagaren) som grundas på att återförsäkringstagaren har hållit kvar tillgångar som motsvarar en avgiven återförsäkring.

Andra fondpapper än som avses i 10 a § första stycket 1, får endast användas för skuldtäckning om de är kortfristigt realiserbara eller är föremål för handel på en reglerad marknad som är öppen för allmänheten.

Aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier, som har getts ut av ett privat aktiebolag får användas för skuldtäckning under förutsättning att bolaget är ett dotterbolag som anges i 10 a § första stycket 1.

Utländska tillgångar som avses i första stycket 2-4, 7, 9-12 och 17 får användas för skuldtäckning i den mån det följer av föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen meddelat

Utländska tillgångar som avses i första stycket 2-4, 7 och 9-12 får användas för skuldtäckning i den mån det följer av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt

1. såvitt angår första stycket 2, om vilka utländska stater och utländska centralbanker som avses,

2. såvitt angår första stycket 4, om vilka internationella organisationer som avses, samt

3. såvitt angår första stycket 3, 7, 9-12 och 17, om vilka stater de rättssubjekt som avses skall vara belägna eller ha sitt säte i.

3. såvitt angår första stycket 3, 7 och 9-12, om vilka stater de rättssubjekt som avses skall vara belägna eller ha sitt säte i.

Tillgångar får användas för skuldtäckning endast till den del de inte belastas av panträtt eller annan säkerhetsrätt.

För att tillgångar enligt första stycket 13 skall få användas för skuldtäckning skall byggnader som hör till fastigheter och tomträtter vara brandförsäkrade. Detsamma gäller byggnader som hör till fastigheter och tomträtter som utgör säkerhet för skuldförbindelser enligt första stycket 14.

Förlagsbevis och förlagsandelsbevis skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 b och 10 c §§ jämföras med tillgångar som anges i första stycket 11 och 12.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge att även andra slag av tillgångar än som anges i första stycket tillfälligt får användas för skuldtäckning.

10 d §

De tillgångar som används för skuldtäckning skall, i fråga om skadeförsäkring, finnas inom EES om risken är belägen inom EES och, i fråga om livförsäkring, finnas inom EES om försäkringsbolagets verksamhet utövas inom EES. För risker och verksamhet utanför EES skall de tillgångar som används för skuldtäckning finnas i Sverige.

Utan hinder av första stycket får tillgångar finnas utanför EES, om det inte kan antas försämra förmånsrätten enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) och lokaliseringen i övrigt är betryggande.

Finansinspektionen får medge undantag från första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om lokalisering av tillgångar enligt andra stycket.

10 g §³

Ett försäkringsbolag som avses i 9 § skall upprätta riktlinjer för placering av *medel* som används för skuldtäckning.

Ett försäkringsbolag som avses i 9 § skall upprätta *och följa placeringsriktlinjer*. Sådana riktlinjer skall innehålla principerna för placering av *de tillgångar* som används för skuldtäckning.

Livförsäkringstagare och *den* som *avser* att teckna en livförsäkring i bolaget skall informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna, om det inte med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet saknas anledning till sådan information. Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande*, *Finansinspektionen* skall meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationskyldigheten.

Livförsäkringstagare och *de* som *erbjuds* att teckna en livförsäkring i bolaget skall informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna, om det inte med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet *eller av annat särskilt skäl* saknas anledning till sådan information. Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* skall meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationskyldigheten.

³ Senaste lydelse 1998:113.

11 a §

Försäkringstagarnas förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) följer med fordran som grundas på avtal om

Förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) följer med fordran som grundas på avtal om

1. livförsäkring och skadeförsäkring för vilken bestämmelserna om livförsäkring tillämpas med stöd av 1 kap. 5 §,
2. annan skadeförsäkring som meddelats för längre tid än tio år, eller
3. återförsäkring avseende sådan försäkring som sägs i 1 och 2.

Förmånsrätten omfattar de tillgångar som finns upptagna i det register som anges i 11 § när bolaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum.

Fordran enligt 1 eller 2 har företräde framför fordran enligt 3.

13 §

Bestämmelserna i 9 a, 10, 10 b, 10 c, 10 d och 10 e §§ gäller inte för tillgångar som svarar mot avsättningar för villkorad återbäring och för fondförsäkringsåtaganden där försäkringstagaren bär placeringsrisken. Sådana tillgångar skall placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till åtagandets karaktär.

16 §

Styrelsen och verkställande direktören skall övervaka att anskaffning av ansökningar om försäkring hos bolaget sker på ett sätt som överensstämmer med god försäkringssed.

På begäran av den som biträtt ett försäkringsbolag i dess verksamhet enligt första stycket skall Finansinspektionen utfärda intyg över verksamhetens omfattning och innehåll, om sådant intyg krävs för att få driva liknande verksamhet i annat EES-land. Bolaget och den som begärt intyg skall lämna inspektionen de upplysningar som behövs för att inspektionen skall kunna fullgöra denna skyldighet.

På begäran av den som biträtt ett försäkringsbolag i dess verksamhet att förmedla försäkringar skall Finansinspektionen utfärda intyg över verksamhetens omfattning och innehåll, om sådant intyg krävs för att få driva liknande verksamhet i annat EES-land. Bolaget och den som begärt intyg skall lämna inspektionen de upplysningar som behövs för att inspektionen skall kunna fullgöra denna skyldighet.

17 a §

Ett försäkringsbolag får enligt de förutsättningar som anges i denna paragraf förvärva aktier eller andelar i företag som driver någon form av finansiell verksamhet.

För förvärv av aktier eller andelar som, tillsammans med försäkringsbolagets övriga aktier eller andelar i samma företag, motsvarar ett röstetal som överstiger fem procent av röstetalet för samtliga aktier eller andelar i företaget krävs tillstånd. Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Om försäkringsbolaget ingår i en koncern, skall första meningen tillämpas på koncernens samlade innehav. Vid beräkningen av koncernens innehav skall dock, intill ett innehav motsvarande fem procent av röstetalet för samtliga aktier eller andelar, bortses från aktier eller andelar som innehas av företag i koncernen som driver någon form av finansiell verksamhet eller av dotterföretag till sådana företag.

Tillstånd enligt andra stycket får ges endast om värdet av de förvärvade aktierna eller andelarna — tillsammans med det bokförda värdet av försäkringsbolagets sammanlagda innehav av aktier och andelar som kräver tillstånd enligt andra stycket samt av vad som skjutits till som aktiekapital eller i annan form i ett annat försäkringsbolag — inte överstiger summan av

- | | |
|--|---|
| <p>A. för livförsäkringsbolag</p> <p>1. eget kapital och garantikapital samt</p> <p>2. fyra procent av</p> <p>-försäkringstekniska avsättningar,</p> <p>-återbäringsmedel och</p> <p>-femtio procent av övervärden i tillgångar.</p> | <p>A. för livförsäkringsbolag</p> <p>1. aktiekapital, överkursfond och garantikapital samt</p> <p>2. fyra procent av</p> <p>-försäkringstekniska avsättningar,</p> <p>-annat eget kapital än det som avses i 1 och</p> <p>-femtio procent av övervärden i tillgångar.</p> |
|--|---|

- | | |
|--|--|
| <p>B. För skadeförsäkringsbolag</p> <p>1. eget kapital, garantikapital, regleringsfond för trafikförsäkring och utjämningsfond,</p> <p>2. sjuttio procent av</p> <p>-skatteutjämningsreserv och</p> <p>-återstående del av uppskovsbeloppet enligt lagen (1990:655) om återföring av obeskattade reserver och</p> <p>-periodiseringsfond samt</p> <p>3. fyra procent av</p> <p>-försäkringstekniska avsättningar,</p> <p>-säkerhetsreserv och</p> <p>-femtio procent av övervärden i tillgångar.</p> | <p>Beräkningen av aktiernas eller andelarnas värde enligt tredje stycket skall ske enligt 4 kap. lagen</p> |
|--|--|

Beräkningen av aktiernas eller andelarnas värde enligt tredje stycket skall ske enligt 4 kap. lagen

(1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Bestämmelserna i 4 kap. 5 § nämnda lag om värdering till verkligt värde skall dock inte tillämpas. Eget kapital och återbäringsmedel skall i förekommande fall minskas med fond för orealiserade vinster.

För tillstånd krävs att förvärvet ingår som ett led i organisationen av verksamheten.

Nuvarande lydelse

Optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument får användas för att sänka den finansiella risken i ett försäkringsbolag. *Sådana instrument får dessutom användas för att effektivisera förvaltningen av bolagets tillgångar om detta kan ske utan att bolagets finansiella risker överstiger en risknivå som är förenlig med kraven på en sund försäkringsverksamhet.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om tillämpningen av bestämmelserna i första stycket.

17 b §

(1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Bestämmelserna i 4 kap. 5 § nämnda lag om värdering till verkligt värde skall dock inte tillämpas. Eget kapital skall i förekommande fall minskas med fond för orealiserade vinster.

Föreslagen lydelse

Optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument får användas för att sänka den finansiella risken i ett försäkringsbolag och för att effektivisera förvaltningen av bolagets tillgångar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämpningen av bestämmelserna i första stycket.

19 §

Ett försäkringsbrev skall innehålla uppgifter både om de allmänna försäkringsvillkoren och om de särskilda villkoren för den försäkring som avses i brevet.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen meddelar närmare föreskrifter om vilken information som ett försäkringsbolag skall lämna till försäkringstagarna och till den som avser att teckna en försäkring i bolaget.

22 §

Kapitalbasen för livförsäkringsrörelse får omfatta följande poster:

Kapitalbasen för livförsäkringsrörelse får omfatta följande poster:

1. inbetalat aktiekapital eller inbetalat garantikapital,

2. hälften av *ännu* ej inbetalat aktie- eller garantikapital, om minst *tjugofem* procent av kapitalet inbetalats, *samt*

3. övrigt eget kapital *och återbäringsmedel* med avdrag för fond för orealiserade vinster samt obeskattade reserver.

Finansinspektionen får, i den mån 26 § tredje stycket inte hindrar det, medge att också andra poster än som sägs i första stycket får ingå i kapitalbasen.

1. inbetalat aktiekapital eller inbetalat garantikapital,

2. hälften av ej inbetalat aktie- eller garantikapital, om minst *femtio* procent av kapitalet inbetalats,

3. övrigt eget kapital, med avdrag för fond för orealiserade vinster, samt

4. obeskattade reserver.

23 §

Solvensmarginalen enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall för livförsäkringsrörelse bestämmas på det sätt som anges i denna paragraf.

Solvensmarginalen för livförsäkring som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klasserna 1 a och 2 utgör summan av följande belopp:

1. fyra procent av *premiereserven* utan avdrag för avgiven återförsäkring (*bruttopremiereserv*) multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan *premiereserven* efter avdrag för avgiven återförsäkring och *bruttopremiereserven*; faktorn får dock inte understiga 0,85, *samt*

1. fyra procent av *den del av försäkringstekniska avsättningar enligt 1 § som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för försäkringsbolaget*, utan avdrag för avgiven återförsäkring (*bruttoavsättning*) multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan *sådana försäkringstekniska avsättningar* efter avdrag för avgiven återförsäkring och *bruttoavsättningen*; faktorn får dock inte understiga 0,85,

2. *en procent av försäkringstekniska avsättningar i övrigt beräknade på det sätt som anges i 1, om*

a) *försäkringstiden överstiger fem år och det belopp som skall täcka driftskostnaderna är bestämt för längre tid än fem år, eller*

b) *avsättningarna är förenade med en rörelserisk för bolaget som inte är oväsentlig, samt*

2. tre tiondels procent av samtliga positiva risksummor multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan de positiva

3. tre tiondels procent av samtliga positiva risksummor multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan de positiva

risksummorna efter avdrag för avgiven återförsäkring och de positiva risksummorna utan sådant avdrag; faktorn får dock inte understiga 0,5.

För försäkringar enbart för dödsfall skall vid tillämpning av andra stycket 2 i stället för trediondels procent gälla en tiondels procent om försäkringstiden är högst tre år och femton hundraedels procent om försäkringstiden är längre än tre år men högst fem år

Solvensmarginalen för sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klass 3 beräknas på det sätt som anges i andra stycket 1.

Solvensmarginalen för försäkringar enligt 2 kap. 3 b § första stycket klass 1 b (tilläggsförsäkring) beräknas på grundval av premieindex enligt vad som föreskrivs i 25 §.

risksummorna efter avdrag för avgiven återförsäkring och de positiva risksummorna utan sådant avdrag; faktorn får dock inte understiga 0,5.

För försäkringar enbart för dödsfall skall vid tillämpning av andra stycket 3 i stället för trediondels procent gälla en tiondels procent om försäkringstiden är högst tre år och femton hundraedels procent om försäkringstiden är längre än tre år men högst fem år.

Solvensmarginalen för sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klass 4 beräknas på det sätt som anges i andra stycket 1.

24 §

Kapitalbasen för skadeförsäkringsrörelse får omfatta följande poster:

1. inbetalat aktiekapital eller inbetalat garantikapital,
2. hälften av *ännu* ej inbetalat aktie- eller garantikapital, om minst *tjugofem* procent av kapitalet inbetalats,
3. övrigt *bundet* eget kapital med avdrag för fond för orealiserade vinster, *fritt eget kapital*, obeskattade reserver, samt
4. ett belopp som motsvarar *fordran på uttaxering enligt 13 kap. 1 §*; beloppet får dock inte överstiga vare sig hälften av skillnaden mellan den högst tillåtna uttaxeringen och vad som faktiskt har uttaxerats eller halva kapitalbasen.
2. hälften av ej inbetalat aktie- eller garantikapital, om minst *femtio* procent av kapitalet inbetalats,
3. övrigt eget kapital, med avdrag för fond för orealiserade vinster,
4. obeskattade reserver, samt
5. ett belopp som motsvarar *vad som kan uttaxeras från delägare under ett räkenskapsår enligt bestämmelser i bolagsordningen*; beloppet får dock inte överstiga vare sig hälften av skillnaden mellan den högst tillåtna uttaxeringen och vad som faktiskt har uttaxerats *för räkenskapsåret* eller halva kapitalbasen.

Finansinspektionen får medge att också andra poster än som sägs i första stycket får ingå i kapitalbasen.

För livförsäkringsrörelse gäller följande.

Garantibeloppet enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall uppgå till ett belopp som motsvarar 800 000 ecu.

Kapitalbasen skall intill en sjättedel av solvensmarginalen motsvaras av poster som anges i 22 § första stycket 1–3. Detsamma gäller garantibeloppet, om det är större än en sjättedel av solvensmarginalen.

Kapitalbasen skall intill en sjättedel av solvensmarginalen motsvaras av poster som anges i 22 § första stycket 1–4. Detsamma gäller garantibeloppet, om det är större än en sjättedel av solvensmarginalen.

28 §

Om direkt livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse drivs i samma försäkringsbolag enligt 1 kap. 3 § andra och tredje styckena skall följande gälla.

Om direkt livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse drivs i samma försäkringsbolag enligt 1 kap. 3 § andra och tredje styckena, skall kapitalbasen för livförsäkringsrörelsen respektive skadeförsäkringsrörelsen beräknas och redovisas separat.

Kapitalbasen för livförsäkringsrörelsen respektive skadeförsäkringsrörelsen skall redovisas separat. Om båda verksamhetsformerna uppfyller kraven på kapitalbasens storlek enligt 23 och 25–27 §§ får dock poster hänförliga till den ena kapitalbasen, till den del den överstiger den föreskrivna storleken, räknas in i den andra kapitalbasen. Finansinspektionen skall underrättas om ett sådant förfarande.

Särskilda bestämmelser för fondförsäkringar

29 §

Premier för fondförsäkringar skall placeras i andelar i sådana till försäkringen anknutna fonder som försäkringstagaren från tid till annan bestämmer. Bolaget får begränsa antalet fonder i vilka premier får placeras.

Utdelning och ersättning vid inlösen av sådana andelar får endast användas för förvärv av

8 kap.
7 §⁴

Styrelsen svarar för bolagets organisation och för förvaltningen av bolagets angelägenheter. Verkställande direktören skall sköta den löpande förvaltningen enligt de riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar. Verkställande direktören får dessutom utan styrelsens bemyndigande vidta åtgärder som med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet är osedvanliga eller av stor betydelse, om styrelsens beslut inte kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för bolagets verksamhet. I sådant fall skall styrelsen så snart som möjligt underrättas om åtgärden.

Styrelsen skall se till att organisationen i fråga om bokföringen och medelsförvaltningen även innefattar en tillfredsställande kontroll. Verkställande direktören skall sörja för att bolagets bokföring fullgörs i överensstämmelse med lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag och andra författningar och att medelsförvaltningen sköts på ett betryggande sätt.

Styrelsen skall fastställa sådana riktlinjer som anges i 7 kap. 10 g § och se till att de följs. Styrelsen skall fortlöpande pröva om riktlinjerna behöver ändras.

Styrelsen ansvarar för att uppgifter enligt 7 kap. 9 § femte stycket lämnas och att informationsskyldigheten enligt 7 kap. 10 g § andra stycket fullgörs.

8 §

Beslut om antagande och ändring av grunder fattas av styrelsen.

Styrelsen skall fastställa försäkringstekniska riktlinjer och placeringsriktlinjer. Styrelsen ansvarar för att riktlinjerna följs och skall fortlöpande pröva om de behöver ändras.

15 §

Styrelsen eller någon annan ställföreträdare för bolaget får inte företa rättshandlingar eller andra åtgärder som är ägnade att bereda otillbörliga fördelar åt aktieägare, garantier eller andra till nackdel för

Styrelsen eller någon annan ställföreträdare för bolaget får inte företa rättshandlingar eller andra åtgärder som är ägnade att bereda otillbörliga fördelar åt aktieägare, *delägare*, garantier eller andra till

⁴ Senaste lydelse 1998:113.

bolaget eller andra aktieägare eller garanten.

En ställföreträdare får inte följa en föreskrift av bolagsstämman eller något annat bolagsorgan, om föreskriften inte gäller därför att den står i strid med denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

18 §

I försäkringsbolag som meddelar livförsäkring skall de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna utföras under överinseende av en aktuarie.

Regeringen eller efter dess be- myndigande Finansinspektionen meddelar föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som aktuarie.

Inspektionen kan i särskilt fall medge undantag från dessa villkor.

Styrelsen eller verkställande direktören skall, när en aktuarie antagits eller frånträtt sin befattning, genast anmäla detta för registrering. Sådan anmälan kan också göras av aktuarien.

nackdel för bolaget eller andra aktieägare, delägare eller garanten.

I försäkringsbolag skall de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna utföras under överinseende av en eller flera aktuarier. En aktuarie skall ha den insikt och erfarenhet i dessa frågor som fordras med hänsyn till arten och omfattningen av bolagets verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som aktuarie. Den som meddelar sådana föreskrifter får medge undantag från dessa villkor och kravet på aktuarie enligt första stycket.

Styrelsen eller verkställande direktören skall, när en aktuarie utsetts eller frånträtt sin befattning, genast anmäla detta för registrering. Sådan anmälan kan också göras av aktuarien.

Finansinspektionen skall, om det behövs, förordna en eller flera aktuarier som tillsammans med bolagets aktuarie skall utföra de uppgifter som avses i första stycket. Inspektionen skall utfärda en instruktion för sådan aktuarie. Aktuarien har rätt att få arvode av försäkringsbolaget. Arvodets storlek bestäms av inspektionen.

9 kap.

18 §

Om ett beslut att ändra bolagsordningen för ett ömsesidigt försäkringsbolag avser delägarnas ansvarighet för bolagets förbindelser,

Om ett beslut att ändra bolagsordningen för ett ömsesidigt försäkringsbolag avser delägarnas ansvarighet vid uttaxering enligt 1

får beslutet *börja* tillämpas först ett år efter registreringen av *ändringsbeslutet*, om inte samtliga delägare biträtt det.

När registreringen har skett, skall styrelsen och verkställande direktören genast *låta* kungöra beslutet i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. Dessutom skall en underrättelse om beslutet sändas till varje delägare vars postadress är känd.

Den som är delägare i bolaget när ändringsbeslutet fattas men inte samtycker till beslutet har rätt att inom ett år från beslutets registrering häva försäkringsavtalet utan att rätta sig efter den uppsägnings-tid som i annat fall skulle ha iakttagits. Om avtalet hävs har delägaren rätt att få ut den på försäkringen belöpande andelen *i premiereserven, beräknad* för den tidpunkt, då avtalet upphör att gälla.

kap. 7 § tredje stycket, får beslutet tillämpas först ett år efter registreringen av *beslutet*, om inte samtliga delägare biträtt det.

När registreringen har skett, skall styrelsen och verkställande direktören genast kungöra beslutet i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. Dessutom skall en underrättelse om beslutet sändas till varje delägare vars postadress är känd.

Den som är delägare i bolaget när ändringsbeslutet fattas men inte samtycker till beslutet har rätt att inom ett år från beslutets registrering häva försäkringsavtalet utan att rätta sig efter den uppsägnings-tid som i annat fall skulle ha iakttagits. Om avtalet hävs har delägaren rätt att få ut den på försäkringen belöpande andelen *av ej intjänade premier och återbäring. Beräkningen av denna andel skall göras* för den tidpunkt då avtalet upphör att gälla.

19 §

Bolagsstämman får inte fatta beslut, som är ägnade att ge otillbörliga fördelar åt aktieägare, garantier eller andra till nackdel för bolaget, andra aktieägare eller garantier.

Bolagsstämman får inte fatta beslut, som är ägnade att ge otillbörliga fördelar åt aktieägare, *delägare*, garantier eller andra till nackdel för bolaget, andra aktieägare, *delägare* eller garantier.

20 §

Om ett bolagsstämmobeslut inte har tillkommit i behörig ordning eller i övrigt strider mot denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, bolagsordningen eller *grunderna*, kan talan mot försäkringsbolaget om att beslutet skall upphävas eller ändras föras av aktieägare, av delägare eller röstberättigade som inte är delägare eller av styrelsen, en

Om ett bolagsstämmobeslut inte har tillkommit i behörig ordning eller i övrigt strider mot denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, bolagsordningen, *de försäkringstekniska riktlinjerna* eller *placeringsriktlinjerna*, kan talan mot försäkringsbolaget om att beslutet skall upphävas eller ändras föras av aktieägare, av delägare eller röst-

styrelseledamot eller verkställande direktören. Mot ett försäkringsaktiebolag kan en sådan talan föras även av den som styrelsen obehörigen har vägrat att föra in som aktieägare i aktieboken.

berättigade som inte är delägare eller av styrelsen, en styrelseledamot eller verkställande direktören. Mot ett försäkringsaktiebolag kan en sådan talan föras även av den som styrelsen obehörigen har vägrat att föra in som aktieägare i aktieboken.

Talan skall väckas inom tre månader från dagen för beslutet. Om talan inte väcks inom denna tid är rätten till talan förlorad.

Talan får väckas senare än vad som sägs i andra stycket när

1. beslutet är sådant att det inte lagligen kan fattas ens med samtycke av alla aktieägare respektive av alla delägare eller röstberättigade som inte är delägare,

2. samtycke till beslutet krävs av alla eller vissa aktieägare respektive av alla eller vissa delägare eller röstberättigade som inte är delägare och sådant samtycke inte har givits, eller

3. kallelse till stämman inte har skett eller de för bolaget gällande bestämmelserna om kallelse har väsentligen eftersatts.

Dom, varigenom bolagsstämmans beslut upphävs eller ändras, gäller även för aktieägare, delägare och röstberättigade som inte har instämt talan. Rätten kan ändra bolagsstämmans beslut endast om det kan fastställas vilket innehåll beslutet rätteligen borde ha haft. Är bolagsstämmans beslut sådant att det skall anmälas för registrering enligt denna lag och har det upphävts eller ändrats genom en dom som vunnit laga kraft eller har det genom beslut under rättegången förordnats att bolagsstämmans beslut inte får verkställas, skall rätten underrätta Finansinspektionen för registrering.

10 kap.

1 §

Bolagsstämman skall välja minst *två revisorer*. I bolagsordningen kan *dock* bestämmas att en eller flera av revisorerna, dock inte alla, skall utses i annan ordning. Finansinspektionen skall dessutom, enligt vad som föreskrivs i 2 §, utse en eller flera revisorer.

För *de revisorer* som är *valda* av bolagsstämman gäller uppdraget för den tid som anges i bolagsordningen. Om uppdraget inte skall gälla tills vidare, skall uppdragstiden bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den

Bolagsstämman skall välja minst *en revisor*. I bolagsordningen kan bestämmas att en eller flera av revisorerna, dock inte alla, skall utses i annan ordning. Finansinspektionen skall dessutom, enligt vad som föreskrivs i 2 §, utse en eller flera revisorer. *Särskilda bestämmelser om lekman-revisorer finns i 11 kap.*

För *revisor* som är *vald* av bolagsstämman gäller uppdraget för den tid som anges i bolagsordningen. Om uppdraget inte skall gälla tills vidare, skall uppdragstiden bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den

ordinarie bolagsstämma på vilken revisorsval förrättas.

Bolagsstämman kan utse en eller flera revisorssuppleanter. Bestämmelserna i denna lag om revisorer gäller i tillämpliga delar om suppleanter.

ordinarie bolagsstämma på vilken revisorsval förrättas.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Lydelse enligt prop. 1997/98:186

Föreslagen lydelse

3 §

Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor kan vara revisor i ett försäkringsbolag.

Revisorer som inte är auktoriserade eller godkända skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte något annat tillåts i särskilda fall. Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen. Vad som sagts nu gäller dock inte, om även en auktoriserad eller godkänd revisor deltar i revisionen. Den som är underårig, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor.

Den som är i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bolagets verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan även utses ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelseskyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5, 8 a och 13 §§ i detta kapitel tillämpas på den huvudansvarige.

Till revisor i dotterföretag bör, om det kan ske, utses minst en av moderbolagets revisorer.

4 §

Minst en av de revisorer som bolagsstämman utser skall vara auktoriserad revisor eller godkänd revisor, om

1. försäkringsbolagets verksamhetsområde omfattar hela riket, eller

2. tillgångarnas bruttovärde (balansomslutningen) enligt fast-

ställda balansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger ett gränsbelopp som motsvarar 100 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde under den sista månaden av respektive räkenskapsår.

Minst en av *de revisorer som bolagsstämman utser* skall vara auktoriserad revisor, om balansomslutningen enligt fastställda balansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger ett gränsbelopp som motsvarar 1 000 gånger det *angivna basbeloppet*.

I fråga om bolag som avses i *andra* stycket kan förordnas att en viss godkänd revisor får utses *istället* för en auktoriserad revisor. Sådana beslut är giltiga i högst fem år.

Frågor om förordnande enligt *tredje* stycket prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.

Första-*fjärde* styckena gäller även för ett moderbolag i en koncern, om

1. koncernens verksamhetsområde omfattar hela riket,
2. balansomslutningen enligt fastställda koncernbalansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger det gränsbelopp som anges i första *eller andra* stycket, eller
3. moderbolaget inte upprättar koncernredovisning och den sammanlagda balansomslutningen enligt fastställda balansräkningar för koncernföretagens två senaste räkenskapsår på moderbolagets balansdag överstiger det gräns-

Minst en av bolagsstämman *utsedd revisor* skall vara auktoriserad revisor, om *tillgångarnas bruttovärde* (balansomslutningen) enligt fastställda balansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger ett gränsbelopp som motsvarar 1 000 gånger det *basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde under den sista månaden av respektive räkenskapsår*.

I fråga om bolag som avses i *första* stycket kan förordnas att en viss godkänd revisor får utses *i stället* för en auktoriserad revisor. Sådana beslut är giltiga i högst fem år.

Frågor om förordnande enligt *andra* stycket prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.

Första-*tredje* styckena gäller även för ett moderbolag i en koncern, om

2. balansomslutningen enligt fastställda koncernbalansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger det gränsbelopp som anges i första stycket, eller
3. moderbolaget inte upprättar koncernredovisning och den sammanlagda balansomslutningen enligt fastställda balansräkningar för koncernföretagens två senaste räkenskapsår på moderbolagets balansdag överstiger det gräns-

belopp som anges i första *eller andra* stycket.

Vad som i 8 kap. 17 § föreskrivs om registrering av styrelseledamöter gäller även för de auktoriserade och godkända revisorer som avses i denna paragraf.

belopp som anges i första stycket.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Styrelsen skall, om inte rättelse utan dröjsmål sker genom den som utser revisor, göra anmälan hos Finansinspektionen

1. om auktoriserad revisor eller godkänd revisor inte är utsedd enligt 4 § första-fjärde *styckena*,

2. om en revisor är obehörig enligt 3 § första stycket eller 5 § första eller andra stycket, eller

3. om en bestämmelse i bolagsordningen om antalet revisorer eller om revisorers behörighet har åsidosatts.

Anmälan enligt första stycket kan göras av envar.

1. om auktoriserad revisor eller godkänd revisor inte är utsedd enligt 4 § första, *andra och fjärde stycket*,

2. om en revisor är obehörig enligt 3 § första *eller andra* stycket eller 5 § första eller andra stycket, eller

Registrering

15 §

Vad som i 8 kap. 17 § föreskrivs om registrering av styrelseledamöter gäller även för revisorer.

11 kap. Allmän granskning

1 § Om inte annat föreskrivs i bolagsordningen, får det i ett försäkringsbolag utses en eller flera personer (lekmannarevisorer) att utföra sådan granskning som anges i 4 §.

2 § För en lekmannarevisor får en eller flera suppleanter utses. Vad som sägs i denna lag om lekmannarevisor skall i tillämpliga delar även gälla suppleant.

3 § Bestämmelserna i denna lag om revisorer är inte tillämpliga på lekmannarevisorer.

Lekmannarevisorns uppgifter

4 § Lekmannarevisorn skall granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

5 § Lekmannarevisorn skall följa de anvisningar som meddelas av bolagsstämman, såvida de inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed.

6 § Lekmannarevisorn skall efter varje räkenskapsår lämna en granskningsrapport till bolagsstämman. Bestämmelser om rapportens innehåll och den tidpunkt då den skall lämnas till bolagets styrelse finns i 14 §.

7 § Lekmannarevisorn får inte underteckna en sådan revisionsberättelse som avses i 10 kap. 11 §.

Tillhandahållande av upplysningar m. m.

8 § Styrelsen och den verkställande direktören skall ge lekmannarevisorn tillfälle att genomföra granskningen i den omfattning lekmannarevisorn anser vara nödvändig. De skall lämna de upplysningar och det biträde som lekmannarevisorn begär.

Samma skyldigheter har styrelsen, den verkställande direktören, revisorn och lekmannarevisorn i ett dotterbolag gentemot en lekmannarevisor i moderbolaget.

Hur lekmannarevisor utses

9 § En lekmannarevisor väljs av bolagsstämman, om inte bolagsordningen innehåller bestämmelser om att denne skall utses på annat sätt.

Obehörighetsgrunder

10 § Den som är underårig eller i konkurs eller har fått näringsförbud eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara lekmannarevisor.

Jäv

11 § Den får inte vara lekmannarevisor som

1. är styrelseledamot, verkställande direktör eller innehar en befattning i ledande ställning i försäkringsbolaget eller dess dotterföretag eller biträder vid bolagets bokföring eller medelsförvaltning eller bolagets kontroll däröver,

2. är anställd hos bolaget eller på något annat sätt intar en underordnad eller beroende ställning till detta eller till någon som avses under 1 eller är

verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder bolaget vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bolagets kontroll däröver,

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

3. är gift med eller sammanlever under äktenskapsliknande förhållanden med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses under 1 eller är besvägrad med en sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

4. på annat sätt än genom belåning av livförsäkringsbrev med stöd av försäkringsavtal står i låneskuld till bolaget eller något annat företag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka ett sådant företag har ställt säkerhet.

Den som enligt första stycket inte är behörig att vara lekmannarevisor i ett moderbolag får inte vara lekmannarevisor i dess dotterföretag.

Anlitande av biträde

12 § En lekmannarevisor får vid granskningen inte anlita någon som enligt 11 § inte är behörig att vara lekmannarevisor. Om bolaget eller dess moderbolag i sin tjänst har anställda med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta den interna revisionen, får lekmannarevisorn dock vid granskningen anlita sådana anställda i den utsträckning det är förenligt med god sed.

Lekmannarevisorns avgång

13 § Ett uppdrag som lekmannarevisor upphör, om lekmannarevisorn eller den som har utsett lekmannarevisorn anmäler att uppdraget skall upphöra. Anmälan skall göras hos styrelsen. Om en lekmannarevisor som inte är vald på bolagsstämman vill avgå, skall han anmäla det också hos den som har utsett honom.

Lekmannarevisorns granskningsrapport

14 § Granskningsrapporten skall lämnas till bolagets styrelse senast två veckor före den ordinarie bolagsstämman.

I rapporten skall lekmannarevisorn uttala sig om sådana förhållanden som avses i 4 § och om sådana förhållanden som han har varit skyldig att granska enligt 5 §. Om lekmannarevisorn finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot eller mot den verkställande direktören, skall han upplysa om detta i rapporten och lämna uppgift om anledningen till anmärkningen.

En lekmannarevisor får i granskningsrapporten lämna även andra upplysningar som han anser att aktieägarna respektive delägarna, de delegerade eller garanterna bör få kännedom om.

15 § Granskningsrapporten skall hållas tillgänglig för och sändas till aktieägare och de röstberättigade på samma sätt som anges i 9 kap. 9 § samt läggas fram på bolagsstämman. Prop. 1998/99:87 Bilaga 8

Lekmannarevisorns närvaro vid bolagsstämma

16 § Lekmannarevisorn har rätt att närvara vid bolagsstämma. Han är skyldig att närvara, om det med hänsyn till ärendena kan anses nödvändigt.

Lekmannarevisorns tystnadsplikt

17 § Lekmannarevisorn får inte till en enskild aktieägare, delägare, delegerad, garant eller utomstående obehörigen lämna upplysningar om sådana bolagets angelägenheter som han får kännedom om när han fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till skada för bolaget.

Lekmannarevisorns upplysningsplikt

18 § Lekmannarevisorn är skyldig att till bolagsstämman lämna alla upplysningar som bolagsstämman begär, i den mån det inte skulle vara till väsentlig skada för bolaget.

19 § Lekmannarevisorn är skyldig att lämna bolagets revisor, annan lekmanrevisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Registrering

20 § Vad som i 8 kap. 17 § föreskrivs om registrering av styrelseledamöter gäller även för lekmanrevisorer.

12 kap.

2 §

Vinstutdelning till aktieägare eller garant *får inte ske* i livförsäkringsbolag.

I skadeförsäkringsbolag får vinstutdelningen inte överstiga vad som i den fastställda balansräkningen och, i fråga om moderbolag som skall upprätta koncernredovisning, i den fastställda koncernbalansräkningen för det senaste räkenskapsåret *redovisas* som bolagets respektive koncernens *skadebolagsgrupps* nettovinst för året,

Vinstutdelning till aktieägare eller garant i livförsäkringsbolag *får endast ske om det följer av bolagsordningen.*

Vinstutdelningen *får* inte överstiga vad som i den fastställda balansräkningen och, i fråga om moderbolag som skall upprätta koncernredovisning, i den fastställda koncernbalansräkningen för det senaste räkenskapsåret *redovisats* som bolagets respektive koncernens nettovinst för året, balanserade vinst och fria fonder sedan

balanserade vinst och fria fonder sedan avdrag gjorts för

avdrag gjorts för

1. *det belopp som enligt 5 § skall användas för återbäring,*

2. den redovisade förlusten,

3. det belopp som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital eller, i fråga om moderbolag, det belopp som av det fria egna kapitalet i *koncernen* enligt årsredovisningarna för företag inom denna skall föras över till det bundna egna kapitalet och

4. det belopp som enligt bolagsordningen på annat sätt skall användas för något annat ändamål än vinstutdelning.

1. den redovisade förlusten,
2. det belopp som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital eller, i fråga om moderbolag, det belopp som av det fria egna kapitalet i *skadebolagsgruppen* enligt årsredovisningarna för företag inom denna skall föras över till det bundna egna kapitalet och

3. det belopp som enligt bolagsordningen på annat sätt skall användas för något annat ändamål än vinstutdelning.

Vinstutdelningen får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid med god affärssed. Förbud mot vinstutdelning i vissa fall föreskrivs i 6 kap. 5 §.

Bestämmelserna om vinstutdelning i andra stycket skall tillämpas vid betalning av ränta enligt garantiavtal i ömsesidiga försäkringsbolag.

3 §

Bolagsstämman fattar beslut om vinstutdelning till aktieägarna *samt om räntebetalning och vinstutdelning till* garantier. Stämman får endast i den mån den har skyldighet till detta enligt bolagsordningen besluta om utdelning av större belopp än styrelsen föreslagit eller godkänt.

Bolagsstämman fattar beslut om vinstutdelning till aktieägarna *eller* garantier. Stämman får endast i den mån den har skyldighet till detta enligt *andra stycket eller enligt* bolagsordningen besluta om utdelning av större belopp än styrelsen föreslagit eller godkänt.

Bolagsstämman i skadeförsäkringsaktiebolag eller livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst, skall på yrkande av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier besluta utdelning av åtminstone ett belopp motsvarande hälften av vad som återstår av nettovinsten för året, sedan avdrag skett för balanserad förlust som överstiger fria fonder, reservfond och

överkursfond och för belopp, som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital eller enligt bolagsordningen annars skall användas för något annat ändamål än utdelning till aktieägarna. Ett sådant yrkande skall framställas på ordinarie stämma innan beslut om användning av vinsten fattas. Utdelning får inte stå i strid med 2 och 5 §§ eller 1 kap. 1 a § första stycket. Stämman är inte skyldig att besluta högre utdelning än fem procent av bolagets egna kapital.

I avstämningsbolag skall avstämningsdagen anges i bolagsstämmans beslut om utdelning till aktieägare. Utdelning förfaller till betalning på avstämningsdagen och skall betalas utan dröjsmål. Den som på avstämningsdagen är införd i aktieboken eller i förteckning enligt 3 kap. 12 § skall anses behörig att ta emot utdelningen. Om han inte var berättigad att ta emot utdelning skall 4 kap. 6 § tredje stycket andra-fjärde meningarna tillämpas.

Återbäringsfonden och förlusttäckning i livförsäkringsbolag

Förlusttäckning och fördelning av överskott i livförsäkringsbolag

5 §

Livförsäkringsbolag skall sätta av årsvinsten på livförsäkringsrörelsen till en återbäringsfond i den mån inte vinsten tas i anspråk för betalning av ränta enligt garantiavtal eller annat följer av denna lag eller lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Livförsäkringsbolag får avsätta årsvinsten på annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse till en återbäringsfond för sådan annan rörelse.

Årsvinsten i livförsäkringsbolag och belopp som förs över från bundet eget kapital till fritt eget kapital i bolaget skall användas för återbäring, i den utsträckning inte

1. vinsten eller det överförda beloppet får tas i anspråk för vinstutdelning eller för att täcka förluster enligt bestämmelser i bolagsordningen, eller

2. annat följer av denna lag eller lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

6 §

Återbäringsfond i livförsäkringsbolag får användas endast för återbäring och för förlusttäckning enligt 7 §. Finansinspektionen kan medge att sådan fond minskas i andra fall när det finns särskilda skäl till det.

Livförsäkringsbolag skall gottskriva återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade med en fördelning som utgår från försäkringens bidrag till överskottet, om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet

9 §

Skadeförsäkringsbolag skall inrätta en reservfond för avsättning av belopp som

1. betalas till bolaget av någon som fått en aktie förverkad,
2. enligt 4 kap. 19 § skall tillfalla bolaget,
3. enligt bolagsordningen skall avsättas till reservfonden *eller*
4. enligt beslut av bolagsstämman i övrigt skall överföras från det i balansräkningen redovisade fria egna kapitalet till reservfonden.

Skadeförsäkringsaktiebolag skall inrätta en överkursfond för avsättning av belopp som bolaget på grund av aktieteckning fått som betalning för aktierna utöver det nominella beloppet.

Reservfonden och överkursfonden får enligt beslut av bolagsstämman endast sättas ned

1. för att täcka sådana förluster enligt den fastställda balansräkningen, som inte kan täckas av fritt eget kapital,
2. i försäkringsaktiebolag för fondemission, eller
3. i försäkringsaktiebolag för andra ändamål, om rätten med motsvarande tillämpning av 6 kap. 6 § ger tillstånd till nedsättningen.

Skadeförsäkringsbolag *och livförsäkringsbolag som får dela ut vinst* skall inrätta en reservfond för avsättning av belopp som

1. betalas till bolaget av någon som fått en aktie förverkad,
2. enligt 4 kap. 19 § skall tillfalla bolaget,
3. enligt bolagsordningen skall avsättas till reservfonden,
4. enligt beslut av bolagsstämman i övrigt skall överföras från det i balansräkningen redovisade fria egna kapitalet till reservfonden, *eller*

5. *vid utbyte av fordran enligt skuldebrev mot en aktie, motsvarar skillnaden mellan fordringsbeloppet och aktiens nominella belopp.*

Försäkringsaktiebolag skall inrätta en överkursfond för avsättning av belopp som bolaget på grund av aktieteckning fått som betalning för aktierna utöver det nominella beloppet.

Reservfonden och överkursfonden får enligt beslut av bolagsstämman endast sättas ned

1. för att täcka sådana förluster enligt den fastställda balansräkningen, som inte kan täckas av fritt eget kapital,
2. i försäkringsaktiebolag för fondemission, eller
3. i försäkringsaktiebolag för andra ändamål, om rätten med motsvarande tillämpning av 6 kap. 6 § ger tillstånd till nedsättningen.

Livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst skall inrätta en konsolideringsfond. *Konsolideringsfonden får efter beslut av bolagsstämman sättas ned för att täcka*

Övergångsregler för vissa försäkringar och ombildning av livförsäkringsbolag

14 §

För livförsäkringar respektive skadeförsäkringar som har tecknats före den 1 januari 2000 gäller kravet på skälighet enligt 7 kap. 4 § första stycket och 19 kap. 5 § i deras lydelse före år 2000, om inte annat avtalas. Detsamma gäller om en sådan försäkring förnyats efter utgången av år 1999.

15 §

Villkor om vinstutdelning i bolagsordningen för ett livförsäkringsbolag, får stadfästas endast om

1. beslutet i ett aktiebolag biträtts vid stämman av aktieägare som företräder minst nio tiondelar av alla aktier eller, i ett ömsesidigt bolag, av två tredjedelar av samtliga röstande,

2. de försäkringstagare i ett livförsäkringsaktiebolag som berörs av villkoret underrättats om ändringen,

3. högst femtio procent av de berörda försäkringstagare som hörts av eller högst tio procent av samtliga berörda försäkringstagare i aktiebolaget motsätter sig ändringen,

4. ändringen inte kan antas försämra rätten för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring.

Vad som sägs i första stycket 4 gäller även villkor i bolagsordningen om förlusttäckning i ett livförsäkringsbolag.

En sådan underrättelse som av-

ses i första stycket 2 skall ske genom att en redogörelse för ändringen av bolagsordningen och dess konsekvenser tillställs försäkringstagarna på deras senast kändapost adress.

Bestämmelserna i första stycket 2–4 och tredje stycket gäller även när en livförsäkring övergår från en verksamhet där vinstutdelning inte medges till en vinstutdelande verksamhet genom fusion eller överlåtelse av försäkringsbestånd, om det inte finns särskilda skäl för undantag. Vad som sägs om stadfästelse av villkor om vinstutdelning gäller då i stället tillstånd att verkställa fusionsplan och överlåtelseavtal.

16 §

För ett livförsäkringsaktiebolag som driver verksamhet utan villkor om vinstutdelning i bolagsordningen och som skall övergå till vinstutdelande verksamhet får sådana villkor om vinstutdelning som avses i 15 § stadfästas endast om uppskrivningsfonden, konsolideringsfonden, fond för orealiserade vinster och andra övervärden i bolaget, med avdrag för aktiekapitalet och överkursfonden, gottskrivits försäkringstagarna som återbäring eller på annat sätt.

14 kap.

14 §

När den i kallelsen på okända borgenärer bestämda inställeledagen är förbi och alla kända skulder blivit betalda, skall likvidatorerna skifta bolagets behållna tillgångar. Om något skuldbelopp är tvistigt eller inte förfallit till betalning eller av någon annan orsak inte kan betalas, skall så mycket av bolagets medel behållas som kan behövas för denna betalning.

I ett ömsesidigt försäkringsbolag skall vid skifte av bolagets behållna tillgångar de som var delägare i bolaget vid tiden för likvidationsbeslutet få del i tillgångarna *i förhållande till det sammanlagda*

I ett ömsesidigt försäkringsbolag skall vid skifte av bolagets behållna tillgångar de som var delägare i bolaget vid tiden för likvidationsbeslutet få del i tillgångarna *enligt de fördelnings-*

beloppet av varje delägars premier för de fem senaste räkenskapsåren. Om bolagsordningen innehåller bestämmelser om andra fördelningsgrunder skall dessa gälla.

De aktieägare och delägare som vill klandra skiftet skall väcka talan mot bolaget senast tre månader efter det slutredovisning lades fram på bolagsstämman.

Om en aktieägare eller en delägare inte har anmält sig för att *lyfta* vad han erhållit vid skiftet inom fem år efter det slutredovisning lades fram på bolagsstämman, har han förlorat sin rätt till *detta*. Är medlen i förhållande till de skiftade tillgångarna att anse som ringa, kan rätten på anmälan av likvidatorerna förordna att medlen skall tillfalla allmänna arvsfonden. I annat fall skall 17 § tillämpas.

grunder som bolagsordningen innehåller.

Om en aktieägare eller en delägare inte har anmält sig för att *få ut* vad han erhållit vid skiftet inom fem år efter det slutredovisning lades fram på bolagsstämman, har han förlorat sin rätt till *medlen*. Är medlen i förhållande till de skiftade tillgångarna att anse som ringa, kan rätten på anmälan av likvidatorerna förordna att medlen skall tillfalla allmänna arvsfonden. I annat fall skall 17 § tillämpas.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

15 a kap.

3 §

Innehavarna av vinstandelsbevis eller andra värdepapper med särskilda rättigheter i överlåtande bolag skall i det övertagande bolaget ha minst motsvarande rättigheter som i det överlåtande bolaget, om de inte enligt fusionsplanen har rätt att få sina värdepapper inlösta av det övertagande bolaget.

Innehavarna av *konvertibla skuldebrev, skuldebrev med optionsrätt till nyteckning*, vinstandelsbevis eller andra värdepapper med särskilda rättigheter i överlåtande bolag skall i det övertagande bolaget ha minst motsvarande rättigheter som i det överlåtande bolaget, om de inte enligt fusionsplanen har rätt att få sina värdepapper inlösta av det övertagande bolaget.

16 kap.

1 §

Stiftare, styrelseledamot, verkställande direktör och aktuarie, som vid fullgörandet av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar försäkringsbolaget, skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas aktieägare, delägare eller annan genom överträdelse av denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i

Stiftare, styrelseledamot, verkställande direktör och aktuarie, som vid fullgörandet av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar försäkringsbolaget, skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas aktieägare, delägare eller annan genom överträdelse av denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i

försäkringsföretag, bolagsordningen eller *grunderna*.

försäkringsföretag, bolagsordningen, *de försäkringstekniska riktlinjerna* eller *placeringsriktlinjerna*.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

2 §

En revisor är ersättningsskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. Han ansvarar även för den skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans medhjälpare.

En revisor *eller en lekmannarevisor* är ersättningsskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. Han ansvarar även för den skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans medhjälpare.

Om ett revisionsbolag är revisor, åligger ersättningsskyldigheten detta bolag och den för revisionen huvudansvarige.

3 §

Aktieägare, delägare och röstberättigad, som inte är delägare, är skyldig att ersätta den skada som han genom att medverka till överträdelse av denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, bolagsordningen eller *grunderna* uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar bolaget, aktieägare eller annan.

Aktieägare, delägare och röstberättigad, som inte är delägare, är skyldig att ersätta den skada som han genom att medverka till överträdelse av denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, bolagsordningen, *de försäkringstekniska riktlinjerna* eller *placeringsriktlinjerna* uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar bolaget, aktieägare eller annan.

Aktieägare i försäkringsaktiebolag är även skyldig att lösa in skadelidande aktieägars aktier, om det med hänsyn till faran för fortsatt missbruk och förhållandena i övrigt är påkallat. Lösenbeloppet bestäms till ett belopp som är skäligt med hänsyn till bolagets ställning och övriga omständigheter.

6 §

Talan för försäkringsbolagets räkning enligt 1–3 §§, som inte grundas på brott, kan inte väckas mot

1. stiftare sedan tre år förflutit från det beslutet om bolagets bildande fattades på den konstituerande stämman,

2. styrelseledamot, verkställande direktören eller aktuarien sedan tre år förflutit från utgången av det räkenskapsår då beslutet eller åtgärden, som talan grundas på, fattades eller vidtogs,

3. revisor sedan tre år förflutit från det revisionsberättelsen *fram-lades* på bolagsstämman eller yttrande som avses i denna lag avgavs *samt*

3. revisor sedan tre år förflutit från det revisionsberättelsen *lades fram* på bolagsstämman eller yttrande som avses i denna lag avgavs,

4. *en lekmannarevisor sedan tre år förflutit från det att granskningsrapporten lades fram på*

4. aktieägare, delägare eller röstberättigad, som inte är delägare, sedan två år förflutit från beslutet eller åtgärden som talan grundas på.

Försätts bolaget i konkurs på en ansökan som gjorts innan den i första stycket angivna tiden har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ utan hinder av att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 5 §. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträdet.

stämman,

5. aktieägare, delägare eller röstberättigad, som inte är delägare, sedan två år förflutit från beslutet eller åtgärden som talan grundas på.

19 kap.

1 §

Finansinspektionen skall *verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet*. Inspektionen skall i sin tillsynsverksamhet samarbeta med motsvarande utländska tillsynsmyndigheter i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Styrelsen och verkställande direktören i ett försäkringsbolag skall, när bolaget har börjat sin verksamhet, genast underrätta Finansinspektionen om det.

Finansinspektionen skall *utöva tillsyn över att verksamheten i ett försäkringsbolag bedrivs i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar försäkringsbolagets näringsverksamhet*.

Inspektionen skall i sin tillsynsverksamhet samarbeta med motsvarande utländska tillsynsmyndigheter i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

När ett försäkringsbolag har påbörjat sin verksamhet, skall styrelsen och verkställande direktören genast underrätta Finansinspektionen om det.

Lydelse enligt prop. 1997/98:186

Föreslagen lydelse

11 §

Finansinspektionen får meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolagets verksamhet som inspektionen anser behövliga.

Finansinspektionen skall förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. avvikelser skett från denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, trafikskadelagen (1975:1410) eller lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller från bolagsordningen eller grunderna, om sådana

1. avvikelser skett från denna lag eller någon annan författning som reglerar försäkringsbolagets näringsverksamhet eller från bolagsordningen,

finns,

2. bolagsordningen *eller grunderna* inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse,

3. *försäkringsbolagets riktlinjer för placering av tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillfredsställande med hänsyn till innehållet i 7 kap. 9 a–10 e §§,*

4. *de tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillräckliga eller inte är placerade enligt 7 kap. 9 a–10 e §§,*

5. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning,

5 a. någon av dem som ingår i försäkringsbolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § femte stycket 3, *eller*

6. *det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot försäkringsbolagets verksamhet.*

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en *sund* finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

2. bolagsordningen, *de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlaget och placeringsriktlinjerna* inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse,

3. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning, *eller*

4. någon av dem som ingår i försäkringsbolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § femte stycket 3.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en *tillfredsställande* finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

Om ett försäkringsbolag driver verksamhet i ett annat land inom EES och bolaget inte rättar sig efter Finansinspektionens eller behörig utländsk myndighets anmodan om rättelse, skall inspektionen vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser. Inspektionen skall underrätta den behöriga utländska myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om ett föreläggande enligt andra–fjärde styckena inte har följts inom bestämd tid och de anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller av särskild vikt, anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. bolaget inte följer gällande bestämmelser om skuldtäckning,
2. bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,
3. bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen och det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats, eller
4. det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller enligt åttonde stycket.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i sjätte stycket.

En koncession kan förklaras förverkad av regeringen om bolaget

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,
2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt tredje stycket, eller
3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Frågor om förverkande av koncession enligt åttonde stycket prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.

20 kap.

4 §

Har en sökande vid anmälan för registrering inte iakttagit vad som är föreskrivet om anmälan, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidta rättelse. Detsamma gäller, om Finansinspektionen finner att ett beslut, som anmäls för registrering och för vars giltighet stadfästelse av regeringen eller inspektionen inte krävs, eller en handling som bifogas anmälan inte har tillkommit i behörig ordning eller till

Har en sökande vid anmälan för registrering inte iakttagit vad som är föreskrivet om anmälan, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidta rättelse. Detsamma gäller, om Finansinspektionen finner att ett beslut, som anmäls för registrering och för vars giltighet stadfästelse av regeringen eller inspektionen inte krävs, eller en handling som bifogas anmälan inte har tillkommit i behörig ordning eller till

sitt innehåll strider mot denna lag eller andra författningar eller mot bolagsordningen eller *grunderna* eller i något viktigare hänseende har en otydlig eller vilseledande avfattning. Underlåter sökanden att rätta sig efter föreläggandet, skall anmälningen avskrivas. En under rättelse om denna påföljd skall tas in i föreläggandet. Finns det även efter det att yttrandet avgivits något hinder för registrering och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande.

sitt innehåll strider mot denna lag eller andra författningar eller mot bolagsordningen eller *de försäkringstekniska riktlinjerna* eller i något viktigare hänseende har en otydlig eller vilseledande avfattning. Underlåter sökanden att rätta sig efter föreläggandet, skall anmälningen avskrivas. En under rättelse om denna påföljd skall tas in i föreläggandet. Finns det även efter det att yttrandet avgivits något hinder för registrering och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande.

Bestämmelserna i första stycket utgör inte något hinder för registrering av ett bolagsstämmobeslut, om rätten till talan mot beslutet gått förlorad enligt 9 kap. 20 § andra stycket.

Finansinspektionen skall genast skriftligen underrätta bolaget när Finansinspektionen fattar beslut enligt 4 kap. 15 § andra stycket, 6 kap. 7 § tredje stycket, 15 kap. 4 §, 15 a kap. 17 § eller 21 kap. 2 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000, då lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder upphör att gälla.

2. Försäkringsbolag, som inte omfattats av lagen om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder och som beviljats koncession före ikraftträdandet, får år 2000 och 2001 tillämpa äldre föreskrifter i 7 kap. 1–6, 8 §§ och 12 kap. 2, 5–8 §§. För ett försäkringsbolag som tillämpar sådana äldre bestämmelser gäller även äldre föreskrifter i 1 kap. 10 §, 2 kap. 5 § första stycket 9 och 16, 7 kap. 8 a, 9, 14 och 15 §§, 8 kap. 8 §, 9 kap. 18 och 20 §§, 12 kap. 9 §, 16 kap. 1 och 3 §§, 19 kap. 5 och 11 §§ samt 20 kap. 4 §. Bolaget skall inte tillämpa den nya 12 kap. 14 §.

3. För livförsäkringsbolag som meddelats koncession före ikraftträdandet skall belopp som motsvarar återbäringsfonden och andra återbäringsmedel, senast vid ingången av det räkenskapsår då äldre föreskrifter som avses i punkten 2 inte längre tillämpas, gottskrivas försäkrings-tagarna och andra ersättningsberättigade som återbäring eller överförs till sådana fonder under bundet eget kapital som regleras i försäkrings-rörelselagen eller lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkrings-företag.

4. För ömsesidiga försäkringsbolag som registrerats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter i 1 kap. 7 §, 7 kap. 24 §, 13 kap. och 14 kap. 14 § till dess att sådana bestämmelser i bolagsordningen som avses i de nya föreskrifterna i 2 kap. 5 § första stycket 14 kan göras gällande efter en

registrering. En bolagsordning med sådana bestämmelser skall vara registrerad senast den 1 januari år 2002.

5. För livförsäkringsbolag som omfattats av lagen om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder gäller 7, 10, 11 och 12 §§ samma lag till dess erforderliga bestämmelser i bolagsordningen om vinstutdelning eller förlusttäckning kan göras gällande efter en registrering. En bolagsordning med sådana bestämmelser skall vara registrerad senast den 1 januari 2002.

6. För livförsäkringsbolag som omfattats av lagen om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder tillämpas fortfarande 9 § samma lag för innehav av aktier i fondföretag som förvärvats före ikraftträdandet.

7. Äldre föreskrifter i 7 kap. 17 a och 22 §§ skall fortfarande tillämpas på livförsäkringsbolag som med stöd av punkterna 2 och 3 ovan innehar återbäringsmedel. De nya föreskrifterna i 12 kap. 16 § gäller även sådana återbäringsmedel i livförsäkringsaktiebolag som kvarstår med stöd av punkt 3.

8. Äldre föreskrifter i 10 kap. 4 § får tillämpas till dess att en godkänd eller auktoriserad revisor utsetts, dock längst till utgången av år 2000. Vid en sådan tillämpning gäller inte de nya föreskrifterna i 10 kap. 3 § första stycket.

9. Bolagsstämman får före ikraftträdandet fatta beslut om ändringar av bolagsordningen med tillämpning av de nya föreskrifterna i lagen (1999:000) om ändring i försäkringsrörelselagen.

10. Föreskrifterna om sanktioner enligt 19 kap. försäkringsrörelselagen gäller även vid överträdelser av punkterna 3, 4, och 5 ovan.

11. I fråga om de nya föreskrifterna i lagen skall, i den mån dessa motsvarar föreskrifter som upphävs genom lagen och för vilka gällt övergångsbestämmelser som fortfarande skulle kunna ha betydelse, dessa övergångsbestämmelser tillämpas.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag att 3 kap. 3 §, 4 kap. 2 och 9 §§, 5 kap. 3, 4 och 5 §§, 6 kap. 3 §, 7 kap. 4 §, 8 kap. 4 och 7 §§ samt bilaga 1 och 2 till lagen, skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

De i 2 § angivna bestämmelserna i 3 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) skall tillämpas med följande avvikelser:

1. Vad som i 4 § fjärde stycket sägs om sammanslagning av poster som föregås av arabiska siffror gäller inte för posterna upptagna i schemat för resultaträkningen i bilaga 2 eller för sådana poster i balansräkningen som skall tas upp under Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar eller Försäkringstekniska avsättningar.

1. Vad som i 4 § fjärde stycket sägs om sammanslagning av poster som föregås av arabiska siffror gäller inte för posterna upptagna i schemat för resultaträkningen i bilaga 2 eller för sådana poster i balansräkningen som skall tas upp under *Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk (D)*, Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar (*E*) eller Försäkringstekniska avsättningar (*DD och EE*).

2. Inom linjen skall, utöver ställda säkerheter och ansvarsförbindelser, oåterkalleliga åtaganden som innebär risktagande anges.

4 kap.

2 §

De i 1 § angivna bestämmelserna i 4 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) skall tillämpas med följande avvikelser:

1. 2 § tillämpas på immateriella tillgångar (B).

2. 3 § skall tillämpas på samtliga tillgångar, om inte annat följer av detta kapitel.

3. 4 § skall tillämpas på dels immateriella tillgångar (B), dels placeringstillgångar (C) — utom när de värderas till verkligt värde enligt 5 § i detta kapitel — samt dels sådana materiella tillgångar och varulager (G.I) och övriga tillgångar (G.IV) som stadigvarande skall brukas eller innehas.

4. a) 5 § skall tillämpas på dels immateriella tillgångar (B), dels placeringstillgångar (C) — utom när de värderas till verkligt värde enligt 5 § i detta kapitel — samt dels sådana materiella tillgångar och varulager (G.I) och övriga tillgångar (G.IV) som stadigvarande skall brukas eller innehas.

b) 5 § andra stycket skall tillämpas endast på placeringar i koncernföretag och intresseföretag (C.II), andra finansiella placeringstillgångar än aktier och andelar (C.III.2-7) samt depåer hos företag som avgivit åter-

försäkring (C.IV) — utom när tillgångarna värderas till verkligt värde enligt 5 § i detta kapitel.

c) Sådana andra finansiella placeringstillgångar som utgörs av aktier och andelar (C.III.1) skall skrivas ned till det lägre värde som tillgången har på balansdagen även om det inte kan antas att värdenedgången är varaktig.

5. a) 6 och 8 §§ skall tillämpas på placeringstillgångar (C) — utom när de värderas till verkligt värde enligt 5 § i detta kapitel — samt på sådana tillgångar hänförliga till materiella tillgångar och varulager (G.I) som stadigvarande skall innehas eller brukas.

5. a) 6 och 8 §§ gäller endast placeringstillgångar (C) — utom när de värderas till verkligt värde enligt 5 § i detta kapitel — samt på sådana tillgångar hänförliga till materiella tillgångar och varulager (G.I) som stadigvarande skall innehas eller brukas.

b) Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag får inte skrivas upp till högre värde än vad som medges av Finansinspektionen.

6. Uppskrivningsbelopp enligt 6 § får endast användas

— i skadeförsäkringsaktiebolag för ökning av aktiekapitalet genom fondemission, eller för avsättning till en uppskrivningsfond (AA.III).

— i skadeförsäkringsföretag för avsättning till en uppskrivningsfond (AA.III), samt

— i livförsäkringsföretag för avsättning till en uppskrivningsfond (DD.II) efter medgivande av Finansinspektionen.

7. 7 § första stycket 2 och andra stycket om användning av uppskrivningsfonden för att täcka förlust får inte tillämpas.

8. 9 § skall tillämpas på dels fordringar (F), dels kassa och bank (G.II), dels sådana materiella tillgångar och varulager (G.I) och övriga tillgångar (G.IV) som inte stadigvarande skall brukas eller innehas.

9. 12 § skall tillämpas på materiella tillgångar och varulager (G.I).

9 §

Försäkringstekniska avsättningar (EE) skall tas upp i balansräkningen med tillämpning av 7 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713). Försäkringstekniska avsättningar (DD och EE) skall tas upp i balansräkningen med tillämpning av 7 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713).

Såsom Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker (EE.1) i skadeförsäkringsrörelse, skall tas upp belopp motsvarande premiereserven.

Såsom *Livförsäkringsavsättning (EE.2) i livförsäkringsrörelse, skall tas upp belopp motsvarande premiereserven inklusive belopp för tilldelad återbäring, utom sådan tilldelad återbäring som förfallit till betalning.*

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

5 kap.

3 §

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om tillgångar:

1. Byggnader och mark som används för den egna verksamheten skall anges.

2. Övriga lån (C.III.5) skall specificeras på belopp för vilka försäkringsbrev utgör huvudsaklig säkerhet och, om resterande belopp är väsentligt, även i övrigt specificeras till storlek och art.

3. Större belopp i posterna Övriga finansiella placeringstillgångar (C.III.7) och Övriga tillgångar (G.IV), skall specificeras till storlek och art.

4. Tillgångar för villkorad återbäring (D.1) skall delas upp på tillgångar för vilka försäkringsstagaren direkt respektive indirekt bär placeringsrisk.

4. Förutbetalda anskaffningskostnader (H.II) och Återförsäkrarens andel av förutbetalda anskaffningskostnader (JJ.I) skall anges uppdelade på skadeförsäkringsrörelse och livförsäkringsrörelse.

5. Om det bokförda värdet för räntebärande värdepapper överstiger eller underskrider det belopp som skall infrias på förfallodagen, skall mellanskillnaden anges. Summan av överstigande belopp skall anges för sig och summan av underskridande belopp skall anges för sig.

5. Förutbetalda anskaffningskostnader (H.II) och Återförsäkrarens andel av förutbetalda anskaffningskostnader (II.I) skall anges uppdelade på skadeförsäkringsrörelse och livförsäkringsrörelse.

6. Om det bokförda värdet för räntebärande värdepapper överstiger eller underskrider det belopp som skall infrias på förfallodagen, skall mellanskillnaden anges. Summan av överstigande belopp skall anges för sig och summan av underskridande belopp skall anges för sig.

4 §

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om eget kapital och *skulder*:

1. I livförsäkringsföretag skall som bundet eget kapital tas upp Aktiekapital och Garantikapital.

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om eget kapital och *avsättningar*:

1. I livförsäkringsföretag *som inte får dela ut vinst* skall som bundet eget kapital tas upp Aktiekapital, Garantikapital, *Överkursfond,*

*Konsolideringsfond, Fond för
orealiserade vinster och vinst eller
förlust för räkenskapsåret. Förlust
för räkenskapsåret tas därvid upp
som avdragspost.*

2. I skadeförsäkringsföretag skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Garantikapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

3. I livförsäkringsföretag skall Återbäringsmedel anges uppdelat på Återbäringsfond, Uppskrivningsfond, Fond för orealiserade vinster, Övriga medel och Årets resultat. Posten Återbäringsmedel och förändringarna av posten skall specificeras i en not.

4. Om avsättningen för kvardröjande risker i posten *Avsättning för* ej intjänade premier och kvardröjande risker (*EE.1*) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

5. Om avvecklingsresultat uppgår till väsentligt belopp skall det anges i en not med fördelning på kategori av skada och belopp. Med avvecklingsresultat avses skillnaden mellan å ena sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets ingång, efter avdrag för under räkenskapsåret

2. I skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Garantikapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital eller ansamlad förlust skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

3. Om avsättningen för kvardröjande risker i posten *Ej intjänade premier och kvardröjande risker* (*DD.1*) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

4. Om garanterad återbäring i posten livförsäkringsavsättning (*DD.2*) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

5. Om avvecklingsresultat uppgår till väsentligt belopp skall det anges i en not med fördelning på kategori av skada och belopp. Med avvecklingsresultat avses skillnaden mellan å ena sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets ingång, efter avdrag för under räkenskapsåret

gjorda utbetalningar av ersättningar för skador från föregående år, och å andra sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets slut.

gjorda utbetalningar av ersättningar för skador från föregående år, och å andra sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets slut.

6. Villkorad återbäring (EE.1) skall delas upp på avsättningar för vilka försäkringstagaren direkt respektive indirekt bär risk.

7. Skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst skall lämna närmare upplysningar om det belopp av fritt eget kapital som inte kan anses utdelningsbart med hänsyn till bestämmelserna i 1 kap. 1 a § första stycket och 12 kap. 2 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) och om de förhållanden som motiverar bedömningen.

8. Livförsäkringsföretag skall lämna upplysning om belopp som inte får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning enligt bolagsordningen.

5 §

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om resultaträkningens poster:

1. I fråga om skadeförsäkring skall anges
 - a) premieinkomsten, brutto,
 - b) premieintäkter, brutto,
 - c) försäkringsersättningar, brutto,
 - d) driftskostnader, brutto, samt
 - e) resultat av avgiven återförsäkring.

Posterna skall fördelas på direkt försäkring och mottagen återförsäkring, om mottagen återförsäkring utgör tio procent eller mer av premieinkomst, brutto.

2. Direkt skadeförsäkring skall fördelas enligt följande försäkringsklasser

- a) olycksfall och sjukdom,
- b) motorfordon, ansvar mot tredje man,
- c) motorfordon, övriga klasser,
- d) sjöfart, luftfart och transport,
- e) brand och annan skada på egendom,
- f) allmän ansvarighet,
- g) kredit och borgen,
- h) rättsskydd,
- i) assistans, samt

j) övriga försäkringsklasser.

3. I fråga om livförsäkring skall premieinkomsten anges brutto. Om mottagen återförsäkring utgör tio procent eller mer av denna premieinkomst skall inkomsten fördelas mellan direkt försäkring och mottagen återförsäkring.

4. Premieinkomst för direkt livförsäkring skall fördelas enligt följande indelningsgrunder

a) I premier för individuell försäkring,

II gruppförsäkringspremier,

b) I periodiska premier,

II engångspremier,

c) I premier för ej återbäringsberättigade avtal,

II premier för återbäringsberättigade avtal, samt

III premier för *avtal* för vilka försäkringstagaren bär *placeringsrisken*.

c) I premier för ej återbäringsberättigade avtal,

II premier för återbäringsberättigade avtal, samt

III premier för *livförsäkringsavtal* för vilka försäkringstagaren bär *risk*.

5. Uppgift skall lämnas om det sammanlagda beloppet av total premieinkomst, brutto, för direkt försäkring som avser försäkringsavtal som tecknats av företaget i

a) Sverige,

b) andra länder som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, samt

c) övriga länder.

6. Det totala beloppet för provisioner för direkt försäkring under räkenskapsåret skall anges i en not.

7. Om kapitalavkastning överförs mellan teknisk och icke-teknisk redovisning i resultaträkningen, skall upplysningar om grunderna för överföringen lämnas i en not.

6 kap.

3 §

I resultatanalysen skall, fördelat på försäkringsgrenar, upplysningar lämnas om försäkringstekniska avsättningar, återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar, rares andel av försäkringstekniska intäkter, kostnader och rörelseresultat. *Livförsäkringsföretag skall även lämna upplysningar om återbäringsmedlens fördelning på försäkringsgrenar.*

7 kap.

4 §

För koncernredovisningen gäller i tillämpliga delar

1. de allmänna bestämmelserna om årsredovisningen i 2 kap. 2 §, med undantag för hänvisningarna till 2 kap. 1-3 §§ årsredovisningslagen (1995:1554),

2. bestämmelserna om balansräkning och resultaträkning i 3 kap., med det tillägget att vad som avsatts till kapitalandelsfonden skall tas upp i koncernbalansräkningen som bundet eget kapital under Andra fonder (AA.IV)

2. bestämmelserna om balansräkning och resultaträkning i 3 kap., med det tillägget att vad som avsatts till kapitalandelsfonden skall tas upp i koncernbalansräkningen som bundet eget kapital under Andra fonder (AA.V).
skadeförsäkringsföretag och under Återbäringsmedel (DD) i livförsäkringsföretag,

3. bestämmelserna om värderingsregler i 4 kap.,

4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 1 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9 och 24 §§ årsredovisningslagen, samt

4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 4 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9 och 24 §§ årsredovisningslagen, samt

5. bestämmelserna om upplysningarna i förvaltningsberättelsen i 6 kap. 1 och 2 §§, med undantag för hänvisningen till 6 kap. 2 § årsredovisningslagen.

8 kap.

4 §

Årsredovisningen för det förflutna räkenskapsåret skall lämnas till revisorerna senast en månad före ordinarie bolagsstämma.

Årsredovisningen för det förflutna räkenskapsåret skall lämnas till revisorerna *och lekmannarevisorer* senast en månad före ordinarie bolagsstämma.

7 §

Verkställande direktör eller styrelseledamot i ett försäkringsföretag som enligt denna lag *eller annan författning* skall ge in redovisningshandling eller revisionsberättelse till Finansinspektionen, kan av inspektionen föreläggas vid vite att fullgöra denna skyldighet.

Verkställande direktör eller styrelseledamot i ett försäkringsföretag som enligt denna lag skall ge in redovisningshandling eller revisionsberättelse till Finansinspektionen, kan av inspektionen föreläggas vid vite att fullgöra denna skyldighet.

Fråga om utdömmande av vitet prövas av Finansinspektionen.

Uppställningsform för balansräkning

Tillgångar

A. Tecknat ej inbetalt kapital

B. Immateriella tillgångar

I. Goodwill

II Andra immateriella tillgångar

C. Placeringstillgångar

I Byggnader och mark

II Placeringar i koncernföretag och intresseföretag

1. Aktier och andelar i koncernföretag

2. Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag

3. Aktier och andelar i intresseföretag

4. Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag

III Andra finansiella placeringstillgångar

1. Aktier och andelar

2. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

3. Andelar i investeringspooler

4. Lån med säkerhet i fast egendom

5. Övriga lån

6. Utlåning till kreditinstitut

7. Övriga finansiella placeringstillgångar

IV Depåer hos företag som avgivit återförsäkring

D. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär *placeringss- livförsäkringstagaren bär place- risken*1. *Tillgångar för villkorad återbäring*2. *Fondförsäkringstillgångar*

E. Återförsäkrarens andel av Försäkringstekniska avsättningar

1. *Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker*2. *Livförsäkringsavsättning*3. *Avsättning för oreglerade skador*4. *Avsättning för återbäring och rabatter*5. *Övriga försäkringstekniska avsättningar*6. *Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringss- risken*

E. Återförsäkrarens andel av Försäkringstekniska avsättningar

1. *Ej intjänade premier och kvardröjande risker*2. *Livförsäkringsavsättning*3. *Oreglerade skador*4. *Återbäring och rabatter*5. *Övriga försäkringstekniska avsättningar*6. *Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk*a) *Villkorad återbäring*b) *Fondförsäkringsåtaganden*

- F. Fordringar
 - I Fordringar avseende direkt försäkring
 - II Fordringar avseende återförsäkring
 - III Övriga fordringar
- G. Andra tillgångar
 - I Materiella tillgångar och varulager
 - II Kassa och bank
 - III Egna aktier
 - IV Övriga tillgångar
- H. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
 - I Upplupna ränte- och hyresintäkter
 - II Förutbetalda anskaffningskostnader
 - III Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Summa tillgångar

Eget kapital, avsättningar och skulder

- AA. Eget kapital
 - I Aktiekapital eller Garantikapital
 - II Överkursfond
 - III Uppskrivningsfond
 - IV Andra fonder
 - 1. Reservfond
 - 2. Fond för orealiserade vinster
 - 3. Övriga fonder
 - IV *Konsolideringsfond*
 - V Andra fonder
 - 1. Reservfond
 - 2. Fond för orealiserade vinster
 - 3. Övriga fonder
 - V Balanserad vinst eller förlust
 - VI Årets resultat
 - VII Årets resultat
- BB. Obeskattade reserver
- CC. Efterställda skulder
- DD. Återbäringsmedel
 - I Återbäringsfond
 - II Uppskrivningsfond
 - III Fond för orealiserade vinster
 - IV Övriga medel
 - V Årets resultat
- EE. Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)
 - 1. Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker
 - 2. Livförsäkringsavsättning
 - 3. Avsättning för oreglerade skador
 - 4. Avsättning för återbäring och rabatter
 - 5. Utjämningsavsättning
- DD. Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)
 - 1. Ej intjänade premier och kvardröjande risker
 - 2. Livförsäkringsavsättning
 - 3. Oreglerade skador
 - 4. Återbäring och rabatter
 - 5. Utjämningsavsättning

6. Övriga försäkringstekniska avsättningar <i>FF.</i> Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär <i>placeringsrisken</i> (före avgiven återförsäkring)	6. Övriga försäkringstekniska avsättningar <i>EE.</i> <i>Försäkringsteknisk</i> avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär <i>risk</i> (före avgiven återförsäkring). 1. <i>Villkorad återbäring</i> 2. <i>Fondförsäkringsåtaganden</i>
<i>GG.</i> Avsättningar för andra risker och kostnader 1. <i>Avsättningar för</i> pensioner och liknande förpliktelser 2. <i>Avsättningar för</i> skatter 3. Övriga avsättningar	<i>FF.</i> Avsättningar för andra risker och kostnader 1. Pensioner och liknande förpliktelser 2. Skatter 3. Övriga avsättningar
<i>HH.</i> Depåer från återförsäkrare <i>II.</i> Skulder I Skulder avseende direkt försäkring II Skulder avseende återförsäkring III Obligationslån IV Skulder till kreditinstitut V Övriga skulder	<i>GG.</i> Depåer från återförsäkrare <i>HH.</i> Skulder I Skulder avseende direkt försäkring II Skulder avseende återförsäkring III Obligationslån IV Skulder till kreditinstitut V Övriga skulder
<i>JJ.</i> Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter I Återförsäkrarens andel av Förutbetalda anskaffningskostnader II Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	<i>II.</i> Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter I Återförsäkrarens andel av Förutbetalda anskaffningskostnader II Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Poster inom linjen

- I Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser, varje slag för sig
- II Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter, varje slag för sig
- III Ansvarsförbindelser
 - 1. Garantier
 - 2. Pensionsförpliktelser som ej upptagits bland avsättningar och ej har täckning i pensionsstiftelses förmögenhet
 - 3. Övriga ansvarsförbindelser
- IV Åtaganden
 - 1. Åtaganden till följd av återköpstransaktioner
 - 2. Övriga åtaganden

Uppställningsform för resultaträkningen

I. Teknisk redovisning av skadeförsäkringsrörelse

1. Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)
 - a. Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)
 - b. Premier för avgiven återförsäkring (-)
 - c. Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, före avgiven återförsäkring (+/-)
 - d. Återförsäkrares andel av Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker (+/-)
2. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen (III.6)
3. Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)
4. Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)
 - a. Utbetalda försäkringsersättningar
 - aa) Före avgiven återförsäkring
 - bb) Återförsäkrares andel (-)
 - b. Förändring i Avsättning för oreglerade skador
 - aa) Före avgiven återförsäkring
 - bb) Återförsäkrares andel (-)
5. Förändring i Övriga försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring) (+/-)
6. Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)
7. Driftskostnader
8. Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)
9. Förändring i Utjämningsavsättning
10. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (införs som post III.1)

II. Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse

1. Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)
 - a. Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)
 - b. Premier för avgiven återförsäkring (-)
2. Kapitalavkastning, intäkter
3. Orealiserade vinster på placeringstillgångar
 - 3a. *Värdeökning på tillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk*
 - aa. *Värdeökning på tillgångar för villkorad återbäring*
 - bb. *Värdeökning på fondförsäkringstillgångar*
 - 3b. *Värdeökning på övriga placeringstillgångar*
4. Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)
5. Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)

- a. Utbetalda försäkringsersättningar
 - aa) Före avgiven återförsäkring
 - bb) Återförsäkrares andel (-)
- b. Förändring i Avsättning för oreglerade skador
 - aa) Före avgiven återförsäkring
 - bb) Återförsäkrares andel
6. Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring) (+/-)
 - a. Livförsäkringsavsättning
 - aa) Före avgiven återförsäkring
 - bb) Återförsäkrares andel (-)
 - b. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk*
 - aa. Villkorad återbäring*
 - bb. Fondförsäkringsåtaganden*
 - c. Övriga försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)*
- b. Övriga försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)
7. Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)
8. Driftskostnader
9. Kapitalavkastning, kostnader
10. Orealiserade förluster på placeringstillgångar
 - 10a. Värdeminskning på tillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk*
 - aa. Värdeminskning på tillgångar för villkorad återbäring*
 - bb. Värdeminskning på fondförsäkringstillgångar*
 - 10b. Värdeminskning på övriga placeringstillgångar*
11. Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)
12. Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen (införs som post III.4)
13. Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat (införs som post III.2)

III. Icke-teknisk redovisning

1. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (post I.10)
2. Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat (post II.13)
- 3a. Kapitalavkastning, intäkter i skadeförsäkringsrörelsen
- 3b. Orealiserade vinster på placeringstillgångar
4. Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen (post II.12)
- 5a. Kapitalavkastning, kostnader i skadeförsäkringsrörelsen
- 5b. Orealiserade förluster på placeringstillgångar
6. Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen (post I.2)
7. Övriga intäkter
8. Övriga kostnader

- 9. Extraordinära intäkter
 - 10. Extraordinära kostnader
 - 11. Bokslutsdispositioner
 - 12. Skatt på årets resultat
 - 13. Övriga skatter
 - 14. Årets resultat
-

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 samt tillämpas på räkenskapsår som inleds efter den 31 december 1999.

2. Försäkringsbolag som med stöd av punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1999:000) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) tillämpar där angivna äldre bestämmelser, skall alltjämt tillämpa äldre föreskrifter i 3 kap. 3 §, 4 kap. 9 §, 5 kap. 3-5 §§, 6 kap. 3 §, 7 kap. 4 § och bilaga 1 och 2 till lagen.

3. Äldre föreskrifter i 4 kap. 2 § 6 gäller för den uppskrivningsfond som livförsäkringsbolag innehar vid ingången av det räkenskapsår som påbörjats den 1 januari 2000. Uppskrivningsfonden skall redovisas som bundet eget kapital, om inte föreskrifterna i 2 skall tillämpas.

Härigenom föreskrivs att punkt 1 av anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar

till 31 §

1.¹ Med pension förstås dels belopp, som annorledes än i följd av försäkring utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels belopp, som på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring utgår i form av folkpension eller tilläggspension, dels belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring, dels belopp som utbetalas från pensionssparkonto till pensionsspararen, till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande, till den som erhållit rätten till pension genom bodelning, till make eller bröstarvinge på grund av jämkning av förmånstagarförordnande samt vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken, dels kapital hänförligt till pensionsförsäkring vilken antingen överläts till försäkringsgivare som inte meddelar pensionsförsäkring enligt denna lag eller överförs till sådan del av försäkringsgivarens verksamhet som inte avser pensionsförsäkring enligt denna lag.

Med pensionsförsäkring förstås försäkring, som inte medför rätt till andra försäkringsbelopp än ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. För att en försäkring skall anses som pensionsförsäkring fordras vidare, om inte annat följer av sjuttonde stycket, att försäkringen meddelats i en här i landet bedriven försäkringsrörelse för vilken skattskyldighet föreligger enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel respektive lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Med försäkrad avses den på vars liv försäkringen tagits eller, i fråga om sjukpension, den vars arbetsförmåga försäkringen avser. Med tjänstepensionsförsäkring förstås pensionsförsäkring, som har samband med tjänst och för vilken den försäkrades arbetsgivare åtagit sig att ansvara för betalning av hela avgiften. Med tjänstepensionsförsäkring förstås också pensionsförsäkring, som — om en anställd avlidit — tagits av den anställdes arbetsgivare till förmån för den anställdes efterlevande och för vilken försäkring arbetsgivaren åtagit sig att ansvara för betalning av hela avgiften.

I fråga om annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring skall försäkringstagaren vara den försäkrade. Har försäkringstagaren eller hans make eller person med vilken han sammanbor under äktenskapsliknande förhållanden barn under 20 år, får han ta försäkring avseende efterlevandepension på sin makes eller den sammanboendes liv, om barnet insätts som förmånstagare. Om särskilda skäl föreligger kan skattemyndigheten medge att dödsboet efter skattskyldig som bedrivit näringsverksamhet i Sverige får ta försäkring avseende efterlevandepension. Som förutsättning för att medgivande skall lämnas gäller att den efterlevande saknar

¹ Senaste lydelse 1998:238.

betryggande pensionsskydd och att försäkringen tas i samband med att boet upphör med driften i förvärvskällan. Motsvarande gäller om den avlidne drivit verksamheten genom förmedling av juridisk person.

Ålderspension får inte börja utgå vid lägre ålder än 55 år. Utbetalning får dock ske dessförinnan till den som fått rätt till förtidspension enligt lagen om allmän försäkring. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten besluta att pension får börja utgå vid lägre ålder.

Ålderspension får utgå högst så länge den försäkrade lever, men under den försäkrades livstid lägst fem år eller, om försäkringen skall upphöra när den försäkrade fyller 65 år, lägst tre år. Pensionen får under den första femårsperiod under vilken den utbetalas inte utgå med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande pensionsbelopp.

För ålderspension som utgår enligt allmän pensionsplan gäller, om den skall upphöra innan den försäkrade avlider, vad därom utfästs enligt planen. Vad som avses med allmän pensionsplan framgår av 4 § lagen (1967:531) om tryggnad av pensions- utfästelse m.m. Med allmän pensionsplan avses emellertid även

- pensionsutfästelser som ryms inom vad som enligt en allmän pensionsplan är sedvanligt inom branschen för arbetstagare med motsvarande uppgifter, dock i fråga om avsättning i balansräkning endast i förening med kreditförsäkring,

- pensionsutfästelser för vilka kommunal eller statlig borgen eller liknande garanti tecknats, samt

- pensionsutfästelser i enlighet med pensionsavtal som på arbetstagar- sidan godkänts av sådan organisation som enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet anses som central arbetstagarorganisation.

Förmånstagare får inte insättas till annan ålderspensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring. Till tjänstepensionsförsäkring avseende ålderspension skall anställd, som då försäkringsavtalet ingicks var den försäkrade, vara förmånstagare.

Med sjukpension förstås pension som utgår till den försäkrade högst så länge denne är arbetsoförmögen eller har nedsatt arbetsförmåga. Sjukpension får upphöra tidigast fem år efter det försäkringsavtalet träffades. I fråga om förmånstagare gäller föreskrifterna i föregående stycke.

Med efterlevandepension förstås pension

1. som efter den försäkrades död utgår till den försäkrades make, varmed i detta sammanhang förstås person med vilken den försäkrade varit gift eller sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden,

2. som efter den försäkrades död utgår till barn till den försäkrade eller barn till person som angivits under 1,

3. som utgår till efterlevande på grund av försäkring som tagits av dödsbo efter medgivande enligt tredje stycket, varvid pension får utgå som om den avlidne varit försäkrad, eller

4. som utgår på grund av försäkring som tagits av arbetsgivare till förmån för anställds efterlevande med stöd av andra stycket sista meningen, varvid pension får utgå som om den avlidne varit försäkrad.

Efterlevandepension får utgå högst så länge den efterlevande lever och får under den första femårsperiod under vilken den utbetalas inte utgå med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med sti-

gande pensionsbelopp. Efterlevandepension får under den efterlevandes livstid inte upphöra förrän fem år förflutit efter den försäkrades död med följande undantag:

1. Efterlevandepension till person som avses i föregående stycke 1, får upphöra när denne ingår nytt äktenskap.

2. Har den försäkrade avlidit mindre än fem år före den tidpunkt då försäkringen annars skulle ha upphört, får efterlevandepension upphöra vid sistnämnda tidpunkt.

3. Om utbetalning av efterlevandepension till barn under 20 år påbörjats, får pensionen upphöra när barnet fyller 20 år.

4. Har försäkring avseende efterlevandepension till barn tagits på sådan persons liv som avses i föregående stycke 1, skall pensionen upphöra senast när barnet fyller 20 år.

Som förmånstagare till försäkring avseende efterlevandepension får endast insättas person till vilken efterlevandepension kan utgå enligt nionde och tionde styckena.

Försäkringsvillkor, som med hänsyn till bestämmelserna i denna lag är avgörande för frågan huruvida försäkringen är att anse som pensionsförsäkring, skall tas in i försäkringsavtalet. Detta skall dessutom innehålla villkor att försäkringen inte får pantsättas eller belånas och inte heller ändras på sådant sätt att den inte längre uppfyller de föreskrifter, som anges för pensionsförsäkring i denna lag, eller i andra fall än nedan föreskrivs överlåtas eller återköpas. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenligt med bestämmelserna om pensionsförsäkring i denna lag.

Under den försäkrades livstid får pensionsförsäkring endast överlåtas

1. till följd av anställningsförhållande, därvid försäkringen före eller efter överlåtelsen skall ha karaktär av tjänstepensionsförsäkring,
2. på grund av utmätning liksom vid ackord eller konkurs eller
3. genom bodelning.

Ny ägare till pensionsförsäkring skall omedelbart underrätta försäkringsgivaren om förvärvet av försäkringen.

Återköp av pensionsförsäkring får utan hinder av bestämmelserna i denna lag ske,

1. om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring och försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande samt premier för försäkringen inte har betalats senare än 10 år före återköpet, eller

2. om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

Om det i annat fall än som avses i föregående stycke finns synnerliga skäl för återköp och sådant får ske enligt försäkringstekniska *grunder*, får återköp medges av skattemyndigheten. Bestämmelserna i förevarande lag hindrar inte heller återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av försäkringstagarens tillgodohavande.

Om det i annat fall än som avses i föregående stycke finns synnerliga skäl för återköp och sådant får ske enligt *försäkringsavtalet* och försäkringstekniska *riktlinjer*, får återköp medges av skattemyndigheten. Bestämmelserna i förevarande lag hindrar inte heller

1. återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av försäk-

ringstagarens tillgodohavande,
eller

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

2. en överföring av hela försäkringens värde direkt till en pensionsförsäkring som försäkringsstagaren tecknar hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen skall i så fall inte anses som ett belopp som enligt första stycket utgår på grund av pensionsförsäkring och inte heller som en betalning av avgift för pensionsförsäkring.

Försäkring som huvudsakligen avser ålders-, sjuk- eller efterlevandepension och som har meddelats i försäkringsrörelse vilken inte bedrivs från fast driftställe i Sverige skall anses som pensionsförsäkring, om den försäkrade var bosatt utomlands när avtalet ingicks och där medgavs avdrag, skattereduktion eller liknande skattelättnad för inbetalda premier. Detsamma gäller försäkring av nämnda slag som arbetsgivare betalt premier för under den försäkrades bosättning eller förvärsarbete i utlandet utan att betalningen räknats som inkomst för den försäkrade vid beskattningen i detta land. Ett sådant förvärsarbete skall vara den försäkrades huvudsakliga förvärsverksamhet. Skattemyndigheten får, om särskilda skäl finns i annat fall än som avses i detta stycke, medge att försäkring meddelad i försäkringsrörelse vilken inte bedrivs från fast driftställe i Sverige skall anses som pensionsförsäkring. Om en försäkring beskattats som pensionsförsäkring med stöd av detta stycke, kan försäkringen inte övergå till kapitalförsäkring.

Med kapitalförsäkring förstås annan livförsäkring än pensionsförsäkring. Till kapitalförsäkring hänförs mot statens grupplivförsäkring svarande förmån från kommun, även om förmånen inte utgår på grund av försäkring.

Försäkring som enligt denna lag är att hänföra till pensionsförsäkring får anses såsom kapitalförsäkring, om förbehåll härom intagits i avtalet vid dess ingående.

Premiefrielseförsäkring skall anses tillhöra samma slag av försäkring som huvudförsäkringen.

För att sjuk- eller olycksfallsförsäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst fordras, att premier för försäkringen skall betalas av arbetsgivaren. Vidare fordras att anmälan görs till försäkringsanstalten om att försäkringen har tagits i samband med tjänst.

Till livränta räknas även höjning av livräntan och sådant tillägg till denna som skall utgå under livräntans fortsatta bestånd.

Såvitt gäller kraven enligt denna anvisningspunkt, att en ålders- eller efterlevandepension under den första femårsperioden inte utgår med annat än samma belopp

Såvitt gäller kraven enligt denna anvisningspunkt, att en ålders- eller efterlevandepension under den första femårsperioden inte utgår med annat än samma belopp

vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande belopp, bortses i fråga om försäkring enligt *lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder* från sådana förändringar av beloppen som föranleds av kursutvecklingen på fondandelarna.

Beslut som skattemyndighet meddelat avseende medgivande enligt tredje, fjärde, sextonde eller sjuttonde stycket av denna anvisningspunkt får överklagas hos Riksskatteverket. Riksskatteverkets beslut får inte överklagas.

vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande belopp, bortses i fråga om försäkring enligt *2 kap 3 b § första stycket klass 3 försäkringsrörelselagen (1982:713)* från sådana förändringar av beloppen som föranleds av kursutvecklingen på fondandelarna.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 8

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om ett villkor, som en näringsidkare ställer upp när han ingår eller avser att ingå avtal med en annan näringsidkare, är att anse som oskäligt mot denne, kan marknadsdomstolen förbjuda näringsidkaren att i fortsättningen ställa upp samma eller väsentligen samma villkor i liknande fall. Ett sådant förbud kan också riktas mot någon som är anställd hos näringsidkaren eller mot någon annan som handlar på dennes vägnar.

Första stycket gäller inte villkor i verksamhet som står under tillsyn av bankinspektionen eller försäkringsinspektionen.

Föreslagen lydelse

1 §

Om ett villkor, som en näringsidkare ställer upp när han ingår eller avser att ingå avtal med en annan näringsidkare, är att anse som oskäligt mot denne, kan marknadsdomstolen förbjuda näringsidkaren att i fortsättningen ställa upp samma eller väsentligen samma villkor i liknande fall. Ett sådant förbud kan också riktas mot någon som är anställd hos näringsidkaren eller mot någon annan som handlar på dennes vägnar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.
 2. Äldre bestämmelser skall tillämpas på avtal som ingåtts före ikraftträdandet. Detsamma gäller för försäkringsavtal som ingåtts före ikraftträdandet och därefter förnyats.

Härigenom föreskrivs att 4 a § förmånsrättslagen¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Förmånsrätt följer med försäkringstagares fordran hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i 7 kap. 11 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) och 5 kap. 11 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

4 a §²

Förmånsrätt följer med försäkringstagares *och andra ersättningsberättigades* fordran *på grund av försäkringsavtal* hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i 7 kap. 11 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) och 5 kap. 11 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

¹ Lagen omtryckt 1975:1248.

² Senaste lydelse 1998:298.

Härigenom föreskrivs att punkt 1 av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1995:779) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser 2 kap. 18 §, nya 7 kap. 3 §, 10 kap. 5 § och 12 kap. 13 § *den dag regeringen bestämmer och i övrigt* den 1 juli 1995.

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft *den 1 januari 2000* såvitt avser 2 kap. 18 §, 10 kap. 5 § och 12 kap. 13 §. *Dessa föreskrifter skall tillämpas av sådana bolag som inte följer de äldre föreskrifter som avses i punkt 2 av övergångsbestämmelserna till lagen (1999:000) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713). Ändringarna i 7 kap. 3 § skall inte träda i kraft. Lagen i övrigt träder i kraft den 1 juli 1995.*

Lagförslaget i lagrådsremissen om ändrade försäkringsrörelse regler för utländska försäkringsgivare

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

dels att 1 kap. 15 § och 5 kap. 15 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 och 6 §§, 3 kap. 2 och 3 §§, 4 kap. 4, 5 och 10 §§, 5 kap. 5–9, 11, 14 och 19 §§, 6 kap. 1, 3, 4, 8 och 9 §§, 7 kap. 7 §, 8 kap. 1, 2 och 4 §§, 10 kap. 1 § samt rubriken närmast före 5 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 5 kap. 4 a och 8 a §§ samt 8 kap. 1 a § och närmast före 5 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Utländska försäkringsgivare har rätt att bedriva verksamhet i Sverige i enlighet med denna lag.

Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande*, Finansinspektionen får meddela särskilda föreskrifter om bedrivande av försäkringsrörelse för att uppfylla Sveriges åtaganden till följd av avtal mellan Europeiska gemenskaperna (EG) och Schweiz.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela särskilda föreskrifter om bedrivande av försäkringsrörelse för att uppfylla Sveriges åtaganden till följd av avtal mellan Europeiska gemenskaperna (EG) och Schweiz.

6 §

Med *skadeförsäkring* förstås i denna lag sådan försäkring som avses i 2 kap. 3 a § försäkringsrörelselagen (1982:713).

Med *livförsäkring* förstås i denna lag sådan försäkring som avses i 2 kap. 3 b § försäkringsrörelselagen.

Ersättning som betalas i form av livränta eller sjukränta tillhör livförsäkring, om ersättningen betalas från en livförsäkring, och skadeförsäkring, om ersättningen betalas från en skadeförsäkring. Om en sådan ränta har köpts i ett livförsäkringsföretag, skall den dock i detta företag höra till livförsäkring.

För sådan livränta eller sjukränta som tillhör skadeförsäkring gäller de särskilda bestämmelserna om livförsäkring i 5 kap. 2, 5, 11 och 20 §§ samt 7 kap. 4–12 §§.

För sådan livränta eller sjukränta som tillhör skadeförsäkring gäller de särskilda bestämmelserna om livförsäkring i 5 kap. 2, 5 och 11 §§ samt 7 kap. 4–12 §§.

3 kap.

2 §

I fråga om verksamhet som drivs av EES-försäkringsgivare enligt denna lag skall Finansinspektionen, i samarbete med den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland, verka för en sund utveckling av verksamheten.

Finansinspektionen skall, i samarbete med den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland, utöva tillsyn över att EES-försäkringsgivaren bedriver sin verksamhet i Sverige i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar försäkringsgivarens näringsverksamhet.

Finansinspektionen skall lämna uppgifter till de behöriga myndigheterna i EES-försäkringsgivarens hemländer, om dessa myndigheter behöver uppgifterna för sin tillsyn över försäkringsgivarens verksamheter, samt i övrigt ha ett nära samarbete med dessa myndigheter.

3 §

En EES-försäkringsgivare som driver verksamhet här i landet skall lämna Finansinspektionen de uppgifter om verksamheten som behövs för tillsynen.

Finansinspektionen har rätt att granska den verksamhet som en EES-försäkringsgivarens sekundäretablering bedriver. Försäkringsgivaren skall även hålla tillgångar, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vilka upplysningar som försäkringsgivaren skall lämna till inspektionen enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka upplysningar som försäkringsgivaren skall lämna till inspektionen enligt första stycket.

Lydelse enligt prop. 1997/98:186

Föreslagen lydelse

4 kap.

4 §

Ansökan om koncession enligt 1 § första stycket prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Om ansökan skall prövas av regeringen, skall Finansinspektionen överlämna den till regeringen tillsammans med ett eget yttrande.

Till ansökningen skall fogas

1. en plan för verksamheten i Sverige (verksamhetsplan), och
2. ett intyg om att försäkringsgivaren har deponerat värdehandlingar enligt 5 kap. 1 § andra stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vad verksamhets-

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad verksamhetsplanen skall inne-

planen skall innehålla och vilka ytterligare handlingar som skall fogas till ansökan.

hålla och vilka ytterligare handlingar som skall fogas till ansökan.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 9

5 §

En försäkringsgivare från tredje land skall beviljas koncession och dess företrädare skall godkännas, om ansökan uppfyller de krav som ställs i 4 § och

1. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven *på en sund försäkringsverksamhet*,

2. det kan antas att den som kommer att ha ett sådant kvalificerat innehav i en försäkringsgivare som avses i 1 kap. 9 a § första stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) inte motverkar *en sund utveckling av verksamheten* hos försäkringsgivaren och denne även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en försäkringsgivare och

3. den som avses vara företrädare för försäkringsgivaren eller, i de fall där företrädaren är en juridisk person, vara dess ombud har tillräckliga insikter och erfarenheter för att delta i ledningen hos en försäkringsgivare och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift. Koncession får inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i en försäkringsgivare.

Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs någon ytterligare försäkringsgivare.

Koncession beviljas tills vidare eller, om det finns särskilda omständigheter, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut.

Koncession skall meddelas i enlighet med den indelning som anges i 2 kap. 3 a och 3 b §§ försäkringsrörelselagen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Finansinspektionen skall efter ansökan av en försäkringsgivare från tredje land lämna tillstånd till verksamhet enligt 1 § andra stycket, om den planerade verksamheten

Finansinspektionen skall efter ansökan av en försäkringsgivare från tredje land lämna tillstånd till verksamhet enligt 1 § andra stycket, om den planerade verksamheten

kan antas komma att uppfylla kraven *på en sund försäkringsverksamhet*. Inspektionen får meddela närmare föreskrifter om den utredning som skall fogas till ansökan om tillstånd.

kan antas komma att uppfylla kraven *i denna lag och övriga författningar som reglerar verksamheten*. Inspektionen får meddela närmare föreskrifter om den utredning som skall fogas till ansökan om tillstånd.

Om det inte längre finns förutsättningar för tillstånd enligt första stycket får Finansinspektionen förklara tillståndet förverkat.

5 kap.

Grundläggande krav för försäkringsrörelsen

4 a §

Försäkringsgivare från tredje land skall bedriva sin försäkringsrörelse i Sverige med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna kan fullgöras.

Försäkringstekniska avsättningar och grunder för försäkringsverksamheten

Försäkringstekniska avsättningar m.m.

5 §

En försäkringsgivare från tredje land skall för sin direkta försäkringsrörelse i Sverige redovisa försäkringstekniska avsättningar. En försäkringsgivares försäkringstekniska avsättningar skall motsvara de belopp som behövs för att försäkringsgivaren vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma på grund av ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna skall motsvara försäkringsgivarens ansvarighet för

1. löpande försäkringar (*premiereserv*),

1. *försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för löpande försäkringar i skadeförsäkringsrörelse (ej intjänade premier och kvardröjande risker) respektive livförsäkringsrörelse (liv-*

2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader *som beräknas uppkomma* för regleringen av dessa samt *tilldelad* återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (*avsättning för oreglerade skador*),

3. sådan *tilldelad* återbäring inom *livförsäkringsrörelsen* som *inte har förfallit till betalning*,

4. sådan *tilldelad* återbäring inom *annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse* som *inte har förfallit till betalning*, och

5. förlustutjämnning för kreditförsäkring som avses i 12 kap. 9 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) (utjämningsavsättning) upp till det belopp för avsättningens storlek som anges i första stycket andra meningen nämnda paragraf.

Ansvarar flera försäkringsgivare solidariskt för en försäkring, skall endast den del av försäkringen som enligt avtal mellan försäkringsgivarna belöper på en enskild försäkringsgivare beaktas vid beräkningen av den försäkringsgivarens försäkringstekniska avsättningar.

Avsättning för oreglerade skador skall beräknas särskilt för varje försäkringsfall. För skadeförsäkringsrörelse får statistiska metoder användas om de leder till en tillräcklig avsättning med beaktande av skadornas art.

Regeringen, eller *efter regeringens bemyndigande*, *Finansinspektionen* får meddela närmare föreskrifter om *beräkning av försäkringstekniska avsättningar*.

Vid beräkning av *premierreserv för livförsäkringsrörelse* gäller 7 kap. 2 § försäkringsrörelselagen.

försäkringsavsättning),

2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader för regleringen av dessa samt återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (oreglerade skador),

3. sådan återbäring som är *garanterad i nominella eller reala belopp (garanterad återbäring) och som inte omfattas av 1 eller 2*,

4. sådan återbäring inom livförsäkringsrörelse som är *villkorad av värdeförändringar på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står risken för (villkorad återbäring)*,

5. förlustutjämnning för kreditförsäkring som avses i 12 kap. 9 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) (utjämningsavsättning) upp till det belopp för avsättningens storlek som anges i första stycket andra meningen nämnda paragraf, och

6. *fondförsäkringar som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade bär placeringsrisken för (fondförsäkringsåtaganden där försäkringstagaren bär placeringsrisken)*.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela närmare föreskrifter om *de försäkringstekniska avsättnings innehåll och beräkning*.

Vid beräkning av *avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker respektive livförsäk-*

6 §

För livförsäkringar skall, om det inte med hänsyn till försäkringarnas särskilda beskaffenhet finns anledning till undantag, grunder upprättas för

1. beräkning av försäkringspremier och premiereserv,

2. försäkringstagares rätt till återköp och fribrev,

3. belåning av försäkringsbrev hos försäkringsgivaren,

4. verkan av underlåten premiebetalning,

5. försäkringstagarens rätt när försäkringen av annan anledning än som avses i 2 eller 4 upphör i förtid eller när försäkringsgivaren i övrigt inte har ansvar för försäkringsfallet och

6. förräntning av försäkringsbelopp som förfallit till betalning.

För sådan livränta eller sjukränta som enligt 1 kap. 6 § tredje stycket tillhör annan försäkring än livförsäkring skall grunder upprättas för beräkning av premiereserv och rätt till återköp.

Försäkringsgivare från tredje land skall upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. Företrädaren skall fastställa riktlinjerna, se till att de följs och fortlöpande pröva om de behöver ändras.

De försäkringstekniska riktlinjerna skall innehålla principer för

1. hur premier bestäms,

2. beräkning av försäkringstekniska avsättningar,

3. återköp och belåning av försäkringar,

4. fördelning av återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade, samt

5. hur soliditeten i sekundäretableringen skall tillgodoses.

De försäkringstekniska riktlinjerna skall kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Underlaget skall innehålla de antaganden som behövs för att beräkna

1. premier, försäkringstekniska avsättningar, tekniska återköpsvärden och belåningsvärden,

2. fördelningen av återbäring, samt

3. soliditetsreserver.

Om det med hänsyn till försäkringens beskaffenhet eller av annat särskilt skäl saknas anledning att upprätta ett sådant beräkningsunderlag får försäkringsgivaren helt eller delvis avstå från att upprätta det.

7 §

För de grunder för beräkning av försäkringspremier och premiereserv som anges i 6 § första stycket 1 samt för de grunder för beräkning av premiereserv som

Premier för livförsäkringar skall grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftskostnader som var för sig är betryggande. En av-

anges i 6 § andra stycket gäller 7 kap. 5 och 6 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) i tillämpliga delar.

Grunderna för försäkringstagarnas rätt till återköp och fribrev skall ange villkoren för att erhålla denna rätt. De skall även innehålla regler för beräkning av återköps- och fribrevsvärden.

Grunderna för belåning av försäkringsbrev hos försäkringsgivaren skall ange villkoren för belåningen. De skall även innehålla bestämmelser om lånevärde, räntesats och verkan av underlåtenhet att betala ränta.

Grunderna för verkan av underlåtenhet att betala premierna skall ange i vilken ordning försäkringsgivarens ansvarighet kan komma att upphöra eller i övrigt förändras. Vidare skall grunderna ange villkoren för att försäkringen åter skall träda i kraft (återupplivning).

vikelse får ske om den är försvarlig med hänsyn till försäkringsgivarens ekonomiska situation.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 9

8 §

De försäkringstekniska avsättningarna skall täckas med tillgångar på det sätt som gäller för skuldtäckning enligt 7 kap. 9 § första, tredje och fjärde styckena, 9 a–10 c §§, 10 e samt 10 f §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser. Dock skall skuldtäckning endast omfatta direkt försäkringsrörelse.

De försäkringstekniska avsättningarna skall täckas med tillgångar på det sätt som gäller för skuldtäckning enligt 7 kap. 9 § första, tredje och fjärde styckena, 9 a–10 c, 10 e, 10 f samt 13 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser. Dock skall skuldtäckning endast omfatta direkt försäkringsrörelse.

När de försäkringstekniska avsättningarna skall täckas, får depositionen enligt 1–3 §§ räknas in under förutsättning att depositionen dels består av värdehandlingar som får användas för skuldtäckning med tillämpning av bestämmelserna i första stycket, dels inte har beaktats enligt 12 § första stycket fjärde meningen.

De tillgångar som används för skuldtäckning skall finnas i Sverige.

8 a §

Premier för fondförsäkringar skall placeras i andelar i sådana till försäkringen anknutna fonder som

försäkringstagaren från tid till annan bestämmer. Försäkringsgivaren får begränsa antalet fonder i vilka premier får placeras.

Utdelning och ersättning vid inlösen av sådana andelar får endast användas för förvärv av nya andelar i anknutna fonder och för utbetalning eller betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet.

9 §

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall se till att sådana *riktlinjer* som anges i 7 kap. 10 g § försäkringsrörelselagen (1982:713) upprättas och att *riktlinjerna* följs. *Företrädaren skall vidare* fortlöpande pröva om *riktlinjerna* behöver ändras.

Företrädaren skall se till att *försäkringstagarna* och *den* som avser att teckna en livförsäkring hos försäkringsgivaren informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna, om det inte med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet saknas anledning till sådan information. Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande*, *Finansinspektionen* skall meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationsskyldigheten.

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall se till att sådana *placeringsriktlinjer* som anges i 7 kap. 10 g § försäkringsrörelselagen (1982:713) upprättas och följs *samt* fortlöpande pröva om *de* behöver ändras.

Företrädaren skall se till att *livförsäkringstagarna* och *de* som erbjuder att teckna en livförsäkring hos försäkringsgivaren informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna, om det inte med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet *eller av annat särskilt skäl* saknas anledning till sådan information. Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* skall meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationsskyldigheten.

11 §

Försäkringstagarnas förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) följer med en fordran som grundas på avtal om

1. livförsäkring, eller
2. återförsäkring avseende livförsäkring.

Förmånsrätten omfattar de tillgångar som finns upptagna i det register som anges i 10 §, när en försäkringsgivare från tredje land försätts i konkurs eller när utmätning äger rum eller särskild administration träder in.

Förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) följer med en fordran som grundas på avtal om

Fordran enligt första stycket 1 har företräde framför fordran enligt första stycket 2.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 9

14 §

Kapitalbasen för livförsäkring får omfatta de poster som anges i 7 kap. 22 § och 26 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713). För livförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 § försäkringsrörelselagen. Garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara 400 000 ECU. En tredjedel av solvensmarginalen eller av garantibeloppet, om det är större, skall motsvaras av poster som anges i 7 kap. 22 § första stycket 1–3 försäkringsrörelselagen.

Kapitalbasen för livförsäkring får omfatta de poster som anges i 7 kap. 22 § och 26 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713). För livförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 § försäkringsrörelselagen. Garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara 400 000 euro. En tredjedel av solvensmarginalen eller av garantibeloppet, om det är större, skall motsvaras av poster som anges i 7 kap. 22 § första stycket 1–4 försäkringsrörelselagen.

19 §

En försäkringsgivare från tredje land *som meddelar livförsäkringar i Sverige* skall utföra försäkringstekniska beräkningar och utredningar under ledning av en *aktuarie*. I fråga om *aktuarien* gäller 8 kap. 18 § andra stycket försäkringsrörelselagen (1982:713).

En försäkringsgivare från tredje land skall utföra försäkringstekniska beräkningar och utredningar under ledning av en *eller flera aktuarier*. I fråga om *aktuarierna* gäller 8 kap. 18 § *första och andra styckena* försäkringsrörelselagen (1982:713).

Finansinspektionen skall, om det behövs, förordna en eller flera aktuarier som tillsammans med försäkringsgivarens aktuarie skall utföra de uppgifter som avses i första stycket. Inspektionen skall utfärda en instruktion för sådan aktuarie. Aktuarien har rätt att få arvode av försäkringsgivaren. Arvodets storlek bestäms av inspektionen.

6 kap.

1 §

Finansinspektionen skall ha tillsyn över den verksamhet som försäkringsgivare från tredje land bedriver i Sverige. Inspektionen skall *verka för en sund utveckling av*

Finansinspektionen skall ha tillsyn över den verksamhet som försäkringsgivare från tredje land bedriver i Sverige. Inspektionen skall *utöva tillsyn över att verksamheten*

verksamheten och ha ett nära samarbete med andra länders behöriga myndigheter.

bedrivs i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar försäkringsgivarens näringsverksamhet. Inspektionen skall ha ett nära samarbete med andra länders behöriga myndigheter.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 9

3 §

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall utan anmaning lämna Finansinspektionen

1. en redogörelse för försäkringsgivarens verksamhet i Sverige för varje räkenskapsår, enligt formulär som fastställs av inspektionen,

2. ett intyg för varje räkenskapsår om att försäkringsgivarens deposition motsvarar kraven i 5 kap. 1–3 §§,

3. en utredning för varje räkenskapsår om de försäkringstekniska avsättningarnas storlek, hur dessa har beräknats och täckts samt om avgiven återförsäkring,

4. en kopia av grunder eller ändrade grunder,

5. uppgifter om de tvångsmedel som den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland har tillgripit mot försäkringsgivaren, samt

6. meddelande om ändring av försäkringsgivarens firma.

Till *grunderna* eller de ändrade *grunderna* enligt första stycket 4 skall det fogas en redogörelse för de konsekvenser *grunderna* får för försäkringstagarna och *försäkringsgivaren*.

Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande*, *Finansinspektionen* får meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första och andra styckena.

3. *försäkringstekniska riktlinjer för livförsäkring* eller *en ändring i riktlinjerna* senast när de börjar användas,

4. uppgifter om de tvångsmedel som den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland har tillgripit mot försäkringsgivaren, samt

5. meddelande om ändring av försäkringsgivarens firma.

Till *de försäkringstekniska riktlinjerna* eller de ändrade *försäkringstekniska riktlinjerna* skall fogas en redogörelse för de konsekvenser *som riktlinjerna* får för *försäkringsgivaren* samt för försäkringstagarna och *andra ersättningsberättigade enligt försäkringarna*.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första och andra styckena.

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall lämna Finansinspektionen de upplysningar om försäkringsgivaren och dennes verksamhet här i landet som inspektionen begär.

Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* får meddela föreskrifter om vilka upplysningar en försäkringsgivare från tredje land skall lämna till inspektionen enligt första stycket.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela föreskrifter om vilka upplysningar en försäkringsgivare från tredje land skall lämna till inspektionen enligt första stycket.

8 §

Finansinspektionen får i fråga om den verksamhet som en försäkringsgivare från tredje land bedriver här i landet meddela de erinringar som inspektionen anser är nödvändiga.

Finansinspektionen skall förelägga försäkringsgivaren att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. *avvikelse* skett från denna lag, *trafikskadelagen (1975:1410), lagen (1976:357) om motortävlingsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats med stöd av någon av dessa lagar eller från grunderna, om sådana finns,*

2. *grunderna* inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av försäkringsgivarens rörelse,

3. ett belopp som deponerats i bank enligt 5 kap. 1–3 §§ minskats genom att värdehandlingarna sjunkit avsevärt i värde eller av annan anledning,

4. *försäkringsgivarens riktlinjer för placering av tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillfredsställande med hänsyn till innehållet i 5 kap. 8 § samt 7 kap. 9 a–10 c §§ och 10 e § försäkringsrörelselagen (1982:713),*

5. *de tillgångar som används för skuldtäckning inte är tillräckliga eller inte är placerade enligt 5 kap.*

Finansinspektionen skall förelägga försäkringsgivaren *eller dennes företrädare* att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. *avvikelse* skett från denna lag *eller någon annan svensk författning som reglerar försäkringsgivarens näringsverksamhet,*

2. *de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlaget och placeringsriktlinjerna* inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av försäkringsgivarens rörelse,

3. ett belopp som deponerats i bank enligt 5 kap. 1–3 §§ minskats genom att värdehandlingarna sjunkit avsevärt i värde eller av annan anledning, *eller*

8 § samt 7 kap. 9 a—10 c §§ och 10 e § försäkringsrörelselagen,

6. försäkringsgivarens företrädare eller, om företrädaren är en juridisk person, försäkringsgivarens ombud inte uppfyller de krav som anges i 4 kap. 5 § första stycket 3, eller

7. det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot försäkringsgivarens verksamhet.

4. försäkringsgivarens företrädare eller, om företrädaren är en juridisk person, försäkringsgivarens ombud inte uppfyller de krav som anges i 4 kap. 5 § första stycket 3.

9 §

Finansinspektionen skall förelägga en försäkringsgivare från tredje land att upprätta och för godkännande överlämna en plan för att

1. återställa en *sund* finansiell ställning, om försäkringsgivarens kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) (saneringsplan),

2. skyndsamt återställa kapitalbasen, om den understiger de nivåer som anges i 5 kap. 12–15 §§, eller om garantibeloppet för en livförsäkringsrörelse inte har sådan sammansättning som anges i 5 kap. 12 § andra stycket (finansieringsplan).

Skyldigheten att upprätta saneringsplan eller finansieringsplan enligt första stycket gäller inte om försäkringsgivaren medgetts undantag enligt 5 kap. 16 § och någon annan myndighet än Finansinspektionen har tillsyn över soliditeten. Om den utländska myndighet som kontrollerar försäkringsgivarens soliditet förbjuder försäkringsgivaren att helt eller delvis förfoga över sina tillgångar skall, på begäran av myndigheten, Finansinspektionen vidta samma åtgärder beträffande försäkringsgivarens tillgångar i Sverige. Finansinspektionen får besluta hur verksamheten skall drivas efter ett sådant beslut av den utländska myndigheten.

1. återställa en *tillfredsställande* finansiell ställning, om försäkringsgivarens kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) (saneringsplan),

2. skyndsamt återställa kapitalbasen, om den understiger de nivåer som anges i 5 kap. 12–14 §§, eller om garantibeloppet för en livförsäkringsrörelse inte har sådan sammansättning som anges i 5 kap. 12 § andra stycket (finansieringsplan).

7 kap.

7 §

Finansinspektionen skall anta ett anbud om övertagande av försäkringsbestånd om

1. den övertagande försäkringsgivaren har den kapitalbas som krävs sedan överlåtelsen beaktats, varvid hänsyn tagits till sådant undantag som kan ha medgivits i enlighet med 5 kap. 16 §, och

2. behörig myndighet i det land där åtagandet skall fullgöras, samtycker till överlåtelsen eller inte har yttrat sig.

Saknar den övertagande försäkringsgivaren koncession att driva verksamhet i Sverige, skall kapitalbasen intygas av behörig myndighet. Med behörig myndighet avses i detta fall den behöriga myndigheten i det EES-land som övervakar försäkringsgivarens soliditet.

Finansinspektionens beslut att anta ett anbud skall kungöras enligt 10 kap. 1 § 10. När ett sådant beslut kungörs, övergår ansvaret för det överlåtna försäkringsbeståndet på den övertagande försäkringsgivaren. *Genom denna försäkringsgivares försorg skall samtliga försäkringstagare och de personer som förvärvat rätt på grund av en försäkring underrättas om överlåtelsen och de eventuella ändringar i villkoren som den medför.*

Finansinspektionens beslut att anta ett anbud skall kungöras enligt 10 kap. 1 § 10. När ett sådant beslut kungörs, övergår ansvaret för det överlåtna försäkringsbeståndet på den övertagande försäkringsgivaren. *En övertagande försäkringsgivare med koncession i Sverige, skall underrätta försäkringstagarna och de personer som förvärvat rätt på grund av en försäkring om överlåtelsen och de eventuella ändringar i villkoren som överlåtelsen medför. Finansinspektionen bestämmer på vilket sätt underrättelsen skall lämnas.*

Om det i ett bestånd av direkt försäkring som överlåtits ingår åtaganden som skall fullgöras i ett annat EES-land skall Finansinspektionen offentliggöra den godkända överlåtelsen i det landet enligt bestämmelserna där. Om överlåtelsebeslutet offentliggörs på motsvarande sätt i det berörda landet, får inspektionen underlåta att offentliggöra beslutet där.

8 kap.

1 §

Företrädaren för en utländsk försäkringsgivare skall övervaka att försäkringsgivaren i sin verksamhet i Sverige iakttar god *affärssed*. I fråga om en försäkringssammanslutning skall försäkringsgivaren övervaka att verksamhet för att anskaffa försäkringar bedrivs i enlighet med *god sed*.

Företrädaren för en utländsk försäkringsgivare skall övervaka att försäkringsgivaren i sin verksamhet i Sverige iakttar god *försäkringsstandard*. I fråga om en försäkringssammanslutning skall försäkringsgivaren övervaka att verksamhet för att anskaffa försäkringar bedrivs i enlighet med *en sådan standard*.

1 a §

Information till försäkringstagare och de som erbjuds att teckna en försäkring, skall vara anpassad efter försäkringens art och tydligt visa försäkringens villkor och värdeutveckling. Även andra er-

sättningsberättigade på grund av försäkringar skall ges den information de behöver. Prop. 1998/99:87
Bilaga 9

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vilken information som en försäkringsgivare skall lämna till försäkringstagarna, andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna och till dem som erbjuds att teckna en försäkring hos försäkringsgivaren.

2 §

En utländsk försäkringsgivare skall i alla meddelanden till allmänheten nämna sin organisationsform och sitt hemland.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall meddela närmare föreskrifter om den information som en försäkringsgivare skall lämna till försäkringstagarna och till den som avser att teckna en försäkring hos försäkringsgivaren.

4 §

En utländsk försäkringsgivare eller dennes företrädare får inte till fördel för en enskild försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare, på annat sätt än genom återbäring, medge direkt eller indirekt nedsättning av de livförsäkringspremier som försäkringsgivaren enligt upprättade grunder bestämt för sin rörelse här i landet.

En utländsk försäkringsgivare får inte förespegla framtida återbäring som saknar grund i försäkringsavtalet.

Lydelse enligt prop. 1997/98:186 *Föreslagen lydelse*

10 kap.

1 §

Finansinspektionen skall i Post- och Inrikes Tidningar kungöra

1. förordnande av ett ombud enligt 3 kap. 6 § fjärde stycket, 8 § eller 6 kap. 12 §,

2. beslut om att förbjuda eller begränsa en utländsk försäkringsgivares rätt att förfoga över sina tillgångar här i landet enligt 3 kap. 7 § första stycket, 9 § första stycket eller 6 kap. 11 § första stycket,

3. koncession som beviljas en försäkringsgivare från tredje land enligt 4 kap. 5 § första stycket,

4. förlängning av koncession som beviljas en försäkringsgivare från tredje land enligt 4 kap. 6 §,

5. godkännande av en företrädare för en försäkringsgivare från tredje land enligt 4 kap. 5 § första stycket eller 8 §,

6. ändring av firma för en försäkringsgivare från tredje land enligt 6 kap. 4 § första stycket 6,

6. ändring av firma för en försäkringsgivare från tredje land enligt 6 kap. 3 § första stycket 5,

7. förverkande av koncession enligt 6 kap. 2 eller 13 § eller återkallande av koncession enligt 7 kap. 1 § för en försäkringsgivare från tredje land,

8. godkännande eller förordnande av ett ombud enligt 7 kap. 2 § andra stycket,

9. anbud om övertagande av ett försäkringsbestånd i ett administrationsbo enligt 7 kap. 6 § första stycket,

10. beslut om antagande av anbud enligt 7 kap. 7 § första stycket,

11. ansökan om tillstånd till överlåtelse av försäkringsbestånd enligt 9 kap. 5 §, och

12. tillstånd till överlåtelse enligt 9 kap. 8 § första stycket.

I 7 kap. 7 § fjärde stycket och 9 kap. 8 § andra stycket finns bestämmelser om offentliggörande av vissa överlåtelsebeslut i andra EES-länder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige finns särskilda bestämmelser, nämligen

1. för bankföretag 1 kap. 4 och 5 §§ bankrörelselagen (1987:617)
2. för värdepappersföretag 1 kap. 3 c § och 2 kap. 7 § lagen (1992:981) om värdepappersrörelse,
3. för företag som driver finansieringsverksamhet 2 kap. 8–10 §§ lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet,
4. för utländska försäkringsgivare *lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige och lagen (1993:1302) om EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige,*
4. för utländska försäkringsgivare *lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige,*
5. för börser, auktoriserade marknadsplatser och clearingorganisationer 2 kap. 7 §, 7 kap. 2 § respektive 8 kap. 3 § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet,
6. för centrala värdepappersförvarare 2 kap. 6 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument,
7. för utländska fondföretag 7 a–c §§ lagen (1990:1114) om värdepappersfonder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

¹ Senaste lydelse 1998:1493.

Lagrådets yttrande över lagrådsremissen om ändrade försäkringsrörelse regler

Prop. 1998/99:87
Bilaga 10

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-02-23

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 28 januari 1999 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag,
3. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
4. lag om ändring i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare,
5. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979),
6. lag om ändring i lagen (1995:779) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementsrådet Lars Bergendal, hovrättsassessorn Bengt Söderquist, hovrättsassessorn Charlotte Abrahamsen och departementssekreteraren Ellen Bramness Arvidsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen

Förslaget innebär att principerna för försäkringsverksamhet moderniseras och ges en mer marknadstillvänd utformning. Sedan EG-rätten formellt införlivats i lagen genom tidigare ändringar innebär förslaget också en närmare anpassning i sak till en europeisk syn på försäkringsrörelse, bl.a. genom upphävande av förbudet mot vinstutdelning i livförsäkringsbolag.

Förslaget syftar bl.a. till att ge försäkringsbolagen incitament att utforma nya försäkringar och ge försäkringstagarna vidgade valmöjligheter. Förslaget antas därmed också leda till ökad priskonkurrens. I vad mån förhoppningar om en sådan utveckling kommer att infrias av försäkringsbolagen får framtiden utvisa.

Även med det nu föreliggande förslaget återstår, som redovisas i remissen, mycket arbete innan försäkringsrätten har moderniserats i dess helhet. Ett avsnitt som kommer senare är anpassningen av de associationsrättsliga bestämmelserna till de nya reglerna om aktiebolagens — och bankföretagens — organisation. Viktigast synes vara det pågående arbete på en ny försäkringsavtalslag — med inarbetade regler för skydd även av konsumenter — vars resultat länge efterfrågats men fortfarande dröjer. I

den allmänna motiveringen anförs att det enligt regeringens mening finns skäl att överväga om eventuella nackdelar av att skälighetsregeln upphävs bör motverkas genom bestämmelser av civilrättslig karaktär eller om information. Konsumentskyddet på försäkringsområdet, sägs det, skall vara starkt. Med tanke på att enligt det remitterade förslaget åtskilligt skall regleras genom avtal mellan försäkringstagare och försäkringsbolag hade det varit värdefullt om den nya försäkringsavtalslagen hade funnits på plats. Frånsett detta har Lagrådet förståelse för att ämnets omfattning och svårighetsgrad framtvingar ett reformarbete i etapper. Det nu utbrutna ämnesområdet synes vara i huvudsak lämpligt avgränsat.

Förslaget synes vara utformat med tillbörlig försiktighet. När det gäller försäkringsbolagens stabilitet och skyddet för försäkringstagarnas pengar synes nyheterna — om ock principiellt betydelsefulla — inte behöva medföra några nämnvärt ökade risker. Mycket kommer att bero på om de övervakande myndigheterna — och därvid främst Finansinspektionen — får tillräckliga resurser och har behövlig initiativkraft för att se till att lagens principer får genomslag också i praktiken. Det är optimistiskt att tro att i fråga om privatförsäkringar — och frånsett gruppförsäkringar och kollektiva försäkringar — mer än ett litet antal försäkringstagare på egen hand har tillräckliga insikter för att rationellt jämföra värdet av olika försäkringar och därmed marknadsmässigt styra utvecklingen av försäkringsbranschen i en sund riktning.

Den remitterade lagtexten, som i åtskilliga delar härstammar från 1948 års försäkringsrörelselag, skulle förvisso kunna moderniseras i olika hänseenden. Olika andra ändringar i lagen är emellertid aviserade liksom på längre sikt en total översyn. Enligt Lagrådets mening är det bättre att avvakta en sådan översyn än att under tidspress genomföra olika ändringar enbart i redaktionellt hänseende med risk för misstag i fråga om hänvisningar o.l. De ändringar som nu föreslås synes vara omsorgsfullt utformade.

Det är alltid till fördel vid läsningen av en omfattande lagtext om de olika kapitlen delas in med hjälp av underrubriker. I det hänseendet företer det remitterade förslaget stora ojämnheter. Det till stora delar nyskrivna 5 kap. och det helt nyskrivna 11 kap. är föredömliga i det hänseendet. I det långa 7 kap. finns om förslaget genomförs två underrubriker, varav den ena före 1 § och den andra före den nya sista paragrafen. I 10 kap. finns inte några underrubriker och nu föreslås en enda, framför den nya sista paragrafen. Sådana isolerade underrubriker synes knappast öka läsbarheten och kan lika gärna avvaras.

I vissa bemyndiganden i lagen har "Finansinspektionen" bytts ut mot "den myndighet som regeringen bestämmer". I åtskilliga bestämmelser står den gamla lydelsen kvar oförändrad.

Valutabeteckningen ecu torde på de ställen den förekommer i försäkringsrörelselagen — varav Lagrådet har uppmärksammat 1 kap. 10 § tredje stycket, 2 a kap. 4 § och 7 kap. 26 § — böra bytas mot euro.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 10

1 kap. 1 a §

Till denna paragraf har de viktigaste principer som i framtiden skall styra försäkringsverksamheten koncentrerats. Paragrafen är mycket komprimerad. Principerna är allmänt hållna. Utformningen ger härigenom lagen karaktär av en ramlag vars innehåll måste fyllas ut främst genom tillsynspraxis.

Första stycket reglerar frågan om försäkringsbolagens stabilitet. Bestämmelserna synes vara så utformade att de i förening med de utförliga föreskrifter som finns i 7 kap. om rörelsen ger tillräcklig ledning för vilka krav som i praxis skall kunna ställas på försäkringsbolagens stabilitet.

Även andra stycket om information jämte det bemyndigande att meddela närmare föreskrifter som finns i fjärde stycket synes tillräckliga som lagstöd för kravet på genomlysning av försäkringsbolagen och deras produkter. Detta till trots kommer den vanlige försäkringstagaren knappast att kunna göra något meningsfullt val mellan alla de villkor som erbjuds av olika försäkringsbolag.

Tredje stycket kan sägas vara inriktat på det mer direkta konsumentskyddet. Vägledande skall vara kravet på "god försäkringsstandard", ett i och för sig välfunnet uttryck. Utformningen av bestämmelserna föranleder emellertid vissa frågor.

Till en början är det tveksamt om uppräknningen i första stycket av de olika delar av verksamheten som skall leva upp till kravet på god försäkringsstandard ger någon ledning. Kravet synes böra gälla för verksamheten i dess helhet. För att läsaren inte skall förledas att tro något annat synes det vara bättre att ge första meningen följande lydelse: "Verksamheten skall bedrivas enligt god försäkringsstandard."

Någon ledning för vad som är "god försäkringsstandard" ger inte lagtexten. Begreppets innebörd får fyllas ut främst i tillsynspraxis. Det får antas att mycket av vad försäkringsbolagen nu praktiserar kan ge ledning för tillämpningen.

Värre är kopplingen till andra meningen i stycket. Enligt denna skall försäkringsrörelsen bedrivas så att försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades intressen på grund av direkt försäkring inte otillbörligt åsidosätts. Man skulle kunna tro att detta utgör nedre gränsen för vad som kan anses utgöra god försäkringsstandard. Bestämmelsen torde vara utformad i syfte att begränsa Finansinspektionens skyldigheter att ingripa. Det är emellertid inte fråga om en tillsynsbestämmelse utan om en handlingsregel för försäkringsbolagen. Kraven på försäkringsbolagen

med stöd av första meningen bör kunna ställas högre än vad andra meningen antyder. Man kan vidare fråga sig varför återförsäkringstagare skulle kunna få behandlas "otillbörligt". Att ingen skall behandlas otillbörligt synes vara ett självklart minimikrav som inte skall behöva utsägas. Lagrådet förordar att andra meningen får utgå.

Lagrådet vill understryka betydelsen av att — vid sidan av Finansinspektionens tillsyn av att kravet på god försäkringsstandard efterlevs — Konsumentverket/KO kan granska villkor i försäkringsavtal med stöd av lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Härigenom kan skäligheten av sådana villkor alltjämt komma under myndighets prövning (även domstolsprövning enligt 36 § avtalslagen kan undantagsvis tänkas bli aktuell). Det torde dock i praktiken inte komma i fråga att skäligheten av begärda premier prövas. Det får emellertid accepteras att det inte längre finns utrymme för någon priskontroll i försäkringssammanhang.

1 kap. 6 §

Det framstår som främmande att beteckna aktieägare i försäkringsbolag som delägare. I andra bestämmelser i lagen talas om aktieägare och/eller delägare. Om den här föreslagna konstruktionen undviks slipper man också den något egendomliga utformningen av 1 kap. 7 § fjärde stycket. Lagrådet förordar därför att bestämmelsen inleds på följande sätt: "I ett försäkringsbolag svarar aktieägarna eller delägarna inte för ---".

1 kap. 7 §

Genomförs den av Lagrådet förordade ändringen av 1 kap. 6 § skall hänvisningen i förevarande paragraf till den paragrafen utgå.

2 kap. 5 §

I 12 kap. 5 § förslås att årsvinsten i livförsäkringsbolag och belopp som förs över från bundet eget kapital till fritt eget kapital skall användas för återbäring i den mån inte vinsten eller det överförda beloppet får tas i anspråk för vinstutdelning eller för att täcka förluster enligt bestämmelser i bolagsordningen. I fortsättningen skall således frågan om förlusttäckning i livförsäkringsbolag regleras genom bestämmelser i bolagsordningen. Denna princip synes så viktig att den bör återspeglas också i förevarande paragraf. Så skulle kunna ske genom ett tillägg till första stycket 8 med följande lydelse: "eller i ett livförsäkringsbolag på annat sätt täcka bolagets förlust".

2 kap. 17 §

Även tillskott av garantikapital bör registreras. En bestämmelse härom bör införas. I en sådan bestämmelse bör regleras inom vilken tid anmälan för registrering skall ske, hur stor del av tillskottet som skall vara betalat för att registrering skall få ske och i förekommande fall inom vilken tid-

rymd, räknat från registreringen, som resten av tillskottet skall vara betald. Dessutom behövs en bestämmelse om återbetalningsskyldighet för det fallet att registrering inte kommer till stånd.

Prop. 1998/99:87
Bilaga 10

5 kap. 18 §

Det synes vara avsett att endast försäkringsaktiebolag skall få ta upp vinstandelslån, självfallet under förutsättning att bolaget får dela ut vinst till aktieägarna. Detta framgår dock endast indirekt, genom att det talas om vinstutdelning till aktieägare. Förutsättningen bör klart anges och paragrafen därför delas upp i tre meningar. Den kan förslagsvis få följande lydelse: "Försäkringsaktiebolag, som får dela ut vinst till aktieägarna, får ta upp lån mot obligationer eller andra skuldebrev med rätt till ränta, vars storlek är helt eller delvis beroende av vinstutdelningen till aktieägare i bolaget eller av sådan vinst i bolaget som kan användas till vinstutdelning till aktieägarna (vinstandelsbevis). Beslut om upptagande av sådant lån fattas av bolagsstämman. Styrelsen får --- bolagsstämmans bemyndigande."

7 kap. 10 d §

Andra stycket borde rimligen medge att — som ett undantag från första stycket andra meningen — tillgångar får finnas också inom EES. Det kan ske genom att efter orden "utanför EES," läggs till: "eller i fall som avses i första stycket andra meningen inom EES,".

7 kap. 16 §

I 16 § har första stycket utgått medan det andra stycket, efter en justering, kvarstår som en egen paragraf. Justeringen av det andra stycket, som införlivar försäkringsmäklardirektivet (Rådets direktiv den 13 december 1976, 77/92/EEG) artikel 9.2, har emellertid blivit missvisande. Lagrådet föreslår att bestämmelsen inleds på följande sätt: "På begäran av den som i egenskap av försäkringsombud eller på liknande sätt biträtt ett försäkringsbolag skall Finansinspektionen ---".

7 kap. 22 och 24 §§

Enligt dessa bestämmelser får i kapitalbasen bl.a. ingå hälften av ej inbetalat garantikapital. Enligt den föreslagna nya lydelsen av 2 kap. 13 § krävs för registrering av bolaget att hela garantikapitalet är inbetalat. Beroende på vad lösningen blir i fråga om inbetalning av tillskott enligt 2 kap. 17 § kan en föreskrift om inbetalat tillskott behövas.

12 kap. 6 §

Enligt paragrafen skall återbäringen fördelas på visst sätt om inte annat följer av försäkringsavtalet eller, i fall som avses i 5 §, av bolagsordningen. Bestämmelser i bolagsordningen till vilka 5 § hänvisar synes dock

inte kunna inverka på fördelningen av återbäringen, eftersom de avser vinstutdelning eller förlusttäckning som begränsar återbäringen innan denna kan fördelas. Hänvisningen till 5 § synes därför böra utgå och paragrafen avslutas med orden: "om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet eller bolagsordningen". Sådana bestämmelser i bolagsordningen kan avse t.ex. återbäring inom ramen för konsolideringsfondens användning enligt 12 kap. 9 § fjärde stycket.

12 kap. 14–16 §§

I 12 kap., som handlar om vinstutdelning och annan användning av försäkringsbolagets egendom, har under en särskild rubrik tagits in dels bestämmelser som skall gälla övergångsvis för liv- och skadeförsäkringar (14 §), dels regler om att vissa förutsättningar skall vara uppfyllda vid ombildning till vinstutdelningsverksamhet i livförsäkringsbolag (15–16 §§).

I allt fall 14 § har karaktären av klar övergångsbestämmelse och det kan ifrågasättas om den inte borde placeras bland dessa. Att den tagits in i lagen motiveras med att den torde få betydelse under lång tid. Lagrådet kan i och för sig acceptera att det kan vara av värde att bestämmelsen återfinns i lagen, men vill väcka frågan om den har fått en lämplig placering i 12 kap. Bestämmelsen i 14 § är allmänt hållen och hör måhända mera hemma i 1 kap., förslagsvis som en ny 1 b §. Lagrådet utgår emellertid från att överväganden om bestämmelsens placering — samt om också 15 och 16 §§ skall återfinnas i 12 kap. — görs om inte förr så i samband med den välbehövliga översyn av lagen som har aviserats.

Såvitt gäller 15 § första stycket 2 har vid lagrådsföredragningen upplysts att avsikten varit att hörande och samtycke av försäkringstagarna i princip bara erfordras i fall då villkor om vinstutdelning tas in i bolagsordningen första gången och att det var svårt att förutse i vilka situationer försäkringstagarna över huvud taget skulle kunna beröras av en ändring av villkor om vinstutdelning. Det sistnämnda sades emellertid inte kunna uteslutas, varför också ändringar i detta hänseende borde underställas försäkringstagarna, om deras rätt på grund av försäkringarna berördes. Lagrådet konstaterar att lagtexten inte fått den utformning som varit avsedd. Punkten 2 kan därför kompletteras med "vars rätt berörs av villkoret underrättats om att detta tas in i eller ändras i bolagsordningen,". Följdändringar torde också krävas i punkterna 3 och 4 och i tredje stycket.

19 kap. 1 och 11 §§

Enligt 1 § första stycket skall Finansinspektionen utöva tillsyn över att "verksamheten" i ett försäkringsbolag bedrivs i enlighet med försäkringsrörelselagen och andra författningar som reglerar försäkringsbolagens "näringsverksamhet". Enligt 11 § första stycket får Finansinspektionen meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolagens "verksamhet" som inspektionen anser behövliga. Enligt andra stycket 1 samma paragraf får

Finansinspektionen meddela föreläggande om rättelse ifall avvikelser skett från försäkringsrörelselagen eller någon annan författning som reglerar ett försäkringsbolags "näringsverksamhet". I 2 kap. 3 § femte stycket 1 föreskrivs däremot att bolagsordning skall stadfästas och koncession beviljas om den planerade "verksamheten" kan antas komma att uppfylla kraven i försäkringsrörelselagen och andra författningar som reglerar "verksamheten".

Avsikten med att använda ordet "näringsverksamhet" torde vara att begränsa Finansinspektionens tillsynsskyldighet. Hur begränsningen skall göras framstår dock som osäkert, fränsett att avskaffandet av skälighetsprincipen självfallet påverkar tillsynsuppgifterna. Klart står att Finansinspektionen inte skall pröva avtalsrättsliga frågor samt att Konkurrensverket ensam skall svara för konkurrensfrågor. Gränsdragningen mellan Finansinspektionens och Konsumentverket/KO:s arbetsuppgifter är föremål för fortsatt utredningsarbete. Det är med andra ord svårt att veta vilken avgränsning ordet "näringsverksamhet" är avsett att täcka, vartill kommer att all verksamhet som ett försäkringsbolag bedriver torde utgöra näringsverksamhet. Användandet av något annat uttryck än "verksamheten" kan dock vara ägnat att åtminstone antyda att en begränsning i tillsynsskyldigheten är åsyftad. I 11 § första stycket bör dock ordet "verksamhet" behållas, på samma sätt som "verksamheten" förekommer i inledningen till 1 § första stycket.

Det kan antas att avgränsningen av Finansinspektionens tillsynsverksamhet kommer att lösa sig i tillsynspraxis. Lagrådet vill dock understryka vikten av att Finansinspektionen utövar en effektiv tillsyn av att försäkringsbolagen iakttar en god försäkringsstandard enligt 1 kap. 1 a § tredje stycket. Detta gäller även och kanske i synnerhet i fråga om konsumentförsäkringar.

Övergångsbestämmelserna

Punkten 2. Till frågan om ett tillägg till denna punkt återkommer Lagrådet under punkten 7.

Punkten 3. Avsikten torde vara att belopp som motsvarar återbäringsfonden och andra återbäringsmedel skall gottskrivas försäkringstagarna m.fl. just vid ingången till det räkenskapsår då nya bestämmelser skall tillämpas. Ordet "senast" bör därför utgå. Till frågan om ett tillägg till punkten 3 återkommer Lagrådet under punkten 7.

Punkten 4. I den allmänna motiveringen sägs att om en ändring av bolagsordningen som begränsar delägaransvaret medför en otillåten försvagning av kapitalbasen kan stadfästelse vägras med stöd av stabilitetsprincipen. Ett ömsesidigt försäkringsbolag kan emellertid tänkas vara skyldigt att genomföra ändringar av bolagsordningen som på grund av begränsningarna av uttaxeringsmöjligheterna kan medföra ett sådant resultat. Enligt den här föreslagna övergångsbestämmelsen skall en änd-

ring av bolagsordningen som anpassar den till de nya bestämmelserna vara registrerad senast vid utgången av år 2001. Finansinspektionen lär under förutsättning att bolaget har maximalt utnyttjat de tillåtna uttaxeringsmöjligheterna inte kunna undgå att stadfästa en sådan ändring av bolagsordningen. Inspektionen torde i så fall få ingripa med olika sanktioner efter registreringen.

Punkten 7 första meningen. Enligt denna skall äldre föreskrifter i 7 kap. 17 a och 22 §§ fortfarande tillämpas på livförsäkringsbolag som med stöd av punkterna 2 och 3 innehar återbäringsmedel. Punkten 3 handlar om gottskrivande av återbäringsmedel och utgör inte något stöd för innehav av sådana. Hänvisningen till punkten 3 bör därför utgå. I övrigt har meningen nära samband med punkten 2 och synes lämpligen böra föras in i denna som en ny tredje mening med förslagsvis följande lydelse: "Äldre föreskrifter i 7 kap. 17 a och 22 §§ skall fortfarande tillämpas på livförsäkringsbolag som innehar återbäringsmedel med stöd av denna punkt."

Punkten 7 andra meningen. Som nyss antytts kvarstår inte några återbäringsmedel med stöd av punkten 3. Avsikten med bestämmelsen synes vara att ange att ändring i bolagsordningen om övergång till vinstutdelning inte får stadfästas innan återbäringsmedel gottskrivits försäkringstagarna enligt punkten 3. Bestämmelsen kan lämpligen införas sist i punkten 3 och ges följande lydelse: "De nya bestämmelserna i 12 kap. 16 § gäller även återbäringsmedel som innehas med stöd av punkten 2."

Som en följd av det sagda får följande punkter ny nummerbeteckning.

Punkten 11. En bestämmelse liknande den här föreslagna infördes på inrådan av Lagrådet som punkt 9 i lagen (1984:1061) om statlig inkomstskatt i samband med att den kommunala beskattningen av juridiska personer upphävdes (se prop. 1984/85:70 s. 253 f, jfr SOU 1974:55 s. 86 med där gjorda hänvisningar). Motsvarande bestämmelser har också meddelats i samband med skattereformen 1990, se SFS 1990:650 om ändring i kommunalskattelagen punkten 30 och lagen 1990:651 om ändring i lagen om statlig inkomstskatt punkten 18. Lagrådet är emellertid inte övertygat om att en sådan övergångsbestämmelse har sin plats i förevarande sammanhang. I det förut omnämnda lagrådsyttrandet framhölls att den föreslagna regeln visserligen kunde bidra till att göra lagen svåröverskådlig men att det i det fallet fick anses godtagbart. Några exempel på övergångsbestämmelser som den här föreslagna föreskriften skulle kunna vara tillämplig på har inte anförts. En bestämmelse av denna art som används i enstaka fall kan vålla osäkerhet i andra fall där den saknas. En sådan osäkerhet skulle kunna leda till att en motsvarande bestämmelse infördes i samband med snart sagt varje mer omfattande ändring av ett lagverk av någon betydelse, vilket vore olyckligt. Om det inte kan anföras något konkret behov av bestämmelsen — vilket i sin tur borde föranleda detaljerade övergångsbestämmelser — förordar Lagrådet att den får utgå.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Konsumentförsäkringslagen (1980:38)

I 4 § andra stycket konsumentförsäkringslagen finns en hänvisning till försäkringsrörelselagen i fråga om tillsyn över att försäkringsvillkor är skäliga. Om skälighetsgranskningen av villkor i konsumentförsäkringar med stöd av försäkringsrörelselagen, se Edvard Nilsson och Erland Strömbäck, Konsumentförsäkringslagen, 1984 s. 40--45. Eftersom bestämmelserna om skälighet upphävs i försäkringsrörelselagen bör detta stycke utgå. Lagrådet erinrar om vad som förut anförts om vikten av att kravet på god försäkringsstandard upprätthålls — något som gäller särskilt i förhållande till konsumenter — och av att villkor i försäkringsavtal kan prövas med stöd av lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Tillsyn av skälighet kommer i fortsättningen att kunna ske övergångsvis med stöd av 12 kap. 16 § försäkringsrörelselagen och punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i denna lag. Eftersom det här endast är fråga om en hänvisning och tillsynen skall ske oberoende av bestämmelser i konsumentförsäkringslagen synes det inte behövas någon övergångsbestämmelse till den nu förordade lagändringen.

Lagrådets yttrande över lagrådsremissen om ändrade försäkringsrörelseregler för utländska försäkringsgivare

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-02-23

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 4 februari 1999 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige,
2. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Katarina Holmberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

Förslaget innebär en anpassning till de förslag om ändringar i försäkringsrörelselagen som behandlats av Lagrådet i yttrande denna dag. Vad Lagrådet i det yttrandet under 19 kap. 1 och 11 §§ anfört om begreppet "näringsverksamhet" har motsvarande tillämpning i fråga om samma begrepp i 3 kap. 2 §, 6 kap. 1 § och 6 kap. 8 § förevarande lag.

I 8 kap. 1 § första meningen — från andra meningen kan bortses eftersom den rör mycket speciella förhållanden — föreslås att företrädaren för en utländsk försäkringsgivare skall övervaka att försäkringsgivaren i sin verksamhet i Sverige iakttar god försäkringsstandard. Formuleringen har stora likheter med den lydelse som Lagrådet föreslår för motsvarande bestämmelse i 1 kap. 1 a § försäkringsrörelselagen och utgör ett ytterligare argument för Lagrådets förslag.

7 kap. 7 §

Enligt tredje stycket skall en övertagande försäkringsgivare med koncession i Sverige underrätta försäkringstagarna m.fl. om överlåtelsen av ett försäkringsbestånd och eventuella ändringar i villkoren som överlåtelsen medför. Man frågar sig hur det går om försäkringsgivaren inte har koncession i Sverige och om tilläventyrs i så fall Finansinspektionen skulle svara för informationen.

Den föreslagna ändringen utgör endast en korrigerings av en felaktig hänvisning och torde därför kunna träda i kraft tidigare än som här föreslagits.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 1999

Närvarande: statsrådet Freivalds, ordförande, och statsråden Åsbrink,
Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Pagrotsky, Rosengren, Larsson,
Wärnersson, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsrådet Erik Åsbrink

Regeringen beslutar proposition 1998/99:87 Ändrade försäkringsrörelse-
regler

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Försäkringsrörelselagen (1982:713)	1 kap. 1 a, 2 och 9 §§, 2 kap. 3-3 c §§, 2 a kap. 1 §, 5 kap. 1 §, 7 kap. 1, 2, 8 a, 9, 10, 10 c-g, 17 b, 19 och 25 §§, 8 kap. 18 § och 19 kap. 3 §	389L0048
Lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige	1 kap. 1 §, 3 kap. 3 §, 4 kap. 4 §, 5 kap. 5 och 9 §§, 6 kap. 3 och 4 §§, 8 kap. 1 a och 2 §§	
